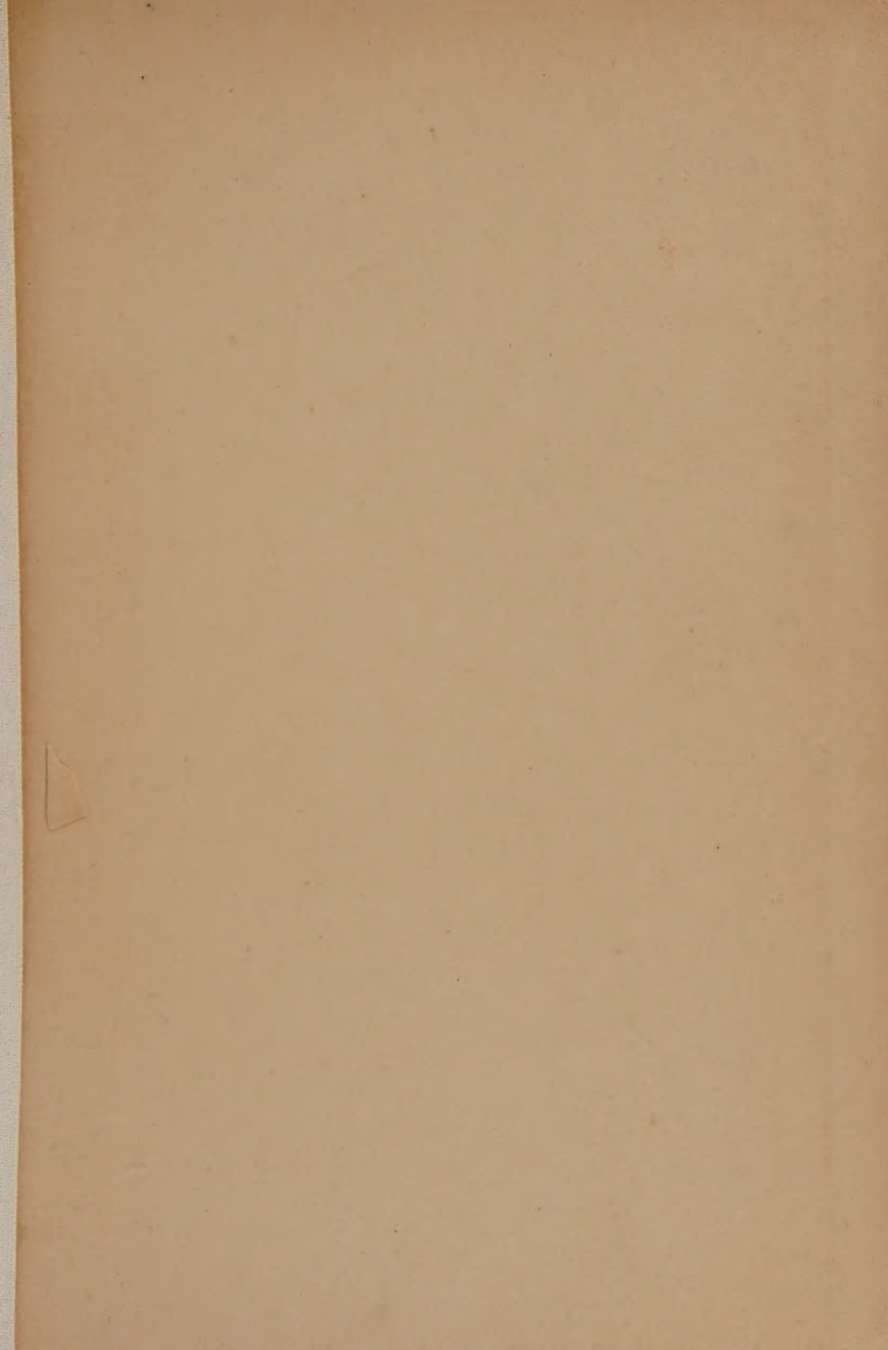
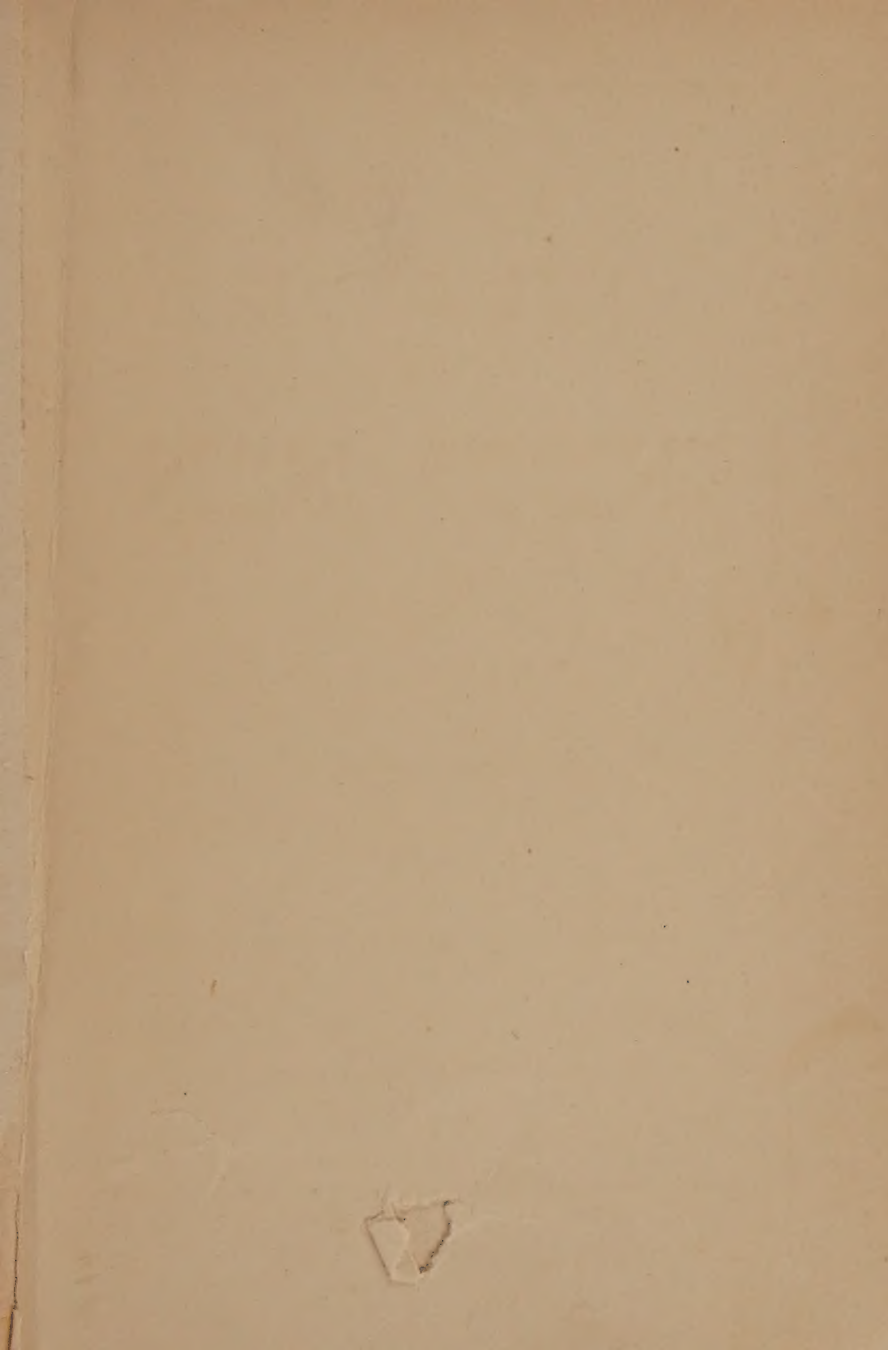

617

געקליבענע
שריפטען

— פון —

אנטאן משעכאוו

איבערזעצט פון
לעאָן קאַברין.

דריטער באַנד

היברו פאבלישינג קאמפאני

85-83 קאנאל סטריט, ניו יארק.

1910.

אינהאלטס־פערצייכנים

3	די לוידענדע
11	די דאמען
17	אין דער פאסט אַבטהוילונג
20	ביום באַרבער
25	דער שפּיעגל
31	די שכנים
59	דער אונטערזוכונגס־ריכטער
67	שונאים
87	די דאמע מיט'ן הינטעל
112	אַ צרה
120	ווייבער
141	אַ פאל פון פראַקטיק
157	וואָלאַדיאָ דער גרויסער און וואָלאַדיאָ דער קלויבער
174	שטאַרקע געפיהלען
181	שווערע מענשען
193	אַננאָ אויף דער האַלז
213	אַ נערוועזער אַנפאל
248	קלויניגקייטען פונ'ם לעבען

די ליידענדע

ליוואטשקא קודריאנסקאיא, א יונגיקע דאמעלע, וועלכע האָט א סך ליעבהאַבער, איז פלוצים קראנק געוואָרען, אָבער אזוי קראַנק, אז איהר מאַן איז נישט געגאנגען צו זיין בעשעפטיגונג און צו איהר מאמען אין טווער האָט מען געשיקט א טעלעגראמע. די געשיכטע פון איהר קראַנקהייט דערצעהלט זי אויף אזא אופן:

— געפאָהרען בין איך אין ליעסנאָיע צו דער מוהמען. האָב דאָרט פערבראכט א וואָך צייט און דערנאָך מיט זיי אַלעמען אוועק צו דער קווינע וואַריא. וואַריא'ס מאַן, ווייסט איהר דאָך, איז א בורשיילע און א דעספאָט (איך וואָלט אזא דערשאַסען!) נור פערבראכט האָב איך דאָרט גאנץ פּרעהלאַך. ערשטענס האָב איך דאָרט אַנטהייל גענומען אין א ליעבהאַבער-פאָרשטעלונג. מען האָט געשפּיעלט „א סקאנדאַל אין א אַנשטענדיגער פאַמיליע“. כּרוסמאַלעוו האָט געשפּיעלט אויסגעציי-כענט! אין צייט פון אַנטראַקט האָב איך אויסגעטרונקען אַביסעל קאַל-טע, שרעקליך קאַלטע לימאָנאַד מיט קאַניאַק... לימאָנאַד מיט קאַני-יאַק איז זעהר עהנליך צו שאַמפּאַניער... איך האָב אויסגעטרונקען און גאָרנישט געפיהלט. אויף דעם צווייטען טאָג נאָך דעם ספּעקטאַקעל בין איך געפאָהרען רייטענדיג מיט אַדאָלף אייוואַניטש'ען. עס איז געווען עטוואָס פייכט און מיר האָט דורכגענומען. דעמאָלט האָב איך זיך דאָס מסתמא פערקיהלט. אין א טאָג דריי אַרום בין איך אוועקגע-פאָהרען צו זיך אַהיים א קוק צו טהאָן, וואָס עס מאַכט דאָרט מיין ליעבער, מיין גוטער וואַסיא, און פאַר איין וועג צו נעהמען מיט זיך מיין זיידענע קלייד, אָט יענע מיט די בליהמעלאַך. וואַסיא'ן האָב איך זעלבסטפערשטענדליך, אין דערהיים נישט געטראָפּען. איך בין אוועק אין קיך הייסען פראַסקאָוויא שטעלען דעם סאַמאָוואַר, ערשט איך גיב א קוק ביי איהר אויף דעם טיש שטעהען אַזעלכע גוטע, יונגיקע

רעטעכלאך און מערעלאך, אַט אזוי ווי שפיעלכעלאך. מיינע האָט גענומען און אויפגעגעסען איין מערעלע, א צווייטע, א רעטעכעל. געסען האָב איך נישט פיעל, נור שטעלט זיך פאַר, פלוצים הויבט מיר אָן צו שניידען... איך קרייג ספאָזמען... ספאָזמען... ספאָזמען... איך פיהל, אז איך שטארב! עס קומט צולויפֿען וואַסיאַ פון דיענסט. ער געוועהנליך כאַפט זיך פאר'ן קאַפּ, ווערט בלייך. מען לויפט נאָך אַ דאָקטאָר... איהר פערשטעהט? איך שטארב און נאָך!

די ספאָזמען האָבען זיך אָנגעהויבען אין מיטען טאָג, אַ זייגער דרייַ איז געקומען דער דאָקטאָר און זעקס איז ליזאָטשקע איינגעשלאָ- פען און איז געשלאָפֿען מיט אַ געשמאַקען, פעסטען שלאָף ביז צוויי אזויגער ביינאַכט.

דער זייגער קלאַפט צוויי... דער שיין פון קליינעם נאַכט- לעמפּעל שלאָגט זיך קוים-קוים דורך דורך דעם בלויזען קאַלפּאַס. ליזאָטשקאַ ליעגט אין בעט. איהר ווייס, שפיצען הייבעל טרעט שאַרף אַרויס פון דער רויטער קישען. אויף איהר בלאַסען פנים און די שעהנע פלייצעס לייגען זיך אַוועק שאָטענס פון אַבאָזשור. איהר צופּור סען זיצט וואַסילי סטעפּאַנאָוויטש, איהר מאַן. דער אָרימער טייפּעל איז גליקליך, וואָס זיין ווייב איז ענדליך צוריק אין דערהיים און אין דערזעלבער צייט איז ער זעהר אָנגעשראָקען פון איהר קראַנק- הייט.

—נו, ליזאָטשקאַ, ווי פיהלסטו זיך? — פרעגט ער שטיל, באַ- מערקענדיג, אז זי האָט זיך אויפגעכאַפט.

— מיר איז בעסער... — קרעכצט ליזאָטשקאַ — קיין ספאָזמען פיהל איך שוין מעהר נישט, נור עס שלאָפט זיך עפעס נישט... איך קען ניט איינשלאָפֿען!

— איז שוין אפשר צייט, מלאַכ'ל מיינער, דיר איבערצולייגען דעם קאַמפרעס?

ליזאָטשקאַ הויבט זיך לאַנגזאַם אויף, און מיט אַ ליידענדען אויס- דרוק וואַרפט זי גראַציעז אָב דעם קאַפּ אָן אַ זייט.

וואַסילי סטעפּאַניטש בייט פייערליך איבער דעם קאַמפרעס... זיך קוים אָנריהרענדיג מיט זיינע פינגער אָן איהר הייסען קער- פער.

ליזאטשקא קארטשעט זיך צונויף, לאכט פון דאָס קאלטע וואַ-
סער, וואָס קיצעלט זי און לעגט זיך צוריק.

— דו שלאָפסט נעבאָך נישט! — קרעכצט זי.

— ליענט מיר דען אין קאָפּ אַצינד צו שלאָפּען?

— דאָס איז ביי מיר פון די נערווען, וואָסא. איך בין זעהר

א נערוועזע פרוי. דער דאָקטאָר האָט מיר פערשריעבען אַ מעדיצין
פאר'ן מאָגען, אָבער איך פיהל, אז ער האָט נישט פערשטאַנען מיין
קראַנקהייט. דאָס זיינען די נערווען און נישט דער מאָגען, איך קען
שווערען, אז דאָס זיינען די נערווען איך האָב נור פאַר איין זאַך
מורא, אז מיין קראַנקהייט זאָל נישט ווערען אַן ערנסטע.

— ניין, ליזאטשקא, ניין! מאָרגען וועסטו שוין זיין געזונד!

— איך גלויב קוים! פאַר זיך האָב איך קיין מורא נישט...

מיר איז אלץ איינס, איך בין זאָגאַר צופריעדען צו שטאַרבען, נור אויף
דיר איז מיר אַ רחמנות! וועסט פלוצים ווערען אַן אלמן און בלייבען
גאַנץ אליין.

וואָסעטשקא זעהט זעלטען אָן דאָס ווייב און איז שוין פון לאַנג
געוועהנט צו איינזאַמקייט, נור דאָך בעאונרוהיגט איהם ליזאטשקא'ס
ווערטער.

— וואָס רעדסטו, מאַמעלע, צו וואָס טויגען דיר די פינסטערע

געדאַנקען?

— נו, וואָס איז? אין אָנהויב וועסטו וויינען, וועסט קלאָגען

און דערנאָך וועסטו זיך צוגעוועהנען. וועסט נאָך חתונה האָבען.

דער מאַן כאַפט זיך פאר'ן קאָפּ.

— נו, נו, איך וועל מעהר נישט רעדען — בערוהיגט איהם

ליזאטשקא. — נור דו דארפסט זיין בערייט אויף אַלעס.

— און טאָמער שטאַרב איך טאָקע אויף אַן אמת! — טראַכט

זי, צומאָכענדיג די אויגען.

און ליזאטשקא נעהמט זיך מאַהלען אין איהרע געדאַנקען אַ

בילד פון איהר אייגענעם טויט, ווי אַרום איהר טויטען בעט קלייבען

זיך אַרום די מאַמע, דער מאַן, די קווינע וואָריא מיט'ן מאַן, די גאַנץ

צע פאַמיליע און די פאַרעהרער פון איהר „טאַלענט“, ווי זי שעפצט

דאָס לעצטע „לעב וואָהל“. אַלע וויינען. דערנאָך, ווען זי איז שוין

טויט, טהוט מען זי אָן אין אַ ראָזאָווען קלייד (וואָס קליידעט איהר

זעהר) און מען לעגט איהר אריין אין א טהייערען קאסטען אויף גאָל־דענע פיסלאך פול מיט בלומען, א בלאסע מיט איהרע שווארצע האָאָר זעהט זי אויס זעהר, זעהר אינטערעסאַנט. עס שמעקט מיט ווייז־רויף, עס צאנקען די ליכט. דער מאן טרעט נישט אָב פון איהר טויטען קאסטען און די פערעהרער פון איהר טאלענט קענען נישט אָברייסען פון איהר די אויגען: „ווי א לעבעדיגע! ווי וואונדער שעהן זי איז א טויטע!“

איבער דער גאנצער שטאָדט רעדט מען וועגען דעם פריהציטיג פארלאָשענעם לעבען. נור אַט טראָגט מען איהר אין קלויסטער, עס טראָגט זי: אייוואן פעטראָוויטש, אַדאָלף אייוואַניטש, וואַריאָס מאַן, ניקאָלאַי סעמעניטש און יענער סטודענט מיט די שווארצע אויגען, וועלכער האָט איהר אויסגעלערנט טרינקען לימאָנאַד מיט קאַניאָק. עס איז נור אַ שאָד וואָס קיין מוזיק שפיעלט נישט. נאָך דער מעססע הויבט זיך אָן דאָס געזענגען זיך. דער קלויסטער ווערט פערהילכט פון געוויין. מען לעגט ארויף דעם דעקעל אויפ'ן קאסטען און... ליזאַטשקא זעגענט זיך אויף אייביג מיט דער ליכטיגער וועלט. עס הערט זיך מען שלאָגט צו די משוועקעס. סטוק, סטוק, סטוק!...

ליזאַטשקא טהוט זיך אַ טרייסעל און עפענט די אויגען. וואַסיא, דו ביזט דאָ? — פרעגט זי — מיך מאַטערען אַזעלכע טרויעריגע געדאַנקען. מיין נאָט, שוין־זשע בין איך אַזוי אונגליקלאַך, אַז איך זאָל נישט קענען איינשלאָפּען? וואַסיא, האָב איבער מיר רחמנות, דערצעהל מיר עפעס!

— וואָס־זשע זאָל איך דיר דערצעהלען?
— עטוואָס... וועגען לייעכע — זאָגט שמאַכטענדיג ליזאַטשקא — אָדער, אַז נישט דערצעהל עפעס פון אירישען לעבען.
וואַסיאלי סטעפאַניטש, וועלכער איז בערייט אויף אַלץ, אַבי זיין ווייב זאָל זיין פרעהלאַך און זאָל נישט רעדען פון טויט, פאַרקאָמט זיך אונטער די אויערען אַ פּאָאָר פּאָות'ן, מאַכט אַ קאָמישען פנים און געהט צו צו ליזאַטשקא'ן.

— דאַרפט איהר אפשר פערריכטען אַ זייגער? — פרעגט ער אין אַ שלעכטער, געבראָכענער רוסישער שפּראַך.
— יאָ, איך דאַרף, איך דאַרף! — לאַכט ליזאַטשקא און דער־לאַנגט איהם פון טישעל איהר גאָלדען זייגערל — נאָ, פערריכט!

וואסיא נעהמט דאס זיינערל, בעטראכט א צייט לאנג דעם מע-
כאניזם און זיך אין גאנצען צונויפגעקארטשעט, זאגט ער:

— מען קען עס נישט פערריכטען... דאס זיינען אין איין רע-
דעל צוויי צייהן נישט פאראן...

אין דעם בעשטעהט די גאנצע פארשטעלונג. ליזאטשקא קייבט
פאר געלעכטער און פאטשט מיט די הענד.

— אויסגעצייכענט! — שרייט זי אויס — וואונדערבאר! דו
וויסט וואסיא? דו טהוסט זעהר נאריש, וואס דו נעהמסט נישט קיין
אנטהייל אין די לעבעהאבער ספעקטאקלען? דו האסט א מערק-
ווירדיגען טאלענט! דו שפיעלסט א סך בעסער פון סיסונאווי. מיט
אונז האט געשפיעלט אין „איך בין עס דער העלד פון דעם געבורטס-
טאג“ א געוויסער לעבעהאבער סיסונאווי. א ערשטער קלאסע קאמישער
טאלענט! שטעל זיך פאר: א נאז האט ער, א גראבע ווי א ברוקווע,
אויגען גרינע, און געהן געהט ער, ווי א שטארך... מיר האבען זיך אלע
געקאטשעט פאר געלעכטער. ווארט אויס, איך וועל דיר צייגען, ווי
ער געהט.

ליזאטשקא שפרינגט אראב פון בעט און נעהמט טרעטען איבער'ן
פאל א בארוויסע און שוין אהן דאס הייבעל.

— אלע אכטונג! — רעדט זי מיט א באס, נאכמאכענדיג א
מענער שטימע: — וואס הערט זיך עפעס גוטעס? וואס טהוט זיך
עפעס נייעס אונטער דער לבנה? כא-כא-כא! — קוועלט זי און
לאכט.

— כא-כא-כא! — לאכט אויך וואסיא.

און מאן און ווייב, פערגעסענדיג די קראנקהייט, יאגען זיך איי-
נער נאך דעם אנדער'ן איבער'ן שלאפצימער. די יאגעניש ענדיגט זיך
דערמיט, וואס וואסיא כאפט דאס ווייב פאר דאס העמד און בעשיט
זי מיט קושען... נאך איינער, א בעזונדערס ליידענשאפטליכער אומ-
ארמונג, דערמאנהט זיך פלוצים ליזאטשקא, אז זי איז ערנסט קראנק...
— וואס פאר א נארישקייטען! — זאגט זי, מאכענדיג אן ערנסט
פנים און זיך איינדעקענדיג מיט דער קאלדרע: — האסט, הפנים,
פערגעסען, אז איך בין קראנק! זעהר קלוג, נישטא וואס צו רע-
דען!

— ענטשולדיג... — פערשעהמט זיך דער מאן.

— מיין קראנקהייט וועט זיך פערערגערען און דו וועסט דאן זיין שולדיג! ביזט נישט קיין גוטער, ניין, זעהר נישט קיין גוטער!... ליזאטשקא פערמאכט די אויגען און שווייגט. דאָס פריהערדיגע פערשמאכטקייט און דער ליידענדער אויסדרוק אויף איהר פנים קעהר רען זיך אום צוריק און ווידער הערען זיך לייכטע קרעכצען.

וואסיא בייט איבער דעם קאמפרעס, און א צופריעדענער, וואָס זיין ווייב איז אין דער היים לויפט נישט אַרום צו דער מוהמען, זיצט ער בעשיידען צו איהרע פיס. ער מאכט נישט צו מיט אן אויג ביז אין דער פריה.

א זייגער צעהן קומט דער דאָקטאָר.

— נו, ווי פיהלען מיר זיך? — פרעגט דער דאָקטאָר, טאפענדיג

איהר פולס: — געשלאָפּען?

— שלעכט — ענטפערט דער מאן פאַר ליזאטשקא'ן — זעהר

שלעכט געשלאָפּען!

דער דאָקטאָר געהט צו צום פענסטער און פערקוקט זיך אויף

א פערבייגעהענדען קוימענקעהרער.

— דאָקטאָר, מעג איך היינט טרינקען קאפּע? — פרעגט לי-

זאטשקא.

— איהר מעגט.

— און אויפשטעהן מעג איך היינט?

— מעגען, האָט איהר אפילו יאָ געמעגט, נור... בעסער ליגט

נאָך אַ טאָג.

— זי איז זעהר שלעכט אויפגעלעגט... — שעפצעט איהם

וואסיא אויפ'ן אויער — האָט עפעס אזעלכע פינסטערע געדאנקען...

א מאָדנעם בליק אויף דעם לעבען... איך בין וועגען איהר שטארק

אונרוהיג...

דער דאָקטאָר זעצט זיך פאַר דעם טישעל און, זיך אַריב געטהאָן

מיט לאַדאָן דעם שטערן, פערשרייבט ער ליזאטשקא'ן עפעס אַ מעדי-

צין. דערנאָך געזעגענט ער זיך, זאָגט צו צו קומען ביינאכט נאָך אַ

מאָל און פאָהרט אַוועק.

וואסיא געהט נישט צו זיין בעשעפטיגונג און זיצט אַלץ צו

דער ווייבס פיס...

בייטאָג קומען צו פאָהרען די פערעהרער פון איהר טאָלאַנט.

זיי זיינען בעאונרוהיגט, דערשראקען, האָבען געבראכט א סך בלומען, פראנצויזישע ביכלאך.

ליזאַטשקא, אָנגעהאָן אין א שנעע ווייסען טשעפיקעל און א לייכטער בלוזקע, ליגעט אין דער בעט און קוקט געהיימניספול, רעטזעל-האפט, עפעס אזוי ווי וואָלט נישט געגלויבט אין איהר געזונד ווערען. די פערעהרער פון איהר טאלענט זעהען דעם מאן, אָבער דאָס מאַל זיינען זיי איהם מוחל פאַר זיין אָנוועזענהייט: זיי און איהם האָט ביי איהר קראַנקען-בעט פּעראייניגט דער זעלבער אונגליק... א זיגער זעקס פאַרנאכט שלאָפט ליזאַטשקא איין און שלאָפט ווייטער אָב ביז צוויי א זיגער ביינאכט.

וואַסיא זיצט נאָך, ווי פריהער, צו איהרע פיס, רייבט פון זיך מיט אלע כחות דעם דרימעל, בייט איבער דעם קאָמפרעס, שפיעלט פאַר איהר פון אידישען לעבען און, אין דער פריה, נאָך א צווייטער נאכט פול מיט ליידען, דרעהט זיך שוין ליזאַ פאַר דעם שפיעגעל און טהוט אָן די הוט.

— וואָהין געהסטו, מיין טהייערע? — פרעגט וואַסיא, קור-קענדיג אויף איהר מיט געבעט.

— ווי? — וואונדערט זיך ליזאַטשקא און מאכט א צושראָ-קענע מינע — דו ווייסט דען נישט, אז היינט האָבען מיר א רעפּע-טיציע ביי מאַריא לואָוונאַ'ן?

זי בעגלייט, בלייבט וואַסיא ווידער אליין פאַר לאַנגווייליגקייט, פון נישט האָבען וואָס צו טהאָן, געהט וואַסיא דעם פאַרטפּעל און געהט צו זיין בעשעפטיגונג.

פון די שלאָפלאָזע נעכט טהוט איהם דער קאָפּ שטאַרק וועה, אָבער אזוי וועה, אז די לינקע אויג קען ער בשום אופן נישט האַלטען אָפּען און זי מאכט זיך צו פון זיך אליין...

— וואָס טהוט זיך דאָס מיט איך, טאַטעלע מיינער? — פרעגט איהם זיין פאַרגעזעצטער — וואָס האָט פאַסירט?

וואַסיא טהוט א מאַך מיט א האַנד און זעצט זיך.

— פרעגט בעסער נישט, אייער דורכלויכט — זאָגט ער מיט א זיפּץ — וויפיעל איך האָב זיך דאָס אויסגעליטען אין די צוויי טעג... וויפיעל איך בין אויסגעשטאַנען! ליזאַ איז קראַנק!

— מיין גאט! — דערשרעקט זיך דער פארגעזעצטער: —
ליזאוועטא פאולאָוונא איז קראַנק? וואָס איז איהר?
וואַסילי סטעפּאָניטש גיט נור אַ מאַך מיט די הענד און הויבט
אויף די אויגען צום באַלקען, ווי ער וואָלט וועלען זאָגען: „גאָט'ס
וויילען איז אזוי!“

— איך, מיין פריינד, איך פיהל אייך מיט מיט'ן גאנצען האַר-
צען! — זיפצט אָב דער פאָרגעזעצטער, פערגאַצענדיג די אויגען:
— איך, פריינד מיינער, האָב פערלאָרען אַ פרוי... איך פערשטעה
וואָס דאָס מיינט. דאָס איז אזא פערלוסט... אזא פערלוסט! דאָס
איז שרעקליך... שרעקליך! איך האָף, אז ליזאוועטא פאולאָוונא
פיהלט זיך שוין איצט בעסער. וועלכער דאָקטאָר היילט זי?
— פאָן-שטערק.

— פאָן-שטערק? איהר וואָלט זיך בעסער געווענדעט צו מאַר-
נוס', אָדער צו סעמאַנדריצקע'. אָבער וואָס פאַר אַ פנים איהר
האָט, ווי בלאַס איהר זייט! איהר זייט דאָך אליין אַ קראַנקער מענש!
דאָס איז שרעקליך!

— יאָ. דורכלויכט... איך האָב נישט געשלאָפּען... האָב אזוי
פיעל איבערגעלעבט... אויסגעליטען!

— און דאָך געקומען אַרבייטען! צו-וואָס זייט איהר געקומען,
פערשטעה איך נישט? מען קען דען זיך צווינגען? טאָר מען דען זיך
אזוי אָנשטרענגען? געהט אַהיים און זעצט זיך דאָרטען ביז וואַנען
איהר וועט געזונד ווערען! געהט, איך בעפעהל אייך! פלייסגיכט
איז זעהר אַ גוטע אייגענשאַפט ביי אַ יונגען בעאַמטען, מען דארף
אָבער נישט פערנעסען, ווי די רוימער האָבען געזאָגט, אז אַ געזונד-
דער קאָפּ קען נור זיין אויף אַ געזונדען קערפּער!...

וואַסיא איז איינפערשטאַנדען, ער לעגט צוריק אוועק זיינע פאָ-
פירען אין פאָרטפּעל און, געזעגענט זיך מיט דעם פאָרגעזעצטען,
פאָהרט ער אַהיים שלאָפּען.

די דאמען

פערדאָר פּעטראָוויטש, אַ דירעקטאָר פון די פּאָלקס־שוהלען אין דער שטאָדט נ., וועלכער האָט זיך געהאַלטען פאַר אַ גערעכטען און גוט־הערציגען מענשען, האָט איין מאָל ביי זיך אין דעפּארטאַמענט אויפגענומען דעם לעהרער וורעמענסקי'ן.

— ניין, הערר וורעמענסקי — האָט ער געזאָגט — אייער דיס־מיסיע איז אונפערמיידליך. מיט אזא שטימע, ווי אייערע, קען מען נישט אָנהאַלטען קיין שטעלע אַלס לעהרער. ווי אזוי האָט איהר פער־לאָרען אייער שטימע?

— איך האָב פערשוויצטערהייד געטרונקען קאַלטע ביער... — האָט ארויסגעשעפטשעט דער לעהרער.

— אַ גרויסער שאָד! אַ מענש האָט אָבגעדיענט פיערצעהן יאָהר און פּלוצים אזא אָנשיקענעש! דער טייפּעל ווייס וואָס, צוליעב עפעס אַ נאַרישקייט קומט אויס צו צוברעכען די גאַנצע קאַריערע, דאָס גאַנץ לעבען. וואָס דענקט איהר איצט צו טהאָן?

דער לעהרער האָט גאָרנישט געענטפערט.
— איהר זייט פערהייראַט? — האָט געפרעגט דער דירעקטאָר.

— יא, כ'האָב אַ ווייב מיט צוויי קינדער, אייער עקסעלענץ... — האָט אויסגעשיפטעט דער לעהרער.

אַ שווייגען. דער דירעקטאָר איז אויפגעשטאַנען פון טיש און זיך דורכגעגאַנגען פון איין ווינקעל אין אַנדערען אין שטאַרקער אויפ־רעגונג.

— מיין קאַפּ באַנעהמט נישט, וואָס איך קען מיט אייך מאַכ־כען! — האָט ער געזאָגט — קיין לעהרער קענט איהר מעהר נישט זיין און צו אַ פענסיע האָט איהר זיך נאָך נישט דערשלאָפּט... און

אייד לאָזען אויף הפקר, גלאַט אין דער וועלט אריין, איז אויך עפעס נישט קיין פלאץ. איהר זייט ביי אונז אן אייגענער מענש, האָט אָבגע-
דיענט פיערצעהן יאָהר, הייסט עס, אז עס איז אונזער זאך, אייד צו
העלפֿען. אָבער ווי זאָל מען אייד העלפֿען? וואָס קען איד פאר אייד
טהאָן? געהט, אדרבה, איהר אליין אריין אין מיין לאַגע: וואָס קען
איד טהאָן פאר אייד?

ווידער א שווייגען. דער דירעקטאָר איז אַרומגעגאַנגען און אלץ
געטראַכט, און וורעמענסקי, א דערשטיקטער פון זיינע צרות, איז גע-
זעסען אויף אַ עק פון שטול און האָט אויך געטראַכט. פלוצים האָט
דער דירעקטאָר אָנגעהויבען צו שטראַהלען און האָט זאָגאַר מיט די
פינגער אַ קנאַק געטהאָן.

— עס וואונדערט מיך, וואָס איד האָב זיך פריהער אָן דעם נישט
דערמאָנט! — האָט ער גענומען ריידען שנעל — הערט אויס, אָט
וואָס איד קען אייד פאַרשלאָגען... ביי אונז, אין אַנשטאַלט האָט
א שרייבער אָנגעגעבען אין דיסמיסיע, ער געהט נעכסטע וואָך אַוועק.
אויב איהר ווילט, קענט איהר אָנקומען אויף זיין אָרט! אָט האָט איהר
אַ פלאַץ!

וורעמענסקי, וועלכער האָט נישט ערוואַרטעט אזא גליק, האָט
אויך גענומען שוויגען.

— אַלזאָ, דאָס איז אויסגעצייכענט — האָט געזאָגט דער דירעק-
טאָר — היינט נאָך זאָלט איהר אָנשרייבען אַ ביט־שריפט...

אָבגע'פטרט וורעמענסקי'ן, האָט פערדאָר פֿעטראָוויטש, דער-
פיהלֿט, אז איהם איז גרינגער געוואָרען אויפ'ן האַרצען, ער איז גע-
וואָרען גאָר אַ לעבעדיגער: פאר איהם איז שוין מעהר נישט גע-
שטאַנען די איינגעהויערעטע געשטאַלט פון דעם הייזעריגען לעהרער
און עס איז איהם אָנגענעהם געווען דאָס בעוואוסטזיין, אז דערמיט
וואָס ער האָט פאַרגעשלאָגען וורעמענסקי'ן די פרייע שטעלע, האָט ער
געהאַנדעלט ריכטיג, געוויסענהאַפֿט, ווי אַ גוטער און אַנשטענדיגער
ענש. אָבער די דאָזיגע פרעהליכקייט דאָס זיך ביי איהם געהאַלטען
נישט לאַנג. ווען ער האָט זיך אומגעקערט אַהיים און געזעצט עסען
מיטאָג, האָט זיין ווייב, נאַסטאַסיאַ איוואַנאָוונאַ, זיך פלוצים אָן עפעס
דערמאָנט:

— אַך, איד האָב שיער נישט פֿערגעסען! נעכטען איז צו מיר

געקומען נינא סערגיעוונא און געבעטען פאר עפעס א יונגען מאן.
מען זאגט, אז ביי אונז אין אנשטאלט ווערט א פרייער פלאץ...
— יא. אבער דעם דאזיגען פלאץ האט מען שוין צוגעזאגט צו גע-
בען אן אנדערען — האט געזאגט דער דירעקטאר און האט זיך אָנגע-
כמורעט: — און ווייסט דאך מײן רעגעל: איך ניעב קיין מאָל קיינעם
נישט קיין פלאץ צולײב פראַטעקצײאָן.

— איך ווייס, נור פאר נינא סערגיעוונא, דענק איך, האט מען
געמעגט מאַכען אן אויסנאַהם. זי ליכט אונז, ווי קרובים, ווי אייגענע
מענשען, און מיר האָבען ביז אַהער נאָך גאָר נישט געטהאָן פאר
איהר. דו זאָלסט אפילו אין זינען נישט האָבען איהר צו ענטזאָגען,
פערדא! מיט דינע קאפּרײזען וועסטו בעליידיגען אי זי, אי מיך.

— און וועמען רעקאָמענדירט זי?

— פאַלזוכי'ען!

— וואָס פאר אַ פאַלזוכי? איז דאָס יענער, וואָס האָט צו נײער
יאָהר אויף דער פערזאָנלונג געשפּיעלט די ראָלע פון טשאַציקי? דער
זשענטעלמאַן? פאר קיין פאל אין דער וועלט.

דער דירעקטאר האָט אויפגעהערט צו עסען.

— פאר קיין פאל נישט! — האָט ער געזאָגט נאָך אַמאָל —

גאָט זאָל מיך היטען!

— אָבער פאַרוואָס?

— פערשטעה דאָך, מאַמעלע מיינע, אז אויב א יונגער מאן האָט

דעלט נישט אליין, נור דורך פרויען, דאן הייסט עס, אז ער איז
מסתמא אַ פאַסקודניאַק! פאַרוואָס איז ער אליין צו מיר נישט גע-
קומען?

נאָך מיטאָג האָט דער דירעקטאר זיך צוגעלעגט ביי זיך אין
קאבינעט אויף דער זאָפּע און גענומען לעזען די צייטונגען און ברײע,
וועלכע זיינען פאר איהם אָנגעקומען.

„מײן ליכער פערדאַר פערטאָוויטש! — האָט איהם געשריעבען
דעם מער'ס פרוי — איהר האָט אַמאָל געזאָגט, אז איך קען מענשען
און ווייס זייערע הערצער. איצט קענט איהר זיך אין דעם איבער-
צייגען. די טעג וועט צו איך קומען בעטען אַ פלאַץ פון אַ שרייבער
אין אייער אַנשטאַלט אַ געוויסער ק. נ. פאַלזוכי, וועלכען איך קען
פאר אן אויסגעצייכענטען יונגען מענשען. דער יונגער מאן איז זעהר

א סימפאטישער. נעהמענדיג אין איהם אן אנטהייל, וועט איהר זיך איבערצייגען" און אזוי ווייטער.

— פאר קיין פאל נישט! — האָט געזאָגט דער דירעקטאָר — זאָל מיך גאָט אויסהיטען!

נאָך דעם איז נישט אַוועק קיין איין טאָג, אַז דער דירעקטאָר זאָל נישט קריגענען קיין בריעף, וועלכע רעקאָמענדירען פּאָלזוכין'ען.

אין איין שעהנעם פריהמאָרגען האָט זיך בעוויזען פּאָלזוכין אליין א פולער יונגער מאַן, מיט אַ געגאָלטען לאַקעיאַישען פנים, אין אַ פּאָאָר נייע שוואַרצע הויזען...

— מענשען, וועלכע קומען וועגען געשעפטס-אָנגעלעגנהייטען, עמפּפּאָנג איך בלויז אין מיין דעפּארטאַמענט — האָט געזאָגט דער דירעקטאָר קאַלט, נאָכדעם, ווי ער האָט אויסגעהערט זיין פערלאַנג. — ענטשולדיגט, אייער עקסעלענץ, אָבער אונזערע אַלגעמיינע

בעקאַנטע האָבען מיר געראַטהען זיך צו ווענדען אַהער. — הם! ... — האָט אַרויסגעברומט דער דירעקטאָר, קוקענדיג

מיט האַס אויף יענעם שיד מיט די שמאַלע שפיצען: — אויף וויפּיעל איך ווײס — האָט ער געזאָגט — איז אייער פּאָטער אַ רייז כער מאַן און איהר נויטיגט זיך נישט, טאָ צוואַנגס דאַרפט איהר אזוי בעסען דיעזען פּלאַץ און דער געהאַלט איז דאָך אויך אַ נישטיגער, אַ גראַשענדיגער!

— איך געה נישט צוליעב דעם געהאַלט, נור אזוי ... עס איז פאָרט אַ רעגירונגס-שטעלע...

— אזוי... מיר דאַכט זיך, אַז אין אַ מאָנאַט אַרום וועט אייך די שטעלע דערעסען און איהר וועט זי וואַרפען און אין דערזעלבער צייט זיינען דאָ אַזעלכע מענשען, פאַר וועמען די דאָזיגע שטעלע מיינט אַ קאַריערע אויפ'ן גאַנצען לעבען. עס זיינען דאָ אַרימע לייט, פאַר וועמען...

— עס וועט מיר נישט דערעסען, אייער עקסעלענץ! — האָט איהם איבערגעשלאָגען די רייז פּאָלזוכין — איך וועל זיך סטאַרען, עהרען וואָרט!

דער דירעקטאָר איז געוואָרען אַ צוקאָכטער.

— הערט אויס — האָט ער געפרעגט, שמייכלענדיג מיט פער-אכטונג: — וואָרום האָט איהר זיך גלייך נישט געווענדעט צו מיר,

נור האָט געפונען פאר נויטיג אפריהער צו בעאנרוהיגען די דאָ-
מען?

— איך האָב נישט געוואוסט, אז אייך וועט עס זיין אונאנגע-
נעהם — האָט געענטפערט פאָלזוכין און איז צומישט געוואָרען: —
אָבער אויב אייער עקסעלענץ האָלט די רעקאָמענדאציענס-בריעף
פאר אונבעדייטענד, דאָן קען איך אייך צושטעלען אַן אַטעסטאַט...
ער האָט ארויסגענומען פון קעשענע אַ פאַפיר און עס דערלאָנגט
דעם דירעקטאָר. אונטער דעם אַטעסטאַט איז געווען די אונטערשריפט
פונ'ם גובערנאָטאָר. נאָך אַלעס איז קענטיג געווען, אז דער גובער-
נאָטאָר האָט אונטערגעשריבען נישט לעזענדיג עס, אזוי ווי ער וואָלט
זיך וועלען אָבטשעפען פון אַ דאַמע, וועלכע האָט איהם נישט געלאָזט
רוהען.

— עס העלפט נישט, איך מוז זיך אונטערגעבען.... — האָט
געזאָגט דער דירעקטאָר, איבערלעזענדיג דעם אַטעסטאַט און האָט אַ
זיפּי געטהאָן: — שיקט מאָרגען אריין אַ ביטשריפט... עס העלפט
נישט...

און ווען פאָלזוכין איז אַוועק, האָט דער דירעקטאָר זיך אין גאַנץ
צען איבערגעגעבען צו אַ געפיהל פון עקעל.

— פאַסקודניאַק! — האָט ער געשיפעט, שפּרייזענדיג פון איין
ווינקעל אין אַנדערען: — האָט פאַרט אויסגעפיהרט זיינס, דער לומ-
פיגער ווייבערשער נאָכשלעפּער! מיאוסקייט! העסליכע באַשעפּע-
ניש!

דער דירעקטאָר האָט אויך אַ שפיי געטהאָן אויף דער טהיר, פון
וועלכער פאָלזוכין איז נור וואָס ארויס, און האָט זיך גלייך פאַרשעהמט,
ווייל אין דער זעלבער צייט, איז צו איהם אין קאבינעט אריין אַ דאַמע,
די פרוי פון אַ הויכען בעאַמטען...

— איך בין דאָ אויף איין מינוט, נור אויף אַ מינוט... — האָט
אַנגעהויבען די דאַמע — זעצט זיך, מיין לעבער, און הערט מיך
אויפּמערקזאַם אויס... אַלזאָ, מען זאָגט, אז ביי אייך איז דאָ אַ פרייע
שטעלע... מאָרגען אָדער נאָך היינט וועט ביי אייך זיין אַ יונגער
מאַן, אַ געוויסער פאָלזוכין...

די דאַמע האָט געצוויטשערט און דער דירעקטאָר האָט אויף איהר
געקוקט מיט מוטנע, פאַרגלעזערטע אויגען, ווי אַ מענש, וואָס אַטאַט

פאלט ער אין חלשות, האָט געקוקט און פון אַנשטענדיגקייט וועגען
געשמייכלט.

און אויפ'ן צווייטען טאָג, ווען וורעמענסקי איז געקומען צו איהם
אין דעפארטאמענט, האָט דער דירעקטאָר אַ צייט לאַנג זיך נישט גע-
קענט ענטשליסען, איהם צו זאָגען דעם אמת. ער האָט זיך געקנייטשט,
געדריעהט, איז געווען צומישט און האָט נישט געוואוסט ווי אזוי אָנצור-
הויבען און וואָס צו זאָגען. דעם דירעקטאָר האָט זיך געוואָלט ענטשול-
דיגען פאר'ן לעהרער, דערצעהלען איהם דעם גאַנצען אמת, אָבער די
צונג האָט זיך געדריעהט, ווי ביי אַ שיכור'ן, די אויערען האָבען גע-
ברענט און ער האָט זיך פלוצים דערפיהלט בעליידיגט, איהם האָט פער-
דראָסען, וואָס ער איז געצוואונגען צו שפיעלען אַזאַ נאַרישע ראָלע
ביי זיך, אין זיין אייגענעם דעפארטאמענט, פאַר אַ נידעריגער'ן אונ-
טערוואָרפענעם בעאַמטען. ער האָט פלוצים אַ זעץ געטהאָן, אָן טיש, איז
אויפגעשפרונגען און ביז אַ געשריי געטהאָן :

— עס איז נישטאָ ביי מיר פאַר אייך קיין פלאַץ ! ניין און ניין !
לאַזט מיר צופריעדען ! מוטשעט מיר נישט ! טשעפעט זיך אָב פון
מיר, טהוט מיר אַ טובה !

און ער איז ארויס פון דעפארטאמענט...

אין דער פאסט-אבטהיילונג.

די טעג האָבען מיר מקבר געווען דאָס יונג-ווייבעלע פון אונזער אלטען פאסט-מייסטער סלאדקאָפּערצעוו. בעגראָבען די שעהנהייט, זיינען מיר לויט דעם מנהג פון אונזערע זיידעס און טאטעס, אוועק אין דער פאסט-אבטהיילונג, אריינגיסען פון איהר נשמה וועגען. ווען מען האָט דערלאנגט די בלינעס, האָט דער אלטער אלמן זיך ביטער צו-וויינט און געזאָגט:

— די בלינעס זיינען פונקט אזעלכע שעהנינקע, אזעלכע רוי-טינקע, ווי די געשטאָרבענע איז געווען. די זעלביגע פארשויןען! ווי איין האָר!

— יאָ — האָבען צוגעגעבען די איבעריגע — זי איז ביי אייך ווירקליך געווען אַ שעהנהייט... אַ פרוי, אַן אַנטיק!
— יאָ... אלע האָבען זיך געוואונדערט אויף איהר קוקענדיג... אָבער געליעבט האָב איך זי, מיינע העררען, נישט פאַר איהר שעהנ-קייט און נישט פאַר איהר גוטע נאטור. די דאָזיגע צוויי אייגענשאפטען זיינען דאָ ביי אלע ווייבער און מען טרעפט זיי זעהר אָפט אויף דער וועלט. איך האָב זי געליעבט פאַר גאָר אַן אַנדער אייגענשאפט, פאַר איהר גוטע נשמה. איך האָב געליעבט די געשטאָרבענע, אַ ליכטיגען גן עדן זאָל זי האָבען, דערפאַר, וואָס זי נישט קוקענדיג אויף איהר לע-בעדיגען, היציגען, פרעהליכען כאַראַקטער, איז דאָך געבליבען טריי און איבערגעבען צו איהר מאַן. זי איז מיר געווען געטריי, כאָטש זי איז אלט געווען בלויז צוואַנציג יאָהר אלט און איך בין שוין באַלד אַ זעכציגער! זי איז מיר געטריי געווען, מיר, דעם אלטען!

דער דיאָקאָן, וועלכער האָט מיט אונז צוזאַמען געטרונקען, האָט מיט אַ פיעלדייטיגען ברומען און הוסטען געגעבען צו פער-שטעהן, אַז ער צווייפּעלט שטאַרק אין דעם אלטענ'ס רייד.

— איהר גלויבט מיר, הפנים, נישט? — האָט זיך געווענדעט צו איהם דער אלמן.

— איך זאָג נישט, אז איך גלויב נישט — האָט זיך פארשעהמט דער דיאָקאָן — נור אָט, אזוי זיך... די יונגע ווייבלאַך היינטיגע צייטען זיינען שוין צופיעל צולאָזען... ראַנדעוואו, פראָוואַנסאַל... — איהר צווייפּעלט, און איך וועל אייך איבערצייגען, אז איך זאָג דעם אמת! די טרייהייט האָב איך אין איהר אויפגעהאַלטען מיט פערשיעדענע מיטלען, אזוי צו זאָגען, מיט פאָליטיק, מיט קונצען, זיך אויפפיהרענדיג מיט איהר אויף אזא אופן און ביי מיין ביטרען באַראַקטער, האָט מיין פרוי פאַר קיין פאַל נישט געקענט מיר זיין אונטריי. און די דאָזיגע ביטרעקייט מיינע האָב איך אָנגעווענדעט, אום אַבצוהיטען די ריינקייט פון מיין פאַמיליע. איך ווייס אזעלכע ווער-טער, וואָס זיינען פונקט אזוי ווי אַ פאַראַלע. געזאָגט די דאָזיגע ווער-טער און — פערטיג, איך קען דאן רוהיג שלאָפען, דער ווייב'ס טריי-הייט איז ווי ביי מיר אין קעשענע...

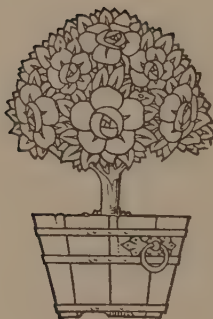
— וואָס-זשע זיינען דאָס פאַר אַ ווערטער?

— גאַנץ איינפאַכע. איך האָב איבער דער שטאָרט פערשפּרייט אַ קלאַנג. איהר ווייסט דערפון גאַנץ גוט. איך האָב אַלעמען דער-צעהלט: „מיין ווייב אליענאַ האָט אַ פּערהעלטניס מיט אונזער פאָר-ליציי-מייסטער איוואַן אלעקסעיעוויטש זאליכוואַטסקי“. די דאָזיגע ווערטער זיינען געווען גענוג. קיין מענש האָט שוין מעהר נישט געוואַנט צו מאַכען אויגלאַך צו אליענאַ', אַלע האָבען מורא געהאַט פאַר דעם פאָליציי-מייסטער'ס צאָרן. און ווי נור זיי פלעגען איהר דערזעהען, פלעגען זיי אַנטלויפּען, וואוּ פּעפּער וואַקסט, אום, אז זאליכוואַטסקי זאָל חס ושלום נישט מיינען עפּעס אויף זיי.

— כע-כע-כע. האָבען אַן עסק מיט דעם טייפּעל מיט די לאַנגע וואַנצעס איז נישט קיין מאַכל, דערנאָך וועסטו זיך פון איהם שוין קיין גאַנצער נישט ארויסדרעהען. ער וועט דיר מאַכען פינף פראָטאָקאָלען וועגען יעדער קלייניגקייט. ער וועט, למשל, דערזעהען דיין קאַץ אויף דער גאַס און וועט מאַכען אַ פראָטאָקאָל.

— האָט אייער ווייב, הייסט עס, נישט געלעבט מיט איוואַן אַלעק-סיעאיטש'ען? — האָבען מיר זיך אַלע געוואונדערט.

— ניין. דאָס איז נור געווען מיין קלוגער איינפאל ... בע-כע ...
 נו, האָ? האָב איך אייער יוגענד גוט אָנגעפֿיפּט האָ? ...
 עס זיינען אוועק אַ מינוט דריי אין שווייגען. מיר זיינען געזעסען
 און געשוויגען, און האָבען זיך געפֿיהלט אי בעלידיגט, אי פֿאַרשעהמט,
 וואָס דער דאָזיגער דיקער אַלטער מיט דער רויטער נאָז האָט אונז
 אזוי כיטרע אויסגענאַרט און אָבעטהאַן אזא שפּיצעל ...
 — נו, גאָט וועט געבען, וועסט חתונה האָבען אַ צווייטען מאָל!
 — האָט אַרויסגעברומט דער דיאַקאָן ...

ביים באַרבער

נאָנץ פֿריה. דער זייגער איז נאָך נישט זיעבען, און דער באַרבער-שאַפּ ביי מאַקאַר קוזמיטש בלעסטקינ'ען איז שוין אָפּען. דער בעל הבית, א יונג א יאָהר דריי און צוואַנציג אַלט, ניט קיין געוואַשענער, א פערשמירטער, אָבער אָנגעטהאָן מעשה פראַנט, איז פערנומען מיט'ן אויפראַמען. אויפראַמען איז אייגענטליך נישטאָ וואָס, נור ער איז אזש פערשוויצט אַרבייטענדיג. דאָ ווישט ער אָב מיט אַ שמאַטקעלע, דאָרט טהוט ער אַ קאַלפּע מיט'ן פינגער און דאָ געפינט ער גאָר אַ וואַנץ און טרייבט איהם אַראָב פון דער וואַנט.

דער באַרבער-שאַפּ איז אַ קליינציקער, אַ שמאַלינקער, אַ פאַס-קורנער. די הילצערנע ווענט זיינען אויסגעקלעפט מיט אָבאָיעס, וועלכע דערמאָנען אייך אַן אַ פוהרמאַנישען אָבגעקראָכענעם העמד. צוויי שען צוויי אומעדיגע, פערשמאַדערטע פענסטער געפינט זיך אַ דין, סקריפעדיג, שוואַכע טירעל, איבער איהר אַ גלעקעל, גרין פון פייכט-קייט, וואָס טרייסעלט זיך און קלינגט קראַנקהאַפט פון זיך אליין, גאָר אָהן שום אורזאָך. און טהוט איהר אַ קוק אין שפּיעגעל, וואָס הענגט אויף איינער פון די ווענט, ווערט אייער פנים צוקרימט און צולאָמט גאָר אָהן רחמנות... פאַר דעם דאָזיגען שפּיעגעל שערט מען און גאָלט. אויף אַ טישעל, אויף אזאַ ניט געוואַשענעם און פערשמירטען, ווי מאַקאַר קוזמיטש אליין, איז דאָ אַלץ: קעמלאַך, שעראַלאַך, גאָל-מעסערס, פאַר אַ קאָפּיקע פאַמאָדע, פאַר אַ קאָפּיקע פּוּדע, וואַסערדיי-נען קאַלאָן פאַר אַ קאָפּיקע. און דעם גאַנצען באַרבער-שאַפּ קען מען אָבקיפּען מיט עטליכע גילדען.

איבער דער טהיר דערהערט זיך דאָס קוויטשען פון קראַנקען גלעקעל, און אין באַרבער-שאַפּ קומט אריין אַ עלטערער מאַן אין אַ קורצען פעלצעל און אין וואָליקעס. זיין קאָפּ און זיין האַלז זיינען אַרומגעוויקעלט מיט אַ ווייבערשער פאַטשיילע.

דאָס איז עראַסט איזוואַניטש יאָגאָדאָוו, מאַקאַר'ס טויף־פּאַטער.
אמאָל איז ער געווען אַ וועכטער אין קאָנסערוואַטאָריע, אַצינד וואוינט
ער נעבען רויטען טייך און פאַרנעהמט זיך מיט שלאָסעריי.
— גוט מאָרגען דיר, מאַקאַרושקאַ! — זאָגט ער צו מאַקאַר',
וועלכער האָט זיך הינגעריסען מיט דעם אויפֿרוימען.

זיי צוקושען זיך. יאָגאָדאָוו שלעפט אַראָפּ די פאַטשיילע פּונ'ם
קאַפּ, צל'מ'ט זיך איבער און זעצט זיך.

— וואָס פאַר אַ מהלך דאָס איז צו דיר! — זאָגט ער, קרעכ־
צענדיג. — אַ קלייניגקייט? פון רויטען טייך ביז די קאַלוגער טויע־
רען.

— וואָס מאַכט איהר עפעס?

— שלעכט, ברודער! איך האָב געהאַט די היץ־קראַנקהייט.

— וואָס רעדט איהר? די היץ־קראַנקהייט?

— יא, די היץ־קראַנקהייט. אַ גאַנצען חדש בין איך אָבגעלעגען.
האָב געמיינט, אז איך שטאַרב. האָב שוין אפילו וודוי געזאָגט. אַצינד
קריכען מיר אויס די האָאַר. דער דאָקטאָר האָט פאַרזאָגט, איך זאָל
זיך אָבשערען. די האָאַר, זאָגט ער, וועלען צוריק אָבוואַקסען, שטאַרקע,
זאָגט ער, וועלען זיי אָבוואַקסען. נו, טראַכט איך מיר, ביי מיר אין
קאַפּ: איך'ל אַקאַרשט געהן צו מאַקאַר'. איידער צו געהן צו אַ
פּרעמדען, איז שוין בעסער צו אַן אייגענעם. ער וועט אי מאַכען בעסער,
אי קיין געלד נישט געהמען. אמת, עס איז אַביסעלע צו ווייט, אַ צו
גרויסער מהלך, נור מילא, וואָס זאָל מען טהאָן? זאָל זיך דאַכטען,
אז דאָס איז אזא שפּאַציער.

— איך'ל אייך אָבשערען מיט פּערגעניגען! אדרבה. אַט, זעצט

זיך!

מאַקאַר קוזמיטש, אַ שאַר טהאַנדיג מיט'ן פּוס, ווייזט אָן אויף
אַ שטוהל. יאָגאָדאָוו זעצט זיך, קוקט אריין אין שפּיעגעל און איז
קעגנטיג צופריעדען מיט דעם, וואָס ער זעהט דאָרט: אין שפּיעגעל
זעהט זיך אַ קרומע פרצוף, מיט גראַבע ליפען, אַ טעמפּער, ברייטער
נאָז און מיט אויגען אויפ'ן שטערן. מאַקאַר קוזמיטש דעקט צו זיין
קליענט'ס פלייצעס מיט אַ ווייסען ליילאך, פול מיט פלעקען, און
געהמט סקריפען מיט דער שער.

— איך וועל אייך אָבשערען ריין, גלאַט, מאַכען אייך אַ הויַלען קאַפּ.

— נאָ, אורדאי, ביז איך וועל אויסזעהען, ווי אַ טאָמער, ווי אַ באַמבע. די האָאַר וועלען דאָן וואַקסען געדיכטער.

— וואָס מאַכט די מוהמינקע?

— אַט אזוי זיך. אַנומעלט איז זי געגאנגען צו דער מאַיאָרשע אלס באַבע. אַ גאנצען רובעל האָט מען איהר געגעבען.

— אזוי? אַ רובעל? האַלט צו דעם אויער אַביסעלע!

— איך האַלט . . . נישט פאַרשנייד, גיעב אַכטונג. אוי, עס טהוט וועה! דו רייסט מיר די האָאַר.

— דאָס מאַכט נישט. אָהן דעם קען מען אין אונזער געשעפט נישט אויסקומען. און וואָס מאַכט עפעס אַנגא עראַסטאָוואַ?

— דאָס טעכטער'ל? אַט אזוי זיך, שפּרינגט אַרום. לעצטע וואָך, מיטוואָך, האָט מען זי פערקנאַסט מיט שעיקין'ען. פאַרוואָס ביזטו נישט געקומען?

די שער הערט אויף צו סקריפען. מאַקאַר קוזמיטש לאָזט אַרונטער די הענד און פרעגט צושראָקען:

— וועמען האָט מען פערקנאַסט?

— אַנגא'ן.

— וואָס הייסט עפעס? פאַר וועמען?

— פאַר שעיקין'ען, פאַר פראָקאָפי פּעטראָוו שעיקין'ען. זיין מאַמע איז אַן עקאָנאָמקע אין זלאַטאָאָסטאָווער געסעל. אַ וואוילע פרוי. נאַטירליך, מיר אלע זיינען צופריעדען, גאָט צו דאַנקען דער פאַר. אין אַ וואָך אַרום וועט זיין די חתונה. קום צו געהן, מיר וועלען אַ לעב טהאָן.

— אָבער, שטייט, ווי קען דאָס עפעס געמאַלט זיין, עראַסט איוואַניטש?

— זאָגט מאַקאַר קוזמיטש אַ בלייכער, אַ פּערוואַונדערטער טער און דריקט מיט פלייצעס: — שטייט, ווי איז דאָס מעגליך?

דאָס . . . דאָס איז בשום אופן נישט מעגליך! אַנגא עראַסטאָוואַ איז דאָך . . . איך בין דאָך . . . איך האָב דאָך געהאַט צו איהר געפיהלען . . .

האָב דאָך בדעה געהאַט מיט איהר צו . . . וואָסזשע הייסט עס? . . . — אַט אזוי הייסט עס, מיר האָבען גענומען און זי פערקנאַסט. ער איז אַ בראַווער מענש.

אויף מאַקאַר קוזמיטש'עס פנים טרעט ארויס א קאלטער שווייס.
ער לעגט אַוועק די שער אויפ'ן טיש און נעהמט זיך רייבען מיט'ן
פויסט די נאָז.

— איך האָב געהאַט אויף איהר אַן אויסזיכט ... — זאָגט ער
— דאָס קען נישט זיין, עראַסט איוואַניטש! איך ... איך בין פער-
ליעבט, האָב געמאַכט א פאַרשלאַג פון האַרצען ... און די מוהמינקע
האָט מסכים געווען ... האָט מיר צוגעזאָגט צו געבען אַננא עראַס-
טאָוונא פאַר אַ כלה. איך האָב שטענדיג פאַר אייך דרך ארץ געהאַט
אַלץ איינס, ווי פאַר אַ טאַטען ... שער אייך שטענדיג אומזיסט ...
איהר האָט פון מיר אימער געהאַט אַ טובה און, ווען מיין טאַטע
איז געשטאָרבן, האָט איהר צוגענומען די זאַפע און צעהן רובעל געלד,
וועלכע זיינען פון איהם פאַרבליעבען און איהר האָט עס מיר קיין מאָל
צוריק נישט אומגעקעהרט. געדענקט איהר?

— פאַרוואָס זאָל איך דאָס נישט געדענקען? אוראי געדענק איך.
אַבער וואָס ביזטו פאַר אַ חתן, מאַקאַר? פערשטעהסטו דען אליין
נישט, אַז דו ביזט קיין חתן נישט? נישט קיין געלד, נישט קיין בע-
רוף, אַ מלאכה אַ נישטיגע ...

— און שעיקין איז אַ רייכער?

— שעיקין איז אַ פריקאזטישק. ער האָט אַ פופצעהנהונדערט
רובעל. אַט אַזוי איז דאָס, ברודער ... מענסט זיך רעדען פון היינט
ביז מאָרגען, דער עסק איז שוין אָבגעטאָן. וועסט שוין צוריק נישט
איבערמאַכען, מאַקאַרושקא. זוך זיך אַן אַנדער כלה ... די וועלט איז
נאָך נישט אונטערגעגאַנגען. וועסט קריעגען דיינס ... נו שער! וואָס
שטעהסט צו ...

מאַקאַר קוזמיטש שווייגט און שמעהט אונטערוועגליך, דערנאָך
נעהמט ער פון קעשענע ארויס אַ טיכעל און הויבט אָן וויינען.
— נו, וואָס מאַכסט זיך נאַריש! — טרייסט איהם עראַסט
איוואַניטש — לאָך זיך אויס! זעה, ווי ער קלאָגט, ווי אַ באָביצע!
דו ענדיג שערען מיין קאַפּ, דערנאָך וועסטו זיך וויינען. נעהם די
שער!

מאַקאַר קוזמיטש נעהמט מעכאַניש די שער, קוקט אויף איהר אַ
וויילע מיט טעמפע אויגען און וואַרפט עס צוריק אויפ'ן טיש. די
הענר טרייסלען זיך ביי איהם.

— איך קען נישט! זאגט ער — אצינד קען איך נישט, איך האב קיין קרעפטען נישט! איך בין אן אונגליקליכער מענש! און זי, זי איז אויך אן אונגליקליכע! מיר האָבען ליעב געהאט איינער דעם אנדערען, האָבען זיך אַ וואָרט געגעבען, און צושיידט האָבען אונז שלעכטע מענשען אָהן שום רחמנות. געהט אַוועק, עראסט איוואַניטש!

איך קען אויף אייך נישט קוקען.
— נו מילא, וועל איך מאָרגען קומען, מאַקאָרושקא. וועסט מיר מאָרגען דערשערען.

— גוט.

— בערוהיג זיך, און איך וועל צו דיר קומען מאָרגען נאָך פאר פריה.

ביי עראסט איוואַניטש'ן איז איין העלפט קאָפּ אָבגעשאַרען נאָך גלאַט, אַזוי ווי אָבגעגאַלט און ער זעהט אויס, ווי אַ קאַטאַרוזשניק. עס איז עפעס נישט אָנגענעהם אַוועקצוגעהן מיט אַזאַ קאָפּ, נור וואָס קען מען טהאָן? ער ווילקעלט אַרום דעם קאָפּ און די האַלז מיט דער פאַטשיילע און געהט אַרויס פון באַרבערשאַפּ. קוזמיטש זעצט זיך און וויינט ווייטער אין דער שטיל.

אויף מאָרגען גאַנץ-פריה קומט עראסט איוואַניטש ווידער.
— וואָס פערלאַנגט איהר? — פרעגט איהם קאַלט מאַקאָר קוזמיטש.

— דערשער, מאַקאָרושקא. נאָך אַ האַלבער קאָפּ איז פערבליע-בען.

— גיט, זייט מוחל, געלד אַפריהער. אומזיסט שער איך נישט. עראסט איוואַניטש געהט אַוועק, נישט רעדענדיג אַ וואָרט, און נאָך ביז היינטיגען טאָג איז ביי איהם אויף איין העלפט קאָפּ די האַאָר לאַנגע און אויף דער צווייטער — קורצע. זיך שערען פאר געלד האַלט ער פאר אַ אויסבריינגעריי, אַ איבעריגע זאַך, און ער וואָרט, אַז אויף דער אָבגעשאַרענער זייט זאָלען די האַאָר אליין אָבוואַקסען. אַט אַזוי, מיט איין העלפט קאָפּ אַ הוילער און דער אנדערער אַ בעוואַקסענער האָט ער אויף דער טאָכטער'ס חתונה געהוילעט...

דער שפיעגעל

עס איז א נאכט פאר ניי-יאָהר. נעללי, א יונגע און שעהנע מאַכ-טער פון א גוטס-בעזיצער און גענעראל, וועלכע טרוימט מאָג און נאכט וועגען חתונה האָבען, זיצט ביי זיך אין צימער און מיט מיעדע, האַלבעשלאָסענע אויגען קוקט זי אין שפיעגעל אריין. זי איז בלאַס, אָנגעשטרענגט און אונבעוועגליך, ווי דער שפיעגעל.

א בילד, וואָס עקזעסטרירט נישט, אָבער וואָס מאַהלט זיך פאר איהר, עהנליך צו א שמאַלען, אָהן א סוף-לאַנגען קאָרדאָר, א ראַנד ליכט אָהן א צאָהל, דאָס אָפּשפיעגלונג פון איהר פנים, איהרע הענד, די ראַמקע פון שפיעגעל — דאָס אלץ האָט זיך שוין לאַנג פערצויגען מיט א נעבעל און זיך צונויפגעאַסען אין איין גרויסען, גרויען גרענצ-לאָזען ים. דער ים בעוועגט זיך, רוישט, און צייטענווייז צינדט ער זיך אָן — פלאַס פייער...

קוקענדיג אויף נעללי'ס אונבעוועגליכע אויגען און אָפענעם מויל, איז שווער צו פערשטעהן, אויב זי שלאָפט, אָדער וואַכט, דאָך זעהט זי אַפריהער זעהט זי נור א שמיכעל און א ווייכען, רייצענדען אויס-דרוק פון עפעס אימעצענס אויגען, דערנאָך אָבער טרעטען ארויס אויף דעם ציטערענדען, גרויען פאָן די שטריכען און ליניעס פון א קאָפּ, א פנים, ברעמען, א באָרד. דאָס איז ער, דער באַשערטער, אויף וועמען זי האָט אזוי לאַנג געהאַפּט, וועגען וועמען זי האָט אזוי פיעל געטרוימט. דער באַשערטער איז פאר נעללי'ן אלעס: דער צוועק פון לעבען, דאָס פערזענליכע גליק, די קאַריערע, דער מזל. אָהן איהם, איז פונקט ווי אויפ'ן גרויען פאָן: פינסטערניש, פוסטקייט, זינלאָזיגקייט. און דער-פאר איז נישט קיין וואונדער, וואָס זעהענדיג פאר זיך א שעהנעם, מילד שמיכלענדיגען קאָפּ, פיהלט זי א פרייד, און אויסדריקליך זיסען גענוס, וועלכען מען קען נישט איבערגעבען נישט אַין ווערטער און נישט אויף פאפיער. ווייטער הערט זי זיין שטימע,

זעהט, ווי זי לעבט מיט איהם אונטער איין דאך, ווי איהר לעבען גיסט זיך ביסלעכווייז צונויף מיט זיין לעבען ...

אויף דעם גרויען הינטער גרונד לויפען מאָנאַטען, יאָהרען ... און זי זעהט דייטליך מיט אלע איינצעלהייטען איהר צוקונפט.

אויף דעם גרויען הינטער גרונד שוועבען פערביי בילדער איינס נאָכ'ן אנדערען. אַט זעהט נעללי, ווי אין אַ קאַלטער, ווינטערדיגער נאַכט קלאַפט זי אין טהיר פון דעם שטאָדטישען דאָקטאָר סטעפּאן לוקיטש. הינטער די טויערען ביללט פּויל און הייזעריג דער אַלטער הונד אין דעם דאָקטאָר'ס פענסטער איז פינסטער. אַרום איז שטיל, זעהר שטיל.

— אום גאָטעס ווילען ... אום גאָטעס ווילען! — שעפּצעט נעללי.

נור אַט, ענדליך, סקריפעט די פּאַרטקע, און נעללי זעהט פאַר זיך דעם דאָקטאָר'ס קעכין.

— דער דאָקטאָר איז אין דער היים?

— זיי שלאָפען ... — שעפּצעט די קעכין אין אַרבעט, ווי מורא האָבענדיג אויפצואוועקען איהר בעל הבית. — זיי זיינען נור וואָס געקומען פון אַן עפידעמיע. מען האָט מיר פערזאָגט נישט צו וועקען. אָבער נעללי הערט נישט די קעכין. אָבערשטופט זי מיט אַ האַנד, לויפט זי, ווי אַ משוגענע צום דאָקטאָר אין קוואַרטיר אַריין. דורכנע-לאָפען עטליכע פינסטערע און שטיקענדע צימערען, אומגעוואָרפען אויפ'ן וועג צוויי-דריי שטוהלען, געפינט זי ענדליך, דעם דאָקטאָר'ס שלאָף-צימער.

סטעפּאן לוקיטש ליעגט ביי זיך אין בעט אַן אָנגעהאַנגענער, נור אָהן אַ רעקעל און, די ליפען אויסגעצויגען, אַטהעמט ער צו זיך אין לאַדאָן. נעבען איהם לייבט שוואַך אַ נאַכטלעכעמפעלע. נישט רעדענדיג אַ וואָרט, זעצט זיך נעללי אויף אַ שטוהל און הויבט אָן וויינען. זי וויינט ביטער, אויפצוטערענדיג מיט'ן גאַנצען קערפער.

— מיין ... מאַן איז קראַנק! — רעדט זי קוים אַרויס.

סטעפּאן לוקיטש שווייגט. ער הויבט זיך לאַנגזאַם אויף, שפּאַרט אונטער דעם קאַפּ מיט'ן פּויעס און קוקט אויף דעם גאַסט מיט פּערי-שלאָפענע, אונגעוועגליכע אויגען.

— מיין מאַן איז קראַנק! — רעדט ווייטער נעללי, איינהאַל-

טענדיג דאָס שלוכצען: — אום גאָטעס ווילען, לאָמיר פאָהרען...
שנעלער... וואָס שנעלער!

— א? — ברומט דער דאָקטאָר, בלאָזענדיג אין לאַדאָן.
— לאָמיר פאָהרען! גלייך, די מינוט! אז נישט... אז נישט...
עס איז שרעקליך אויסצוריידען... אום גאָטעס ווילען!

און נעללי, א בלאַסע, א פערמאָטערטע, שליוענדיג די טרעה-
רען, נעהמט בעשרייבען דעם דאָקטאָר דעם מאַנ'ס פלוצימדיגע קראַנק-
הייט און איהר מורא'דיגע שרעק, איהרע ליידען קענען ריהרען א
שטיין, אָבער דער דאָקטאָר קוקט אויף איהר, בלאָזט זיך אין לאַדאָן
און — ריהרט זיך נישט פון'ם אָרט.

— מאַרגען וועל איך קומען... שטאַמעלט ער.
— דאָס איז אונגעגלייך! — שרעקט זיך נעללי — איך ווײס,
מיין מאַן האָט א טיפּוס!... גלייך... די מינוט מוזט איהר געהן,
מיר נויטיגען זיך אין איך גלייך, אויפ'ן שטעל!...

— איך בין נור וואָס... נור וואָס געקומען... שטאַמעלט
דער דאָקטאָר — דריי טעג בין איך אַרומגעפאָהרען אויף דער עפּי-
דעמיע. בין מיער און אליין קראַנק... איך קען בשום אופן נישט!
אַכסאָלט נישט! איך... איך האָב זיך אליין אָנגעשטעקט...
אַט!

און דער דאָקטאָר טראָגט צו נעללי'ס אויגען א טערמאָמעטער.
— די טעמפּעראַטור איז נאָהענט צו פערציג... איך קען אַכסאָ-
ליוט נישט! איך... איך בין אפילו נישט אים שטאַנד צו זיצען.
צנטשולדיגט: איך'ל זיך לייגען...
דער דאָקטאָר לייגט זיך.

— אָבער איך בעט איך, דאָקטאָר! — קרעכצט נעללי פערצוויי-
פעלט — איך בעט איך! אום גאָטעס ווילען, העלפט מיר! נעהמט
צוזאַמען אייערע קרעפטען און לאָמיר פאָהרען... איך וועל איך בע-
צאָהלען, דאָקטאָר!

— מיין גאָט... איך האָב איך דאָך שוין געזאָגט! אָד!
נעללי שפּרינגט אויף און געהט נערוועז אַרום איבער דעם שלאָף-
צימער. איהר ווילט זיך ערקלעהרען דעם דאָקטאָר, איהם געבען צו
פערשטען... עס דאַכט זיך איהר, אז ווען ער זאָל וויסען, ווי טהייער
דער מאַן איז ביי איהר און, ווי אונגליקליך זי איז. וואָלט ער —

פערגעסען אָן זיין אייגענער מיעדקייט און קראנקהייט. אָבער וואו נעהמט מען לשון? וואו נעהמט די קראפט צו איבערצייגען?

— פאָהרט אַריבער צום שטאָרט־דאָקטאָר ... — הערט זי סטע־פאן לוקיטש'עס קול.

— דאָס איז אונמעגליך! ... ער וואוינט פינף און צוואַנציג וויאָרסט פון דאָנען. און די צייט איז צו טהייער. און די בערד וועלען זיך אויך נישט דערשלעפען אזוי ווייט: פון אונז אַהער איז פערציג וויאָרסט און פון דאָנען צום שטאָרט־דאָקטאָר איז כמעט אויך אזוי ווייט ... ניין, דאָס איז אונמעגליך! לאָמיר פאָהרען, סטעפאן לור־קיטש! איך פערלאַנגט פון אייך אַ העלדען־טהאָט. נו, זייט שטארק, ווייזט, אז איהר קענט זיין אַהעלד! האָט רחמנות!

— דער טייפּעל ווייס וואָס ... איך האָב הייז ... אין קאָפּ מיינט און רוישט, און זי וויל ניט פערשטעהן. איך קען נישט! לאָזט מיך צורוק.

— אָבער איהר זייט פערפליכטעט צו פאָהרען! איהר טאָרט זיך נישט אָבזאָגען! דאָס איז עגאָאיזמוס! דער מענש דארף פאַר זיין נעכסטען אָפּפערען מיט זיין לעבען און איהר ... איהר ענטזאָגט זיך צו פאָהרען! ... איך וועל אויף אייך אָנגעבען אין געריכט!

נעללי פיהלט, אז זי רעדט נאָרישקייטען, אז זי בעליידיגט דעם דאָקטאָר גאָר אומזיסט, אָבער אום צו רעמען דעם מאַן, איז זי בערייט צו פערגעסען די לאָגיק, די איידעלקייט און מיטלייד צו מענשען ... אלס ענטפער אויף איהר סטראַשוואַק, טרינקט דער דאָקטאָר אויס אַ גלאַז קאלטע וואַסער ... נעללי הויבט זיך ווידער אָן צו בעמען ביי איהם, אַפּעלירען צו זיין רחמנות, ווי די ערגסטע שנאָרערקע ... צום סוף גיט דער דאָקטאָר נאָך. ער הויבט זיך לאַנגזאָם אויף, אַטהעם שווער, קרעכצט און זוכט זיין רעקעל.

— אָט איז דער רעקעל — נעללי העלפט איהם אָנטהאָן — ער־לויבט, איך וועל אייך אָנטהאָן ... אָט אזוי. לאָמיר פאָהרען. איך וועל אייך בעצאָהלען ... וועל אייך מיין גאנץ לעבען דאָנקבאַר זיין! ...

— אַך, וואָס פאַר אַ מאַטערניש! אָנגעטהאָן דעם רעקעל, לעגט זיך דער דאָקטאָר צוריק אוועק. נעללי הויבט איהם אויף און שלעפט איהם אין פאָרצימער.

אינ'ם פארצימער הויבט זיך אן א לאנגער, צרה'דיגער עסק מיט די קאלאשען, דער פוטער... דאָס היטעל איז גאָר פערפאלען גע-
וואָרען... נור אַט זיצען זיי שוין מיט מזל אין קאוטש. דער דאָקטאָר
זיצט נעבען איהר. איצט איז געבליעבען נור אַבצופאָהרען פערציג
וויאָרסט און איהר מאַן וועט האָבען א דאָקטאָר, וועט געהאָלפֿען
ווערען. איבער דער ערד הענגט א חשך: מען זעהט קיין זאך נישט...
עס בלאָזט א קאלטער, ווינטערדיגער ווינד. דער קוטשער שטעלט זיך
אַלע וויילע אָב און זוכט דעם וועג...

נעללי און דער דאָקטאָר שווינגען דעם גאַנצען וועג. עס צוטריי-
טעלט זיי מורא'דיג, זיי אָבער פיהלען נישט די קעלט און נישט דאָס
טרייסלען.

— טרייב אָן! טרייב אָן! — בעט נעללי דעם קוטשער.
ארום פינג א זייגער אין דער פריה פאָהרען די אויסגעמאַטערטע
פערד אין הויף אריין. נעללי זעהט די בעקאנטע טויערען, דעם ברונעם
מיט דעם שטאַנג, א לאנגען ראָנר שטאַהלען און שפייכלערס... ענר-
ליך איז זי אין דער היים.

— וואָרט אויס, איך'ל באַלד זיין צוריק... — זאָגט זי צו
סטעפאַן לוקיטש, זעצענדיג איהם אין עס-צימער אויף דער זאָפּע:
— קיהלט זיך אָב און איך'ל געהן א קוק טהאָן, וואָס עס הערט זיך
מיט איהם.

זיך אומגעקעהרט אין א וויילע ארום פון מאַן, טרעפט נעללי דעם
דאָקטאָר ליגענדיג. ער ליעגט אויף דער זאָפּע און שטאַמעלט עפעס.

— קומט דאָקטאָר... דאָקטאָר!
— האָ? וואָס? פרעגט ביי... — שטאַמעלט סטעפאַן לו-
קיטש.

— וואָס?
— אויף דעם צוזאַמענפאָהר האָט מען גערעדט... וואָסאָו
האָט גערעדט... וועמען? וואָס?

און צו איהר גרויסען שרעק, זעהט נעללי, אַז דער דאָקטאָר רעדט
פון הייז פונקט אזוי ווי איהר מאַן. וואָס טהוט מען?
— צוט שטאַדט דאָקטאָר! — בעשליסט זי זיך.

נאָכדעם פאָלגען ווידער פינסטערניש, א שניידענדיגער פאַלטער
ווינט.

זי ליידעט אי מיט דער נשמה אי מיט'ן קערפער, ליידעט, ליידעט.. שפעטער זעהט זי אויף דעם גרויען הינטערגרונד, ווי יעדען פריה-לינג זוכט איהר מאן, וואו צו לייהען געלד אום אָבצוצאהלען די פראָ-צענט אין באַנק, וואו עס איז פערזעצט זיין גוט. ער שלאָפט נישט, זי שלאָפט נישט, און ביידע צוברעכען זיך דעם מוח טראַכטענדיג, ווי אזוי אויסצומיידען דעם וויזיט פון געריכטס-אינספעקטאָר.

זי זעהט אויך קינדער. דאָ איז די אייביגע מורא פאַר פערקעל-טונג, סקארלאַטינע, דיפטעריע... דער שטענדיגער שרעק, טאָמער וועלען זיך די קינדער שלעכט לערנען אין די שוהלען, פאַר אַ מעג-ליכער צושיידונג. פון פינף-זעקס קארפּוזאַלך וועט איינער אוראי שטארבען.

דער גרויער הינטער גרונד איז נישט פריי פון טויטען-פעלע. דאָס איז אויך זעלבסט פערשטענדליך. מאן און ווייב קענען נישט שטאַרבן ביידע אין איין צייט. איינער פון זיי מוז אונבעדינגט אי-בערלעכען דעם צווייטענ'ס לוייה. און נעללי זעהט, ווי איהר מאן שטאַרבט. דיזער שרעקליכער אונגליק שטעלט זיך איהר פאַר מיט אלע איינצעלהייטען. זי זעהט דעם טויטען-קאסטען, די ליכט, דעם דיאָ-קאָן און זאָגאַר די סימנים, וועלכער דער קברות-מאן האָט איבערגע-לאָזען אינ'ם פאָרצימער.

— צוואָס איז דאָס אלעס? צוואָס? — פרעגט זי קוקענדיג מיט טעמפע אויגען אין דעם מאַנ'ס טויטען פנים. און דאָס גאַנצע פריהערדיגע לעבען מיט'ן מאן דאַכט זיך איהר, איז געווען אַ נאַרישער, אונגלויביגער פאָרשפיעל צו דעם דאָזיגען טויט.

— עטוואָס פאַלט ארויס פון נעללי'ס הענד און קלאַפט זיך אָן אָן פאָל. זי טהוט זיך אַ טרייסעל, שפּרינגט אויף און עפענט ברייט פונאַנדער די אויגען. זי זעהט, ווי איין שפיעגעל ליגעט אויף דער ערד צו איהרע פיס און דער אַנדערער שטעהט אויף דעם טיש, ווי פריהער. זי קוקט אריין אינ'ם שפיעגעל און זעהט אַ בלייך, פערוויינט פנים. דער גרויער הינטערגרונד איז שוין מעהר נישטאָ.

— איך בין, דאַכט זיך, איינגעשלאָפען... — טראַכט זי און זיפצט ערלייכטערט אויף.

די שכלנים

פאָטער מיכאָליטש אַוואַשין איז געווען אין אַ זעהר שלעכט-טען מוטא: זיין שוועסטער, אַ יונג מיידל, איז אַוועק צו וואַלסיטש'ן אַ פּערהייראַטען מאַן. אום זיך ווי עס איז צו בעפרייען פון זיין שווער-רען, אומעדיגען געמיט, וועלכעס האָט איהם נישט אָבגעלאָזען נישט אין דערהיים און נישט אין פּעלד, האָט ער גענומען טראַכטען פון עהרליכע, גוטע איבערצייגונגען, וועגען גערעכטיגקייטען און פרייהייט. — אייגענטליך איז ער אליין דאָך שטענדיג געווען פאַר פרייע ליבע! — דאָס האָט אָבער גאָרנישט געהאַלפּען, און יעדעס מאָל איז ער געגען זיין ווילען געקומען צו דעם זעלבען שלום, ווי זיין נאַרישע ניאָניע, נעמליך, אַז די שוועסטער האָט געהאַנדעלט שלעכט, און אז וואַלסיטש האָט ביי זיי צוגע'גנב'עט די שוועסטער. און דאָס האָט זעהר וועהר געטהאָן.

די מאַמע איז אַ גאַנצען טאָג נישט ארויס פון איהר צימער, די ניאָנע האָט גערעדט אין דער שטיל און האָט אַלץ געזיפּצט, די מוהמע האָט זיך יעדען טאָג געקליעבען אַוועקצופאַהרען, און די קופּערטען איהרע האָט מען דאָ ארויסגעטראָגען אין פאַר-צימער און דאָ צוריק אריינגעטראָגען אין הויז. אין הויז, אויפ'ן הויף און אין גאָרטען האָט געהערשט אַ טויטע שטילקייט, אַ שטייגער ווי אין שטוב וואָלט אַ טויטער געווען. די מוהמע, די דינערשאפּט און אפילו די פויערים, אַזוי לכל הפחות, האָט זיך פאָטער מיכאָליטש'ען אויסגעוויזען, האָט בען עפעס מאָדנע און מיט פּערוואַונדערונג געקוקט אויף איהם, עפעס אַזוי ווי זיי וואָלטען וועלען זאָגען: „דיין שוועסטער האָט מען פּער-מיהרט, וואָס-זשע שווייגסטו, וואָס טהוסטו גאָרנישט?“ און ער אליין האָט זיך פאַרגעוואָרפען פאַר זיין גאָרנישט טהאָן, כאָטש ער האָט נישט געוואוסט, וואָס אייגענטליך ער קען אָנהויבען צו טהאָן.

אזוי איז אוועק א טעג זעקס. אויף דעם זיעבעטען טאָג—דאָס איז געווען זונטאָג נאָכמיטאָג — האָט אַ רייטער געבראַכט אַ בריעף. דער אַדרעס איז געווען געשריבען פון אַ בעקאנטער פרויען-האַנדשריפט: „איהר עקסעלענץ אַננא ניקאָלאיעוונאַ אייוואַשען“.

פּיאָטער מיכאיליטשען האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז אין דעם דאָ-זיגען בריעף, אין דער האַנדשריפט אפילו איז דאָ עטוואָס, וואָס וואָרפט זיך אין די אויגען, וואָס צורייצט, אַזאַ מין סאָרט, ליבעראַ-ליזמוס, און דער ווייבערשער ליבעראַליזמוס איז איינגעשפּאַרט, פּער-ביסען, האַרט ...

„זי וועט גיכער שטאַרבן איידער נאָכגעבן דער אונגליקליכער מאַמען און בעטען ביי איהר מחילה“ — האָט געטראַכט פּיאָטער מיכאיליטש, געהענדיג מיט'ן בריעף צו דער מוטער.

די מאַמע איז געלעגען אויף דער בעט אַן אָנגעטהאַנגענע. דער-זעהן דעם זוהן, האָט זי זיך מיט אַ אימפּעט אויפגעהויבען און, פּער-ריכט די גרויע האָאַר, וועלכע זיינען פון אונטער דעם טשעפּיק אַרויס, האָט זי שנעל געפּרעגט:

— וואָס איז? וואָס איז? ...

— זי האָט געשיקט ... — האָט געזאָגט דער זוהן, דערלאַנגענדיג

איהר דעם בריעף.

— זינאַ'ס נאָמען און זאָגאַר דאָס וואָרט „זי“ האָט נישט גע-טאָרט דערמאָנט ווערען אין הויז; וועגען זינאַ'ן האָט מען גערעדט אָהן אַ בעשטימטען נאָמען: „האָט געשיקט“, „איז אוועק“ ... די מוטער האָט דערקענט דער טאָכטערס האַנדשריפט און דאָס פנים איהר'ס איז געוואָרען מיאוס, אונאַנגענעהם, און די גרויע האָאַר זיי-נען ווידער פון אונטער'ן טשעפּיק אַרויס.

— ניין! האָט זי געזאָגט, מאַכענדיג מיט די הענד אזוי, ווי דער בריעף וואָלט איהר די פינגער פערברענט — ניין, ניין, קיין מאָל נישט; פאַר קיין זאַך אין דער וועלט!

די מוטער האָט זיך היסטעריש צוויינט פאַר וועהטאָג און חרפה, עס איז קענטיג געווען, אַז איהר האָט זיך געוואָלט לעזען דעם בריעף, איהר שטאָלץ האָט עס אָבער נישט דערלאָזט. פּיאָטער מיכאיליטש האָט פּערשטאַנען, אַז ער האָט אליין געדארפט עפענען דעם בריעף און איבערלעזען אין דער הויך, נור איהם האָט פּלוצים באַהערשט אַזאַ

בייזער געפיהל, ווי ער האָט ביז אַהער נאָך קיין מאָל נישט געפיהלט;
ער איז אַרויסגעלאָפּען אויפ'ן הויף און אַ געשריי געטהאָן צום ריי-
טער...

— זאָג, אז קיין ענטפּער וועט נישט זיין! עס וועט נישט זיין
קיין ענטפּער! אָט אזוי זאָלסטו טאָקע זאָגען, חיה דו! ...
און ער האָט צוריסען דעם בריעף; טרעהרען זיינען איהם אויף
די אויגען ארויס און, פיהלענדיג זיך שלעכט, שולדיג און אונגליקלאַך,
איז ער אין פּעלד אוועק.

ער איז געווען אין גאַנצען אַכט און צוואַנציג יאָהר אַלט, איז
שוין אָבער געווען דיק, צוגאָסען, האָט זיך אָנגעטהאָן, ווי אַן אַלטער
מאַן, אין ברייטע און בעקוועמע קליידער און געליטען פון אַ קור-
צען אָטהעם. אין איהם זיינען שוין געווען אַלע אייגענשאַפטען פון אַ
גוטסבעזיצער אַן אַלטער בחור. ער האָט זיך נישט פערליעבט אין קיין
פּרויען, נישט געטראַכט וועגען חתונה האָבען און געליעבט נור די
מאַמע'ן, די שוועסטער, די ניאַניע, דעם גערטנער וואַסיליטש; האָט
ליעב געהאַט גוט אַריינצועסען, געשמאַק אויסשלאָפּען זיך מיטאַג,
רעדען וועגען פּאָליטיק און ערהאַבענע אידעאַלען... אין זיין צייט
האָט ער געענדיגט אַ קורס אין אוניווערזיטעט, נור איצט האָט ער
אויף דעם געקוקט, ווי אויף אַן איבעריגער זאָך, ווי אויף עטוואָס,
וואָס איז אונפערמיידליך פאַר יונגע לייט אין דעם אַלטער פון 18
ביז 25 יאָהר; די געדאַנקען, וועלכע האָבען אַצינד יעדען טאָג אָנגע-
פילט זיין קאָפּ, האָבען געהאַט קיין שום צוואַמעהאַנג מיט דעם
אוניווערזיטעט און מיט יענע וויסענשאַפטען, וואָס ער האָט דאָרט
געלערענט.

אין פּעלד איז געווען היים און שטיל, ווי פאַר אַ רעגען. אין
וואַלד האָט געפאַרעט און עס האָט זיך געטראָגען אַ שמעקענדיגער
און שווערער גערוך פון סאָסנעס און פאַרפּוילטע בלעטער.

פּיאַטער מיכאיליטש האָט זיך אָפּט אָבגעשטעלט, בעטראַכט די
לאַנקעס, די פּעלדער און אַ פּאָר מאָל איבערגעשראָקען אינ'ם וואַלד
וויילדע ענטלאַך; און די גאַנצע צייט האָט ער אַלץ געטראַכט וועגען
דעם, אז דער דאָזיגער אונערטרעגליכער צושטאַנד, אין וועלכען ער
געפינט זיך אַצינד, קען נישט אָנהאַלטען אייביג און אז מען דאַרף

אזוי צו אזוי מאַכען אַ סוף דערפון. אַ סוף, כאָטש אַ נאַרישען, אַ וויל-
דען, אַבי אַ סוף.

— נור ווי אזוי? וואָס-זשע זאָל געשעהן? — האָט ער זיך גע-
פרעגט און האָט מיט געבעט געקוקט אויפ'ן הימעל און די בוימער, אזוי
ווי בעטענדיג ביי זיי הילף.

אַבער דער הימעל די בוימער האָבען געשוויגען. די עהרליכע איר-
בערצייגונגען האָבען אויך גאָר נישט געהאַלפּען און דער נישטערער
שכל האָט אונטערגעזאָגט, אַז דיעזע ביטערע פראַגע קען מען אַנדערש
נישט פערענטפערען אויסער מיט נאַרישקייטען און אַז די היינטיגע
סצענע מיט'ן רייטער איז נישט געווען די לעצטע פון די דאָזיגע
נאַרישקייטען.

— וואָס וועט זיין? וואָס וועט זיין? ס'איז שרעקליך צו טראַכט-

טען!

ווען ער האָט זיך אומגעקעהרט אַהיים, איז שוין די זונן געוועזען
אונטערגעגאַנגען. איצט האָט זיך איהם געדאַכט, אַז די פראַגע קען
מען בשום אופן נישט פערענטפערען. מיט דעם געשעהענעם פאַקט
קען מען זיך נישט שטעלען צופריעדען און בלייבען רוהיג, זיין אונזער
פריעדען און עפעס טהאָן קען מען אויך נישט, אַז קיין מיטעל-וועג
איז דאָ נישטאָ. ווען ער, אַרונטערנעמענדיג די הוט און פאַכענדיג
זיך מיט אַ טיכעל, איז געגאַנגען איבער'ן וועג אַ וואָרסט צוויי פון
זיין הויז, האָט זיך פלוצים פון הינטען דערהערט דאָס קלינגען פון
גלעקלאַך. דאָס איז געווען אַן אַמוזאַנטער און מאָרנער געמישעכץ
פון גלעקלאַך און טאַמבורינען, וואָס האָט אַרויסגעגעבען אַ גלעזערנעם
קלאַנג. מיט אַזאַ מין קלינגען איז געפאַהרען נור איין איספראַוויניק
מעדאַוסקי, אַ געוועזענער הוסאַרען-אַפיציער, אַן אַבגעלעבטער, קראַנק-
קער, רואינירטער מענש, אַ ווייטער קרוב פון פיאָטער מיכאיליטשען.
ביי די אייוואשענס איז ער געווען אַן אייגענער מענש און צו זינא'ן
האָט ער געפיהלט אַ צערטליכען, פאַטערליכען געפיהל און איז געווען
פון איהר בעגייסטערט.

— און איך פאַהר צו אייך — האָט ער געזאָגט, אַריבעריגאַנגענ-

דיג פיאָטער מיכאיליטשען — זעצט זיך, איך'ל איך צופיהרען.

ער האָט אַ שמייעל געטהאָן און געקוקט פּרעהלאַך; קענטיג, ער
האָט נאָך נישט געוואוסט, אַז זינא איז אַוועק צו וואַסיטש'ען; עס

קען זיין, אז מען האָט איהם וועגען דעם שוין מיטגעטהיילט, נור ער האָט נישט געגלויבט. פּיאָטער מיכאיליטש האָט זיך דערפיהלט אין אַ שווערער לאַגע.

— איהר וועט זיין אַ גוטער גאָסט — האָט ער אַרויסגעשטאַמעלט, רויט ווערענדיג ביז טרעהרען און נישט וויסענדיג ווי אַזוי און וואָס פאַר אַ ליעגען מען זאָגט איהם: — מיך פרעהט זעהר — האָט ער ווייטער גערעדט, זיך סטאַרענדיג אַ שמיכעל צו טהאָן: — נור... זינא איז אַוועקגעפאָהרען און די מאַמע איז קראַנק.

— אַ פערדראַסיגע זאַך! — האָט געזאָגט דער איספראַוויק, קוקענדיג פערטראַכט אויף פּיאָטער איִוואַניטש'ען: — און איך האָב זיך געקליבען פערבריינגען ביי אייך היינטיגען אַבענד. וואָהין איז זינא אַוועקגעפאָהרען?

— צו די סיניצקיס, און פון דאָרט האָט זי, דאָכט זיך, געוואָלט בעזוכען דעם מאָנאַסטיר. אויף געוויס ווייס איך נישט. דער איספראַוויק האָט נאָך אַ ווילע גערעדט און זיך אומגע- קעהרט צוריק.

פּיאָטער מיכאיליטש איז געגאַנגען אַהיים און האָט מיט שרעק געטראַכט וועגען דעם, וואָס דער איספראַוויק וועט פיהלען, ווען ער וועט זיך דערוויסען דעם אמת. ער האָט זיך קלאָהר פאַרגעשטעלט דעם דאָזיגען געפיהל און, אַזוי טראַכטענדיג, איז ער אריין אין הויז.

— העלף, גאָטעניו, העלף... — האָט ער געטראַכט אין עס-צימער ביים אַבענד-טהעע איז געזעסען די מוֹמע איינע אליין. ווי געוועהנליך, איז אויף איהר פנים געווען אַן אויסדרוק, אַז כאָטש זי איז אַ שוואַכע, אַ אונגעשיצטע, פון דעסטוועגען וועט זי קיינעם נישט ערלויבען זי צו בעליידיגען. פּיאָטער מיכאיליטש האָט זיך געזעצט און גענומען שווייגענדיג טרינקען טהעע.

— דיין מאַמע האָט היינט ווידער נישט געגעסען קיין מיטאָג — האָט געזאָגט די מוֹמע — דו, פעטרושאַ, האָסט געדארפט אויף דעם אַכטונג געבען. מיט דעם וואָס דו וועסט זיך מאַרען מיט הונ- גער, וועסטו דעם אונגליק שוין נישט העלפען.

פּיאָטער מיכאיליטשען האָט זיך אויסגעוויזען זעהר נאַריש און אומגעלומפערט, וואָס די מוֹמע מישט זיך אין פרעמדע עסקים און

וואָס איהר אָבפּאָהרען האָט זי אָבגעלויגט כלומרשט צוליב דעם, וואָס זינא איז אוועק. ער האָט איהר געוואָלט זאָגען אַ גראַבֿקייט, נור האָט זיך איינגעהאַלטען. און אזוי, איינהאַלטענדיג זיך, האָט ער דער־פיהלט, אַז אַזינד איז געקומען די ריכטיגע צייט צו האַנדלען, און אַז ווייטער ליידען איז שוין קיין כח נישטאָ. אָדער האַנדלען גלייך, אויפ'ן אָרט אָדער זיך וואַרפען אויפ'ן פּאָל, שרייען און זיך שלאָגען מיט'ן קאָפּ אָן דער ערד. אין די געדאַנקען האָט ער זיך פאַרגע־שטעלט וואַס־מיטשען מיט זינא'ן, ווי זיי ביידע, ליבעראַלע און צו־פריערענע מענשען, קושען זיך איצט ערגעץ־וואו אונטער אַ בוים, און אַל דאָס בייזע און שווערע, וואָס האָט זיך אָנגעקליעבען אין איהם אין דעם משך פון זיעבען טעג, האָט ער איצט אַרויפגעוואַרפען אויף וואַס־מיטש'ען.

— איינער האָט פערפיהרט און צוגע'גנב'עט די שוועסטער — האָט ער געטראַכט: — דער צווייטער וועט קומען און וועט קוילענען די מאַמען, דער דריטער וועט אונטערצינדען דאָס הויז אָדער וועט בע־ראַבעווען... און דאָס אַלעס אונטער דעם מאַנטעל פון פריינדשאַפט, הויכען אידעען, ליידען!

— ניין, דאָס וועט נישט זיין! — האָט פּלוצים אַ געשרוי גע־טהאָן פיאַטער מיכאיליטש און אַ זעץ געטהאָן מיט'ן פּוּסט איבער'ן טיש.

ער איז אויפגעשפרונגען און אַרויסגעלאָפּען פון עס־צימער. אין שטאַל איז געשטאַנען דעם אויפזעהערס פערד. ער האָט זיך אויף איהם אַרויפגעזעצט און איז אוועק צו וואַס־מיטש'ען.

אין זיין נשמה איז איז פאַרגעקומען אַ גאַנצער שטורם. ער האָט געפיהלט אַ בעדירפנים, צו טהאָן עטוואָס אונגעווענהליכעס, עטוואָס שרייענדיגעס, מעג איהם כאַטש דערנאָך אויסקומען דאָס גאַנץ לעבען צו ליידען דערפון. אָנרופען וואַס־מיטשען לומפ, איהם געבען אין באַק און דערנאָך אַרויסרופען איהם אויף אַ דועל, אַ צוויי־קאַמפּף? אָבער וואַס־מיטש איז נישט פון יענע, וואָס שלאָגען זיך אויף דעלען; און פון דעם, וואָס מען וועט איהם רופען לומפ און געבען אין באַק וועט ער נור ווערען נאָך מעהר אונגליקלאַך און וועט זיך נאָך טיעפער אַרייַנ־טהאָן אין זיך אליין. די דאָזיע אונגליקליכע, אונפעראַנטוואָרטליכע מענשען — זיינען די הויפט אונערטרעגליכע, די הויפט שווערע מענ־

שען. זיי קענען אלץ אַבטהאַן אונבעשטראַפט. ווען אַ אונגליקליכער מענש וועט, אלס ענטפער אויף אַ פערדיענטען פאַרוואורף, אַ קוק טהאָן אויף אייך מיט זיינע טיעפע, שולדיגע אויגען, וועט קראַנקהאַפט אַ שמיכעל טהאָן און אונטערטהעניג איינבויען דעם קאָפּ, דאָן וועט ביי דער גערעכטיגקייט אליין, דאכט זיך, נישט כאַפּען קיין מוטאָ אויפצוהויבען אויף איהם די האַנד.

— אלץ איינס. איך וועל אין איהר געגאנווארט איהם דערלאנגען מיט'ן בייטש און וועל איהם זאָגען, וואָס ער איז — האָט בעשלאַסען פּיאַטער מיכאיליטש.

ער איז געפאָהרען דורך זיין וואַלד און דורך לעדיגען פעלד און זיך פאָרגעשטעלט, ווי אום צו פערטהידיגען איהר האַנדלונג, וועט זינא רעדען וועגען פרויען־רעכט, וועגען פערזענליכער פרייהייט און, אז צווישען דער רעליגיעזער און דער פרייער הייראט איז נישטאָ קיין שום אונטערשייד. זי וועט אויף דעם ווייבערשען שטייגער שטרייט טען וועגען וואָס זי פערשטעהט נישט. און סוף כל סוף וועט זי, וואַרשיינליך, פרעגען: „אַבער וואָס געהט עס דיר אָן? וואָס פאַר אַ רעכט האָסטו זיך דאָ אריינצומישען?“

— יא, איך האָב קיין רעכט נישט — האָט אויסגעשטאַמעלט פּיאַטער מיכאיליטש — נור דאָס איז נאָך בעסער... — וואָס גרע- בער איך וועל צו זיי זיין, וואָס וועניגער רעכט איך האָב אויף דעם, אלץ בעסער איז.

עס איז געווען שטיקענדיג. נידעריג איבער דער ערד האָבען זיך געטראָגען גאנצע וואַלקענס קאמאַרעס און אין די לעדיגע פלעצער האָבען רחמנות'דיג געוויינט די פערל־פליעגען. אלעס האָט פאָראוויס געזאָגט רעגען, עס איז אָבער נישט געווען קיין איין וואַלקענדיגל.

פּיאַטער מיכאיליטש איז אַריבער געפאָהרען דעם גרענעץ פון זיין לאַנד און זיך גענומען טראָגען איבער אַ גלייכען, גלאטען פעלד. ער איז אָפט געפאָהרען איבער דיעזען וועג און האָט דאָ געוואוסט יעדען בויםעלע, יעדעם גריבעלע. דאָס וואָס האָט איצט, אין דער פאַרנאכטיגער דונקעלהייט, אויסגעזעהן, ווי אַ פעלד, איז געווען אַ רויטער קלויסטער; ער האָט איהם זיך געקענט אויסמאָהלען אין זיינע געדאַנקען מיט אלע איינצעלהייטען, אפילו די געפארבטע טויערען און די קעלבלאַך, וועלכע האָבען זיך שטענדיג געפאַשעט הינטער'ן צוים.

איין וויאָרסט פונ'ם קלויסטער, רעכטס, זעהט זיך אַ וועלדעל, דאָס געהערט צום גראַף קאַטלאָוויטש. און הינטער דעם דאָזיגען וועלדעל הויבט זיך שוין אָן וואַסיטשעס ערד.

פון צווישען דעם קלויסטער און דעם גראַפ'ס וועלדעל האָט זיך אָנגערקט אַ גרויסער, שוואַרצער וואַלקען, און עס האָבען אויפגעפלאַ- קערט שוואַכע בליצען.

— אַט אזוי איז דאָס! — האָט אַ טראַכט געטהאָן פיאַטער מיכאיליטש — העלף, גאָטעניו, העלף!

פון דעם שנעלען פאָהרען איז דאָס פערד פערמאטערט געוואָרען, און פיאַטער מיכאיליטש אליין איך אויך מיער געוואָרען. אַ מורא'— דיגען וואַלקען האָט ביז געקוקט אויף איהם און עפעס ווי געראַטען איהם זיך אומצוקעהרען אַהיים. עס איז איהם געוואָרען אַביסעלע מוראדיג.

— איך וועל ווייזען, אז זיי זיינען אונגערעכט! — האָט ער זיך אונטערגעגעבען מוטה — זיי וועלען טענה'ן, אז דאָס איז פרייע ליבע, פערזענליכע פרייהייט; אָבער די פרייהייט איז דאָך אין דעם איינהאַלטען זיך, און נישט אין דעם אונטערוואַרפען זיך אונטער די ליידענשאַפטען. ביי זיי איז אויסגעלאָסענקייט און נישט פריי- הייט! —

אַט איז דעם גראַפ'ס גרויסער טייך, פון דעם וואַלקען איז ער בלוי געוואָרען און זיך אָנגעכמורעט; פון איהם האָט אַ וועה געטהאָן מיט פייכטקייט און זומפּף. דאָ, דערביי, שטעהען צוויי וואַסער פלאַנ- צען, איינס אַן אַלט'ס און דאָס אַנדערע, אַ יונג'ס, צערטליך צוגעבוי- גען איינע צו דער צווייטער. אויף דעם אייגענעם אָרט זיינען מיט אַ וואָך צוויי צוריק געגאַנגען צופּוס, פיאַטער מיכאיליטש און וואַסיטש און האָבען געזונגען מיט אַ האַלבען קול אַ סטורענטיש ליעדעל: „נישט ליבען — הייסט פערדארבען דאָס לעבען, דאָס יונגע...“ אַ מיאוס ליעד!

בעת פיאַטער מיכאיליטש איז געפאָהרען איבער'ן וועלדעל, האָט געקאָקט דער דונער און די בוימער האָבען גערוישט און זיך געבויגען פונ'ם ווינד. מען האָט זיך געדארפט צואיילען. פון וועלדעל ביז וואַס- סיטש'עס גוט איז געבליבען צו פאָהרען מיט'ן פעלד נישט מעהר, ווי אַ וויאָרסט. אַט דאָ זיינען פון ביידע זייטען וועג געשטאַנען אַלטע

בירקען-בוימער. זיי האָבען אויסגעזעהן פונקט אזוי טרויעריג און אונגליקלאך, ווי זייער בעל הבית וולאסיטש, זיינען געווען פונקט אזוי מאַגער און אויסגעצויגען אין דער הויך, ווי ער. אין די בוימער און אין גראַז האָט גענומען הוושען אַ שטאַרקער רעגען, דער ווינד האָט זיך גלייך איינגעשטילט און עס האָט גענומען שמעקען מיט נאַסער ערד.

אָט האָט זיך בעוויזען דער געפלאַכטענער צוים פון וולאסיטש'עס הויף מיט די געלע אַקאַציען-בוימער, וועלכע זיינען אויך געווען מאַגער און אויסגעצויגען; דאָרט וואו די שטאַכעטען זיינען איינגע-פאלען, האָט זיך געזעהען אַ פערלאָזענער פרוכטגאָרטען.

אַצינד האָט שוין פיאָטער נישט געטראַכט וועגען פעטש, נישט וועגען בייטש און האָט נישט געוואוסט, וואָס ער וועט טהאָן ביי וולאָסיטש'ען. ער האָט זיך גאָר דערשראָקען. ער האָט האָט זיך געשראָקען פאר זיך און פאר דער שוועסטער און דער געדאַנק, אז ער וועט זי באַלד דאַרפען זעהן, האָט איהם געדריקט. ווי וועט זי זיך האַלטען מיט'ן ברודער? וועגען וואָס וועלען זיי ביידע רעדען? און אפשר זאָל ער זיך גאָר אומקעהרען אַהיים איידער עס איז נישט צו שפעט? אזוי טראַכטענדיג, איז ער איבער דער ליפאָווער אלעע צוגעפאָהרען צום הויז פאַרביי די ברייטע סירען-בושעס, און האָט פלוצים דערזעהען וולאסיטש'ען.

וולאסיטש אָהן אַ הוט, אין אַ סיטצען העמדעל און הויכע שטיוועל, איינגעבויגענדיג זיך אונטער'ן רעגען, איז געגאַנגען פון הויז צום ברי-קעל; הינטער איהם האָט אַן אַרבייטער געטראָגען אַ האַמער און אַ קעסטעל מיט טשוועקלאַך. זיי האָבען, הפנים, פערריכט אַ לאָדען, וואָס האָט געקלאַפט פונ'ם ווינד. דערזעהענדיג פיאָטער קיראיליטש'ען, האָט זיך וולאסיטש אָבגעשטעלט.

— דאָס ביזטו? — האָט ער געזאָגט און אַ שמייכל געטהאָן:

— האָסט גוט געטהאָן!

— יא, איך בין געקומען, ווי דו זעהסט... — האָט שטייל ארויסגערעדט פיאָטער מיכאיליטש, אַראָבטרייסלענדיג פון זיך דעם רעגען מיט ביידע הענד.

— נו, אָט דאָס איז רעכט. עס פרעהט מיך זעהר — האָט גע-זאָגט וולאסיטש, אָבער די האַנד האָט ער איהם נישט דערלאַנגט:

קענטיג, אז ער האָט נישט געוואנט און געווארט, אז יענער זאָל איהם אַפריהער בעגריסען: — פאַר די האַבער איז גוט! — האָט ער געזאָגט און אַ קוק געטהאָן אויפ'ן הימעל.
— יאָ.

זיי זיינען שווייגענדיג אריין אין הויז. רעכטס פון פאַרצימער האָט אַ טהיר געפיהרט אין אַן אַנדער פאַרצימער און דערנאָך אין זאַל, און לינקס — אין אַ קליין צימערל, וואו עס האָט ווינטער צייט געוואוינט דער פריקאזטיש. פיאָטער מיכאיליטש און וולאַסיטש זיינען אריין אין דעם דאָזיגען צימער.
— וואו האָט דו דער רעגען געכאַפט? — האָט געפרעגט וולאַסיטש.

— נישט ווייט. כמעט ביים הויז.
פיאָטער מיכאיליטש האָט זיך געזעצט אויף דער בעט. ער איז געווען צופריעדען, וואָס דער רעגען האָט גערוישט און אין צימער איז געווען פינסטער. אזוי איז בעסער: עס איז נישט אזוי מורא'דיג און מען דארף נישט קוקען אין פנים אריין דעם, מיט וועמען מען רעדט. דער כעס איז איהם שוין געוועזען אָבגעגאַנגען עס איז נאָך פערבליבען דער שרעק און פערדרוס אויף זיך אליין. ער האָט געפיהלט, אז ער האָט שלעכט אָנגעהויבען, און פון דעם דאָזיגען קומען אַהער וועט נאָרנישט ארויסקומען.

ביידע האָבען אַ וויילע געשוויגען און געמאַכט אַן אָנשטעל, אז זיי הערען זיך כלומרשט צו צום רעגען.

— אַ דאַנק דיר, פעטרושאַ — האָט אָנגעהויבען וולאַסיטש, אַ הוסט טהאָנדיג: — איך בין דיר זעהר דאַנקבאַר, וואָס דו ביזט געקומען. עס איז שעהן און ערעל פון דיין זייט, איך פערשטעה דאָס, און גלויב מיר, איך ווויס ווי דאָס צו שעצען. גלויב מיר.
ער האָט אַ קוק געטהאָן אין פענסטער און ווייטער גערעדט, שטעהענדיג אין מיטען צימער'ל:

— אַלעס האָט פאַסירט עפעס אזוי געהיימיניספּאָל, ווי מיר וואָל-טען זיך סײַ דיר בעהאַלטען, דאָס בעוואוסטזיין, אז דו פיהלסט זיך אַפּשר בעליידיגט און ביזט אויף אונז אין כעס, איז די לעצטע עט-ליכע טעג געלעגען, ווי אַ פלעק אויף אונזער גליק. אָבער ערלויב מיר זיך פערענטפערען. מיר האָבען געהאַנדעלט אין געהיים נישט

דערפאר וואָס מיר האָבען דיר נישט געגלויבט : ערשטענס, איז אלעס געשעהן פֿלוצים און אַרומצוטראַכטען איז קיין צייט נישט געווען. צווייטענס, איז די זאך אַ אינטימע, אַ קיצעלדיגע, אזוי צו זאָגען... אַן אונאַנגענעהמע... עס איז נישט אַנגענעהם געווען אַרייַנצושלעפען אַ דריטע פּערזאָן, מעג עס זיין אזאָ גאָהנטע, ווי דו. דער עיקר אָבער אין דעם אלעמען איז, וואָס מיר האָבען זיך פּערלאָזען אויף דיין גוט האַרץ. דו ביזט אַ גוטער, אַן ערעלער מענטש. איך בין דיר דאַנקבאַר אָהן מאַס. ווען דו וועסט ווען עס איז נויטיג האָבען מיין לעבען, דאן קום און נעהם עס.

וואָלסטיש האָט גערעדט מיט אַ שטילען, הייזעריגען באַס, אלץ אין איין טאָן, ווי ער וואָלט אויף אַ איינטאָניגער פייעל גערייפּט; עס איז קענטיג געווען, אז ער איז אויפגערגט.

פּיאַטער מיכאיליטש האָט דערפיהלט, אז עס איז געקומען זיין צייט צורעדען און, אז ווייטער הערען און שווייגען וואָלט אויף אַן אמת געמיינט, אז ער שפּיעלט די ראָלע פון אַ גוטען און ערעלען פּראָסטאק און ער איז נישט צוליעב דעם אַהער געקומען. ער האָט זיך שנעל אויפגעהויבען און געזאָגט מיט אַ האַלבען קול, שטיקענדיג זיך :

— הער אויס, גריגאָרי, דו ווייסט, איך האָב דיך געליעבט און קיין בעסערען מאַן פאַר מיין שוועסטער האָב איך זיך נישט געוואונדערט; נור דאָס וואָס איז געשעהן איז שרעקליך; עס איז מורא'דיג צו טראַכטען!

— פאַרוואָס איז עס אזוי שרעקליך? — האָט געפרעגט וואָלסטיש און זיין קול האָט אַ ציטער געטהאָן — עס וואָלט געווען שרעקליך, ווען מיר וואָלטען שלעכט געהאַנדעלט, אזוי אָבער זעה איך נישט איין!

— הער אויס, גריגאָרי, דו ווייסט, איך בין נישט קיין מענטש מיט פאַראורטהיילען; נור דאָך, ענטשולדיג פאַר מיין אָפּענקייט, נאָך מיין מיינונג האָט איהר ביידע געהאַנדעלט זעהר ענגאָיסטיש. געוויס, זינאַ'ן וועל איך דאָס נישט זאָגען, איהר וועט עס וועה טהאָן, נור דו דארפסט וויסען: די מאַמע ליידעט אזוי פיעל, אז עס איז שווער צו בעשרייבען.

— יא, דאָס איז זעהר טרויעריג — האָט אַ זימץ געטהאָן וואָלסטיש.

סיטש — מיר האָבען דאָס פאַראויסגעזעהען, פעטרושאַ, אָבער וואָס האָבען מיר געזאָלט טהאָן? אויב דיין האַנדלונג פערדריסט וועמען עס איז הייסט עס נאָך נישט, אז די האַנדלונג אליין איז אַ שלעכטע. וואָס קען מען טהאָן? יעדער ערענסטער שריט דינער מוז אונבעדינגט עמיצען וועה טהאָן. ווען דו זאָלסט אוועק קעמפּפּען פאַר פרייהייט, וואָלט דיין מאַמע דערפון אויך שטאַרק געליטען. וואָס קען מען טהאָן? ווער עס שטעלט די רוה פון זיינע נאָהענטע העכער פון אלעס, דער דאַרף זיך אין גאַנצען אָבזאָגען פון אַ אידעאלען לעבען.

הינטערן פענסטער האָט העל אַ פלאַם געטהאָן אַ בלייז, און זיין שיין האָט עפּעס ווי געענדערט זולאַסיטש'עס געדאַנקען. ער האָט זיך געזעצט נעבען פּיאַטער מיכאיליטש'ען און גענומען רעדען נישט דאָס, וואָס איז נויטיג געווען.

— איך, פעטרושאַ, פאַרגעטער שטאַרק דיין שוועסטער — האָט ער געזאָגט — ווען איך פלעג געהן צו דיר, האָב איך יעדעס מאָל גע- האָט אזא געפיהל, ווי איך וואָלט געהן צו אַ גאָטעס-דיענסט, און איך האָב ווירקליך געקוקט אויף זינאַ', ווי אויף אַ גאָט און געבעטען צו איהר. אַצינד וואָססט מוין פערגעטערונג מיט יעדען טאָג. זי שטעהט ביי מיר אַ סך העכער, ווי אַ ווייב! העכער! (וואָסטיטש האָט אַ מאָד געטהאָן מיט די הענד) זי איז מוין הייליגסטום. זייט זי וואוינט ביי מיר געה איך אריין אין מיין הויז, ווי אין אַ טעמפעל. דאָס איז אַ זעלטענע, אונגעוועהנליכע, עדעלע פרוי!

— נו, ער האָט שוין אָנגעשטעלט זיין קאטערינקע! — האָט אַ טראַכט געטהאָן פּיאַטער מיכאיליטש; דאָס וואָרט „פּרוי“ איז איהם נישט געפּעלען.

— פאַרוואָס זאָלט איהר נישט חתונה האָבען, ווי געהעריג איז?

— האָט ער געפרעגט — וויפּיעל פערלאַנגט דיין פרוי פאַר אַ גוט?

— פינף און זיבעציג טויזענד.

— דאָס איז אַביסעל צופיעל. און, אז מען זאָל זיך מיט איהר

אַ דינג טהאָן?

— זי וועט נישט אַראָבלאָזען אפילו אַ קאָפּיקע, דאָס איז ברור

דער, אַ שרעקליכע פרוי! — האָט אַ זיפּץ געטהאָן וואָסטיטש — איך האָב מיט דיר קיין מאָל נישט גערעדט וועגען איהר, עס איז

מיר געווען מיאוס צו דערמאנען איהר נאָמען, נור, אָט, אז עס קומט צו רייד, רעד איך. איך האָב מיט איהר חתונה געהאט אונטער דעם איינפלוס פון א גוטער, עהרליכער מינוט. ביי אונז אין רעגמענט האָט א געוויסער באַטאָליאָנער קאָמאַנדיר זיך צוזאַמענגעקומען מיט א יונג אַכטצעהן יאָהריג מיידעל, דאָס הייסט איינפאך גערעדט, ער האָט זי פערפיהרט, האָט מיט איהר אַבגעלעבט א וואָסערע צוויי מאָל נאָטען און זי געוואָרפֿען. דאָס דאָזיג מיידעל, ברודער, האָט זיך גע- פונען אין א שרעקליכער לאַגע. זיך אומקעהרען צו די עלטערן איז גע- ווען נישט שעהן, און זיי וואָלטען זי אויך נישט צוגענומען, דער גע- ליכטער האָט זי אוועקגעוואָרפֿען, — עס איז איהר אויסגעקומען כאַטש געהן אין די קאָזאַרמעס און זיך פערקויפֿען. די חברים אין רעגמענט זיינען געווען אויסער זיך. אליין איז מען אויך נישט קיין הייליגע, אָבער אזא לומפֿעריי האָט זיך אַלעמען אין די אויגען געוואָרפֿען. אוי- סער דעם, האָבען אַלע אין רעגמענט געהאַסט דעם קאָמאַנדיר, ווי דעם טויט. און אום איהם אַכצוטהאָן א שפּיצעל, האָבען אַלע אָפיציע- רען גענומען מיט א ליסטע קלייבען געלד פאַר דער אונגליקליכער מייד- דעל. נור, אָט, ווען מיר, אינגערע אָפיציערען האָבען זיך צוזאַמענגע- קלייבען אויף א בעראַטהונג און גענומען ארויסלעגען ווער פינף, און ווער צעהן רובעל, האָט זיך פלוצים ביי מיר פערדרעהט דער קאָפּ. די דאָזיגע אומשטענדען האָבען זיך מיר אויסגעוויזען זעהר גינסטיג פאַר א העלדענטהאַט. איך בין אוועק צו דער מיידעל און אין הייסע אויסדריקע האָב איך איהר איבערגעגעבען מיין מיטגעפיהל. און בעת איך בין געגאַנגען און דערנאָך גערעדט צו איהר, האָב איך זי, די ער- נידעריגטע און בעליידיגטע, הייס געליעבט. יא... און אין א וואָך נאָך דעם האָב איך איהר געמאַכט א פאַרשלאָג.

די פאַרגעזעצטע און חברים האָבען זיך אויסגעשפּראַכען, אז אזא מין שידוך פאַסט זיך נישט פאַר אן אָפיציער. דאָס האָט מיך נאָך מעהר צוברענט. איך, פאַרשטעהסטו מיך, האָב אָנגעשריעבען א לאַנגען בריעף, אין וועלכען איך האָב בעוויזען, אז מיין האַנדלונג האָט געדארפט פערשריעבען ווערען אין דער היסטאָריע פון רעגיר- מענט מיט גאָלדענע בוכשטאַבען און אזוי ווייטער... דעם בריעף האָב איך אָבגעשיקט צום קאָמאַנדיר, און קאָפּיעס דערפון צו די חברים.

נו, עס פערשטעהט זיך אודאי, אז איך בין געווען אויפגערייצט און עס איז נישט אוועק גאָהן האַרבע דיבורים. הקיצור, מען האָט מיר געבעטען, איך זאָל פערלאָזען דעם רעגומענט. ביי מיר ליגעט נאָך וואו עס איז אַ קאָפּיע פון יענעם בריעף, איך'ל דיר אַמאָל געבען עס איבערלעזען. ס'איז אָנגעשריעבען מיט אַ סך געפיהל. וועסט דאָן זעהן, וואָס פאַר עהרליכע, ליכטיגע מינוטען איך האָב איבערגעלעבט. אַלזאָ איך האָב זיך אָנגעגעבען אין דיסמיסיע און בין געקומען מיט דער ווייב אַהער.

פון פאָטער זיינען פערבליעבען אַביסעל חובות, קיין געלד האָב איך נישט געהאַט, און דאָס ווייב האָט פון דעם ערשטען טאָג אָן פערפיהרט בעקאנטשאַפטען, זיך גענומען פוצען און שפּיעלען אין קאָר טען, און איך בין געווען געוואונגען צו פערזעצען מיין גוט. זי, פער- שטעהסטו מיך, האָט געפיהרט אַ שלעכט לעבען, און פון אלע מיינע שכנים ביזטו דער איינציגער, וואָס איז נישט געווען איהר געליעב- טער.

אין צוויי יאָהר אַרום האָב איך איהר געגעבען אָפּטרעט געלד, אַלץ, וואָס איך האָב דאָן געהאַט, האָב איך איהר אוועקגעגעבען און זי איז אוועק אין שטאָרט אריין. יאָ... און אַצינד צאָהל איך איהר אויס צוועלף הונדערט רובעל אַ יאָהר. זי איז אַ שרעקליכע פרוי!! .. עס איז דאָ, ברודער, אזא מין פליג, וועלכע וואַרפט זיך ארויף אויף דעם רוקען פון שפּין אויף אזא אופן, אז ער קען זי פאַר קיין פאַל פון זיך נישט אַראָבואַרפען; די פליעג וואַקסט צו צום שפּין און טרינקט אויס דאָס בלוט פון זיין האַרצען. פונקט אזוי איז צוגע- וואַקסען צו מיר און טרינקט דאָס בלוט פון מיין האַרצען יענע פרוי. זי האָסט און פעראַכטעט מיך דערפאַר, וואָס איך האָב געטהאָן אזא נאַרישקייט, דאָס הייסט, וואָס איך האָב חתונה געהאַט מיט אזא פרוי, ווי זי איז. מיין גרויס מומה האָט ביי איהר אַ פנים פון חוזק. „א קלוגער מענש — זאָגט זי — האָט מיך אוועקגעוואַרפען און אַ נאַר האָט מיך אויפגעהויבען“. נאָך איהר מיינונג נאָך האָט נור אַ אומגעלומפערטער אידיאָט געקענט האַנדלען אזוי ווי איך האָב געהאַנדעלט. און מיר, ברודער, איז דערפון זעהר, זעהר ביטער. אין אלגעמיין, מוז איך דיר זאָגען, ברודער אז דאָס שיקזאַל בויגט מיך שטאַרק, אין דרייען בויגט עס מיך.

פֿיאָטער מיכאיליטש האָט אויסגעהערט וואָסמיט'ען און אַ פער-
וואונדערטער האָט ער זיך געפרעגט: מיט וואָס און ווי אזוי האָט
אזא מענש געקענט געפעלען זינא'ן? ער איז שוין נישט יונג, —
איהם איז 41 יאָהר — אַ דאָרער, אַ אויסגעטריקענטער, מיט אַ שמאָ-
לער ברוסט, אַ לאַנגער נאָז און גרויע האָאַר און באָרר. רעדט ער —
איז ווי ער וואָלט געריפעט, שמייכלט קראַנקהאַפט, און רעדענדיג
מאַכט ער מיאוס מיט די הענד. נישט קיין געזונד, נישט קיין שענהע
מעגליכע מאַניערען, נישט קיין לעבעדיגקייט, קיין פרעהליכקייט...
אין גאַנצען זעהט ער אויס בלייך, אונגעשטימט, פערוועלקט. טהוט זיך
אַן אַהן געשמאַק, די אומגעבונג זיינע איז אַן אומעדיגע, פאַעזיע און
מאַהלעריי אַנערקענט ער נישט, ווייל זיי „שטעלען נישט צופריעדען
די פאָדערונגען פון דער צייט" דאָס הייסט, ער פערשטעהט זיי נישט;
מוזיק ריהרט איהם נישט און מאַכט אויף איהם קיין שום איינדרוק.
אַ בעל הבית איז ער אַ שלעכטער. זיין גוט איז אָבעלאָזען, פאַרזעצט
און ער צאָהלט גרויסע פראָצענטען, אויסער דעם, איז ער נאָך שולדיג
אויף וועקסלען אויף אַ רובעל צעהן טויזענד.

קומט איהם אויס צו צאָהלען פראָצענט אָדער שיקען דער ווייב
געלד, לויפט ער אַרום מיט אַן אַרויסגעשטעקטער צונג לייהען אַ
גמילת חסד, פערקויפט פאַר פינף רובעל דאָס גאַנצע האָלץ, וואָס איז
אַנגעגרייט אויפ'ן ווינטער, פערקויפט די שטרוי האַלב אומזיסט און
דערנאָך הייסט ער הייצען די אויווענס מיט די שטאַכעטען פונ'ם
גאָרטען, אָדער מיט אַלטע ראַהמען. דאָס פעלד איז ביי איהם צופער-
סען פון חזרים, אין וואָלד געהען אַרום די פויערשע רינדער, און פון
די אַלטע בוימער ווערט מיט יעדען ווינטער אַלץ וועניגער און ווע-
ניגער; אין דעם גאָרטען און אינ'ם סאָד וואַלגערען זיך אַרום קלעצער,
ברעטער און פערזשאַווערטער עמערס.

ער בעזיצט נישט קיין שום בעזונדערע פעהיגקייטען אָדער טאַ-
לאַנטען, און אפילו די געוועהנליכע פעהיגקייט צו לעבען, ווי אַלע
מענשען לעבען, פעהלט איהם אויף. אין פראַקטישען לעבען איז ער
אַ נאַאיווער, שוואַכער מענש, וועמען עס איז לייכט אָבצונאַרען און
בעלידיגען. און נישט אומזיסט קוקען אויף איהם די פויערים, ווי
אויף אַ פראָסטאַק.

ער איז אַ ליבעראַל און מען האַלט איהם פאַר אַ „רויטען", נור

אפילו זיין ליבעראליזמוס קומט ביי איהם אויך ארויס אזוי גלייכ-גילטיג און ניט אינטערעסאנט. קיין ברעקעל פון אָריגינאליטעט און פאפאס פיהלט זיך ניט אין זיין ליבעראליזמוס; זיין ווערען ענטריס-טעט, אויפגעבראכט און זיין פרעהען זיך דריקט זיך ביי איהם אויס אין איינעם און דעם זעלבען טאָן, שוואַך, בלייב און אָהן שום עפעקט. אפילו אין א צייט פון גרויסער בעגייסטערונג, הויבט ער נישט אויף דעם קאָפּ און בלייבט איינגעהויקערט.

אָבער ערגער פון אלעס איז דאָס, וואָס אפילו די שעחנסטע און פאָרטגעשריטענסטע געדאנקען, פון זיין מויל אויסגעשפראָכען, קלייב-גען אלט און באַנאַל. הויבט ער אָן צו שמעסען מיט א טיפּעפּזיניגער מינע וועגען די הייליגע און ליכטיגע מינוטען, וועגען די בעסטע יאָהרען: בעגייסטערט ער זיך מיט דער יוגענד, וואָס איז תמיד גע-גאנגען, געהט און וועט געהן פאָרווערטס; בעפאלט ער די רוסישע מענשען, וואָרום צו דרייסיג יאָהר טהוען זיי אָן שלאָף-רעק און פערגעסען זייערע אידעאלען, — אימער און שטענדיג דאכט זיך אויס, בעת מען הערט איהם, אז דאָס זיינען אלטע ווערטער, וואָס מען האָט שוין אַמאָל ערגעץ געהערט, אָדער געלעזען.

בלייבט מען ביי איהם אַמאָל נעכטיגען, לייגט ער אוועק אויפ'ן טישעל נעכען אייך פּיסאַרעווי'ן אָדער דאָרוויי'ען. וועט איהר איהם זאָגען, אז איהר האָט עס שוין געלעזען, וועט ער אַרויסגעהן און ברענגען צושלעפען דאָבראָליובאָו'ן. דערפאר האָבען איהם די בע-קאנטע זיינע געהאלטען פאר א פרייגייסט און האָבען געקוקט אויף איהם, ווי אויף א שטיקעל קרענק.

זיין ליבעראליזמוס האָט איהם אונגליקלאַך געמאַכט. ער האָט זיך איהם איינגעגעסען אין די ביינער און דאָס בלוט פון איהם אויס-געזויגט. אין דער פּערגאנגענהייט זיין משונה'דיגער מין הייראטעהן, די לאַנגע בריעה, געשריעבען מיט א שלעכטער האַנדשריפט, אָבער מיט א סך געפיהל; די מיספּערשטענדניסען אָהן א צאָהל, די ערקלעהרונג-גען, די ענטווישונגען, דערנאָך די חובות, די צווייטע היפּאטעהעקי דאָס צאָהלען געהאלט זיין פרוי, די גמילות חסדים יעדען מאָנאַט, — און דאָס אלעס אָהן שום נוצען ניט פאר זיך און ניט פאר אַנדערע.

און איצט, פונקט ווי פריהער, איילט ער זיך אלץ, זוכט א העל-דענטיהאַט, רוקט זיך אין פרעמדע עסקים; פונקט ווי פריהער,

שרייבט ער איצט אויך לאנגע בריעף, פיהרט לאנגווייליגע געשפרע-
כען, וועגען דער דאָרפֿישער געמיינדע וכדומה; — געשפרעכען
וואָס זיינען עהנליך איינער צום אנדערן און וועלכע קלינגען אזוי
מעכאניש, ווי זיי וואָלטען פון מאַשין אַרויסגעגאַנגען און ניט פון זיין
מות. און דערצו נאָך דער דאָזיגער סקאַנדאַל מיט זינאַ', וועלכער ווער
ווייס ווי ער וועט זיך ענדיגען!

און די שוועסטער זינאַ איז אזוי יונג — ערשט 22 יאָהר
— איז שעהן, רייצענד, פרעהלאַך, זי האָט לייעב צו לאַכען, פלוידערן,
שטרייטען, איז אַ ליידענשאַפטליכע מוזיק שפּיעלערין. זי פערשטעהט
און לייעבט שעהנע קליידער, ביכער, אַ גלענצענדע אומגעבונג און
ביי זיך אין הויז וואָלט זי נישט געקענט אויסשטעהן אזאַ צימער,
ווי דיזער, וואו עס שמעקט מיט שטיוועל און ביליגען בראַנפֿען. זי איז
אויך אַ ליבעראַלקע, אָבער אין איהר ליבערעלאַזומס פיהלט זיך אַן
איבערפֿלוס פון קרעפטען, דער שטאַלץ פון אַ יונגער, שטאַרקער, גע-
וואַנטער מיידעל, דער ליידענשאַפטליכער פערלאַנג צו זיין בעסער און
אַריגינעלער פון די אנדערע... היינט ווי האָט עס געקענט פאַסירען,
אַז זי זאָל זיך פאַרליעבען אין וואַסיטש'ען?

— ער איז אַ דאָן קיכאַט, אַן אייגענשאַפֿטער פאַנאַטיק, אַ
קרענק — האָט געטראַכט פּיאָטער מיכאיליטש — און זי איז פונקט
אַזאַ צופּוילטע, כאַראַקטערלאָזע און שוואַכע, ווי איך... מיר ביידע גי-
בען שנעל, אָהן ווידערשטאַנד, נאָך. זי האָט זיך פערליעבט אין איהם;
אָבער האָב איך אליין איהם דען נישט לייעב, נישט קוקענדיג אויף קיין
זאך? ...

פּיאָטער מיכאיליטש האָט געהאַלטען וואַסיטש'ען פאַר אַ גור-
טען, עהרליכען, נור זעהר איינזייטיגען און בעשרענקטען מענשען.
אין זיינע אויפֿרגעגונגען אין ליידען, אין זיין גאַנצען לעבען האָט ער
נישט געזעהן קיין שום העכערע אידעאַלען, ער האָט נור געזעהן אַ מין
לאַנגווייליגקייט און אַ נישט פערשטעהן, ווי צו לעבען אויף דער וועלט.
זיין אויפֿאַפֿערונג און אַלץ וואָס וואַסיטש האָט געמיינט, אַז דאָס
איז אַ העלדען טהאַט, אָדער אַ עהרליכע בעגייסטערונג, האָט זיך פּיאָ-
טער מיכאיליטש'ען אויסגעוויזען, ווי אומזיסט אַרויסגעוואָרפענע
כוחות, אַניצליכע פוסטע שיסערייען, אויף וועלכע עס איז אַוועק אַ
סך פּלווער. און דאָס וואָס וואַסיטש האָט אזוי פאַנאַטיש געגלויבט

אין זיין אונגעווענהליכער עהרליכקייט, אין דער ווארהאפטניגקייט פון זיין ארט דענקען, האָט זיך איהם אויסגעוויזען נאָאָו און זאָגאַר קראַנקהאַפּט. און דאָס וואָס וואַס איהם וואַס האָט זיין גאַנץ לעבען עפּעס מאָדנע צוזאַמענגעמישט דאָס נישטיגע, דאָס קליינליכע מיט הויכע אידעאַלען, וואָס ער האָט נאָריש חתונה געהאַט און עס געהאַלטען פאַר אַ העלדען-טהאַט און איז זיך דערנאָך צוזאַמענגעקומען מיט פרויען און אין דעם געזעהען דעם נצחון פון עפּעס אַן אידעע — דאָס איז גלאַט געווען משונה'דיג און נישט פערשטענדליך.

נור פונדעסטוועגען האָט פּיאָטער מעכאליטש ליעב געהאַט וואַסטיט'ען, האָט געפיהלט אין איהם עפּעס אַ געוויסע קראַפּט און ביי איהם האָט עפּעס קיין מאָל נישט געכאַפּט קיין מוטה איהם צו ווידערשפרעכען.

וואַסטיטש האָט זיך צוגערוקט נאָר נאָהענט, אום אַ וויילע צו שמועסען אונטער'ן גערויש פון רעגען אין דער דונקעלהייט, און ער האָט זיך שוין אָבגעהוסט, פערטיג צו דערצעהלען עפּעס אַ לאַנגע מעשה, פון דעם זעלבען סאָרט, ווי זיין ערשטע חתונה, נור פּיאָטער מיכאליטש'ן איז געוואָרען אונערטרעגליך צו הערען; איהם האָט גע- מאַטערט דער געדאַנק, אז ער וועט באַלד זעהן די שוועסטער.

— יא, עס איז אמת, דיר האָט אין לעבען נישט געגליקט — האָט ער געזאָגט ווייך אָבער, ענטשולדיג, מיר זיינען אַראָב פון דעם עיקר. נישט וועגען דעם האָבען מיר גערעדט.

— יא, יא, ווירקליך. לאָמיר זיך אַלזאָ אומקעהרען צום עיקר — האָט געזאָגט וואַסטיטש און איז אויפגעשטאַנען — איך זאָג דיר, פערטרושא; אונזער געוויסען איז ריין. מיר זיינען נישט געטרויט, דאָס הייסט, אונטער דער חופה זיינען מיר נישט געשטאַנען, אָבער, אז אונזער בונד איז פאָלשטענדיג געזעצליך — דאָס דאַרף איך דיר נישט איבערציגען און עס איז איבריג וועגען דעם צו ריידען. דו דענקסט פונקט אזוי פריי, ווי איך, און אין דער הינזיכט איז ביי אונז, נאָט צו דאַנקען, נישט קיין צוויי מיינונגען. און וואָס אָנבעלאַנגט צו אונזער צוקונפט, דאָס דאַרף דיר אויך נישט שרעקען. איך וועל אַר- בייטען מיט בלוטיגען שווייס, וועל נישט שלאָפען קיין נעכט — מיט איין וואָרט, איך וועל אָנשטרענגען אַלע מיינע קרעפטען, אז זינא זאָל זיין גליקלאַך. איהר לעבען וועט זיין וואונדער שעהן. דו וועסט פרע-

נען: צו וועל איך אימזשטאנד זיין עס צו טהאן? איך וועל אימזשטאנד זיין, ברודער! ווען א מענש טראכט יעדע מינוט אלץ ווענען איין און דיזעלבע זאך, דאן איז איהם נישט שווער זיך צו דערשלאגנען צו דעם, צו וואס עס שטרעבט. אבער לאמיר געהן צו זינא'ן. זי וועט זיך דער-פרעהען.

ביי פיאטער מיכאיליטש'ן האט דאס הארץ גענומען קלאפען. ער איז אויפגעשטאנען און איז אוועק נאך וולאסיטש'ן אין פארצימער, פון דארט אין זאאל. אין דיעזען גרויסען, אומעדיגען צימער איז נאך געשטאנען א פיאנא און א לאנגער ראנד אלט-מאדישע שטולען, בע-פוצט מיט בראָנז, אויף וועלכע קיינער האט זיך קיין מאָל נישט גע-זעצט. אויף דער פיאנא האט געברענט איין ליכט. פון זאאל זיינען זיי שווייגענדיג דורכגעגאנגען אין עס-צימער. דא איז אויך געווען גראם און נישט געמיטליך; אין מיטען צימער א רונדער טיש אויף זעקס שווערע, דיקע פיס און דא איז אויך געשטאנען נור איין ליכט. דער זייגער אין א גרויסען רויטען קאסטען האט געוויזען אויף האַלב דריי.

וולאסיטש האט געעפענט א טהיר פון א צווייטען צימער און

געזאָגט:

— זינאטשקא, פעטרושא איז צו אונז געקומען צו גאסט!
עס האָבען זיך גלייך דערהערט שנעלע טריט, און אין עס-צימער איז אריין זינא, א פולע און זעהר בלאסע, אזוי ווי פיאטער מיכאיליטש האט זי געזעהען צום לעצטען מאָל אין דער היים — אין א שווארצען קלייד און א רויטער בלוזע. זי האט מיט איין האנד אַרומ-גענומען דעם ברודער און איהם א קוש געטהאן אין שלייף.

— וואָס פאַר א שטורם! — האט זי געזאָגט — גרינגארי איז אוועק וואו עס איז און איך בין געבליבען איינע אליין אין גאנצען הויז.

זי איז נישט געווען צומישט און האט געקוקט אויפ'ן ברודער אָפּענהערציג און איינפאַך, ווי אין דערהיים; אויף איהר קוקענדיג, האט פיאטער מיכאיליטש זיך אויך אויפגעהערט צו פיהלען אונזעק-וועם און צומישט.

— דו האָסט דאָך נישט מורא פאַר א שטורם — האט ער געזאָגט,

און זיך געזעצט ביים טיש.

— יא, אָבער דאָ זיינען אַזעלכע גרויסע צימערען, און דאָס הויז אליין איז אויך אזוי אלט און קלינגט פון דונער, ווי אַ שאַפּע מיט געפעס. אין אלגעמיין, איז דאָס אַ פיינע הויז — האָט זי ווייטער גערעדט, זיך וועצענדיג אַנטקעגען ברודער: — דאָ איז אין יעדען צימער פאַרזאָן עפעס אַן אַנגענעם עראינערונג. שטעל זיך פאַר, אין מיין צימער האָט זיך גרינגאָרי'ס זיידע דערשאָסען.

— אין אויגוסט וועל איך האָבען געלד, דאן וועלען מיר פעררייכטען דאָס הויז און דעם גאָרטען — האָט געזאָגט וואַלסיטש.

— איך ווייס נישט פאַרוואָס, נור אין צייט פון שטורם טראַכט זיך וועגען דעם זיידען — האָט געזאָגט זינא — און אָט אין דיווען עס-צימער האָט מען פערשמיסען אויף טויט אַ געוויסען מענשען.

— דאָס איז אַ ווירקליכער פאַקט — האָט אונטערגעכאַפט וואַלסיטש און מיט גרויסע אויגען אַ קוק געטהאָן אויף פּיאַטער מיכאיל ליטש'ן.

— אין די פערציגער יאָהרען האָט אַ געוויסער פראַנצויז מיט'ן נאָמען אַליוויער געדונגען דיעזען גוט. דאָס בילד פון זיין טאָכטער וואַלגערט זיך נאָך ביז היינטיגען טאָג ביי אונז אויפ'ן בירדעם. זי איז געווען זעהר אַ שענהניקע. דער דאָזיגער אַליוויער, ווי מיין פאָטער האָט דערצעהלט, האָט פערטאָכטעט די רוסען פאַר זייער אונגוויסענהייט און האָט פון זיי שטאַרק חוזק געמאַכט. אזוי, למשל, האָט ער געפאָדערט, אז דער פריסטער, פאַרבלייגענדיג פאַר זיין גוט, זאָל נאָך מיט אַ האַלב וויאָרסט פריהער אַראָבנעהמען דאָס היטעל, און ווען די פאַמיליע פון די אַליוויערס פאָהרט דורכ'ן דאָרה, זאָל מען קלינגען אין קלויסטער. מיט די לייבאייגענע און מיט די קליינע מענשעלאַך בכלל — האָט ער זיך נאָך וועניגער געצערעמאַניעט. טרעפט זיך אַמאָל, אז עס דאַרף דאָ איבער'ן וועג פערבייגעהן עפעס אַ וואַנדערער, אַ מיין טיפ פון גאַנגאָל'ס בורסאק, כאַמאַ ברוט. ער האָט געבעטען, מען זאָל איהם לאָזען איבערנעכטיגען, איז געפעלען געוואָרען די פּירקאָזטישקעס און זיי האָבען איהם אָנגעשטעלט אין קאַנטאָר. דערביי דערצעהלט מען פערשיעדענע מעשיות:

אייניגע זאָגען, אז דער ברוסאק האָט געבונטעוועט די פויערים, און אנדערע — אז אַליוויערס טאָכטער האָט זיך פערליעבט אין איהם. איך ווייס נישט, וואָס עס איז אמת, נור אין איין שענהעם אַבענד

האָט אַליוויער גערופען דעם בורסאק אהער און גענומען אויספרעגען איהם, דערנאָך האָט ער געהייסען איהם שלאָגען. דו פערשטעסט, אליווין זיצט ער ביי דיעזען טיש און טרינקט באָרדווין, און די שטאַל קנעכט שלאָגען דעם בורסאק. ער האָט איהם, הפנים, געמאַטערט, גע-וואָלט פון איהם עפעס דערגעהן. אין דער פריה איז דער בורסאק געשטאַרבען פון די מאַטערינשען און זיין טויטען קערפער האָט מען וואו עס איז בעהאַלטען. מען זאָגט, אז מען האָט איהם אריינגעוואָרפען אין קאלטאוויטש'עס טייכעל. מען האָט אויפגעהויבען א קלאַגע, אָבער דער פראַנצויז האָט בעצאָהלט עטליכע טויזענד רובעל לאַפקע-געלד און איז אוועקגעפאָהרען קיין עלזאס. גראָד איז דאָן אויסגעגאַנגען דער טערמין, אויף וועלכען ער האָט געדונגען דעם גוט, און מיט דעם האָט זיך די קלאַגע געענדיגט.

— וואָס פאַר אַ לומפען! — האָט געזאָגט זינא און האָט זיך אַ מרייסעל געטאָן.

— מיין פאָטער האָט גוט געדענקט דעם דאָזיגען אַליוויער און זיין טאָכטער. ער האָט דערצעהלט, אז זי איז געווען אַ וואונדערבאַרע שעהנהייט און זעהר אַן עקסצענטרישע. איך רעכען, אז דער בורסאק איז געווען ביידע זאַכען: ער האָט אַי געבונטעוועט די פויערים אַי איינגעליעבט אין זיך די טאָכטער. עס קען זיין, אז דאָס איז גאָר נישט געווען קיין בורסאק, נור עפעס אַן אדעליגער אַ פערשטעלטער.

זינא האָט זיך פערטראַכט: די געשיכטע פון דער בורסאק און דער שעהנער פראַנצויזקע האָבען, קענטיג, אוועקגעטראָגען איהר פאַנטאַזיע העט ווייט — ווייט.

פּיאַטער מיכאיליטש'ן האָט זיך אויסגעוויזען, אז אויסערליך האָט זי זיך אין דער לעצטער וואָך צייט גאָרנישט אומגעביטען, איז נור אַביסינקע בלאַסער געוואָרען. זי האָט געקוקט רוחיג און געוועהנ-ליך, ווי זי וואָלט צוזאַמען מיט'ן ברודער געקומען צו וואַלטיטש'ן צו גאַסט. נור פּיאַטער מיכאיליטש האָט געפיהלט, אז אין איהם אליווין איז פאַרגעקומען אַ געוויסע אומענדערונג. פריהער, ווען זיי ביידע זיינען געווען אין דער היים, האָט ער געקענט מיט איהר רעדען וועגען אַלץ אין דער וועלט, איצט אָבער איז ער נישט געווען בכוח איהר צושטעלען אפילו אַזאַ איינפאַכע פראַגע: „ווי פיהלסטו זיך דאָ?\" די דאָזיגע פראַגע האָט דאָ אויסגעוויזען נישט אין פלאַץ און איבעריג. וואָהר-

שוינליך, איז אזא ענדערונג פארגעקומען אין איהר אויף. זי האט זיך נישט געאיילט צו פערפיהרען א געשפרעך וועגען דער מוטער, דער היים, וועגען איהר ראמאן מיט וואלסטיטש'ן; זי האט זיך נישט פערטהייריגט, נישט געזאגט, אז די פרייע הייראט איז בעסער פון דער רעליגיעזער, האט זיך נישט געקאכט, און זיך רוהיג פערטראכט איבער אַליוויער'ס געשיכטע... און צוואַס האט מען פלוצים גענומען רעדען פון אַליוויער'ן?

— ביי אייך ביידען זיינען די פלייצעס נאָס פון רעגען — האט געזאגט זינא און א פּרעהליכען שמייכל געטהאָן; זי איז געווען גע-ריהרט פון דיעזער קליינער עהנליכקייט צווישען איהר ברודער און וואלסטיטש'ען.

און פּיאָטער מיכאיליטש האט דערפיהלט די גאנצע ביטערקייט, און דעם גאנצען שרעק פון זיין לאגע. ער האט זיך דערמאָנט אָן זיין פערוויסטען הויז, אָן דער צוגעמאכטער פּיאָנאָ און זינא'ס ליכטיג צימערל, אין וועלכען קיינער פערשמעקט אַצינד נישט; ער האט זיך דערמאָנט, אז אין די אלעען פון גאָרטען זעהען זיך שוין נישט מעהר קיין צייכענס פון קליינע פיסעלאך און, אז פאַרנאכט פאר'ן טהעע געהט שוין קיינער נישט אַוועק זיך באַדען מיט א הויכען, קלינגענדען געלעכטער. דאָס, צוואַס ער האט זיך אַלץ מעהר און מעהר צוגע-בונדען פון זיין פריהעסטער קינדהייט אָן, וועגען וואָס ער האט ליעב געהאַט צו טראכטען, ווען ער איז אין שטיקענדען שוהל-צימער אָדער אויף א לעקציע געזעסען — די ליכטיגקייט, די רייניגקייט, די פרייד, אַלץ, וואָס האט אָנגעפילט דאָס הויז מיט לעבען און מיט ליכט, איז איצט אויף אייביג אַוועק, איז פערשוואונדען און זיך צונויפגעמישט מיט עפעס אַן אומגעלומפערטער, א גראַבער מעשה פון א באַטאָליאָנעם קאמאנדיר, א גרויסמוטיגען אָפיציער, אַן אויסגעלאַסענער פרוינציר-מער, א זיידען, וועלכער האט זיך דערשאַסען... און פערפיהרען א גע-שפרעך וועגען דער מוטער, אָדער דערנאָך, אז די פערגאַנגענהייט קען זיך נאָך צוריק אומקעהרען, וואָלט געווען נאָריש, קינדערש און עס וואָלט געהייסען, אז מען פערשטעהט נישט דאָס, וואָס איז אזוי איינ-פאַך, אזוי קלאָהר.

פּיאָטער מיכאיליטש'עס אויגען האָבען זיך פערצויגען מיט טרע-רען, און די האַנד, וואָס איז געלעגען אויפ'ן טיש האט א צימער גע-

סהאָן. זינא האָט זיך אָנגעשטויסען וועגען וואָס ער האָט געטראַכט און איהרע אויגען זיינען אויך רויט געוואָרען און גענומען בליס-טשען.

— גריגאָרי, קום אַהער! — האָט זי געזאָגט צו וולאַסיטש'ען. ביידע זיינען צוגעגאַנגען צום פענסטער און גענומען רעדען ווע-גען עפעס אין דער שטיל. און אָן דעם, ווי וולאַסיטש האָט זיך צוגע-בויגען צו איהר און ווי זי האָט געקוקט אויף איהם, האָט פּיאָטער מיר כאַיליטש נאָך אַמאָל פערשטאַנען, אַז אַלעס איז פאַרפאַלען, געענדיגט, אַז מען קען דאָ שוין גאָרנישט איבערמאַכען און אַלע זיינע רייד זיי-נען דאָ איבעריג, אַמוזיסט... זינא איז אַרויסגעגאַנגען.

— אָט אַזוי איז דאָס, ברודער — האָט וולאַסיטש גענומען רע-דען נאָך אַ קורצען שווייגען, רייבענדיג די הענט און שמייכלענדיג: — איך האָב פריהער געזאָגט, אַז אונזער לעבען איז אַ גליק, דאָס איז אָבער נישט מעהר ווי אַ ליטעראַרישער אויסדרוק. אין דער אַמת'ן גערעדט איז דאָס געפיהל פון אַמת'ן גליק ביי אונז נישט געווען. זינא האָט די גאַנצע צייט געטראַכט פון דיר, פון דער מאַמע, און האָט זיך געמוטשעט; קוקענדיג אויף איהר, האָב איך זיך אויך געמאַטערט. זי איז אַ פרייע גאַטור, אַ דרייסטע, אָבער זי איז נאָך יונג און צום לעבען און צרות נישט געוועהנט. די דינערשאַפט רופט זי פרייליך; דאָס איז דאָך, דאַכט זיך אַ קלייניגקייט, אַ גאָרנישט, פון דעסטוועגען רעגט זי דאָס אויף. אָט אַזוי איז דאָס, ברודער!...

זינא האָט געבראַכט אַ פולען טעלער מיט יאַגאָדעס. נאָך איהר איז אַריין אַ הליין דיענסטמיידעל, אַ דערשלאָגענע און אַ אונפער-אַנטוואָרטליכע. זי האָט אַוועקגעשטעלט אַ קרוג מילך אויפ'ן טיש און זיך פערנייגט טיעף-טיעף... אין איהר איז געווען עטוואָס גע-מיינזאַמעס מיט די אַלטמאָדישע מעכעל דיזעלכע פערגליווערטקייט און לאַנגווייליגקייט...

קיין רעגען האָט זיך שוין מעהר נישט געהערט. פּיאָטער מיכאַל-ליטש האָט געגעסען די יאַגאָדעס, און וולאַסיטש מיט זינא'ן האָבען געקוקט אויף איהם און געשוויגען.

עס האָט זיך דערנעהנטערט די צייט פון אַ אַונויטיגען אָבער אונפערמיידליכען געשפרעך, און אַלע דריי האָבען געפיהלט די שווער-

קייט דערפון. ביי פיאָטער מיכאיליטש'ען האָבען זיך די אויגען ווידער אָנגעפילט מיט טרערען; ער האָט אָבגערוקט פון זיך דאָס טעלער און געזאָגט, אז איהם איז שוין צייט צו פאָהרען אַהיים, אַניט וועט ווערען שפעט און עס קען נאָך ווידער ארויס אַ רעגען.

ווייטער אָבלייגען איז שוין געווען אונמעגליך און זינא האָט פון אנשטענדיגקייט וועגען געמוזט פרעגען, וואָס מען מאַכט אין דער היים און עפעס זאָגען וועגען איהר נייעס לעבען.

— וואָס הערט זיך ביי אונז? — האָט זי געפרעגט שנעל, און איהר בלאָס פנים האָט אַ ציטער געטהאָן — וואָס מאַכט די מאַמע? — דו קענסט דאָך די מאַמע.... — האָט געענטפערט פיאָטער מיכאיליטש, נישט קוקענדיג אויף איהר.

— פעטרושא, דו האָסט לאַנג געטראַכט וועגען דעם, וואָס עס איז געשעהן — האָט זי געזאָגט, אָננעהמענדיג דעם ברודער פאַר אַן אַרבעט, און ער האָט פערשטאַנען, ווי שווער עס איז איהר צו רעדען: — דו האָסט לאַנג געטראַכט; זאָג מיר, קען מען ערוואַרטען, אז די מאַמע זאָל ווען עס איז זיך צוגעוועהנען און גוט ווערען מיט גריי-גאָרין?... און איבערהויפט מיט דער דאָזיגער לאַגע?...

זי איז געשטאַנען נאָהענט צום ברודער, פנים אל פנים, און ער האָט זיך פערוואַנדערט, וואָס זי איז אזוי שעהן, און וואָס פריהער האָט ער עס כמעט גאָרניט באַמערקט; און דאָס וואָס זיין שוועסטער, וועלכע איז מיט איהר פנים אזוי עהנליך צו דער מוטער, אַ פער-צערטעלעטע, אַ רייצענדע, האָט געוואוינט ביי וואַסיטש'ן און מיט וואַסיטש'ן, נעבען דער פערגליווערטער דיענסטמיידעל, נעבען דעם טיש אויף זעקס פיס, אין דעם צימער, וואו מען האָט פערשמיעסען אַ לעבעדיגען מענשען... דער פאָקט, אז זי וועלט גלייך נישט פאָהרען מיט איהם אַהיים, און וועט בלייבען דאָ נעכטיגען — האָט זיך איהם אויסגעוויזען אזוי נאָריש, אומגעלומפערט, אונמעגליך.

— דו קענסט די מאַמע?... — האָט ער געזאָגט, נישט ענטפער-רענדיג אויף איהר פראַגע: — נאָך מײן מיינונג נאָך האָט מען איהר נישט געדארפט פוגע בכבוד זיין... עפעס האָט מען בעדארפט טהאָן, בעטען ביי איהר אום פערציהונג, צוואַקס...

— אָבער בעטען אום פערציהונג — הייסט מאַכען אַן אָנשטעל, אז מיר האָבען שלעכט געהאַנדעלט. פאַר דער מאַמע'ס רוה בין איך

בערייט צו לייגען, דערפון וועט דאך אָבער גאָרנישט אַרױסקומען. אײַך קען די מאַמע. נו, װאָס װעט זײַן, װעט זײַן! — האָט געזאָגט זײַנאַ אַ פּרעהלײכע דערפון, װאָס דאָס הױפּט אונאַנגענעמקע אײַז שױן ארױסגעזאָגט געװאָרען — לאָמיר אָבװאַרטען אַ פּינף, צעהן יאָהר, לאָמיר זײַך גערולדען, און דאָן, װאָס גאָט װעט געבען.

זי האָט גענומען דעם ברודער אונטער'ן אָרעם און, װען זי אײַז דורכגעגאַנגען דעם פּינסטערען פּאַר-צײַמער, האָט זי זײַך צוגעדריקט צו זײַן פּלײַצע.

מען אײַז ארױס אױפ'ן באַלקאָן. פּיאָטער מיכאַיליטש האָט זײַך געזעגענט און אַװעקגעזעצט זײַך אױפ'ן פּערר, אײַז ער מיט לאַנגזאַמע טריט אַװעקגעפּאָהרען; זײַנאַ און װלאַסיטש זײַנען געגאַנגען אײַהם אַבסעל בעגלײטען. עס אײַז געװען שטיל, װאָרעם און עס האָט גע-שמעקט מיט פּרישען הײ; אױפ'ן הײַמעל צװישען די װאָלקענס האָבען העל געלױכטען די שטערען. װלאַסיטש'עם אַלטער גאָרטען, װעלכער האָט זײַך אײַן זײַן צײַט אָנגעזעהען מיט גענונג טרױעריגע געשיכטען, האָט געשלאָפּען, אײַנגעװיקעלט אײַן טיעפּער פּינסטערניש, און עס אײַז געװען אומעדריג דורכצופּאָהרען דורך אײַהם.

— און אײַך מיט זײַנאַ'ן האָבען הײַנט נאָך מיטאַג פּערבראַכט עט-ליכע אמת ליכטיגע מינוטען! — האָט געזאָגט װלאַסיטש — אײַך האָב אײַהר אײַן דער הויף דורכגעלעזען אַן אַרטיקעל איכער פּאָלקס-װאַנדערונג. לעז איכער, ברודער! דיר אײַז דאָס נױטיג! אַ װאָנדער-באַרער אַרטיקעל, אַ מערקװירדיג עהרליכער. אײַך האָב זײַך נישט געקענט אײַנהאַלטען און האָב אָנגעשריעבען אײַן רעדאַקציע אַ בריעף פּאַר'ן מחבר. אָנגעשריעבען האָב אײַך בלױז אײַן שורה: „אײַך דאַנק און דריק פּעסט אײַער עהרליכע האַנד!“

פּיאָטער מיכאַיליטש האָט געװאָלט זאָגען: „שטופּ זײַך נישט, אײַך בעט דײַך, אײַן פּרעמדע עסקים!“ ער האָט אָבער פּערשוויגען. װלאַסיטש אײַז געגאַנגען פון רעכטען זײַט און זײַנאַ פון לינקען; בײַדע האָבען אַזױ װי פּערגעסען, אַז מען דאַרף זײַך אומקעהרען אַהײַם און עס אײַז געװען פּייכט און צו קאַלטאװיטש'עם װעלדעל אײַז שױן נישט פּיעל פּערבליעבען.

פּיאָטער מיכאַיליטש האָט דערפּיהלט, אַז זײַ ערװאַרטען עטװאָס פון אײַהם, כאָטש זײַ אַלײַן האָבען בעשטימט נישט געװאָסט װאָס

אזוינס זיי ווילען פון איהם און ער האָט אויף זיי שטאַרק רחמנות געקראָגען. איצט, ווען זיי זיינען אונטערטהעניג און פעראַכטעט גע- גאַנגען נעבען פערד, איז ער געווען פעסט איבערצייגט, אז זיי זיינען אונגליקליך און אז זיי איז אונמעגליך צו זיין גליקליך. . . און זייער ליבעע האָט זיך איהם אויסגעוויזען אַלס אַ טרויעריגער, אונפערענדלי- כער טעות. פון רחמנות און פון דעם בעוואוסטזיין, אז ער קען זיי מיט גאָרנישט העלפּען, האָט ער זיך פלוצים דערפיהלט אין אזא לאַגע, אז ער וואָלט בערייט געווען צו טהאָן פאַר זיי אַלעס אין דער וועלט, אבי נור פריי צו ווערען פון דעם דאָזיגען שווערען מיטליידס-גע- פיהל.

— איך וועל קומען צו אייך געכטיגען — האָט ער געזאָגט. אָבער דאָס האָט אויסגעזעהען, אז ער גיט זיי עפעס נאָך און עס האָט איהם נישט בעפריעדיגט. ווען ער האָט זיך אָבגעשטעלט נעבען קאַלטאוויטש'עס וועלדעל, כדי זיך צו זעגענען, האָט ער זיך צוגעבוי- גען צו זינא'ן האָט זיך אָנגעריהרט אָן איהר אַקסעל און געזאָגט:

— דו ביזט גערעכט, זינא. דו האָסט ריכטיג געהאַנדעלט!

און, אום מעהר גאָרנישט צו זאָגען און זיך נישט צו צוויינען, האָט ער אַ שמיטץ געטהאָן דעם פערד און גענומען שפּרינגען איבער'ן וואָלד. אריינגעפאָהרען אין דער פינסטערניש, האָט ער זיך אומגע- קוקט און דערזעהען, ווי וואַסטיטש און זינא זיינען געגאַנגען איבער'ן וועג — אַהיים ער שפּרייזענדיג מיט ברייטע טריט, און זי נעבען איהם מיט אַ שנעלען אונטערשפּריגענדען גאַנג — און האָבען וועגען עטוואָס גערעדט זעהר היציג.

— איך בין אַן אַלטע באַביצע — האָט געטראַכט פיאַטער מי- כאַיליטש — בין אַהער געפאָהרען קלאָהר צו מאַכען אַ געוויסע פראַגע, און האָב עס נאָך מעהר פערדרעהט. עך, זאָל געהן ווי עס געהט!

אויף דער נשמה איז איהם געווען שווער. ווען עס האָט זיך גע- ענדיגט דער וועלדעל, האָט ער גענומען פאָהרען לאַנגזאַם און דערנאָך נעבען טייכעל האָט ער אָבגעשטעלט דאָס פערד. עס האָט זיך איהם געוואָלט זיצען אונבעוועגליך און טראַכטען. עס איז אויפגעגאַנגען די לבנה און האָט זיך ווי אַ רויטער זייל, אָבגעשפיעגעלט אויף יענער זייט טייך. ערנעץ ווייט האָט הייזעריג געקראַכט אַ דונער.

פּיאָטער מיכאיליטש האָט נישט פּינטלענדיג מיט די אויגען גע-
קוקט אויפ'ן וואַסער און זיך פאַרגעשטעלט דער שוועסטער'ס פער-
צווייפלונג, איהר בלייך, ליידענד פנים און די טרוקענע אויגען, מיט
וועלכע זי וועט בעהאַלטען פון מענשען איהר ערנידערונג. ער האָט
זיך אויסגעמאָהלען איהר שוואַנגערשאפט, דער מאמעס טויט, איהר
לויב, זינא'ס שרעק... די שטאַלצע אבערגלויביגע אַלטע וועט עס
נישט אַריבערטראָגען, זי וועט נישט אַנדערש ענדיגען ווי מיט אַ
זעלבסטמאָרד...

שרעקליכע בילדער פון דער צוקונפט האָבען זיך פאַר איהם
געמאָהלען אויף דעם פּינסטער'ן גלאַטען וואַסער, און צווישען די
בלאַסע פרויען-געשטאַלטען, האָט ער געזעהען זיך אליין, אַ אונענט-
שלאָסענעם, אַ שוואַכען, מיט אַ שולדיגען פנים...

אין הונדערט טריט פון דאנען, אויפ'ן רעכטען ברעג פון טייך,
איז אונבעוועגליך געשטאַנען עטוואָס דונקעלעס: איז דאָס אַ מענש
אָדער אַ הויכער אָבגעהאַקטער בוים? פּיאָטער מיכאיליטש האָט זיך
דערמאָנט אָן דעם בורסאק, וועלכען מען האָט דער'הרג'עט און אריינגע-
נוואָרפען אין דעם דאָזיגען טייך.

— אַליוויער האָט געהאַנדעלט אונמענשליך, אָבער אזוי צו אזוי
האָט ער פאַרט פאַרענטפערט די פראַגע, איך אָבער, האָב גאָרנישט
פערענטפערט, האָב נאָך מעהר פערדרעהט — האָט ער געטראַכט,
זיך איינעסענדיג מיט די אויגען אין דער דונקעלער געשטאַלט, וואָס
איז עהנליך געווען צו אַ געשפּענסט: — ער האָט גערעדט און גע-
האַנדעלט ווי ער האָט געהאַלטען פאַר ריכטיג, ווי ער האָט גע-
טראַכט, און איך רעד און טהו נישט דאָס, וואָס איך דענק; יא, און
איך ווײס אפילו נישט בעשטימט, וואָס אייגענטליך איך טראַכט...

ער איז געפאָהרען צו דער דונקעלער געשטאַלט: דאָס איז געווען
אַן אַלטער, פערפוילטער סלופ, וואָס איז איבערגעבליעבען פון עפעס
אַ געביידע.

פון קאַלטאוויטש'עס וועלדעל און פון זיין גוט האָט שטאַרק גע-
שמעקט מיט לאַנדישען און זיסען גראָז. פּיאָטער מיכאיליטש איז גע-
פאָהרען איבער'ן ברעג פון טייך, האָט טרויעריג געקוקט אויפ'ן וואַסער
און, דערמאָנענדיג זיך אָן זיין לעבען, האָט ער זיך איבערצייגט, אז

ביז אהער האָט ער שטענדיג גערעדט און געטהאָן נישט דאָס, וואָס ער
 האָט געטראַכט און אז, די מענשען, מיט וועלכע ער האָט געהאַט
 צו טהאָן, האָבען איהם בעהאַנדעלט אויף דעם אייגענעם שטייגער,
 און דערפאַר האָט זיך איהם דאָס גאַנץ לעבען אויסגעוויזען פונקט אזוי
 טרויעריג און פינסטער, ווי דאָס וואַסער, אין וועלכען עס האָט זיך
 אָבגעשפּיעגעלט דער ביינאַכטיגער הימעל און וואו עס האָבען זיך צו-
 נויפגעפלאַכטען די וואַסער-פלאַנצען. און עס האָט זיך איהם געדאַכט,
 אז דאָס קען מען שוין נישט ענדערן....

דער אונטערזוכונגס-ריכטער

אין א געוויסען שעהנעם פריהלינגס-טאָג זיינען דער שטאָדט־שער דאָקטאָר און דער אונטערזוכונגס-ריכטער געפאָהרען צו פאל־מעסען א טויטען און מאַכען אַן אונטערזוכונג. דער אונטערזוכונגס-ריכטער, אַ מאַן אַ יאָהר פינף און דרייסיג, האָט פערטראַכט געקומט אויף די פערד און גערעדט:

— אין דער נאָטור איז דאָ אַ סך רעטהעלעאָפּטעס און דונקער־לעם, אָבער אויך אין געוועהנליכען, אַלטעגליכען לעבען קומט אָפט אַוויס אָנצושטויסען זיך אויף אַזעלכע ערשיינונגען, וועלכע איהר קענט בשום אופן נישט ערקלעהרען. איך ווייס, למשל, פון עטליכע טויטען־פעלע וועמעס אורזאָכען קיין מענש וואָלט נישט געקענט ערקלעהרען, סיידען אפשר די ספיריטואַליסטען און מיסטיקער. צום ביישפּיעל, איך ווייס פון איינער זעהר אַ אינטעליגענטער דאָמע, וועלכע האָט זיך פאַראַוויסגעזאָגט דעם טויט און איז אָהן שום אורזאָך געשטאָר־בען פונקט אין דעם זעלבען טאָג, אין וועלכען זי האָט אַפריהער אָנגע־געבען. האָט געזאָגט, אז זי וועט שטאַרבען אין אַזא און אַזא טאָג, און איז געשטאַרבען.

— עס זיינען נישטאָ קיין טהאָטען אָהן אורזאָכען — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר — עס איז דאָ דער טויט, הייסט עס, אז ער איז אויך דאָ אַן אורזאָך. און וואָס אַנבעלאַנגט דער פּראָפעציי־הונג, איז דאָ שוין גאָר קיין וואונדער נישטאָ. אַלע אונזערע דאָמען און ווייבער זיינען פון שטענדיג אָן גרויסע בריות אויף פּראָפעציי־הונגען און נביאות זאָגען.

— דאָס איז אפילו אמת, אָבער מיין דאָמע, דאָקטאָר, איז גאָר פון אַן אנדער סאָרט. אין איהר נביאות און אין איהר טויט איז נישט געווען גאָרנישט, וואָס מען קען רופען ווייבערשעס. אַ יונגע פרוי, אַ געזונדע, אַ קלוגע, אָהן שום פאַראַורטהיילע. זי האָט געהאָט אַזעלכע

קלוגע, ליכטיגע, עהרליכע אויגען א פנים, א אָפּענעם, אינטעליגענטען, מיט אַ לייכטען, עכט רוסישען שפּאַטישען שמייכלע אין דעם בליק און אויף די ליפּען. פון דער דאַמע, אָדער דאָס ווייבערשעס, ווי מען רופט עס, איז אין איהר געווען נור איין זאך — די שעהנהייט. אין גאַנצען איז זי געווען אַ גלייכע, אַ גראַציעזע, אָט ווי דער דאָזיגער בירקענבויס, און האָר האָט זי געהאַט וואונדערבאַרע! אום איהר זאָלט זי קענען בעסער פערשטעהן, וועל איך נאָך צוגעבען, אז דאָס איז געווען אַ זעהר פּרעהלאַכער, לעבעדיגער מענש, פול מיט הומאָר, זאָרגלאָזיגקייט און יענער קלוגער און גוטער לייכטזיניגקייט, וועלכע עס איז פאַראַן נור ביי די דענקענדע, איינפאַכע, פּרעהליכע מענשען. קען דען אין אזא פאַל גאָר זיין אַ רייד וועגען ספּיריטואַליזם, מיסטיציזם, פּראָפעציייהונג אָדער עפעס עהנליכעס? פון די דאָזיגע אַלע זאַכען האָט זי זיך אַליין אויסגעלאַכט.

דעם דאָקטאָר'ס קאוטש האָט זיך אָנגעשטעלט נעבען אַ ברונים. דער אונטערזוכונגס־לייכטער און דער דאָקטאָר האָבען אַ טרונק געטהאָן וואַסער און האָבען גענומען וואַרטען, ביז דער קוטשער וועט פאַרטיג ווערען מיט אַנטרינקען די פּערד.

— נו, אַלזאָ, פון וואָס־זשע איז פאַרט געשטאַרבען יענע דאַמע? — האָט געפּרעגט דער דאָקטאָר, ווען דער קאוטש האָט זיך ווידער גע־נומען טראָגען איבער'ן וועג.

— געשטאַרבען איז זי אויף אַ זעהר מערקווירדיגען אופן. אין איין שעהנעם טאָג קומט אריין צו איהר דער מאַן איהרער און זאָגט, אז עס וואָלט נישט שאַדען, זיי זאָלען צום פּריהלינג פּערקויפּען די אַלטע קאַרעטע און אַנשטאָרט איהר קויפּען עפעס אַ נייע, אַ שעהנערע און לייכטערע. מען האָט אויך געדאַרפּט אומבייטען איין פּערד און באַבטשינסקי'ן (דער מאַן האָט געהאַט אזא פּערד) זאָל מען אַרויס־טרייבען אין פּעלד.

די פרוי האָט איהם אויסגעהערט און געזאָגט:

— טהו ווי דו ווילסט, מיר איז שוין איצט אַלץ איינס. ביז זומער וועל איך שוין זיין אויף דעם בית עולם.

דער מאַן, זעלבסטפּערשטענדליך, דריקט מיט די פלייצעס און שמייכלעט.

— איך מאך נישט קיין שפאס — זאגט זי — איך ערקלעהר דיר
נאנץ ערנסט, אז איך וועל אין גיבען שטארבען.
— א שטייגער, למשל, ווי גיך?
— גלייך נאכ'ן קינפעט. איך וועל האבען דאס קינד און שטאר-
בען.

דער מאן האט צו די דאזיגע ווערטער קיין שום בערייטונג נישט
צוגעגעבען. ער אליין גלויבט נישט אין קיין שום פארגעפיהלען, דערצו
נאך ווייס ער גאנץ גוט, אז פרויען אין אומשטענדען זיינען קאפריוזע
און האבען אין אלגעמיין ליעב זיך איבערצוגעבען צו טרויעריגע גע-
דאנקען.

עס איז אוועק א טאג, און די פרוי זאגט איהם ווידער, אז זי
וועט שטארבען בא'ד נאכ'ן קינפעט; און דערנאך יעדען טאג אלץ
דאס אייגענע... ער האט געלאכט און זי גערופען בא'ביצע, וואהר-
זארגערקע, אייגריידערקע. דער געדאנק וועגען נאָהענטען טויט איז ביי
דער פרוי געוואָרען א אידעע פיקס, א פשוטע משוגעת. ווען דער מאן
האט זי נישט געוואָלט הערען, איז זי געגאנגען אין קיך אריין און דאָרט
גערעדט וועגען איהר טויט מיט דער ניאנע און דער קעכין.

— עס איז מיר שוין נישט פיעל געבליעבען צו לעבען, ניאניושקא.
ווי נור איך וועל האבען דאס קינד, אזוי גיך וועל איך שטארבען. עס
וואָלט זיך נישט וועלען שטארבען אזוי יונג, אָבער וואָס זאָל מען
טהאָן, מסתמא איז מיר שוין אזוי באשערט.
די ניאנקע און די קעכין צוקלאָגען זיך מסתמא, וויינען מיט ביי-
טערע טרעהרען.

עס פאסירט מאַנכעס מאָל, אז צו איהר קומט אויף בעזוך דעם
פריסטערס פרוי אָדער א נוטסבעזיצערין, און זי געהמט זיי גלייך אָב
אָן א זייט און הויבט אָן פאר זיי אויסריידען דאָס הארץ — און אלץ
וועגען דאָס זעלבע, וועגען נאָהענטען טויט.

גערעדט האָט זי ערנסט, מיט אַן אונגאנגענהמען שמויכעל, זאָר-
נאר מיט אַ בייזען פנים, און מען האָט זי נישט געקענט איבערשפא-
רען. געוועהנליך, האָט זי ליעב געהאַט זיך צו פוצען און צו פראַנטע-
ווען, אַצינד אָבער, צוליעב דער ערוואָרטונג פון טויט, האָט זי זיך
אַבגעלאָזט, נישט אָנגעטהאָן זיך און איז אַרומגעגאָנגען אַבי ווי;
האָט שוין מעהר נישט געלעזען, נישט געלאכט און וועגען קיין זאך.

נישט געטראכט . . . דאָס איז נאָך וועניג : זי איז נאָך אוועקגעפאָהרען מיט אַ מוהמען אויפ'ן בית עולם און זיך אויסגעקליבען אַ פלאץ פאר אַ קבר, און אַ טאָג פינף פאר'ן קינפעט האָט זי אָנגעשריעבען אַ צוואה. און איהר מוזט האָבען אין זינען, אז דאָס אלעס איז געטהאָן געוואָרען אין דער צייט, ווען זי איז געווען פאָלשטענדיג געזונד און פון אַ קראַנקהייט אָדער געפאהר איז ביי איהר נישט געווען אפילו קיין סימן.

אַ קינד האָבען איז אַ שווערע זאך, אַנאָדערס מאָל שטאַרבט מען דערפון, אָבער ביי דער, פון וועלכער איך דערצעהל אייך, איז אלעס געגאנגען כשורה און עס איז אַבסאָלוט נישט געווען פאר וואָס מורא צו האָבען. סוף כל סוף האָט דעם מאַן די גאַנצע געשיכטע דער-עסען. און איין מאָל ביים מיטאָג איז ער אין כעס געוואָרען און גע-זאָגט :

— הער אויס, נאַטאַשא, ווען וועט שוין געהמען אַ סוף צו דייןע נאַרישקייטען ?

— דאָס זיינען נישט קיין נאַרישקייטען. איך רעד ערנסט.

— דאָס זיינען פוסטע זאכען ! איך וואָלט דיר געראטהען, אויפ' צוהערען זיך נאַריש מאַכען, אום דו זאָלסט זיך שפעטער אליין נישט דארפן שעהמען.

נור אַט איז אָנגעקומען דער טאָג פון קינפעט. דער מאַן האָט געבראַכט פון שטאָרט די בעסטע אַקושערקע. די פרוי איז ענטבונדען געוואָרען צום ערשטען מאָל, נור פאר אַן ערשטלינג איז אלעס אוועק ווי אם בעסטען. ווען אלעס האָט זיך געענדיגט, האָט די געווינערין פערלאָנגט אַ קוק צו טהאָן אויף דאָס נייגעכאַרענע עופהלע. האָט עס אָנגעקוקט און געזאָגט :

— נו, אַצינד מעג מען שוין שטאַרבען.

האָט זיך מיט אלעמען געזעגענט, פערמאַכט די אויגען און אין אַ האַלב שעה אַרום האָט זי גאָט די נשמה אָבעגעגעבען.

— ביז גאָר דער לעצטער מינוט איז זי געווען ביים זינען. ווען מען האָט איהר שוין גאָר צום סוף דערלאָנגט מילך אַנשטאָרט וואַ-סער, האָט זי שטיל אַרויסגעשעפצט :

— צוואָס גיט איהר מיר מילך אַנשטאָרט וואַסער ?

אָט וואָס עס קען זיך טרעפּען. ווי זי האָט פּאַראוים געזאָגט, אזוי איז זי טאַקע געשטאַרבּען.

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט אַ וויילע געשוויגען, זיך אָב-געזיפּצט און געזאָגט :

— היינט געהט ערקלעהרט, פון וואָס זי איז געשטאַרבּען ? איך פּערויכער אייך מיט מײַן עהרען וואָרט, אז דאָס איז נישט קיין אויס-געטראַכטע מעשה, נור אַ ווירקליכער פאַקט פון לעבען.

דער דאָקטאָר האָט די זאַך איבערלעגט און געקוקט אויפ'ן הימעל.

— מען האָט זי בערארפּט פאַלמעסען — האָט ער געזאָגט.

— צירוואָס ?

— דערפאַר, אום אז מען זאָל קענען דערגעהן די אורזאַך פון איהר טויט. זי איז דאָך נישט געשטאַרבּען פון איהר נביאות-זאָגען. האָט זיך פּער'ס'ט, מסתמא.

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט זיך שנעל אַ קעהר געטהאָן מיט'ן פנים צום דאָקטאָר און, פּערושמורענדיג די אויגען, האָט ער געפרעגט :

— פון וואָנען שליסט איהר, אז זי האָט זיך פּער'ס'ט ?

— איך שליס נישט, איך שטויס זיך נור אָן. זי האָט מיט איהר מאַן גוט געלעבט ?

— הם... נישט אין גאַנצען. מיספּערשטענדניסע האָבען זיך ביי זיי אָנגעהויבען גלייך נאָך דער חתונה. עס איז געווען אזא אונ-גליקליכער צופאַל. די פּערשטאַרבּענע האָט אַמאָל געטראָפּען דעם מאַן מיט אַ געוויסער דאַמע... אָבער זי האָט עס איהם אין גיכען מוחל געווען.

— און וואָס איז געווען פריהער : דער פּערראַטה פון מאַן אָדער דער געדאַנק וועגען טויט ?

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט שאַרף אָנגעקוקט דעם דאָק-טאָר, אזוי ווי ער וואָלט וועלען טרעפּען, צו וואָס יענער שטעלט די דאָזיגע פּראַגע.

— ערלויבט נור — האָט ער ניט גלייך געענטפּערט — ערלויבט, לאָזט זיך מיר דערמאָנען — דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט אַראָב-גענומען די הוט און זיך אַ רייב געטהאָן דעם שטערן — יא, יא... זי

האָט גענומען רעדען וועגען טויט גאָר אין גיכען נאָך יענעם צופאַל.
יא, יא.

— נו, אָט זעהט איהר... וואָהרשיינליך האָט זי זיך שוין דאָן
בעשלאָסען צו פער'ס'ען, נור אזוי ווי זי האָט נישט געוואָלט
הרגנ'ען דאָס קינד מיט זיך אין איינעם, האָט זי איהר זעלבסטמאָרד
אָנגעלעגט ביז איבער'ן קינפּעט.

— עס קען נישט זיין, עס קען נישט זיין... דאָס איז אונמעג-
ליך. זי האָט איהם דאָן גלייך פּערגעבען.

— זי האָט שנעל מוחל געווען, הייסט עס, אז זי האָט אין זינען
געהאט עטוואָס ביזנעס. יונגע פרויען זיינען נישט מוחל אזוי שנעל.

דער אונטערזוכונגס ריכטער האָט געצוואונגען אַ שמייכל גע-
טהאָן און, אום צו בעהאַלטען זיין שטאַרק קענטיגע אויפּרעגונג, האָט
ער גענומען רויכערען אַ פאַפּיראַס.

— עס גלויבט זיך נישט, עס גלויבט זיך נישט... — האָט ער
ווייטער גערעדט — מיר איז קיין מאָל נישט איינגעפאַלען וועגען אזא
מעגליכקייט... און דערצו נאָך... איז דער מאַן גאָרנישט אזוי
שולדיג, ווי עס זעהט אויס פון אויבען אויף... פאַלש געוואָרען איז ער
איהר עפעס מאָדנע, גאָר אליין נישט וועלענדיג: איז געקומען ביי-
נאַכט אַ פרעהלאַכער, עס ווילט זיך וועמען עס איז אַ לאַסטשע טהאָן
און דאָס ווייב איז אין אינטערעסאַנטע אומשטענדען... און דאָ,
דער טייפּעל זאָל זי געהמען, געהט דיר אַנטקעגען אַ דאַמע, וועלכע
איז געקומען צו גאַסט אויף אַ טעג דריי, אַ פרוי אַ פּוסטע, אַ נאַרישע
נישט קיין שעהנע. דאָס קען מען אייגענטליך גאָר נישט רעכענען פאַר
קיין פּערזאָנלעכע. די פרוי אליין האָט אויך אויף דעם אזוי געקוקט....
און אין גיכען... דאָס מוחל געווען; דערנאָך האָט מען וועגען דעם שוין
מעהר קיין מאָל נישט גערעדט...

— מענטשען שטאַרבן נישט אָהן אַ אורזאַך — האָט געזאָגט דער
דאָקטאָר.

— דאָס איז טאַקע אזוי, געוויס, נור דאָך... איך קען נישט
צולאָזען דעם געדאַנק, אז זי זאָל זיך האָבען פער'ס'ט. אָבער מערק-
ווירדיג, ווי איז דאָס מיר ביז איצט אין קאַפּ נישט אריין, וועגען דער
מעגליכקייט פון אזא טויט!... און קיינער האָט נישט געטראַכט וועגען
דעם! אַלע זיינען געווען פּערוואַנדערט, וואָס איהר נביאות איז

מקוים געוואָרען און דער געדאַנק וועגן אזא מעגליכקייט... וועגן אַ זעלבסטמאָרד איז געווען אזא ווייטערווייטער... און... עס קען נישט זיין, אז זי זאָל זיך האָבען פער'ס'ט! ניין!

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט זיך פערטראַכט. דער געדאַנק וועגן דער פרוי, וואָס איז אויף אזא זאָנדערבארען אופן געשטאָרבען, האָט איהם ניט פערלאָזט אפילו אין דער צייט פון דער פאַלמעסונג. פערשרייבענדיג, וואָס דער דאָקטאָר האָט איהם דיקטירט, האָט ער פֿינסטער בעוועגט מיט די ברעמען און זיך געריבען דעם שטערן.

— און זיינען דען פאראן אזעלכע גיפטען, וועלכע טויטען אין א פערטעל שעה, ביסלאַכווייז און אָהן שום שמערצען? — האָט ער געפרעגט ביים דאָקטאָר, ווען יענער האָט אויפגעעפענט דעם שאַרבען.

— יא, עס איז פאראן. מאָרפיאום, למשל.

— הם... מערקווירדיג... איך געדענק, אז זי האָט ביי זיך גע- האַלטען עטוואָס עהנליכעס... אָבער עס גלויבט זיך פאָרט נישט! אויף צוריקוועגס האָט דער אונטערזוכונגס-ריכטער אויסגעזעהען זעהר פערמאָטערט, האָט גערוועזן געביסען די וואַנצעס און גערעדט נישט ווילענדיג, געצוואונגען.

— לאָמיר זיך אַביסעל דורכגעהן צופום — האָט ער געבעטען דעם דאָקטאָר — עס האָט דערעסען צו זיצען אויף איין אָרט. אָבגעהענדיג אַ הונדערט טריט, איז דער אונטערזוכונגס-ריכ- טער, ווי עס האָט זיך דעם דאָקטאָר אויסגעוויזען, גאָר אָבגעשוואַכט געוואָרען, ווי ער וואָלט אַרויפגעקראַכען אויף גאָר אַ הויכער באַרג. ער האָט זיך אָבגעשטעלט און, קוקענדיג אויף דעם דאָקטאָר מיט מאָדנע, ווי שיכורע אויגען האָט ער געזאָגט:

— מיין גאָט, אויב אייער השערה איז ריכטיג, דאָן איז עס דאָך... איז עס דאָך גרויזאָם, אונמעגשליך! האָט פער'ס'ט זיך אליין, אום דערמיט צו בעשטראָפען אַן אנדערען! איז דען די זינד אזוי גרויס! אַך, מיין גאָט! און צוואַנציק האָט איהר מיר געשענקט דעם דאָזיגען פערפלוכטען געדאַנק? דאָקטאָר, צו וואָס?

דער אונטערזוכונגס-ריכטער האָט אין פערצווייפלונג זיך אָנגע- כאַפט פאר'ן קאָפּ און ווייטער גערעדט:

— דאָס האָב איך אייך דערצעהלט וועגען מיין אייגען ווייב,

וועגען זיך אליין. אך, מיין גאט! נו, בין איך שולדיג, האָב איך זי בעליידגט, אָבער שוין־זשע איז לייכטער צו שטארבען, ווי צו פערנעבען! אַט דאָס איז טאָקע אויף אַן אמת ווייבערשע לאַגיק, אַ גרויזאַמע, אונגברעכט'דיגע לאַגיק! אַך, זי איז אויך ביים לעבען געווען גרויזאַם! אַצינד דערמאָן איך זיך! איצט איז עס פאַר מיר קלאָהר!

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט גערעדט און — דאָ געדריקט מיט די פלייצעס, דאָ זיך געכאַפּט פאַר'ן קאַפּ. ער האָט זיך דאָ גע־זעצט אין קאוטש און, דאָ געגאַנגען צו פּוס. דער נייער געדאַנק, וואָס דער דאָקטאָר האָט איהם נישט לאַנג מיטגעטהיילט, האָט קענטיג איהם צוטומעלט, פער'ס'ט; ער האָט זיך פערלאָרען, איז שוואַך געוואָרען מיט דער נשמה און אַלע גלידער און, ווען זיי האָבען זיך אומגעקעהרט אין שטאָרט, האָט ער זיך געזעגענט מיט דעם דאָקטאָר, זיך אָבזאָגענדיג פון מיטאָג, כאַטש ער האָט נאָך געכטען גענעבען דעם דאָקטאָר אַ וואָרט צו עסען מיטאָג איהם צוזאַמען.

ש ו נ א י ם

אין א פינסטערען סעפטעמבער אבענד, א זייגער צעהן ביינאכט, איז ביי דעם דאָקטאָר קורילאָוו אויסגעגאנגען פון דיפטעריט זיין איינציגער זוהן, דער זעקס-יאָהריגער אַנדרעי.

בעת די דאָקטאָרשע האָט זיך אַראָבעלאָזען אויף די קניע נעבען דער בעטעל פון איהר געשטאָרבענעם קינד און א געפיהל פון טיעפער, שאַרפער פערצווייפלונג האָט זי אין גאַנצען באַהערשט, האָט זיך אין פיהר-הויז דערהערט א שניידענדיג קלאַנג פונ'ם טיר-גלעקעל.

צוליב דעם צופאל פון דיפטעריט האָט מען די דינערשאפט נאָך פון אין דער פריה אָן אַוועקגעשיקט פון הויז. קירילאָוו, ווי ער איז געווען, אָהן א רעקעל, אין א צושפילעטער וועסט, ניט אַבווישענדיג דעם גאסען פנים און הענד, וועלכע זיינען צוברענט געווען פון קאַר-באָל, איז אליין אַוועק עפּענען.

אין פיהר-הויז איז געווען פינסטער און אין דעם מענשען, וועל-כער איז אריין, האָט מען נור געקענט אונטערשיידען א מיטעלען וואוקס, א ווייס היטעל און א גרויסען, אונגעווענהליך בלייכען פנים, אַזא בלייכען, אַז פון דער ערשיינונג פון דעם דאָזיגען פנים, האָט זיך געדאכט, אַז אין פיהר-הויז איז העלער געוואָרען...

דער דאָקטאָר איז אין דער היים? — האָט געפרעגט דער אריינ-קומענדער.

— איך בין אין דער היים — האָט געענטפערט קירילאָוו — וואָס פערלאַנגט איהר?

— אַך, דאָס זייט איהר? עס פרעהט מיך זעהר! — האָט זיך דערפרעהט דער פרעמדער. און גענומען אין דער פינסטער זוכען דעם דאָקטאָר'ס האַנד, געפונען און שטאַרק געדריקט אין זיינע ביידע הענד: — עס פרעהט מיך זעהר... זעהר! מיר זיינען בעקאנט... איך בין

— ציבאָוין... האָט געהאַט דאָס פּערגעניגען אייך צו טרעפּען יומער
ביי גנוטשעוואָן... עס פּרעהט מיך זעהר, וואָס איך האָב אייך גע-
טראָפּען אין דער היים... אום גאָטעס ווילען, זאָגט מיר נישט אָב
צו פּאָהרען גלייך מיט מיר... ביי מיר איז דאָס ווייב געפּעהרליך
קראַנק געוואָרען... מיין קאַרעטע איז אויך דאָ מיט מיר...

נאָך דעם קול און די בעוועגונגען פון דעם אריינקומענדען, איז
קענטיג געווען, אז ער געפינט זיך אין אַ זעהר אויפגערגענטען צור-
שטאַנד. עפעס אזוי ווי אַ דערשראָקענער פון אַ פייער אָדער פון אַ
משוגענעם הונד, האָט ער קוים איינגעהאַלטען דעם אָטהעם און גע-
רעדט שנעל, מיט אַ ציטערענדיגען קול, און עטוואָס נישט געמאַכטעם,
הערצליכעם, אָפּענעם און קינדערשעם האָט געקלונגען אין זיינע
רייד. ווי אַלע דערשראָקענע און צוטומעלטע מענשען, האָט ער גערעדט
מיט קורצע, געהאַקטע פּראָזען און האָט געברויכט אַ סך איבעריגע
ווערטער, וועלכע האָבען זיך גאָר נישט געקלעבט צום ענין.

— איך האָב מורא געהאַט, איך זאָל אייך נישט טרעפּען —
האָט ער ווייטער גערעדט — בעת איך בין צו אייך געפּאָהרען איז
מיר דאָס האַרץ צוריסען געוואָרען... טהוט זיך אָן און לאָמיר פּאָה-
רען, אום גאָטעס ווילען שנעל... פּאַסירט האָט עס אויף דעם פּאָלגענ-
דען שטייגער. עס קומט צו מיר פּאַפּטשינסקי, אַלעקסאַנדער סעמיאָ-
ניטש, איהר קענט דאָך איהם? ... האָבען מיר זיך צורעדט... דערנאָך
זיך געזעצט טרינקען טהעע; פּלוצים טהוט דאָס ווייב אַ געשריי,
כאַפט זיך אָן פּאַר'ן האַרצען און פאַלט אויף דעם ווענטעל פון שטול.
מיר האָבען זי אוועקגעטראָגען אויף דער בעט... און... איך האָב זי
שוין געריבען מיט ספּיריטוס די שלייפּען... וואָסער אויף איהר גע-
שפּריצט... און גאָרנישט... ליעגט, ווי אַ טויטע... איך האָב מורא,
אז דאָס איז אנערוויזם... לאָמיר גלייך פּאָהרען... ביי איהר איז דער
פּאָטער אויך געשטאָרבן פון אנעווריזם...

קירליאָוו האָט געהערט און געשוויגען, אזוי ווי ער וואָלט נישט
פאַרשטאַנען, וואָס מען רעדט צו איהם.

ווען אבאגין האָט נאָך אַמאָל דערמאָנט וועגען פּאַפּטשינסקי'ן
און וועגען זיין ווייב'ס פּאָטער און האָט ווידער גענומען זוכען אין
דער פינסטער זיין האַנד, האָט דער דאָקטאָר אַ טרייסעל געטהאָן
מיט'ן קאָפּ און געזאָגט אַפּאַטיש, אויסציי ענדיג יעדעס וואָרט:

— ענטשולדיגט, איך קען נישט פאָהרען... מיט אַ מינוט פינף צוריק איז ביי מיר... געשטאַרבן אַ זון... —
 — ווירקליך? — האָט אויסגעשטאַמעלט אַבאָגין, אָבטרעטענדיג אַ טריט צוריק: — מיין גאָט, אין וואָס פאַר אַ שלעכטער שעה, איך בין אַריינגעפאלען! אַ מערקווירדיג אונגליקליכער טאָג... מערקווירדיג! וואָס פאַר אַן אונגליקליכען צופאַל... און ווי אומיסטנע דאַרף עס טרעפּען גראָד היינט!

אַבאָגין האָט זיך גענומען פאַר'ן הענטעל פון דער טהיר און אַ פערטראַכטער אַראָבעלעזט דעם קאַפּ. ער האָט, קענטיג, זיך געשלאָגן גען מיט דער דעה און ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן: אוועקגעהן אָדער ווייטער בעטען דעם דאָקטאָר.

— הערט אויס — האָט ער געזאָגט מיט היץ, אָנכאַפּענדיג קיירליאָוו'ן פאַר אַ אַרבעל: — איך פערשטעה אייער לאַגע אויסגעצייכענט! איין גאָט זעהט, אז מיר איז שווער און איך שעהם זיך אויף צו בעאונרוהיגען אין אזא מינוט, אָבער וואָס זאָל איך טהאָן? זאָגט אליין, צו וועמען זאָל איך פאָהרען? אויסער אייך איז דאָך דאָ קיין אנדער דאָקטאָר נישטאָ. לאָמיר פאָהרען, ווי גאָט איז אייך ליעב, קומט! נישט פאַר זיך בעט איך... נישט איך בין קראַנק!

עס האָט איינגעטראַטען אַ שווייגען. קירליאָוו האָט זיך אומגעקעהרט מיט'ן רוקען צו אַבאָגין'ען, איז געשטאַנען אַ וויילע און לאַנגזאַם אַרויס פון פיהררהויז אין זאָל.

נאָך זיין נישט גלייכען, מאַשינענמעסיגען גאַנג, נאָך דער אויפֿ־מערקזאַמקייט, מיט וועלכער ער האָט אין זאָל פערריכט דעם קאָל־פאַק אויף אַ לאַמפּ, וואָס האָט נישט געברענט און נאָך דעם ווי ער האָט אַריינגעקוקט אין אַ דיקען בוך, וואָס איז געלעגען אויף דעם טיש. איז קענטיג געווען, אז אין דיעזע מינוטען האָט ער נישט געהאַט נישט קיין פערלאַנגען, נישט קיין אַבזיכטען, האָט וועגען קיין זאָך נישט געטראַכט און, וואַהרשיינליך, שוין פערגעסען, אז ביי איהם אין פאַר־צימער וואַרט אַ פרעמדער מענש.

די דונקעלהייט און שטילקייט פון זאָל האָבען קענטיג, איהם נאָך מעהר מטושטש געמאַכט. געהענדיג צו זיך אין קאַבינעט, האָט ער אויפֿגעהויבען די רעכטע פוס העכער, ווי עס איז נויטיג געווען, האָט געזוכט מיט די הענט די טהיר פריטילקעס און אין דיזער צייט

האָט זיך אין זיין גאנצער פיגור געפיהלט עפעס אַ מין פערוואונדער־
 רונג, אזוי ווי ער וואָלט פערבלאָנדזשעט אויף אַ פרעמדער קווארטיר,
 אָדער ער וואָלט צום ערשטען מאל אין זיין לעבען זיך אָנגע'שיכור'ט.
 איבער איין וואנט פון דעם קאבינעט, איבער די שאַפּעס מיט
 ביכער, האָט זיך געצויגען אַ ברייטער פּאַס ליכט; צוזאַמען מיט דעם
 שווערען, שטיקענדען גערוך פון קארבאָל און עפיר האָט זיך דער דאָ־
 זיגער שיין געצויגען פון דער עטוואָס אָפּענער טהיר, וועלכע האָט גע־
 פיהרט פון קאבינעט אין שלאָפֿצימער...

דער דאָקטאָר האָט זיך אַרָבגלעָזט אויף אַ פּאַטעל נעבען טיש;
 אַ מינוט האָט ער פערשלאָפּען געקוקט אין זיינע ביכער, דערנאָך האָט
 ער זיך אויפֿגעהויבען און איז אוועק אין שלאָפֿצימער.

דאָ, אינ'ם שלאָפֿצימער, האָט געהערשט אַ טויטע שטילקייט.
 אלעס אַרום, יעדעס קלענסטע פיצעלע האָט שטום דערצעהלט וועגען
 דעם שטורם, וועלכען מען האָט דאָ נור וואָס איבערגעלעבט, וועגען
 מיעדקייט און אויסגעמאַטערטקייט, און איצט האָט אלעס גערוהט.
 אַ ליכטעל, וואָס איז געשטאַנען אויף אַ טאַבורעט צווישען אַ גאַנצע
 מאַסע פלעשלאַך, גלעזלאַך און קערבלאַך, און אַ גרויסער לאַמפּ אויף
 דער קאַמאַדע, האָבען העל בעלויכטען דאָס גאַנצע צימער.

אויף דער בעט, נעבען סאַמע פענסטער, איז געלעגען דאָס אינגעל
 מיט אָפּענע אויגען און אַ פערוואונדערטען אויסדרוק אויפ'ן פנים. ער
 האָט זיך נישט בעוועגט, נור זיינע אָפּענע אויגען זיינען, דאכט זיך,
 מיט יעדען אויגענבליק דונקעלער געוואָרען און אלץ ווייטער און טיע־
 פער אינוועניג אין שאַרבען אַרײַן...

בעהאַלטען דעם פנים אין די פאלדען פון ליילאַך, מיט די הענר
 אויפ'ן קערפער'ל פון דעם טויטען־קינד, איז אויף די קניע פאר'ן
 בעט די מאַמע געשטאַנען. אזוי ווי דאָס אינגעל אזוי האָט אויך זי
 זיך נישט געריהרט, אָבער וויפיעל לעבעדיגע בעוועגונג האָט זיך גע־
 פיהלט אין די בויגעדיגקייט פון איהר קערפער און אין איהרע הענר!
 צוגעפאלען צו דער בעט איז זי מיט איהר גאַנצען קערפער, מיט אלע
 קרעפטען, ווי זי וואָלט מורא געהאַט צו צושטערען די רוהיגע און
 בעקוועמע פּאָזע, וועלכע זי האָט אויפ'ן סוף געפונען פאַר איהר אויס־
 געמאַטערטען גוף. קאָלרעס, שמאַטעס, שישלען, לוישעס אויפ'ן פּאָל,
 שטעקעלאַך און לעפלען צוואָרפֿענע אומעדום, אַ ווייסע פלאַש מיט

וואָפּנע-וואַסער, די לופט אליין, א שטיקענדע און א שווערע — אלעס איז פערשטאָרבען, פּערגליווערט געוואָרען און עס האָט זיך געדאכט, אז אלעס רוהט.

דער דאָקטאָר האָט זיך אָנגעשטעלט נעבען דער ווייב, אריינגעשטעקט די הענד אין די הויזען-קעשענעס און, אָנגעבויגט דעם קאָפּ אויף א זייט, האָט ער אָנגעשטעלט זיין בליק אויפ'ן זוהן. זיין פנים האָט אויסגעדריקט גלייכגילטיגקייט, נור אַן די טראָפּענלאַך, וואָס האָבען געבליסטשעט אויף זיין באָרד, איז קענטיג געווען, אז ער האָט נישט לאַנג געוויינט.

יענער אַבשטויסענדער שרעק, וועגען וועלכען מען דענקט, בעת מען רעדט וועגען טויט, האָט אין שלאָף-צימער געפעהלט. אין דער אַלגעמיינער בעשטירצונג, אין דער פּאָזע פון דער מוטער, אין דער גלייכגילטיגקייט פון דער דאָקטאָר'ס פנים איז געלעגען עטוואָס צו ציהענדעס, וואָס האָט געריסען ביים האַרצען, אַט יענע ערעלע, קוים-באַמערקבארע שעהנקייט פון מענשליכען שמערץ, וועלכען מען וועט זיך נאָך נישט אַזוי גיך אויסלערנען פערשטעהן און בעשרייבען און וועלכע עס קען איבערגעבען, דאכט זיך, נור איין מוזיק.

די שעהנקייט האָט זיך געפיהלט אפילו אין דער בייזער שטיל-קייט. קירילאָוו און זיין ווייב האָבען געשוויגען, ניט געוויינט, אַזוי ווי, אויסער די שווערקייט פון זיין גרויסען בראָך, האָבען זיי אויך בע-גריפען דעם גאַנצען טרויער פון זייער לאַגע: אַזוי ווי אַמאָל איז זייער יונגענד אַוועק. אַזוי איז איצט, צוזאַמען מיט דעם דאָזיגען אינגעל אויף אייביג אַוועק זייער רעכט אויף צו האָבען קינדער! ... דער דאָקטאָר איז שוין 44 יאָהר אַלט, ער איז גרוי און קוקט אויס, ווי אַן אַלטער מאַן; זיין פאַרוועלסטע און קראַנקע פרוי איז 35 יאָהר. אַנדערע, איז נישט נאָך געווען זייער איינציג, נור אויך זייער לעצ-טעם קינד.

אַלס געגענוואָץ צו זיין פרוי האָט דער דאָקטאָר בעלאַנגט צו יע-נעם סאָרט נאַטורען, וועלכע פיהלען אין צייט פון אַן אונגליק אַ בע-דירפנים צו בעוועגען זיך.

געשטאַנען נעבען דער ווייב אַ מינוט פינף, איז ער, אויפהויבענ-דיג אין דער הויך די רעכטע פוס, ארויס פון שלאָף-צימער, איז דורכ-געגאַנגען אַ קליין צימערל, אַ העלפט פון וועלכען עס האָט פערנומען

א גרויסע, ברייטע זאפע; פון דאָרט איז ער אריין אין קיך. געבלאָנז
דזשעט א וויילע אַרום אווועג און אַרום דער קעכניס בעטעל, האָט ער
זיך איינגעבויגט און דורך דאָס קליין טירעל אַרויס אין פאַרצימער.
דאָ האָט ער ווידער דערזעהען דאָס ווייס היטעלע און בלייב
פנים.

— ענדליך! — האָט זיך אָבערזיפצט אַבאָגין, און זיך אָנגע-
נומען פאר'ן הענטעל פון טהיר: — לאָמיר פאַהרען, איך בעט
איך!

דער דאָקטאָר האָט זיך א טרייסעל געטהאָן, אויפגעהויבען אויף
איהם די אויגען און זיך דערמאָנט...

— הערט אויס, איך האָב אייך דאָך שוין געזאָגט, אז איך קען
מיט אייך נישט פאַהרען! — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר קומענדיג
אַביסעל צו זיך: — ווי מערקווירדיג!

— דאָקטאָר, איך בין נישט קיין שטיק האַלץ, איך פערשטעה
אויסגעצייכענט אייער לאַגע... איך פיהל אייך מיט! — האָט
געזאָגט אַבאָגין מיט אַ בעטענדיגען קול — אָבער איך בעט דאָך נישט
פאַר זיך... מיין ווייב שטאַרבט! אז איהר וואָלט געהערט דעם געשריי,
וואָלט געזעהן איהר פנים, דאן וואָלט איהר פערשטאנען מיין איינגע-
שפאַרטקייט! מיין גאָט, און איך האָב געטראַכט, אז איהר זייט
דאָס אוועק אָנטהאָן זיך! דאָקטאָר, די צייט איז טהייער! לאָמיר
פאַהרען איך בעט אייך!

— איך קען נישט פאַהרען! האָט געזאָגט קירילאָוו, ציהענדיג
די ווערטער און האָט שוין אַ טראָט געטהאָן צום זאָל.

אַבאָגין איז אוועק גאָך איהם און אָנגעכאַפט איהם ביים אַרבעל.
— ביי אייך האָט פאַסירט אַן אונגליק, איך פערשטעה, איך
רוף אייך דאָך אָבער נישט צו אַ קראַנקען היילען די צייהן, ניט אַלס
עקספערט, נור אום צו רעטען אַ מענשליך לעבען! — האָט ער ניט
אויפגעהערט צו בעטען, ווי אַ בעטלער — דיעזעס לעבען איז העכער
פון יעדען פערזענליכען שמערץ! נו, איך בעט ביי אייך מוטהיגקייט,
אַ העלדען-טהאַט! אין גאָמען פון מענשען-ליעבע!

— מענשען-ליעבע — איז אַ שטעקען מיט צוויי עקען — האָט
צורייצט געענטפערט קירילאָוו — אין דעם גאָמען פון דערזעלכער

מענשען-ליעבע בעט איך אייך, איהר זאָלט מיך נישט אוועקנעהמען פון ראָנען. איהר זייט עפעס אַ מערקווירדיגער מענש, אויף מיין וואָרט! איך שטעה קוים איין אויף די פיס און איהר סטראַשעט מיך מיט מענשען-ליעבע! איך טויג אַצינד נישט צו קיין שום זאָך... איך וועל בשום אופן נישט פאַהרען, און מיין ווייב האָב איך אויך נישט אויף וועמען איבערצולאָזען! ניין, ניין...

קירילאָוו האָט אַ מאַך געטהאָן מיט די הענד און אָפּגערוקט זיך פון איהם הינטערוויילעכץ.

— און... און בעט מיך נישט מעהר! — האָט ער גערעדט ווייטער צושראָקען — ענטשולדיגט מיר... נאָך דעם דרייצעהנטען באַנד פון די געזעצע בין איך מחויב צו פאַהרען, און איהר האָט אַ רעכט מיך צו שלעפען פאַר די לאַצען... נו, גוט, שלעפט, נור... איך בין נישט אימער שטאַנד... אפילו רעדען האָב איך קיין כוח נישט... ענטשולדיגט....

— אומזיסט רעדט איהר צו מיר מיט אזא טאָן, דאָקטאָר — האָט געזאָגט אַבאָגין און איהם ווידער אָנגענומען פאר'ן אַרבעט — דאָ איז נישט קיין פראַגע פון געזעץ! איך האָב קיין רעכט נישט אייך צו צווינגען מיט געוואָלט! ווילט איהר — פאַהרט, ווילט איהר נישט, דאָן זאָל אייך גאָט העלפען, איך ווענד זיך נישט צו אייך אין נאָמען פון געזעץ, נור צו אייער געפיהל, ווענד איך זיך, צו אייער האַרץ. עס שטאַרבט אַ יונגע פרוי! נור-וואָס, זאָגט איהר, איז ביי אייך גע- שטאַרבען אַ זוהן, ווער-זשע דען, אז נישט איהר, קען פערשטעהן מיין שמערץ, מיין שרעק...?

אַבאָגיןס קול האָט געציטערט פאַר אויפּרעגונג, אין דעם דאָזיגען ציטערען און אין זיין טאָן איז געווען אַ סך מעהר איבערצייגונגס קראַפט, ווי אין זיינע ווערטער. אַבאָגין האָט גערעדט, וואָס ער האָט געפיהלט, אָבער, מערקווירדיג, וואָס פאַר אַ פראַזען ער האָט נישט גערעדט, זיינען אַלע עפעס אַרויסגעקומען ביי איהם אָהן טעם, אָהן נשמה און האָבען אזוי ווי בעלידיגט די לופט פון דעם דאָקטאָר'ס וואוינונג און די יונגע פרוי, וועלכע איז געלעגען וואו עס איז אין אַ שטערבענדען צושטאַנד.

ער אליין האָט עס געפיהלט, און דערפאַר מורא האָבענדיג, אז מען זאָל איהם נישט פערשטעהן, האָט ער זיך מיט אַלע קרעפטען גע- סטאַרעט צוגעבען זיין קול ווייכקייט און צערטליכקייט, אום צו וויר-

קען מיט דער אָפּענהערציגקייט פון טאָן, אויב נישט מיט ווערטער. בכלל ווירקט אַ פּראָזע, ווי שעהן און טיעף זי זאָל נישט זיין, נור אויף גלייכגילטיגע מענשען, אָבער נישט אלע מאָל קען זי בעפריידיגען די יעניגע, וועלכע זיינען גליקליך אָדער אונגליקליך, ווייל דער העכסטער אויסדרוק פון גליק אָדער אונגליק איז אָפטער פון אלץ דאָס שווייגען; פערליעבטע פערשמעהן איינס דאָס אנדערע בעסער, ווען זיי שווייגען, און אַ הייסע, ליידענשאפטליכע רעדע אויפ'ן קבר פון אַ טויטען ריהרט נור די זייטיגע, פרעמדע מענשען, אָבער דער אלמנה און די קינדער פון דעם געשטאָרבענעם, קלינגט זי קאלט און נישטיג.

קירילאָוו איז געשטאַנען און געשוויגען. ווען אַבאָגין האָט גע-
זאָגט נאָך עטליכע פּראָזען וועגען דעם הויכען בערוף פון אַ דאָקטאָר,
וועגען זעלבסט אויפאָפּפערונג און אזוי ווייטער, האָט דער דאָקטאָר
פערדריסליך געפרעגט:

— איז ווייט צו פאָהרען?

— אַרום 13—14 וויאָרסט. איך האָב אויסגעצייכענטע פערר,

דאָקטאָר! איך גיעב אייך מיין עהרען וואָרט, אז איך וועל אייך
צושטעלען הין און צוריק אין איין שטונדע. נור איין שטונדע!

די לעצטע ווערטער האָבען אויף דעם דאָקטאָר געווירקט שטאַר-
קער, ווי אלע רייד וועגען מענשען ליעבע און דעם הויכען בערוף פון
אן אַרצט. ער האָט אַ טראַכט געטהאָן און געזאָגט מיט אַ זיפּץ:

— גוט, לאָמיר פאָהרען!

ער איז שנעל און דאָס מאָל שוין מיט זיכערע טריט אוועק צו
זיין קאַבינעט און אין אַ וויילע אַרום האָט ער זיך צוריקגעהערט
אין אַ לאַנגען ראָק. טרעטענדיג נעכען איהם און שאַרענדיג מיט די
פיס, האָט דער דערפּרעהטער אַבאָגין איהם געהאַלפּען אָנטהאָן דעם
אויבער-ראָק און איז צוזאַמען מיט איהם אַרויס פון היין.

אין דרויסען איז געווען פינסטער, נור ליכטיגער, ווי אין פאָר-
צימער. אין דער-פינסטער איז קלאָהר אַרויסגעטראָטען דעם דאָקטאָר'ס
הויכע, איינגעהויקערטע פיגור מיט דער לאַנגער, שמאַלער באָרד און
דעם אָדלער-גאַז. ביי אַבאָגין'ען האָט זיך איצט, אויסער זיין בלייכען
פנים געזעהן אויך זיין גרויסער קאָפּ און אַ קליינע סטודענטישע
היטעלע, וועלכע האָט קוים, צוגעדעקט דעם שפיץ קאָפּ.

— גלויבט מיר, אייער גרויסמוטה איז ביי מיר זעהר אָנגעלעגט און איך וועל עס וויסען, ווי צו שעצען — האָט געשטאַמעלט אַבאָגין, העלפענדיג דעם דאָקטאָר זיך זעצען אין קאַרעטע — מיר וועלען זיך אַ יאָג טהאָן שנעל. דו לוקא, האַרציגער, פאַהר וואָס שנעלער! איך בעט דיך!

דער קוטשער איז געפאָהרען שנעל.

אין אָנהויב האָט זיך געצויגען אַ גאַנצער ראָנד קליינע גע- ביידען, וועלכע זיינען געשטאַנען אַרום דעם שפיטאַל הויף. אומערדום איז געווען פינסטער, נור טיעף אינעוועניג אויפ'ן הויף, האָט פון אימער צענס אַ פענסטער דורך דעם גערטעל זיך דורכגעריסען אַ העלער שיין און דריי פענסטער פון דעם אויבערשטען עטאַזש פון שפיטאַל האָבען אויסגעזעהען בלאַסער, ווי די לופט.

דערנאָך איז די קאַרעטע אַריינגעפאָהרען אין אַ געדיכטער פינסט- טערניש; דאָ האָט געשמעקט מיט פייכטקייט פון שוועמלאַך און עס האָט זיך געהערט דאָס שעפצען זיך פון בוימער; די וואָראַנגעס, אויפ' געוועקטע פון דעם גערויש פון די רעדער, האָבען זיך גענומען בעוועג- גען צווישען די צווייגען און אויפגעהויבען אַ אונרוהיגען רחמנות'די- גען געשריי, אַזוי ווי זיי וואָלטען וויסען, אַז ביים דאָקטאָר איז גע- שטאַרבן אַ זוהן, און ביי אַבאָגין'ען איז קראַנק דאָס ווייב. נור אַט האָבען גענומען פאַרביי שוועבען אינציגע בוימער, געדיכטע בושעס; עס האָט אַ בליסטשע געטהאָן אַ קליין טייכעל אויף וועלכען עס זיינען געשלאָפען גרויסע, שוואַרצע שאַטענס — און די קאַרעטע האָט זיך גענומען טראָגען איבער אַ גלייכען פעלד. דער געשריי פון די וואָראַנגעס האָט זיך שוין געהערט שוואַך, ווייט הינטער זיי און באלד איז ער אין גאַנצען פערשטאַרבען.

כמעט די גאַנצע וועג האָבען קירילאָוו און אַבאָגין געשווייגען. נור איין מאָל האָט אַבאָגין טיעף אַ זיפץ געטהאָן און אַרויסגע- רעדט:

— אַ שרעקליכער צושטאַנד! קיין מאָל האָסטו דיינע גאָהענטע אַזוי ניט לייעב, ווי אין דער צייט, בעת דיר שמעהט פאַר זיי צו פערליערען.

און בעת די קאַרעטע איז שטיל אַריבערגעפאָהרען איבער'ן וואַ- סער, האָט קירילאָוו פלוצים זיך אַ כאַפ געטהאָן, אַזוי ווי איהם וואָלט

איבערגעשראקען דאָס פלעסקען פון די וואסער, און האָט זיך גענומען דרעהען אויף זיין זיי.

— הערט אויס, לאָזט מיך אָב — האָט ער געזאָגט מיט בענקע-ניש — איך'ל צו אייך שפעטער קומען. איך וועל נור שיקען דעם פעלד-שער צו דער ווייב. זי איז דאָך דאָרט איינע אליין!

אבאָגין האָט געשוויגען. די קארעטע איז, טרייסלענדיג זיך און קלאפענדיג אָן די שטיינער, דורכגעפאָהרען דעם זאמדיגען ברעג און איז אוועק ווייטער.

קירילאָוו האָט זיך גענומען דרעהען אין אלע זייטען פאר אומעט און אַ קוק געטהאָן אַרום זיך.

פון הינטען, דורך דעם בלאַסען שיין פון די שטערן, האָט זיך געזעהען דער וועג און די בייכרעגיקע וואסער-פלאַנצען, וועלכע זיינען פערשוואונדען אין דער פינכטערניש. רעכטס איז געלעגען אַ גלייכער פעלד, אזא גלייכער און גרענצלאָזער, ווי דער הימעל; פון ווייטען האָבען זיך דאָ און דאָרט געזעהען בלאַסע פייערלאך. לינקס, גלייך מיט'ן וועג, האָט זיך געצויגען אַ בערגעל, און איבער דעם דאָזיגען בערגעל איז אונבעוועגליך געשטאנען אַ גרויסע האַלבע לבנה אַ רויטע, פערצויגענע אביסעלע פון נעבעל און אַרומגערינגעלט מיט קלייניקע וואַלקענדלאך, וועלכע האָבען זי דאכט זיך, אַרומגעקוקט פון אלע זייטען און געהיט, זי זאָל נישט אוועק.

אין דער גאנצער נאטור האָט זיך געפיהלט עטוואָס האַפנונגסלאַך-זעס, עטוואָס קראַנקעס; די ערד האָט, ווי אַ געפאלענע פרוי, וועלכע זיצט איינע אליין אין אַ פינסטערען חדר און סטאַרעט זיך נישט צו טראכטען וועגען דער פערגאנגענהייט, זיך געמאַטערט מיט די עראי-נערונגען וועגען פרייהלינג און זומער. און האָט אפאטיש געווארט אויף דעם קאַלטען ווינטער. וואָהין די זאָלסט נישט אַ וואָרף טהאָן מיט אַן אויג, אומערום האָט זיך די נאטור אויסגעוויזען ווי אַ פינסטערע, אָהן אַ גרענעץ טיעפע און קאַלטע גרוב, פון וועלכער, דאכט זיך, עס וועלען זיך שוין נישט ארויסרייסען נישט קירילאָוו, נישט אבאָגין, און נישט די רויטע האַלבע לבנה...

וואָס נעהענטער די קארעטע איז צוגעקומען צו איהר ציעל, אַלץ אונגעדולדיגער איז אבאָגין געוואָרען. ער האָט זיך בעוועגט, איז אַלע וויילע אויפגעשפרונגען, האָט איבער דעם קוטשער'ס פלייצע זיך

איינגעקוקט אין פאראויס. און ווען די קארעטע האָט זיך אָבגעשטעלט נעבען באלקאָן, וועלכער איז פערדראַפירט געווען מיט געפאָסטען לייַ ווענד, און ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף די בעלויכטענע פענסטער פון צווייטען עטאַזש, האָט זיך געהערט, ווי זיין אָטהעם ציטערט.

— אויב עפעס זאָל פאָסירען, דאן... וועל איך עס נישט אַרײַ בערטראָגען — האָט ער געזאָגט, אַרײַנגעהענדיג מיט דעם דאָקטאָר אין פאָרצימער און רייבענדיג זיך די הענד פאַר אויפרעגונג: — אָבער עס הערט זיך נישט קיין טומעל, הייסט עס, אַז דערווייל איז נאָך אַלץ ווי געהעריג איז — האָט ער צוגעלייגט נאָכדעם, ווי ער האָט זיך צוגעהערט צו דער שטילקייט.

אינ'ם פאָרצימער האָט מען נישט געהערט נישט קיין שטימען, נישט קיין טריט און עס האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דאָס גאַנצע הויז שלאָפט, נישט קוקענדיג אויף די העלע בעלויכטונג. איצט ערשט האָבען אַבאָגין און דער דאָקטאָר, וועלכע זיינען ביז אַהער געווען אין דער פינסטער, געקענט אָנקוקען איינער דעם אַנדערען.

דער דאָקטאָר איז געווען הויף, איינגעהויקערט, אָנגעטהאָן נישט גאָר ריין און אַ פנים האָט ער געהאַט אַ מיאוסען. עטוואָס אונאַנגע- נעהם שאַרפעס, אונפֿריינדליכעס און בייזעס האָבען אויסגעדריקט זיינע דיקע, ווי ביי אַ נעגער, ליפּען, די אָדלער-נאָז און דער פערשלאָ- פענער, גלייכגילטיגער בליק. זיין נישט פערקאמטער קאָפּ, די איינגע- פאַלענע שלייפּען, די פאר דער צייט גרוי געוואָרענע האָאַר אויף דער לאַנגער, שמאַלער באָרד, דורך וועלכער עס האָט זיך דורכגעזעהען די מאָרדע, די בלאַס-גרויע פאַרב פון דער הויט און די ניט געהובלעטע מאַניערען — דאָס אַלעס האָט דערצעהלט אַ לאַנגע געשיכטע פון ליידען, דורכגעלעבטער נויט, עלענדקייט און פון מיעדקייט מיט'ן לע- בען און די מענשען... קוקענדיג אויף זיין אויסגעטריקענטער פיגור, האָט זיך נישט געגלויבט, אַז דער דאָזיגער מענש זאָל האָבען אַ ווייב, אַז ער זאָל קענען וויינען נאָך אַ קינד.

אַבאָגין האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט גאָר אַן אַנדער סאָרט מענ- שען. ער איז געווען אַ שטאַרקער, סאָלידער בלאַנדין מיט אַ גרויסען קאָפּ און גרויסע, אָבער ווייכע געזיכטסצויגע, אָנגעטהאָן זעהר שעהן, נאָך דער לעצטער מאָדע. אין זיין שטעל, אין דעם פעסט פערשפּי- ליעטען ראָק, אין דעם גרויסען קאָפּ האָאַר און אינ'ם פנים האָט זיך

געפיהלט עטוואָס ערלעס, שטאַרקעס; ער איז געגאנגען, האַלטענדיג דעם קאָפּ גלייך און די ברוסט אויסגעשטעלט אין פאַראויס. גערעדט האָט ער מיט אַן אנגענעהמען באַריטאָן און אין דער אַרט און ווייזע, ווי ער האָט אַראָפּגענומען זיין היטעל, אָדער פערריכט די האָזאַר, האָט דורכגעשיינט אַ צארטע, כמעט ווייבערשע שעהנקייט. זאָגאַר די בלייבנקייט און דער קינדערשער שרעק, מיט וועלכען ער האָט אויסטהענדיג זיך, געקוקט פון אויבען, איבער די טרעפּ, האָבען נישט קאַליע געמאַכט זיין שטעל און נישט פערמינדערט די זאַטקייט, גע-זונדקייט און די זיכערקייט, מיט וועלכע עס האָט געאַטהעמט זיין גאַנצע פיגור.

— מען זעהט און הערט קיינעם נישט — האָט ער געזאָגט, געהענדיג אויף די טרעפּ — קיין טומעל איז נישטאָ. הלואי, רבוננו של עולם!

ער האָט אריינגעפיהרט דעם דאָקטאָר פונ'ם פאַרצימער אין אַ גרויסען זאַל, וואו עס איז געשטאַנען אַ שוואַרצע פּיאַנאָ און עס איז געהאַנגען אַ הענג-לייכטער אין אַ ווייסען איבערצוג; פון דאַנען זיינען זיי ביידע דורכגעגאַנגען און אין אַ קליין, אָבער זעהר בעקוועמען און שעהנעם גאַסט-צימער, פול מיט אנגענעהמע, ראָזאווער האַלב-פינסטערניש.

— נו, איהר דאָקטאָר, זיצט דאָ אַ וויילע — האָט געזאָגט אַבאָגין און איך... וועל באַלד זיין צוריק. איך'ל געהן אַ קוק טהאָן און מעל-דען.

קירילאָוו איז געבליבען אליין. דאָס רייכטהום פונ'ם גאַסט-צי-מער, די אנגענעהמע האַלב-פינסטערניש און זיין אייגענע געגענוואָרט אין אַ פרעמדען אונבעקאַנטען הויז, וואָס האָט געטראָגען דעם כאַ-ראַקטער פון אַן אונגעוועהנליכען צופאַל, האָבען איהם, קענטיג, נישט געריהרט. ער איז געזעסען אין אַ פּאָטעל און בעטראַכט זיינע צוברענג-טע פון קארבאָל הענד. און נור, ווי פערבייגעהענדיג, האָט ער דער-זעהען אַ העל-רויטען אַבאַזשור, אַ קעסטעל פון אַ וויליאָנטשעל; און אַ קעהר געטהאָן זיך אין יענע זייט, וואו עס האָט זיך געהערט וואָס קלאַפען פון אַ זייגער, האָט ער בעמערקט אַ אויסגעשטאָפּטען וואָלף, פונקט אזא סאָלדען און זאַטען, ווי אַבאָגין אליין.

עס איז געווען שטיל... ערגעצוואו אין די ווייטערדיגע צימערן

האָט עמיצער הויך אויפ'ן קול ארויסגעבראכט דעם קלאנג „א!“, עס האָט אַ קלונג געטהאָן אַ גלעזערנע טהיר, וואָהרשיינליך פון אַ שאַפּע, און ווידער איז אלעס שטיל געוואָרען. אָבגעוואָרט אַ מינוט פינף, האָט קירילאָוו אויפגעהערט בעטראַכטען זיינע הענד און האָט אויפגעהויבן בען זיינע אויגען אויף דער טהיר, הינטער וועלכער אַבאָגין איז פער-שוואַנדען.

אויפ'ן שוועל פון דער דאָזיגער טהיר איז געשטאַנען אַבאָגין, אָבער נישט דער אייגענער, וועלכער איז נור וואָס אַרויס. דער אויס-דרוק פון זאַטקייט און צאַרטער שענהקייט איז פערשוואַנדען פון איהם, דאָס פנים זיינס, די הענד און די פאָזע זיינען פערקרימט געווען און אָנגענומען אַ העסליכען אויסדרוק, ווי פון שרעק, אָדער עפעס אַ שטאַרקען פיזישען וועהטאָג. זיין נאָז, די ליפּען, די וואַנצעס, אלע שטריכען האָבען זיך בעוועגט און, עס האָט זיך געדאַכט, אז זיי סטאַרען זיך אָבצורייסען פון פנים, בלויז די אויגען זיינע האָבען עפעס אזוי ווי געלאַכט פאַר וועהטאָג...

אַבאָגין האָט שווער און ברייט אַ טראַט געטהאָן אין מיטען פון גאַסט-צימער, זיך איינגעבויגט, אַ טרייסעל געטהאָן מיט די פויס-טען און אַרויסגעקערעכצט:

— זי האָט מיך בעטראָגען! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן — בעטראָגען! איז אוועק! זי איז קראַנק געוואָרען און מיך אוועקגע-שיקט נאָך אַ דאָקטאָר, נור דערפאַר, אז זי זאָל קענען אַנטלויפּען מיט דעם לײַ, מיט פאַפטשינסקין! מיין גאָט!

אַבאָגין האָט שווער אַ טראַט געטהאָן צום דאָקטאָר, אויסגעצויגען צו יענעם'ס פנים זיינע ווייסע, ווייכע פויסטען און, טרייסלענדיג מיט זיי אין דער לופט, האָט ער ווייטער געקלאָנגט:

— איז אוועק!! האָט מיך אָבגענאַרט! נו, צירואָס דער דאָזיגער ליגען! מיין גאָט! מיין גאָט! צירואָס דייעזע בעטריגישע העסליכע קאָמעדיע, דאָס דאָזיגע טיפּעלש שפּיעל פון אַ שלאַנג? וואָס האָב איך איהר געטהאָן? איז אוועק!

טרעהרען האָבען זיך אַ גאָס געטהאָן ביי איהם פון די אויגען. ער האָט זיך איבערגעדריעהט אויף איין פוס און גענומען שפּרייזען איבער'ן גאַסט-צימער. אין זיין קורצען רעקעל, אין די מאָדערנע, שמאַלע הויזען, אין וועלכע די פיס האָבען אויסגעזעהען נישט נאָכ'ן

קערפער נאך דין, מיט זיין גרויסע קאפ האָר, איז ער איצט זעהר עהנליך געווען צו אַ לייב.

אויף דעם דאָקטאָר'ס גלייכגילטיגען פנים האָט אַ שיין געטהאָן די נייגעריגקייט. ער האָט זיך אויפגעהויבען און בעטראכט אַבאָ-נין'ען.

— ערלויבט נור, ווארזשע איז די קראַנקע? — האָט ער גע-פרעגט.

— די קראַנקע! האָט אַ געשריי-געטהאָן אַבאָנין, לאַכענדיג און וויינענדיג און נאָך אימער טרייסלענדיג מיט די פויסטען: — דאָס איז נישט קיין קראַנקע, נאָר אַ פערשאַלטענע! אזא געמיינהייט! אַ מיאוסערע לומפערין וואָלט דער שר אליין נישט אויסגעטראַכט! האָט מיר אוועקגעשיקט, אום צו קענען אַנטלויפֿען, אַנטלויפֿען מיט דעם לץ, מיט דעם קאָמעדיאַנט, מיט דעם אַלפּאַנס! אַך, גאָט מיינער, בעסער וואָלט זי געשטאַרבֿען! איך'ל דאָס נישט איבערטראָגען! ניין, איך וועל עס נישט אַריבערטראָגען!

דער דאָקטאָר האָט זיך אויסגעגלייכט. זיינע אויגען האָבען גענו-מען פינטלען און זיינען פערלאָפֿען מיט טרעהרען. די שמאָלע באָרד האָט זיך גענומען בעוועגען רעכטס און לינקס צוזאַמען מיט דעם קינ-באַק.

— ערלויבט נור, ווי איז עס? — האָט ער געפרעגט, אַרומקור קענדיג זיך מיט נייגעריגקייט — ביי מיר איז געשטאַרבֿען אַ קינד, דאָס ווייב אַ פֿעראומערטע איז איינע אליין אין אַ גאַנץ הויז... אליין שטעה איך קוים איין אויף די פיס, בין דריי נעכט נישט געשלאָפֿען... און וואָס איז? מען צווינגט מיר צו שפּיעלען אַ ראָלע אין עפעס אַ שמוציגער קאָמעדיע! איך . . . איך פֿערשטעה דאָס נישט!

אַבאָנין האָט פונאָנדערגעעפענט איין פויסט, האָט אַ שלידער געטהאָן אויף דער פּאָדלאָגע אַ צוריקטען צעטעלע און האָט אַרויפגע-טראָטען אויף איהם, ווי אויף אַ שפּין, וועלכען עס ווילט זיך דער-שטיקען, צוטרעטען.

— איך האָב אויך נישט געזעהען. . . האָב נישט פֿערשטאַנען! — האָט ער גערעדט צווישען צוזאַמענגעדריקטע צייהן, טרייסלענדיג פֿאַר זיין פנים מיט איין פויסט און מיט אזא אויסדרוק, ווי מען וואָלט איהם אַרויפגעטראָטען אויף אַ הילנער-אויג: — איך האָב נישט באַ-

מערקט, אז ער פאָהרט אַהער יעדען טאָג, נישט באַמערקט, אז ער איז היינט געקומען אין אַ קארעטע! פאַרוואָס עפעס אין אַ קארעטע? און איך האָב נישט געזעהן! נאָר נישט געזעהן! גראַבער קאָפּ!
— איך... איך פערשטעה נישט! — האָט געשטאַמעלט דער דאָקטאָר — וואָס טהוט זיך דאָ אזוינס? דאָס הייסט דאָך חוּס געמאַכט פון אַ מענשען, אויסגעלאַכט זיך פון מענשליכע ליידען! דאָס איז עפעס אונגעהערטעס, אונגעגליכעס... איך זעה דאָס צום ערשטען מאל אין מיין לעבען!!

מיט דער טעמפער פערוואַנדערונג פון אַ מענשען, וועלכער האָט נור וואָס גענומען פערשטעהן, אז מען האָט איהם שווער בעליידיגט, האָט דער דאָקטאָר אַ קוועטש געטהאָן מיט די פלייצעס, אַ מאַך גע- טהאָן מיט די הענד און, נישט וויסענדיג, וואָס צו ריידען, וואָס צו טהאָן, האָט ער אַ פערמאַטערטער, זיך אַראָבגעלאָזט אין פאַטעל.

— נו, האָט זי מיך אויפגעהערט צו לייעבען, לייעבט זי אן אַנ- דערען — גוט! רעכט, זאָל זיין אזוי! אָבער צוואַנצט טויג דיר בע- טרוג, די פאַלשקייט, צוואַנצט דער לומפּיגער, בעטריגישער הינטער- וועג? — האָט מיט אַ וויינענדיגען קול גערעדט אַבאָגין — צוואַנצט? און פאַרוואָס? וואָס האָב איך איהר געטהאָן? הערט אויס דאָקטאָר — האָט ער געזאָגט מיט היין, צוגעהענדיג צו קירילאָוו'ן: — איהר זייט נישט ווילענדיג געווען אַן עדות פון מיין אונגליק, און איך וועל פון אייך נישט בעהאַלטען דעם אמת. איך שווער אייך, אז איך האָב די דאָזיגע פרוי געליעבט, געליעבט פרום, ווי אַ שקלאַף! פאַר איהר האָב איך אלעס אויפגעאַפּפערט: האָב זיך צוקריגט מיט מיין משפּחה האָב געוואָרפּען מיין קאַריערע און די מוזיק, האָב איהר פערגעבען אַזעלכע זאַכען, וואָס איך וואָלט נישט געקענט פערגעבען מיין מאַ- מע'ן אָדער שוועסטער... איך האָב קיין איין מאל אויף איהר קיין קרומען קוק נישט געטהאָן... האָב איהר נישט געגעבען קיין שום מעגליכקייט! היינט פאַרוואָס אזא פאַלשקייט? איך פאָדער נישט קיין לייעבע, אָבער פאַר וואָס אזא לומפּיגער בעטרוג? דו לייעבסט מיך נישט, טאָ זאָג אָפּען, עהרליך, איבערהויפּט נאָך, אז דו ווייסט מיין בליס אויף אַזעלכע זאַכען...

מיט טרעהרען אין די אויגען, ציטערענדיג מיט'ן גאַנצען קער- פער, האָט אַבאָגין אויפריכטיג אויסגעגאָסען פאַר דעם דאָקטאָר זיין

הארץ. ער האָט גערעדט מיט הייז, צודריקענדיג ביידע הענד צום האַר-
צען, און האָט דערצעהלט די סודות פון זיין פאמיליע לעבען אָהן אַ
שום אַבהאַלט, עפעס אַזוי ווי איהם וואָלט געפרעהט, וואָס ענדליך
האָבען זיך די דאָזיגע סודות ארויסגעריסען פון זיין ברוסט. וואָלט ער
אזוי אָבערערדט אַ שטונדע, צוויי, וואָלט אויסגעגאָסען זיין צורועה-
טאָגט האַרץ און איהם וואָלט, אָהן שום ספק לייכטער געוואָרען.

ווער ווייס, אפשר, ווען דער דאָקטאָר זאָל איהם אויסהערען, זאָל
איהם מיטהעלפֿען, ווי אַ פריינד, קען זיין, אַז ער וואָלט זיך צוגעוועהנט
צו זיין אונגליק, וואָלט עס אָנגענומען פאַר ליב, נישט פראָטעסט-
טירענדיג און נישט מאַכענדיג קיין אונזיטיגע גאָרשקייטען
עס האָט אָבער אַנדערש פאַסירט.

בעת אַבאָגין האָט גערעדט, האָט דער בעליידיגטער דאָקטאָר
זיך אַלע וויילע געענדערט. די גלייכגילטיגקייט און פֿערוואַנדערונג
אויף זיין פנים האָבען ביסלעכווייז געלאָזען פלאַץ פאַר אַן אויס-
דרוק פון אַ שטאַרקער בעליידיגונג, ענטריסטונג און בעס. די שטריי-
כען פון זיין פנים זיינען געוואָרען נאָך שאַרפֿער, האַרטער, אונאַנ-
גענעהמער.

ווען אַבאָגין האָט צוגעטראָגען צו זיינע אויגען דאָס בילד פון אַ
יונגער פרוי מיט אַ שענהעם, אָבער טרוקענעם און אָהן אויסדרוק, ווי
ביי אַ מאָנאַשקע, פנים און האָט געפרעגט, צו קען מען, קוקענדיג
אויף דאָס דאָזיגע פנים גלויבען, אַז עס איז פֿעהיג אויסצודריקען פאַלש-
קייט, איז דער דאָקטאָר פֿלוצים אויסגעשפּרונגען, האָט אַ בלייז גע-
טהאָן מיט די אויגען און געזאָגט, גראָב אונטערשטרייכענדיג יעדעס
וואָרט:

— צורואָס דערצעהלט איהר דאָס מיר אַלעס? איך וויל עס
נישט הערען! איך וויל נישט! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן און אַ
זעץ געטהאָן מיט'ן פּויעט אָן טיש: — איך וויל נישט וויסען אייערע
לעכערליכע סודות, מעג זיי דער טיפֿעל נעהמען! איהר זאָלט נישט
וואַגען צו ריידען צו מיר וועגען אַזעלכע העסליכע זאַכען! וואָס טראַכט
איהר זיך בין איך נאָך נישט גענוג בעליידיגט געוואָרען? אָדער מיינט
איהר, אַז איך בין עפעס אַ לאַקעי, וועמען מען קען האַלטען אין איין
בעליידיגען?

אבאָגין האָט אָבערטראָטען פון קירילאָוו'ן און אויסגעשטעלט אויף איהם אַ פאָר פערוואונדערטע אויגען.

— צוואַס האָט איהר מיך אַהער געבראַכט? — האָט דער דאָס-טאָר ווייטער גערעדט, טרייסלענדיג מיט דער באָרד: — ווי באַלד, אַז איהר האָט חתונה געהאַט פאַר וואוילטאָג, ווערט משוגע פאַר וואוילטאָג און שפּיעלט עפעס אַזעלכע מעלאָדראַמען, טאָ וואָס געהט עס מיך אָן? וואָס פאַר אַן עסק האָב איך מיט אייערע ראָמאַנען? לאָזט מיך צופריעדען! פאַרנעהמט זיך אייער צייט מיט דעם שפּיעלען די ראָלע פון אַ ערדלען גראַבען יונג, מאַכט אַן אָנשטעל מיט אייערע פרייע אידעען, שפּיעלט (דער דאָקטאָר האָט זיך אַ קרים געטהאָן אויפ'ס קעסטעל מיט'ן וויאָלאָנאַטשעל) שפּיעלט זיך אויף די קאָנטראַ-באַסען און טרובעס, טהוט וואָס איהר ווילט, אָבער וואָגט נישט צו פערשפּאַטען אַ צווייטע פערזאָן! איהר קענט נישט האָבען קיין דרך ארץ פאַר מענשען, טאָ לאָזט זיי אַם וועניגסטען צופריעדען, בעפרייט זיי פון אייער אויפמערקזאַמקייט!

— ערלויבט נור, וואָס מיינט דאָס אַלעס? — האָט געפרעגט אבאָגין און איז רויט געוואָרען.

— דאָס מיינט, אַז עס איז נידעריג און געמיין צו שפּיעלען זיך מיט מענשען אויף אַזאַ אופן! איך בין אַ דאָקטאָר, איהר אָבער האַלט די דאָקטוירים און די אַרבייטער בכלל, פון וועלכע עס שמעקט נישט מיט פאַרפיוס און פראָסטיטוציאָן, פאַר אייערע לאַקעיען און קנעכט. נו מילא, דאָס בין איך אייך שוין מוחל, דאָס איז אייער מיי-נונג, אָבער קיינער האָט אייך נישט געגעבען קיין רעכט צו מאַכען פון אַ ליידענדען מענשען, אַ פאַיאַז, אַ קלאָן!

— ווי וואָגט איהר עס מיר צו זאָגען? — האָט אבאָגין געפרעגט שטיל און זיין פנים האָט זיך ווידער גענומען בעוועגען, אָבער דאָס מאַל שוין פאַר כעס.

— נו, ווי אַזוי האָט איהר, וויסענדיג, אַז ביי מיר האָט געטראָ-פען אַזאַ אונגליק, געוואַגט מיך צו ברענגען אַהער, אויסצוהערען אייערע פאַסקורנע מעשות? — האָט אַ געשריי געטהאָן דער דאָקטאָר און ווידער אַ זעץ געטהאָן מיט'ן פויסט איבער'ן טיש: — ווער האָט אייך געגעבען דאָס רעכט אַזוי חוזק צו מאַכען פון פרעמדען וועהטאָג, פרעמדע יסורים?

— איהר זייט פון זינען אראפ? — האָט אַ נעשריי געטהאָן אַבאָגין — דאָס איז נישט ערעל! איך בין אליין זעהר, זעהר אונגליק־לאך און... און...

— אונגליקלאַך — האָט מיט פּעראַכטונג אַ לאַך געטהאָן דער דאָקטאָר — טשעפעט נישט דיזעזען וואָרט, ער האָט מיט איך קיין שייכות נישט. אויסוואורפען, וועלכע קענען נישט קריגען קיין געלד צו פּערשווענדען, מיינען, אז זיי זיינען אויך אונגליקלאַך... דער אָקס, וועמען עס דריקט, וויל ער איז צו פּעט, איז אויך אונגליקלאַך. נישט טיגע, קליינליכע מענשען!

— מיין הערר, איהר פּערגעסט זיך! — האָט אַ קוויטש געטהאָן אַבאָגין — פאַר אזעלכע רייד... קומט קלעפּ! איהר פּערשטעהט?

אַבאָגין איז שנעל אריינגעקראָכען מיט די הענד אין אַ זייטיגער קעשענע, האָט פון דאָרט ארויסגעשלאָפּט אַ טאַשען־בוך און, דערלאַנגט צוויי פּאפּירלאַך, האָט ער זיי אַ וואָרף געטהאָן אויפ'ן טיש.

— אָט, האָט איהר פאַר אייער ווייזט! — האָט ער געזאָגט, בעוועגענדיג מיט די נאָזלעכער — איך בעצאָהל איך!

— וואָנט נישט מיר פאַרצושלאָגען געלד! — האָט אַ נעשריי געטהאָן דער דאָקטאָר און אַראָבגעוואָרפען פון טיש אויפ'ן פּאָל דאָס פּאפּיר געלד: — פאַר אַ בעלידיגונג בעצאָהלט מען נישט מיט געלד!

אַבאָגין און דער דאָקטאָר זיינען געשטאַנען איינער געגען אנדערן, פנים אל פנים, און האָבען פאַר כּעס געהאַלטען אין איין בעלידיגען איינער דעם אנדערען. דאָכט זיך, אז אין פּערלויף פון זייער גאַנץ לעבען, נישט אפילו בעת זיי האָבען פון היץ גערעדט, האָבען זיי גע־זאָגט אזוי פיעל נאַרישעס, אונגערעכטעס, ווי אין דעם דאָזיגען מאָמענט. אין ביידען פון זיי האָט איצט גערעדט דער עגאָאיזמוס פון אונז־נליקליכע מענשען. אונגליקליכע זיינען עגאָאיסטיש, שלעכט, אונגע־רעכט, האָרט און נאָך וועניגער פון נאַראָנים פּערשטעהן זיי איינער דעם צווייטען. דער אונגליק פּעראייניגט נישט די מענשען, פאַרקעהרט, ער צורייסט זיי, און אפילו דאָרט, וואו עס דאָכט זיך, אז די מענשען דארפּען זיין פּעראייניגט דורך דעם, וואָס זיי האָט געטראָפּען איין און דערזעלבער אונגליק, גראָד דאָרט ווערען אָבגעטהאָן מעהר אונז־

גערעכטיגקייטען אין גרויזאמקייטען, ווי אין א געוועהנליכען קרייז פון צופריערענע מענשען.

— בעמיהט זיך מיך אָבצושיקען אַהיים! — האָט אַ געשריי געטהאָן דער דאָקטאָר, שטיקענדיג זיך פאַר כעס.

אַבאָגין האָט שאַרף אַ קלונג געטהאָן. ווען קיינער האָט זיך נישט געוויזען אויף זיין רוף, האָט ער נאָך אַ מאָל אָנגעקלונגען און ביז אַ שלידער געטהאָן דעם גלעקעל אויפ'ן פּאָל; דאָס גלעקעל האָט זיך הייזעריג אָנגעקלאַפט אָן קאוויאָר און האָט אַרויסגעלאָזט אַ רחמנות'דיגען, שוואַכען קרעכץ. עס איז אַריין אַ לאַקעי.

— וואו האָט איהר זיך אַלע בעהאַלטען, דער טייפּעל זאָל אייך נעהמען? — האָט זיך דער בעל הבית אויף איהם אַרויפגעוואָרפען, דריקענדיג די פּויםטען: — וואו ביזטו נור וואָס געווען? געה און הייס דערלאנגען דיעזען הערר'ן אַ קאוש און פאַר מיר זאָל מען איינשפּאַרען די קאַרעטע! ווארט אויס! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן, ווען דער לאַקעי האָט זיך אַ קעהר געטהאָן, אַרויסצוגעהן: — מאָרגען זאָל קיינער פון אייערע פעררעטהער נישט בלייבען אינ'ם הויז! אייער פוס זאָל דאָ מעהר נישט זיין! אַרויס מיט אייך אַלעמען! איך דינג נייע! אויסוואורפען!!

ווארטענדיג אויף די קאַרעטען, האָבען אַבאָגין און דער דאָקטאָר געשוויגען. צו דעם ערשטען האָבען זיך שוין צוריקגעקעהרט אי דער אויסדרוק פון זאטקייט, אי די צארטע שעהנקייט. ער האָט געשפּרייזט איבער דעם גאַסט-צימער גראציעז, געטרייסעלט מיט'ן קאַפּ און, קענטיג, עפעס געפלאַנעוועט. זיין כעס איז נאָך נישט אָבענגאַנגען, נור ער האָט זיך געסטאַרעט צו מאַכען אַ מינע, ווי ער בעמערקט נישט זיין שונא... דער דאָקטאָר אָבער איז געשטאַנען, האָט זיך געהאַל-טען מיט איין האַנד פאַר אַ ברעג פונ'ם טיש און געקוקט אויף אַבאָגין'ען מיט יענער עטוואָס צינישער און נישט שעהנער פּעראַכטונג, מיט וועלכער עס קענען נור קוקען צרות און עלענר, ווען זיי זעהען פאַר זיך זאטקייט און שעהנהייט.

ווען דער דאָקטאָר האָט אין אַ וויילע אַרום זיך געזעצט אין קאוש און איז אַוועקגעפאַהרען, האָבען זיינע אויגען נאָך אַלץ געדוקט מיט פּעראַכטונג. עס איז געווען פינסטער, אַ סך פינסטערער, ווי מיט אַ שעה צוריק. די רויטע האַלבע לבנה איז שוין פּערשוואַונדען

הינטערען בערגעל און די וואַלקענס, וואָס האָבען זי, ווי שומרים
נעהיט, זיינען אצינד געלעגען אַרום די שטערען, ווי דונקעלע פלע-
קען.

א קארעטע מיט רויטע פייערן האָט גענומען קלאַפּען איבער'ן
וועג און האָט אַריבערגעיאָגט דעם דאָקטאָר. דאָס איז אַבאָגין געפּאָה-
רען פּראָטעסטירען, מאַכען נאַרישקייטען ...

דעם גאַנצען וועג האָט דער דאָקטאָר נישט געטראַכט נישט ווע-
גען זיין ווייב און נישט וועגען זיין זוהן אַנדרעי, נור וועגען אַבאָגין'ען
און די מענשען, וועלכע האָבען געלעבט אין דעם הויז, וואָס ער האָט
נור וואָס פערלאָזט.

זיינע געדאַנקען זיינען געווען אונגערעכט און אונמעגליך גרוי-
זאָם. ער האָט בעשולדיגט אי אַבאָגין'ען, אי זיין ווייב, אי פּאָפּטשינס-
קין, אין אלע איבעריגע, וועלכע לעבען אין אַ ראָזאווער האַלב-דונקעל-
הייט און שמעקען מיט פאַרפּוים, און דעם גאַנצען וועג האָט ער זיי
געהאַסט און פעראַכטעט מיט זיין גאַנצען האַרצען, מיט זיין גאַנצער
נשמה ... און אין זיין קאָפּ האָט זיך צוזאַמענגעשטעלט אַ פעסטע אי-
בערצייגונג וועגען די דאָזיגע מענשען.

עס וועט פערגעהן אַ צייט, עס וועט אויך פערגעהן קירילאָוו'ס
שמערץ, נור די דאָזיגע איבערצייגונג, אָן אונגערעכטע און הערצלעך-
זע, וועט קיין מאָל נישט פערגעהן און וועט ביים דאָקטאָר אין מוח
בלייבען ביז'ן קבר ...

די דאמע מיט'ן הינטעל

מען האָט גערעדט, אז אויפ'ן ברעג האָט זיך בעוווּזען אַ נייע פּערזאָן: אַ דאָמע מיט אַ הינטעל. דמיטרי דמיטריטש גוראָוו, וועלכער האָט אָבעוואוינט אין יאַלטע שוין צוויי וואָכען און האָט זיך צוגע-וועהנט צו דעם היגען לעבען, האָט זיך אויך גענומען אינטערעסירען מיט נייע מענשען. זיצענדיג ביי ווערנע'ן אין פּאָויליאָן, האָט ער געזעהן, ווי איבער'ן ברעג איז פאַרבליגעגאַנגען אַ יונגע דאָמע, פון מיטעלען וואַוקס, אַ בלאַנדע אין אַ ברייטען הוט; הינטער איהר איז נאָכגעלאָפּען אַ ווייס הינטעל.

— אויב זי געפינט זיך דאָ אָהן אַ מאָן און בעקאַנטע האָט גע-טראַכט גוראָוו — דאָן וואָלט נישט שאַדען מיט איהר בעקאַנט צו ווערען.

ער איז נאָך נישט געווען קיין פּערציג יאָהר אַלט און האָט שוין געהאַט אַ צוועלף-יאָהריגע טאָכטער און צוויי זיהן גימנאַזיסטען. מען האָט איהם חתונה געמאַכט זעהר פריה, ווען ער איז נאָך געווען אַ סטודענט פונ'ם צווייטען קורס און אצינד האָט זיין ווייב אויסגעזעהען צוויי מאָל אזוי אַלט, ווי ער. זי איז געווען אַ הויכע פרוי, מיט דונקע-לע ברעמען, אַ גלייכע, אַ שטאַלצע, אַ סאָלידע און, ווי זי אליין האָט זיך גערופּען, אַ דיינקענדע... זי האָט אַ סך געלעזען און זיך בע-טראַכט פאַר אַ זעהר ענטוויקעלטער פרוי, ער אָבער האָט זי ביי זיך אין האַרצען געהאַלטען פאַר אַ קליינער חכמות, פאַר אַ ענגהערציגער, געשמאַקלאָזע פּערזאָן, האָט פאַר איהר מורא געהאַט און נישט לייעב געהאַט צו זיין אין דער היים. אונטריי איז ער איהר געווען שוין פון לאַנג אָן, איז איהר אָפט פאַלש געווען און דערפאַר, הפנים, האָט ער וועגען פרויען געהאַט זעהר אַ שלעכטע מיינונג און, ווען מען האָט אין זיין געגענווארט וועגען זיי גערעדט, האָט ער זיך וועגען זיי אויס-געדריקט קורץ און שאַרף:

— א ניעדריגע ראסע !

איהם האָט זיך געדוכט, אז ער איז שוין גענוג אָנגעלערענט פון דער ביטערער ערפֿאהרונג, אום צו מענען זיי אָנרופֿען מיט די ערגסטע נעמען, און דאָך האָט ער אָהן דער דאָזיגער „נידעריגער ראַסע“ נישט געקענט אויסקומען קיין צוויי טעג אפילו. אין דער געזעל־שאַפט פון מענער איז איהם געווען לאַנגווייליג, האָט זיך דאָרט גע־פיהלט נישט גוט. מיט זיי איז ער געווען נישט ריידעוודיג, קאלט, נור ווען ער האָט זיך געפונען צווישען פרויען, האָט ער זיך געפיהלט פריי, געוואוסט וועגען וואָס מיט זיי צו רעדען און ווי זיך צו האַלטען; און זאָגאר שווייגען מיט זיי איז איהם אויך לייכט געווען. אין זיין אויסערליכקייט, כאַראַקטער און אין זיין גאַנצער נאטור איז געווען עטוואָס צו ציהענדעס, עטוואָס וואָס מען קען נישט כאַפֿען מיט דער אויג, וואָס האָט אָבער אַרויסגערופֿען ביי די פרויען סימפּאטיע און זיי געצויגען צו איהם; ער האָט דערפון געוואוסט, און איהם אליין האָט אויך עפעס אַ קראַפט געצויגען צו זיי.

די ערפֿאהרונג, די אויף־אין־אמת ביטערע ערפֿאהרונג האָט איהם שוין לאַנג אויסגעלערענט, אז יעדער גאָהענטער פערקעהר מיט אַ פרוי, וועלכער מאַכט פון אָנהויב אזוי אַנגענעהם און אינטערעסאַנט דאָס לעבען און וועלכער איז, דאָכט זיך, נישט מעהר ווי אַ ליעבער און לייכטער צופאַל, ווערט סוף כל סוף פאַר דעם אַנשטענדיגען מענ־שען אַ שווערע משא, און בעזאָנדערס פאַר די מאַסקווער, וועלכער זיי־נען שווערע און אונענטשלאָסענע מענשען, וואַקסט דער דאָזיגער ליע־בער און לייכטער צופאַל אויס אין זעהר אַ פערדרעהטער, שווערער פראַגע און די לאַגע ווערט צום סוף זעהר אַ ביטערע. נור דאָך, ביי יע־דער נייער באַגעגעניש מיט אַ אינטערעסאַנטער פרוי, פלעגט די דאָזי־גע ערפֿאהרונג עפעס אין גאַנצען פון קאָפּ זיך אַרויסגליטשען. און עס האָט זיך געוואַלט לעבען און אלעס האָט אויסגעוויזען אזוי איינפאַך און אַנגענעהם.

דאָרף זיך טרעפֿען, אז איין מאָל אין אַבענד האָט ער גענעסען אין גאָרטען, און די דאַמע אין דער ברייטער הוט איז נישט אַיילענדיג זיך צוגעקומען און זיך געזעצט ביי אַ צווייטען טיש. איהר אויסדרוק, דער גאַנג, דאָס קלייד, די פריזור און אלעס אין איהר האָבען איהם דערצעהלט, אז זי קומט פון אַן אַנשטענדיגער געזעלשאַפט, איז פער־

הייראט, אז אין יאָלטע איז זי צום ערשטען מאָל און אז זי איז אליין און איהר איז דאָ אומעטיג... אין די מעשות, וואָס ווערען דערצעהלט וועגען דער אויסגעלאָסענהייט פון די היגע איינוואוינער, איז דאָ אַ סך ליגען, זיי ווערען מהרסטען טהיילס אויסגעטראַכט פון מענשען, וואָס וואָלטען אליין גערן געזינדיגט, ווען זיי וואָלטען נור געקענט. נור דאָך, ווען די דאָמע האָט זיך געזעצט ביים צווייטען טישעל, דריי טריט פון איהם, האָט ער זיך דערמאָהנט אָן די מעשות וועגען די לייכט טע זיעגען, אָן די שפּאַציר-רייזען אין די בערג, און איהם האָט פלוצים באַהערשט אַ פערפיהרערישער געדאנק וועגען אַ שנעלער און קור-צער פערהעלטניס, וועגען אַ ראָמאַן מיט אַ אונבעקאַנטער פרוי, וועגען וועמען דו ווייסט גאָרנישט, נישט אפילו איהר נאָמען און פאָ-מילע.

ער האָט פריינדליך אַ רוף געטהאָן צו זיך דעם הינטעל און, ווען יענער איז צוגעגאַנגען, האָט ער איהם אַ סטראַשע געטהאָן מיט אַ פינגער. דער הינטעל, שפיץ האָט מען איהם גערופען, האָט אַ בורטשע געטהאָן. גוראָו האָט איהם ווידער אַ סטראַשע געטהאָן. די דאָמע האָט אויף איהם אַ קוק געטהאָן און גלייך אַראָבעלאָז-זען די אויגען.

— ער בייסט זיך נישט — האָט זי געזאָגט און איז רויט געוואָר-רען.

— קען מען איהם געבען אַ ביין? — און ווען יענע האָט אַ מאַך געטהאָן מיט'ן קאַפּ אויף יא, האָט ער העפליך געפרעגט: — איהר זייט שוין לאַנג אין יאָלטע?
— פינף טעג.

— און איך דערשלעפּ דאָ שוין די צווייטע וואָך.

אַ ווילע האָבען ביידע געשוויגען.

— די צייט לויפט שנעל, און פון דעסטוועגען איז דאָ צווי-לאַנגווייליג! — האָט זי געזאָגט, נישט קוקענדיג אויף איהם.
— דאָס איז נור אַנגענומען צו זאָגען, אז דאָ איז לאַנגווייליג. אַן איינוואוינער וואוינט זיך דאָרט וואו עס איז ביי זיך אין אַ קליין שטעטעלע און איהם איז נישט לאַנגווייליג, און אז ער קומט אַהער, איז באַלד: „אך, ווי אומעדיג! אַך, וויפיעל שטויב!“ קענטסט מיי-נען, ער איז פון גרענאָדע אַהער אַרונטערגעקומען.

זי האָט זיך צולאכט. דער נאָך האָבען זיי זיך צוריק גענומען צום עסען און געשוויגען, ווי אונבעקאנטע מענשען. נור נאָך מיטאָג זיינען זיי אוועק צוזאמען — און עס האָט זיך ביי זיי פערבונדען א קאָמישער, לייכטער געשפרעך, ווי ביי פרייע צופריעדענע מענשען, וועמען עס איז אלץ איינס, וואו זיי זאָלען נישט געהן און וועגען וואָס זיי זאָלען נישט רעדען. זיי האָבען שפּאַצירט און גערעדט דערפון, אז דער ים איז בעלויכטען אויף א מערקווירדיגען אופן; דאָס וואסער איז געווען ווייך און ווארעם, פון א דונקעל בלויען קאָליר, און איבער איהם האָט זיך פון דער לבנה געצויגען א גאָלדענער פאס. זיי האָבען גערעדט וועגען דעם, אז עס איז זעהר שטיקענד נאָך אזא הייסען טאָג.

גוראָו האָט דערצעהלט, אז ער איז א מאַסקווער, פון פראָפּע-סיאָן א פילאָלאָג, נור ער דיענט אין א באַנק; אַמאָל האָט ער זיך פאַר-בערייטעט צו זינגען אין א פּריוואַט-פּערע, האָט עס אָבער שפּעטער געוואָרפען, אז אין מאַסקווע האָט ער צוויי אייגענע הייזער ... און פון איהר האָט ער זיך דערוואוסט: אז אויסגעוואקסען איז זי אין פער-טערבורג, נור געהייראט האָט זי אין דער שטאָדט ס., וואו זי וואוינט שוין צוויי יאָהר, אז אין יאָלטע וועט זי פערבלייבען נאָך א מאָנאַט און דערנאָך קען זיין וועט נאָך איהר קומען צו פאַהרען דער מאָן, וועלכער וויל זיך אויך אביסעל אַברוהען. זי האָט פאַר קיין פאַל נישט געקענט ערקלעהרען אין וואָס פאַר א דעפארטאַמענט איהר מאָן דיענט און דאָס איז איהר אליין געווען העכסט קאָמיש. און גוראָו האָט זיך אויך דערוואוסט, אז מען רופט זי אַננא סערגיעוונאַ.

דערנאָך, צוריק קומענדיג צו זיך אין נומער, האָט ער געטראכט וועגען איהר. און אז מאָרגען וועט זי זיך מיט איהם אוראי ווידער טרעפען. אזוי מוז עס זיין.

זיך שלאָפען געלייגט, האָט ער זיך דערמאָנט, אז זי איז נאָך גאָר נישט לאַנג געווען א אינסטיטוטקע, האָט זיך געלערנט פונקט אזוי ווי עס לערענט זיך איצט זיין טאָכטער, האָט זיך דערמאָנט ווי וועניג דרייסקייט און פרייהייט עס איז פאַראַן אין איהר געלעכטער, אין דעם ארט און ווייזע פון איהר רעדען מיט א פרעמדען מאַן ... קענטיג, אז זי איז צום ערשטען מאָל אליין אין אזא אומגעבונג, ווען מען געהט איהר נאָך, מען קוקט אויף איהר, רעדט מיט איהר מיט א

געוויסער געהוימער אבזיכט, וועגען וועלכער זי מוז זיך אָנשטויסען.
ער האָט זיך דערמאָנט אָן איהר דינער, שוואַכער האַלז, די שענהע,
גרויע אויגען.

— דאָך איז אין איהר פאַראַן עטוואָס רחמנות'דיגעס, האָט ער
א טראַכט געטהאָן און איז איינגעשלאָפּען.

2

עס איז אוועק אַ וואָך נאָך זייער בעקאנטשאַפט. עס איז געווען
א יום טוב'דיגער טאָג. אין די צימערען איז געווען שטיקער היים
און אויף די גאַסען האָט זיך, ווי אַ שטורם, געטראַגען דער שטויב און
האָט אַראָבגעריסען די היטלען פון די קעפּ. דעם גאַנצען טאָג האָט זיך
שטאַרק געוואָלט טרינקען, און גוראָוו איז אָפט אריינגעגאנגען אין
פּאַוויליאָן און פּאַרגעשלאָגען אַננאָ סערגיעוונא'ן דאָ סאָדא וואַסער
און דאָ געפּראָרענעס. עס איז נישט געווען זיך וואו אַהינצוטהאָן.
פאַרנאכט, ווען עס איז אַביסעל שטילער געוואָרען, זיינען זיי
אוועק צום וואַסער זעהן, ווי דער דאַמפּפּער וועט אָנקומען. אויפ'ן
ברעג האָבען שפּאַצירט אַ סך מענשען; מען האָט זיך צוזאַמענגע-
קליעבען עפעס אימעצען צו באַגעגענען און אָנגעגרייט בוקעמען. און
דאָ האָט זיך שטאַרק געוואָרפען אין די אויגען צוויי בעזונדערע
שטריכען פון דעם יאַלטער עולם: די עלטערע דאַמען זיינען געווען אַנ-
געטהאָן, ווי יונגע, עס זיינען געווען אַ סך גענעראלען.

צוליב אַ שטורם אויפ'ן ים איז דער דאַמפּפּער אָנגעקומען שפעט,
ווען די זונן איז שוין געהאַט אונטערגעגאנגען; און איידער ער איז
צוגעקומען צום ברעג, האָט ער זיך אַ לאַנגע צייט אַרומגעדריעהט ווייט
פונ'ם ברעג.

אַננאָ סערגיעוונאָ האָט געקוקט אויפ'ן דאַמפּפּער און די פּאַס-
סאַזשירען דורך אַ לאָרנעט, אַזוי ווי זי וואָלט דאָרט געזוכט בעקאַנטע,
און ווען זי האָט זיך געווענדעט צו גוראָוו'ן, האָבען איהרע אויגען גע-
בליסטשעט. זי האָט אַ סך גערעדט, איהרע פּראַגען זיינען געווען אָבגע-

האקטע און זי אליין האָט גלייך פערנעסען, וואָס זי האָט געפרעגט;
דערנאָך האָט זי צווישען עולם פערלאָרען איהר לאָרנעט.

דער אויסגעפּוצטער עולם איז זיך פונאָדערנגעגאנגען, מען האָט
שוין מעהר קיין פנים'ער נישט געקענט זעהען, דער ווינר איז אין
גאנצען שטיל געוואָרען, אָבער גוראָו און אננא סערגיעוונא זיינען
נאָך געשטאנען און האָבען עפעס ווי געווארט, טאָמער וועט נאָך
עמעצער פונ'ם דאָמפּפער אַראָפּ. אננא סערגיעוונא האָט שוין איצט
געשוויגען און געשמעקט די בלומען, נישט קוקענדיג אויף גוראָו'ן.

— דאָס וועטער איז געוואָרען פיעל בעסער האָט ער געזאָגט
— וואַרזשע וועלען מיר אַצינד געהן? טאָמער וואָלטען מיר ערגעץ
געפאָהרען?

זי האָט גאָרנישט געענטפערט.

דאן האָט ער זי אויפּמערקזאָם בעטראַכט און פּלוצים זי אַרומגע-
נומען און אַ קוש געטהאָן אויף די ליפּען... אויף איהם האָט אַן אַטהעם
געטהאָן מיט דעם גערוך און פייכטקייט פון בלומען און גלייך האָט
ער זיך צושראָקען אַרומגעקוקט: צו האָט עס קיינער נישט געזע-
הען?

— קומט צו אייך... — האָט ער אַרויסגערעדט שטיל.

און ביידע זיינען שנעל אַוועק.

ביי איהר אין נומער איז געווען שטיקענד־הייס, עס האָט גע-
שמעקט מיט פארפּוים, וועלכע זי האָט געקויפט אין אַ יאָפּאָנעזישער
קראָם. קוקענדיג אויף איהר, האָט גוראָו געטראַכט: וואָס פאַר אַ
מאָדנע באַגעגענישען עס טרעפּען זיך אין לעבען! פון דער פערגאַנג-
גענהייט איז ביי איהם פערבליעבען אַן עראינערונג אַן זאָרגלאָזע, גוט-
מוטהיגע פרויען, פרעהליכע פון לעבע, וועלכע זיינען איהם דאָנקבאַר
געווען פאַר דעם באַטש קורצען גליק, וואָס ער האָט זיי פערשאַפּט...
און וועגען אַזעלכע, ווי למשל, זיין ווייב, וועלכע לייעבען אָהן אויפריכ-
טיגקייט, מיט צופיעל העוויות און אַ סך רייד, ווי דאָס וואָלט נישט גע-
ווען קיין לעבע, קיין ליידענשאַפּט, נור עטוואָס העכערעס און וויכ-
טיגעס. ווייטער האָט ער זיך דערמאָנט אַן אַ צוויי־דריי פרויען זעהר
שעהנע, קאַלטע, ביי וועמען עס פלעגט זיך פּלוצים בעווייזען אַ טהירי-
שער אויסדרוק אויפ'ן פנים, אַן עקשנות'דיגער פערלאַנג צו געהמען
גליק, אַרויסצורייסען פון לעבען מעהר, ווי עס קען געבען... דאָס זיי-

נען געוועהנליך געווען נישט גאָר קיין יונגע, קאָפּריונגע, נישט אַרומגע-
טראַכטע, הערשזיכטיגע און נאָרישע פּרויען. און ווען גוראָוו איז צו
זיי אָבגעקיהלט געוואָרען, האָט זייער שעהנהייט אין איהם אַרויסגע-
רופען אַ האַם און די שפּיצען אויף זייערע וועש האָבען זיך איהם
דאָן אויסגעוויזען עהנליך צו די שטעכענדיגע שופּען פון פיש.

דאָ האָט זיך אָבער נאָך אַלץ געפיהלט די אונדרייטקייט און
אונענשלאָסענהייט פון דער אונערפאַהרענער יוגענד; און דער אַלגע-
מיינער איינדרוק איז געווען פון אונבעקוועמליכקייט און פערלאָרענ-
קייט, אַזוי ווי עמיצער וואָלט פּלוצים אָנגעקלאַפט אין טיר. אַננא
סערגעיעווא, די „דאָמע מיט'ן הינטעל“ האָט זיך פּערהאַלטען צו
דעם, וואָס האָט פאַסירט עפּעס גאָר בעזונדער ערנסט. עס האָט אויס-
געזעהען, אַז זי קוקט אַצינד אויף זיך, ווי אויף אַ געפאלענער, און דאָס
איז געווען עפּעס מערקווירדיג און נישט אַם פּלאַץ. איהרע געזיכטס-
ציגע האָבען זיך אויסגעצויגען און זיינען פּערוועלפט געוואָרען און
איבער די זייטען פון פנים האָבען אומעדיג אַראָבעגעהאַנגען לאַנגע
האַָר, זי איז געזעסען פּערטראַכט אין אַ אומעדיגער פּאָזע, ווי אַ
זינדערין אויף אַן אַלטען בילד.

— נישט גוט — האָט זי געזאָגט — איהר אַליין וועט דאָך
מיר דער ערשטער איצט מעהר נישט אַכטען.

אין די צימער אויפ'ן טיש איז געלעגען אַ קאוואָנע. גוראָוו האָט
זיך אָבגעשניטען אַ פענעץ און גענומען לאַנגזאַם עסען. עס איז אוועק
אוראָי אַ האַלב שעה אין שווייגען.

אַננא סערגעיעווא איז געווען זעהר ריהרענד, פון איהר האָט
געווייהעט מיט דער ריינקייט פון אַן אַנשטענדיגער, נאָאיווער, גאָך
וועניג דורכגעלעבטער פּרוי; אַן איינציג ליכט, וואָס האָט געברענגט
אויפ'ן טיש, האָט קוים בעלייכטעט איהר פנים, נור עס איז קענטיג
געווען, אַז איהר איז נישט גוט אויפ'ן האַרצען.

— פאַרוואָס זאָל איך עפּעס דיך אויפהערען צו אַכטען? האָט
געפּרעגט גוראָוו — דו ווייסט אַליין נישט, וואָס דו רעדסט.

— זאָל מיר גאָט מוחל זיין! — האָט זי געזאָגט און איהרע
אויגען האָבען זיך אָנגעפילט מיט טרעהרען — דאָס איז שרעק-
ליך!

— דו פערענטפערסט זיך עפעס !

— מיט וואָס קען איך זיך פערענטפערען ? איך בין אַ שלעכטע, נידעריגע פרוי, איך פערזאכטע זיך אליין און וועגען פערענטפערען זיך טראכט איך אפילו נישט. נישט דעם מאָן האָב איך בעטראָגען, נור זיך אליין. און נישט אַצינד אליין, נור שוין פון לאַנג אָן בעטריג איך זיך. מיין מאָן, קען זיין, איז אַן עהרליכער, אַ גוטער מענש, נור ער איז פאַרט אַ לאַקעי ! איך ווייס נישט, וואָס ער טהוט דאָרט, וואו ער דיענט, איך ווייס נור איין זאך, אַז ער איז אַ לאַקעי. ווען איך האָב מיט איהם געהייראַטט, בין איך אַלט געווען צוואַנציג יאָהר, מיך האָט געמאַטערט די נייגעריגקייט, עס האָט זיך מיר געוואָלט עפעס בעסערעס ; עס איז דאָך דאָ וואו עס איז אַן אנדער לעבען — האָב איך געטראכט. און לעבען האָט זיך געוואָלט ! אוי, לעבען, לעבען... די נייגעריגקייט האָט מיך געברענט... איהר קענט מיך נישט פערשטעהן, נור, איך שווער אייך ביי גאָט, אַז איך האָב שוין ביי מיין מאָן נישט געקענט מעהר אויסהאַלטען, איך האָב זיך שוין מעהר נישט געקענט באַהערשען, אין מיר איז פערגאַנגען עפעס אַזוינס, אַז קיין זאך האָט מיך נישט געקענט צוריק האַלטען, איך האָב געזאָגט מיין מאָן, אַז איך בין קראַנק, און בין אַוועק אַהער... און דאָ בין איך אַלץ אַרומגעגאַנגען, ווי אין אַ טשאַד, ווי אַ פערריקטע... און אַט בין איך געפאַלען... בין געוואָרען אַ שמוציגע, העסליכע פרוי, וועלכער יעדערער קען פערזאכטען.

נוראַוואָ'ן האָט שוין דערעסען זי אויסצוהערען, איהם האָט צורייצט דער נאַאיווער טאָן, דער דאָזיגער קלאַפּען זיך „אַל חטא“, וועלכער איז געקומען אַזוי אונערוואַרטעט און האָט זיך אַזוי נישט געפאַסט... ווען נישט די טרערען אין איהרע אויגען, וואָלט מען געקענט מיינען, אַז זי שפאַסט אָדער זי שפיעלט אַזאַ ראָלע.

— איך פערשטעה נישט — האָט ער געזאָגט שטיל — וואָס זשע ווילסטו ?

זי האָט בעהאַלטען דאָס פנים ביי איהם אויף דער ברוסט און זיך צו איהם צוגעדריקט.

— גלויבט, גלויבט מיר, איך בעט אייך... — האָט זי גערעדט — איך האָב ליב אַן עהרליך, ריין לעבען, די זינד איז מיר פערהאַסט, איך ווייס אליין נישט, וואָס איך טהו. פראַסטע מענשען זאָגען : דער

שד האָט פערפיהרט. איך קען איצט וועגען זיך אויך זאָגען, אז א נישט גוטער האָט מיך פערפיהרט.

— גענוג, גענוג... — האָט ער געשטאַמעלט.

ער האָט איהר ארוינגעקוקט אין די אונבעוועגליכע, צושראָקענע אויגען, זי געקושט, האָט גערעדט שטיל און לאַסטשענדיג, און זי האָט זיך ביסלעכווייז בערוהיגט, און די פרעהליכקייט האָט זיך צו איהר צוריקגעקעהרט; ביידע האָבען גענומען לאַכען.

דערנאָך, ווען זיי זיינען ארויס, איז אויפ'ן ברעג נישט געווען קיין לעבעדיגער מענש, די שטאָרט מיט די קיפאריסען האָט אויסגעזעהן גאָר טויט, נור דער ים האָט נאָך גערוישט און זיך געקלאַפט אָן ברעג; א קליין שיפעל האָט זיך געוויגט אויף די כוואליעס און אויף איהם האָט פערשלאָפּען געצאנקט א קליין לאמטערנדעל.

זיי האָבען געפונען אַן איזוואַזשיק און זיינען אוועקגעפאָהרען אין אַרעאָנדע.

— נור וואָס אונטען, אינ'ם פאָרצימער, האָב איך זיך דערוואוסט דיין פאַמיליע־נאָמען — האָט ער געזאָגט — אויף א ברעטעל שטעהט דאָרט אָנגעשריעבען פאַן־די־עריטז. דיין מאַן איז א דייטש? — ניין, זיין זיידע, דאָכט זיך, איז געווען א דייטש, ער אליין איז א פראַוואַסלאָוונער.

אין אַרעאָנדע זיינען זיי געזעסען אויף א באַנק, נישט ווייט פון קלויסטער, האָבען געקוקט אונטען, אויפ'ן ים און גשוויגען. דורך דעם אין־דער־פריהעדיגען טומאן האָט מען קוים געקענט זעהען די שטאָרט, אויף די שפיצען בערג זיינען אונבעוועגליך געהאַנגען ווייסע וואַלקענס. די צווייגען און בלעטער אויף די בוימער האָבען זיך נישט געריהרט און דער איינטאָניגער, הייזעריגער גערויש פון ים, וועל־כער האָט זיך געטראָגען פון אונטען, האָט גערעדט וועגען רוה, וועגען אייביגען שלאָף, וואָס ערוואַרטעט אונז. אַט אזוי האָט דאָ אונטען גערוישט, ווען עס איז נאָך נישט געווען נישט קיין יאָלטע, נישט קיין אַרעאָנדע, אזוי רוישט עס אַצינד און עס וועט רוישען פונקט אזוי גלייכגילטיג און הייזעריג, ווען מיר וועלען שוין אויף דער וועלט נישט זיין. און אין דער דאָזיגער בעשטענדיגקייט, אין דער גלייכגילטיגקייט צו דעם לעבען און טויט פון יעדען איינציגען פון אונז ליגעט פער־באָרגען דער שליסעל פון אונזער אייביגער רעטונג, פון דער אונאויפ־

הערליכער בעוועגונג פון דעם לעבען אויף דער ערד און דער אייביגער ענטוויקלונג צו דער פאָלקאָמנעיהייט.

זיצענדיג נעבען א יונגער פרוי, וועלכע האָט אין דעם פריה-מאָרגענדיגען שוין, אויסגעזעהען אזוי שעהן, א בערוהיגטער און פער'כישופ'טער פון דער וואונדערבארער אומגעבונג. דעם ים, די בערג, די וואַלקענס, דעם גרענצלאָזען הימעל, האָט גוראָוו געטראַכט ווע'גען דעם ווי שעהן עס איז אלץ אויף דיעזער וועלט, אלץ, אויסער דעם, וואָס מיר אליין טראַכטען און טהוען, ווען מיר פערנעסען ווע'גען די העכערע ציעלען פון דעם דאָזיין, און וועגען אונזער מענשליכער ווירדע.

עס איז צוגעקומען עפעס א מענש — א וועכטער מסתמא — האָט אויף זיי א קוק געטהאָן און איז אַוועק. און די דאָזיגע קלויניג-קייט האָט זיך זיי אויסגעוויזען אזוי געהיימיספול און אזוי שעהן. עס האָט זיך געזעהען, ווי א דאמפפער איז אָנגעקומען פון פעאָדאָסיא, א בעלויכטענער פון'ס מאָרגענשטערען, שוין אָהן פייערען.

— דער טהוי לעגט זיך אויפ'ס גראָז — האָט געזאָגט אַננא סער'נעיעוונא, נאָך א לאַנגען שווייגען.
— יא. עס איז צייט אַהיים.

זיי האָבען זיך אומגעקעהרט אין שטאָרט אריין.

און נאָכדעם האָבען זיי זיך יעדען נאָכמיטאָג געטראָפען אויפ'ן ברעג, האָבען צוזאַמען גענעסען, געשפּאַצירט און זיך בעגייסטערט פאר דעם ים. זי האָט זיך בעקלאָגט, אז זי שלאָפט שלעכט, אז דאָס האַרץ איהרס קלאַפט אונרוהיג, און, געפייניגט דאָ פון מורא, דאָ פון איי'פערזוכט און דאָ פון דעם געדאַנק, אז ער אַכטעט זי נישט גענוג, האָט זי איהם געשטעלט אימער איין און די זעלבע פראַגען. און אָפט אויפ'ן סקווער אָדער אינ'ם גאָרטען, ווען קיינער איז נישט געווען אַרום, פלעגט ער זי פלוצים צוציהען און זי קושען הייס, ליידענשאַפט'ליך. דאָס דאָזיגע לעדיג געהעריי, די קושען אין מיטען העלען טאָג, מיט דעם אַרומקוקען זיך און דער מורא, עמיצער זאָל זיי נישט דער'זעהען, די היץ, דער גערוד פונ'ם ים און דאָס שטענדיגע שמאַיען פאַר די אויגען פון לעדיגע, אויסגעפּוצטע, זאטע מענשען, האָבען איהם עפעס גאָר איבערגעמאַכט און ער האָט גערעדט צו אַננא סערנעיעוונא וועגען דעם, ווי שעהן, ווי רייצענדיג זי איז... ער איז געווען אונגע'דולדיג ליידענשאַפטליך, איז פון איהר נישט אָבערטראָטען אויף איין

טריט אדן זי האָט זיך אָפֿט פֿערטראַכט און אַלץ געבעטען, ער זאָל זיך מודה זיין, אז ער רעספּעקטירט זי נישט, האָט זי נישט ליעב און זעהט אין איהר נור אַ פֿערדאָרבענע פֿרוי.

כמעט יעדען אַבענד, ווען עס איז שפּעט געוואָרען, זיינען זיי אַרויסגעפֿאַהרען ערגעץ־וואו הינטער דער שטאָדט, אין אַרעאָנדע, אָדער צום וואַסער־פּאַל; און דער שפּאַציר האָט זיך יעדעס מאָל איינגעגעבֿען. פֿון די דאָזיגע שפּאַצירען האָבען זיי אימער אַרויסגעטראָגען זעהר שענהע און שטאַרקע איינדריקע.

זיי האָבען געוואַרט, אז איהר מאַן זאָל קומען. נור פֿון איהם איז אָנגעקומען אַ בריעף, אין וועלכען ער האָט איהר מדיעה געווען, אז די אויגען זיינען ביי איהם זעהר קראַנק געוואָרען, און ער האָט זיך געבעטען ביי דער ווייב זי זאָל וואָס גיכער קומען אַהיים. אַנאָס סער־געיוונאַ האָט זיך גענומען איילען.

— עס איז גוט, וואָס איך פֿאַהר אוועק — האָט זי געזאָגט צו גוראָוו'ן — דאָס איז אַ פינגער פֿון שיקזאַל.

זי איז אוועקגעפֿאַהרען אויף פֿערד און ער האָט זי בעגלייט. זיי זיינען געפֿאַהרען אַ גאַנצען טאָג. ווען זי האָט זיך אַריינגעזעצט אין אַ וואָגאָן פֿון אַ שנעל־צוג און ווען עס האָט זיך דערהערט דער צווייטער קלונג, האָט זי געזאָגט:

— לאָזט מיר אייך נאָך אַמאָל אָנקוקען... אָנקוקען גוט, צום לעצטען מאָל. אָט אזוי.

זי האָט נישט געוויינט, נור איז געווען אומעדיג, אזוי ווי קראַנק, און דאָס פֿנים איהרם האָט געציטערט.

— איך וועל וועגען אייך טראַכטען... וועל אַלעס געדענקען... — האָט זי גערעדט — און איהר בלייבט דאָ, זאָל אייך גאָט העלפֿען. נישט דערמאָנט מײַך צום שלעכטען. מיר זעגענען זיך אַצינד אויף איר מער, אזוי דאָרף, אזוי מוז עס זיין, ווייל מיר האָבען זיך גאָר פֿון אָנ־הויב אָן נישט געדארפֿט טרעפֿען. נו, זייט געזונד.

דער צוג איז שנעל אוועק, זיינע פייערן זיינען שנעל פֿערשוואונד־דען און אין אַ מינוט אַרום האָט זיך שוין נישט געהערט קיין גערויש, אזוי ווי אַלעס וואָלט זיך אומיסטנע צוזאַמענגערעדט וואָס גיכער צו צערשטערען דעם זיסען טרוים.

און בלייבענדיג אליין אויף דער פֿלאַטפֿארמע און קוקענדיג אין

דער פינסטערער ווייטקייט, האָט גוראָוו געהערט דעם געשריי. פון די זומער-פיינעל און דעם הויזשען פון די טעלעגראף דראָטען מיט אזא גע- פיהל, ווי ער וואָלט זיך נור וואָס אויפגעכאַפט פון שלאָף. און ער האָט געטראַכט דערפון, אז אָט איז אין זיין לעבען ווידער געווען אַ פאַסיר- רונג, נאָך איין צופעליגע באַגעגעניש און אַצינד האָט עס זיך געענדיגט און עס איז נור פערבליעכען אַן עראינערונג... ער איז געווען געריהרט, אומעטיג און האָט געפיהלט אַ לייכטע הרטה; די דאָזיגע יונגע פרוי, מיט וועלכען ער וועט זיך שוין מעהר קיין מאָל נישט טרעפּען, איז דאָך מיט איהם נישט געווען גליקליך; ער איז געווען העפליך צו איהר, האָט זי בעהאַנדעלט מיט וואַרעמקייט, נור דאָך האָט זיך אין זיין טאָן געפיהלט אַ לייכטער שפּאַט, דער פערגרעכטער שטאַלץ און זי- כערקייט פון דעם גליקליכען מאַן, וועלכען איז נאָך דערצו צוויי מאָל אַזוי אַלט, ווי זי. די גאַנצע צייט האָט זי געקוקט אויף איהם, ווי אויף אַ נומען, ערהאַבענעם, אונגעווענהליכען מענשען; וואַרשיינליך האָט ער זיך איהר אויסגעוויזען נישט אַזוי ווי ער איז געווען אין דער ווירקליכקייט, הייסט עס, אז נישט ווילענדיג האָט ער זי גענאָרט... דאָ אויף דער סטאַנציאָן האָט שוין געשמעקט מיט יעסען, דער אַבענד איז געווען אַ קיהלער.

— מיר איז שוין אויף צייט אַהיים, אין די קאַלטע מקומות — האָט געטראַכט גוראָוו, אוועקגעהענדיג פון פלאַטפאָרמע: — שוין צייט!

3.

אין דער היים, אין מאַסקווע איז שוין אַלץ געווען ווינטערדיג, מען האָט געהייצט די אויווענס, און אין דער פריה, ווען די קינדער האָבען זיך געקליבען אין גימנאַזיום, איז אין הויז געווען פינסטער און די ניאַנע האָט אויף אַ ווילע אָנגעצונדען פייער. עס האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די פרעסט. ווען עס פאַלט ארויס דער ערשטער שנעע אין מען פאָהרט צום ערשטען מאָל אויף אַ שליטעל איז אָנגענעהם צו זעהן די ווייסע ערד, די ווייסע דעכער, עס אָטהעמט זיך לייכט און

פריי און אין דער דאזיגער צייט דערמאנט מען זיך אן די יונגע יאהר-
רען. די אלטע ליפעס און בירקענבויםער, ווייסע פון שנעע, קריעלען
עפעס א בעזונדער גוטמוטיג אויסזעהען, זיי ווערען מעהר נאָהענט
צום האַרצען, ווי די קיפאריסען און פאַלמען און נעבען זיי ווילט זיך
שוין מעהר נישט טראכטען וועגען די בערג און ים.

גוראָו איז געווען א מאַסקווער, צוריק געקעהרט האָט ער זיך
אין מאַסקווע אין א שעהנעם, קאַלטען טאָג און, ווען ער האָט
אַנגעטהאָן דעם פוטער און וואַרימע האַנדשוה און איז זיך דורכ-
געגאַנגען איבער פעטראָווקע, און ווען ער האָט שבת ביינאַכט דער-
הערט דאָס קלינגען פון די גלאָקען, דאן האָט די רייזע, וועלכע ער האָט
נישט לאַנג צוריק געמאַכט אין די אַלע שעהנע פלעצער, וואָס ער האָט
געזעהען, פערלאָרען ביי איהם יעדע בעדייטונג, יעדע רייז. ביסלאַכ-
ווייז האָט ער זיך אריינגעוואָרפען אין מאַסקווער לעבען, האָט מיט
גרויס חשק געלעזען דריי צייטונגען א טאָג און האָט געזאָגט, אז
ער לעזט נישט די מאַסקווער צייטונגען אויס פרינציפ.

איהם האָט שוין ווידער געצויגען אין די רעסטאָראַנען, קלובען,
אויף אונטערהאַלטונגען און יובילעען, און איהם האָט הנאה געטהאָן,
וואָס צו איהם קומען בעריהמטע אַדוואָקאַטען און קינסטלער און וואָס
אין דאָקטאָרשען קלוב שפיעלט ער אין קאָרטען מיט דעם פראָפעסאָר.
אַצינד האָט ער שוין ווידער געקענט אויפּעסען א גאַנצע פאַרציאָן
הערינג פון סקוואַוואָראַדע ארויס...

עס וועט אַוועק א מאַנאַט צייט און אַננא סערגעיעוונאַ, האָט זיך
איהם געדאַכט, וועט אין זיין געדעכעניש זיך פערצייהען מיט א נעבעל
און וועט זיך איהם נור צייטענווייז חלום'ען מיט א ריהרענדען שמיי-
כעל אויף די ליפּען, ווי עס האָבען זיך איהם גע'חלום'ט די אַנדערע.
עס איז אָבער אַוועק מעהר ווי א מאַנאַט, עס איז אַנגעקומען דער מי-
טען ווינטער, און אין זיין געדעכעניש האָט זי נאָך אַלעס געלעבט אזוי
קלאָר אַקוראַט ווי ער וואָלט ערשט נעכטען זיך געזעגענט מיט איהר.
און וואָס ווייטער האָבען זיך די עראינערונגען צוברענט אַלץ שטאַר-
קער. צו האָבען זיך דערטראָגען אין זיין קאַבינעט אין דער ביינאַכ-
טיגער שטילקייט די שטימען פון די קינדער, וועלכע האָבען זייערע
פּעציאָנען געמאַכט, צו ער האָט א ראַמאַנט געהערט, צו אין רעסטאָ-

ראן האָט אַ אָרגאַן געשפּיעלט, אָדער אין קאַמין האָט דער שטורם געפּיפט, — אַלעס האָט אין זיין געדעכעניש געוועקט איהר בילד און די אַלע סצענען, וואָס ער האָט דורכגעלעבט מיט איהר: אי דאָס, וואָס איז געווען אויפ'ן ברעג, אי די פריהמאָרגענס מיט'ן טומאן אויף די בערג, אי דעם דאַמפּפּער פון פעאָדאָסיא, אי די קושען... ער איז אַ צייט לאַנג אַרומגעגאַנגען איבער'ן צימער זיך אָן אַלעס, אַלעס דער-מאָנט, געשמייעלט און דערנאָך זיינען זיינע עראינערונגען איבער-געגאַנגען אין חלומות, און די פּערגאַנגענהייט האָט זיך אין זיין פאַני טאַזיע צונויפגעמישט מיט דער צוקונפט. אַננא סערגיעוונאַ האָט זיך איהם נישט גע'חלום'ט, זי איז איהם אָבער אומערדום נאָכגעגאַנגען, ווי אַ שטן, און האָט איהם נאָכגעשפּירט. ווי ער האָט נור צוגעמאַכט די אויגען, האָט ער זי גלייך געזעהען, ווי אַ לעבעדיגע, און זי האָט אויסגעוויזען שעהנער, צאַרטער, אינגער, ווי זי איז געווען; און ער אליין האָט זיך אויך אויסגעוויזען בעסער, ווי דאן אין יאַלטע. אין די אבענדען האָט זי אויף איהם געקוקט פון דער ביכער-שאַפּען פונ'ם קאַמין, פון ווינקלען, ער האָט געהערט איהר אָטהעם, דעם לאַסטשענ-דיגען גערויש פון איהר קלייד. אין גאס האָט ער נאָכגעקוקט די פרויען, האָט געזוכט, צו איז נישטאָ אַזא, וואָס איז עהנליך צו איהר...

און עס האָט איהם שוין אַצינד געמאַטערט אַ שטאַרקער פּערלאַנג, זיך מיט אימעצען צו טהיילען מיט זיינע עראינערונגען. אָבער אין דער היים האָט מען נישט געטאָרט ריידען וועגען זיין ליבע, און אויסער דער היים — איז נישט געווען מיט וועמען. ער וועט דאָך נישט געהן רעדען מיט זיינע קוואַרטיראַנטען אָדער אין באַנק מיט זיינע מיטאַר-בייטער. און וועגען וואָס איז דאָ פאַראַן צו רעדען? האָט ער דען דאן געליעבט? איז דען געווען עטוואָס שעהנעס, פאַעטישעס, בעלע-ה-רענדעס, אָדער כאַטש אינטערעסאַנטעס אין זיין פּערהעלטניש מיט אַננא סערגיעוונאַ? און ער האָט זיך געמוזט בענוגענען דערמיט, וואָס ער האָט גערעדט אונבעשטימט וועגען ליבע און פרויען בכלל, און קיינער האָט זיך נישט אָנגעשמויסען, וואָס דאָ טהוט זיך, וואָס אייגענטליך ער וויל ארויסבריינגען פון האַרצען, און נור זיין ווייב האָט בעוועגט מיט איהרע דונקעלע ברעמען און געזאָגט:

— צו דיר, דמיטרי, פאַסט זיך נישט די ראָלע פון אַ פאַט. איין מאָל ביינאַכט, ארויסגעהענדיג פון דאָסטאַרשען קלוב מיט

זיין פארטנער, א בעאמטען, האָט ער זיך נישט געקענט איינהאלטען
און געזאָגט:

— ווען איהר זאָלט וויסען מיט וואָס פאַר אַ רייצענדער פרוי
איך האָב זיך בעקענט אין יאָלטע!

דער בעאמטער האָט זיך געזעצט אין שליסען און איז אוועקגע-
פאָהרען, נור פלוצים האָט ער זיך אומגעקעהרט אין אַ געשריי גע-
טהאָן:

— דמיטרי דימיטריטש!

— וואָס איז?

— אַנומעלט זייט איהר טאָקע געווען גערעכט: דער שטער איז
ווירקליך זעהר אַ געשמאַקער פיש!

די דאָזיגע ווערטער, אזעלכע געוועהנליכע, האָבען עפעס פלוצים
אויפגעבראַכט גוראָוו'ן, האָבען זיך איהם אויסגעוויזען ערנידעריגענד
אונריין. וואָס פאַר אַ ווילדע געוועהנהייטען, וואָס פאַר אַ מענשען!
וואָס פאַר אַ אונזיניגע נעכט, וואָס פאַר אונאינטערעסאַנטע, גרויע
טעג! אַ צוהיצטעס קאָרטען־שפּיעל, אַ פרעסען און שיכור'ן און שטענ-
דיגע געשפרעכען וועגען איין און די זעלבע זאך. אונזוכטיגע געשעפ-
טען און פוסטע רייד נעהמען אוועק דעם גרעסטען טהייל פון אונזער
צייט, אונזערע בעסטע קרעפטען, און כל סוף כל סוף בלייבט עפעס אַן
אַבעפליקטעס, אַ זינלאָזעס לעבען, עפעס אַ מין נאָדישע פוסטקייט...
און אוועק, אַנטלויפען קען מען נישט, ווי מען וואָלט פערשפארט גע-
ווען אין אַ משוגעים הויז אָדער אין אַ געפענגניס.

גוראָוו האָט נישט געשלאָפען די גאַנצע נאַכט, איז געווען ענט-
ריסטעט, אויפגעבראַכט און דעם גאַנצען טאָג אויף מאָרגען איז ער
אַרומגעגאַנגען מיט אַ קאָפּוועהטאָג. און אין די פּאָלגענדע נעכט האָט
ער אויך שלעכט געשלאָפען, איז אַליי געזעסען אין בעט און געטראכט,
אָדער איז אַרומגעגאַנגען פון איין ווינקעל אין אַנדערען. די קינדער
האָבען איהם דערעסען, די באַנק איז איהם מיאוס געוואָרען, עס האָט
זיך אין ערגעץ נישט געוואָלט געהן און וועגען קיין זאך נישט רע-
דען.

אין דעצעמבער אויף די יום טובים האָט ער זיך אויסגעקליעבען
אין וועג און געזאָגט דער ווייב, אז ער פאָהרט קיין פעטערסבורג,
בעזאָרגען אַ געוויסען יונגען מאַן — און איז אוועק קיין ס. צירואָס?

ער האָט אליין אויך אויף קלאָהר נישט געוואוסט. איהם האָט זיך גע-
וואָלט זעהען מיט אַנאָס סערגיעוונאָן, דורכריידען זיך, און באַשטע-
לען אַ צוואַמענטרעפען, אויב נור מעגליך.

געקומען איז ער אין ס. אין דער פריה און האָט פערנומען דעם
בעסטען צימער אין גאסט־הויז. אין דעם דאָזיגען צימער איז דער
פאָל געווען בעשלאָגען מיט גרויען סאָלדאטסקען געוואנט און אויף
דעם טיש איז געשטאנען אַ טינטער, אַ גרויער פון שטויב, מיט אַ רוי-
טער אויף אַ פערד, ביי וועלכען עס איז געווען אויפגעהויבען איין האַנד
מיט אַ הוט, און דער קאָפּ איז געווען אָבערבאָכען. דער שווייצאר
האָט איהם געגעבען די נויטיגע אויסקינפטע: פאָן דירעריטץ וואָהנט
אויף דער אַלטער גאָנטשאַראָווער גאס, אין אַ אייגען הויז נישט ווייט
פון גאסט הויז. ער לעבט זיך שעהן, רייך, האָט זיינע אייגענע פערד,
אַלע אין שטאָרט קענען איהם. דער שווייצאר האָט אויסגערעדט דעם
נאָמען אזוי: דירדריץ.

גוראָו איז נישט איילענדיג זיך אַוועק אויף דער אַלט־גאָנטשאַ-
ראָווער גאס און אויסגעפונען דאָס הויז. פונקט אַנטקעגען הויז האָט זיך
געצויגען אַ פאַרקאָן, אַ גרויער, אַ לאַנגער מיט טשוועקעס פון אוי-
בען.

„פון אזאַ מין פאַרקאָן וועסטו שוין נישט אַנטלויפען“ — האָט
געטראַכט גוראָו, קוקענדיג דאָ אויף די פענסטער, דאָ אויף דעם
פאַרקאָן.

ער האָט אַרומגעטראַכט: — היינט איז אין דעפאַרטאַמענט
נישטאָ קיין זיצונג און דער מאַן איז אודאי, אין דערהיים. און עט
וואָלט סיי־ווייסיי נישט געהאַט קיין זינן אריינצוקומען אין הויז און
איהר אַוועקשטעלען אין אַן אונאַנגענעמער לאַגע. אויב ער זאָל שיקען
אַ צעטלע, קען עס נאָך אריינפאלען צום מאַן אין די הענד און אי-
בערפיהרען דעם גאנצען עסק. בעסער פון אַלץ איז זיך צו פערלאָזען
אויף אַ צופאַל.

און ער איז אַלץ געגאנגען איבער דער גאס און אַרום פאַרקאָן
און אָבעוואַרט דעם דאָזיגען צופאַל. ער האָט געזעהען, ווי אַן אַרימאָן
איז אריין אין די טויערען און איהם זיינען בעפאלען די הינד...
דערנאָך, אין אַ שעה אַרום, האָט ער געהערט שפיעלען אויף דער פיאַנאָ,
און די טענער, וואָס האָבען זיך צו איהם דערטראָגען, זיינען געווען

שוואכע, נישט קלאהרע. דאָס האָט, וואָהרשיינליך, אַננאָ סערנעיוונאָ נעשפּיעלט.

די פּראָנטי-טהיר האָט זיך פּלוצים געעפּענט, פון איהר איז אַרויס עפּעס אַן אַלטעטשקע און הינטער איהר איז געלאָפּען דאָס בעקאָנט, ווייס הינטעל, שפּיץ. גוראָוו האָט געוואָלט אַ רוף טהאָן דאָס הינטעל, אָבער דאָס האַרץ זיינס האָט פּלוצים גענומען קלאָפּען אזוי שטאַרק, און פאַר אויפּרעגונג האָט ער זיך נישט געקענט דערמאָנען ווי מען רופט שפּיצען.

ער איז געגאַנגען און אַלץ מעהר און מעהר געהאַסט דעם גרויען פאַרקאָן, און אַ צורייצטער, האָט ער שוין געטראַכט, אז אַננאָ סער-געיוונאָ האָט שוין אָן איהם מסתמא פּערנעסען און, עס קען זיין, אז זי לעבט איצט אַ טאָג מיט אַן אַנדערען. און דאָס איז זעהר נאַטיר-ליך פאַר אַ יונגער פּרוי, וועלכע איז געצוואונגען פון פריה ביז נאַכט צו זעהען פאַר די אויגען דעם דאָזיגען פּערפּלוצטען פאַרקאָן.

ער האָט זיך אומגעקעהרט צו זיך אין נומער און לאַנג געזעסען אויף דער זאָפּע, נישט וויסענדיג וואָס צו טהאָן, דערנאָך האָט ער גע-געסען מיטאָג, דערנאָך לאַנג געשלאָפּען.

— ווי נאַריש און אונרוהיג דאָס איז אלעס — האָט ער געטראַכט, זיך אויפּכאַפּענדיג און קוקענדיג אויף די דונקעלע פּענסטער... אָט האָב איך זיך צוליעב עפּעס אויסגעשלאָפּען. וואָס-זשע וועל איך אַצינד טהאָן ביינאַכט?

ער איז געזעסען אויף דער בעט, צוגעדעקט מיט אַ ביליגער, גרוי-ער, ווי פון אַ שפּיטאָל, קאָלדרע, און האָט מיט כּעס זיך אליין גערייצט:

— אָט האָסטו דיר אַ דאַמע מיט אַ הינטעל... אָט איז דיר אַ אינטערעסאַנטע באַגעגעניש... זיין אַצינד דאָ און וואָרט. נאָך אין דער פריה, אויף דעם וואָקזאַל, האָט זיך איהם אין די אויגען געוואָרפּען אַן אפּישע מיט גרויסען בוכשטאַמען: „עס ווערט אויפּגעהירט צום ערשטען מאָל „געיִשא“ ער האָט זיך אָן דעם דער-מאָנט און איז אַוועק אין טהעאַטער.

— זעהר מעגליך, אז זי איז אָנוועזענד אויף די ערשטע פּאָר-שטעלונגען — האָט ער געטראַכט. דאָס טהעאַטער איז געווען פול. און דאָ, ווי אין כּמעט אַלע קלע-

נערע טהעאטערס, איז געווען א טומאן ביז צום סופיט, עס האָט אונרוהיג זיך געטומעלט די גאליאַרסע; אין דער ערשטער רייהע זיי נען, פאר דעם אָנפאַנג פון דער פאַרשטעלונג, געשטאַנען די אָרטיגע פראַנטען, מיט די הענד פערלעגט אויף הינטען; און דאָ, אין דעם גובערנאַטאָרס לאָזשע, איז אויף דעם ערשטען פלאַץ געזעסען דעם גובערנאַטאָר'ס טאָכטער אין אַ בואַ און דער גובערנאַטאָר אליין האָט זיך בעהאַלטען הינטער די פאַרטיערען און עס האָבען זיך נור געזעהען זיינע הענד. דער פאַרהאַנג איבער דער ביהנע האָט זיך געוויגט, דער אָרקעסטער האָט זיך לאַנג, לאַנג געטסטראַיעט. די גאַנצע צייט איז געגאַנגען דאָס פובליקום און זיך אויסגעזעצט אויף די פלעצער. מיט הונגערע אויגען האָט גוראָוו געקוקט אויף דעם עולם און געזוכט...

עס איז אויך אריינגעקומען אַננא סערגיעוונאַ. זי האָט זיך געזעצט אין דער דריטער רייהע, און ווען גוראָוו האָט אויף איהר אַ קוק געטהאָן, האָט איהם דאָס האַרץ פאַרקוועטשט, און ער האָט קלאָהר בעגריפען, אז אויף דער גאַנצער וועלט איז אַצינד נישטאָ אַ מענש, וואָס זאָל איהם זיין נעהענטער, טהייערער און וויכטיגער פון איהר. זי, וועלכע האָט זיך פערלאָרען צווישען דעם קליין שטעדטעלדיגען עולם, די דאָזיגע קלייניקע, גאַנץ אונוויכטיגע פרוי מיט דער וואולגאַר דער לאָרנעטקע אין די הענד, האָט אַצינד אָנגעפילט זיין גאַנץ לעבען, איז געווען זיין פרייד און זיין לייד, דאָס איינציגע גליק, אויף וועלכע ער האָט אַצינד געהאַפט. און אונטער די קלאַנגען פון דעם שלעכטען אָרקעסטער, דעם אומגעלומפערטען ריפען פון פידלען, האָט ער געטראַכט דערפון, ווי שעהן זי איז. האָט געטראַכט און געטרוימט.

צוזאַמען מיט אַננא סערגיעוונאַ איז אריין אַ יונגער מאַן, זעהר אַ הויכער, אַביסעל אַן איינגעבויגטער, מיט קליינע באַקען-באַרדען און זיך געזעצט נעבען איהר. ער האָט צו יעדער טריט געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ און, עס האָט זיך געדאַכט, אז ער האַלט זיך אין איין פערניגען. דאָס איז, וואַהרשיינליך, געווען דער מאַן, וועמען זי האָט אין יאָלטע, אין אַ פערביטערטער מינוט אָנגערופען לאַקעי. און, ווירקליך, אין זיין לאַנגער פיגור, אין די באַקען-באַרדען, און דעם קליינעם פליך אויפ'ן קאָפּ איז געווען עטוואָס בעשיידענעם לאַקעיאישעם. ער האָט געשמייר כעלט זיס, און זיין קנאָפֿ-לאַך האָט געבליסשעט עפעס אַ וויסענ-שאַפּטליכער צייכען, ווי אַ לאַקעיאישער נומער.

אין דעם ערשטען אנטראקט איז דער מאן אוועק רויכערען, זי איז געבליעבען אויף איהר אָרט. גוראָו, וועלכער איז אויך געזעסען אין פארטער, איז צוגעגאנגען צו איהר און מיט אַ ציטערענדען קול, שמייכלענדיג געצוואונגען, האָט ער געזאָגט:

— וואָס מאַכט איהר.

זי האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהם און איז בלייב געוואָרען, דערנאָך האָט זי נאָך אמאָל אַ קוק געטהאָן מיט שרעק, נישט גלויב בענדיג איהרע אויגען און האָט שטארק צוואַמענגעדריקט דעם פעכער און די לאַרנעטקע אין איהרע הענד, עס איז קענטיג געווען, אַז זי קעמפּט מיט זיך, זי זאָל נישט חלש'ען.

ביידע האָבען געשוויגען. זי איז געזעסען, ער איז געשטאַנען אַ דערשראָקענער פון איהר אויפגעגונג און זיך נישט געוואָגט צו זעצען נעבען איהר.

— נור אַט האָבען גענומען שפּיעלען די פלייטען, ריפען די פידלען, עס איז פלוצים געוואָרען מורא'דיג און עס האָט זיך געדאכט, אַז אַלע קוקען אויף זיי.

זי איז אויפגעשטאַנען, איז שנעל אוועק צום ארויסגאַנג; ער— נאָך איהר, און ביידע זיינען געגאַנגען אָהן טאָלק איבער קארדאָרען, איבער די טרעפּ, דאָ זיך אויפהויבענדיג און דאָ זיך אַראַבלאָזענדיג... און פאר זייערע אויגען האָבען געשוועבט פערשיעדענע מענשען אָנגע-טהאָן אַלס ריכטער, לעהרער און מיליטאַריסטען, און זיי אַלע האָבען געטראָגען עפעס אַזעלכע צייכענס, ווי מעדאליען. עס האָבען זיך פערבייגעטראָגען דאָמען, פוטערס אויף היינגערס, עס האָט געבלאָזען אַ צוגרוינד, אָנפילענדיג די לופט מיט דעם אַכפאַל פון סיגארען און פאַפיראַסען. און גוראָו, ביי וועמען דאָס האַרץ האָט שטארק גע-קלאַפט, האָט געטראַכט:

— אַך, מיינ גאָט! צירוואָס זיינען דאָ די דאָזיגע אַלע מענשען,

דער אַרקעסטער...

און אין דיעזער מינוט האָט ער זיך פלוצים דערמאָנט, ווי דאן, ווען ער האָט בעגלייט אַנגאָ סערגיעוונאָ אויף דער סטאַנציע, האָט ער צו זיך געזאָגט, אַז אַלעס איז געענדיגט, און זיי וועלען זיך שוין מעהר קיין מאָל נישט זעהען. אָבער ווי ווייט, זעהר ווייט עס איז נאָך צו אַן ענד!...

אויף א שמאלען פינסטערען טרעפ, וואו עס איז געווען אָנגע-
שריעבען „דער אריינגאנג אין אמפיטהעאטער“, האָט זי זיך אָנגע-
שטעלט.

— ווי איהר האָט מיך דערשראָקען! — האָט זי געזאָגט נאָך
אַלץ אַ בלייכע און צומישטע, אָטהעמענדיג שווער: — אַך, ווי איהר
האָט מיך דערשראָקען! איך בין קוים אַ לעבעדיגע. צוואַס זייט איהר
געקומען? צוואַס?

— אָבער פערשטעהט דאָך... אַננא, פערשטעהט דאָך... —
האָט ער אַרויסגערעדט מיט אַ האַלבען קול און איילענדיג זיך: —
איך בעט אייך, פערשטעהט...

זי האָט געקוקט אויף איהם מיט שרעק, מיט געבעט, מיט ליבע,
געקוקט שטאַר, ווי זי וואָלט וועלען וואָס שטאַרקער איינהאַלטען זיינע
שטריכען אין איהר געדעכעניש.

— איך לייד אזוי! — האָט זי ווייטער גערעדט, ניט הערענדיג
איהם: — איך האָב די גאַנצע צייט נור פון אייך געטראַכט און גע-
לעזט נור מיט די געדאַנקען וועגען אייך. און מיר האָט זיך געוואָלט
פאַרגעסען, פאַרגעסען... אָבער צוואַס, צוואַס זייט איהר גע-
קומען?

אַביסעל העכער, אויף דער פלאַטפאָרמע, זיינען געשטאַנען צוויי
גימאַזיסטען, האָבען גערויכערט און אַראָנגעקוקט אונטען, אָבער
גוראַוו'ן איז איצט געווען אַלץ איינס, ער האָט צוגעצויגען אַננא
סערגיעוואַל' צו זיך און גענומען קושען איהר פנים, די באַקען, די
הענר.

איבער די טרעפ פון אונטען ארויף איז עמיצער געגאַנגען.

— איהר מוזט אוועקפאָהרען... — האָט ווייטער גערעדט
אַננא סערגיעוואַל שטיל — איהר הערט, דמיטרי דמיטריטש? איך
וועל קומען צו אייך אין מאַסקווע. איך בין קיין מאָל נישט געווען
גליקליך, אָבער אַצינד בין איך אונגליקליך, און קיין מאָל, קיין מאָל
וועל איך שוין נישט זיין גליקליך, קיין מאָל ניט! נישט צווייגט מיך
צו ליידען נאָך מעהר! איך שווער, איך'ל קומען צו פאָהרען אין מאַסק-
ווע. און איצט לאָמיר זיך צו שיידען! מיין ליבער, מיין גוטער, מיין
טהייערער, מיר מוזען זיך שיידען!

זי האָט איהם אַ דריק געטהאָן די האַנד און גענומען שנעל אַראָב-
געהן אונטען, זיך אַלע ווילע אַרומקוקענדיג אויף איהם, און אָן איהרע
אויגען איז קענטיג געווען, אז זי איז אין דער אמת'ן נישט געווען
גליקליך.

גוראָו איז געשטאַנען אַ ווילע, האָט זיך צוגעהערט צו איהרע
טריט, דערנאָך, ווען אַלעס איז שטיל געוואָרען, האָט ער אויפגעזוכט
זיין היינגער, אַראָבגענומען די קליידער און איז אַוועק פון דעם טהעאַ-
טער.

4

און אַנאָ סערנעיעוונאָ האָט גענומען פאַהרען צו איהם אין
מאָסקווע. איין מאָל אין צוויי־דריי מאָנאַטען איז זי אַוועקגעפאַהרען
פון ס. און געזאָגט דעם מאָן, אז זי פאַהרט צום פראָפּעסאָר זיך בע-
ראַטהען וועגען איהר פרויען־קראַנקהייט, און דער מאָן האָט יאָ גע-
גלויבט און נישט געגלויבט.

נעקומען אין מאָסקווע, האָט זי זיך אָבגעשטעלט אין „סלאַוויאַ-
נישען באַזאָר“ און גלייך געשיקט צו גוראָו'ן אַ מאָן אין אַ רויטער
היטעל. גוראָו פלעגט קומען צו איהר און קיינער אין מאָסקווע האָט
וועגען דעם נישט געוואוסט.

איין מאָל אין אַ ווינטער־דיגען אין דער־פריה איז ער געגאַנגען
צו איהר (דער מאָן אין דעם רויטען היטעל איז ביי איהם נעכטען
געווען, אָבער ער האָט איהם נישט געטראָפּען אין דער היים). מיט
איהם איז געגאַנגען זיין טאָכטער, וועמען עס האָט זיך איהם געוואָלט
בעגלייטען אין גימנאַזיום, וואָס האָט זיך געפונען אויפ'ן וועג. עס האָט
געשאַטען אַ גרויסער, נאָסער שנעע.

— אַצינד איז דריי גראַדוס וואַרעמקייט און פון דעסטוועגען
געהט אַ שנעע — האָט גערעדט גוראָו צו זיין טאָכטער — אָבער
די וואַרעמקייט איז נאָר אויף דער אָבערפלעכע פון דער ערד, אין די
העכערע שיכטען פון דער לופט איז שוין גאָר אַן אַנדער טעמפעראַ-
טור.

— פאפא, און פארוואס זיינען ווינטער נישטאָ קיין דונערן?
 ער האָט איהר דאָס אויך ערקלעהרט. ער האָט גערעדט און געטראכט
 וועגען דעם, אז אָט געהט ער זיך טרעפֿען מיט אַ פֿרוי, און קיין איין
 לעבעדיגער מענש ווייס דערפֿון נישט און וועט, וואַרשיינליך, קיין
 מאָל נישט וויסען. ער האָט איצט געפֿיהרט צוויי לעבענס: איינס אַן
 אָפּענעם, וועלכעס עס האָבען געזעהען אַלע, וועמען דאָס איז נויטיג
 געווען, פֿול מיט אויסערליכער וואַרהייט און בעטרוג, עהנליך, ווי
 צוויי טראָפּענס וואַסער, אויף דעם לעבען פֿון זיינע בעקאנטע און
 פֿריינד, און דאָס אַנדערע — אַ געהיימע, אַ פֿערשטעלטע... און די
 אומשטענדען האָבען זיך עפעס אזוי מערקווירדיג צוזאַמענגעשטעלט,
 אז אַלעס, וואָס פֿאַר איהם איז געווען וויכטיג, אינטערעסאַנט, נויטיג,
 אין וואָס ער איז געווען אויפֿריכטיג און זיך אליין נישט אָבגענאַרט,
 אין וואָס עס איז בעשטאַנען דער הויפּט קרן, דער צוועק פֿון זיין לע-
 בען, דאָס אַלעס איז פֿאַרגעקומען אין געהיים פֿון אַלעמען, אָבער אַלעס
 אַנדערע, וואָס איז אייגענטליך געווען ליגען, בעטרוג, אַ הייטעל, אין
 וועלכען ער האָט זיך בעהאַלטען, אום צו פֿערשטעלען דעם אמת, ווי
 למשׁל, זיין שטעלע אין דער באַנק, די דעבאַטען אינ'ם קלוב, זיינע
 טענות וועגען דער „נידעריגער ראַסע" דאָס געהן מיט דער ווייב אויף
 די יובילעען — דאָס אַלעס איז געטהאָן געוואָרען אָפּען, פֿראַנק און
 פֿריי. און נאָך זיך נאָך האָט ער זיך צוזאַמענגעשטעלט אַ מיינונג
 וועגען אַנדערע מענשען. ער האָט נישט געגלויבט אין דעם וואָס ער
 האָט געזעהען און שטענדיג פֿערדעכטיגט, אז ביי יעדען מענשען איז
 דאָס אמת'ע, דאָס אינטערעסאַנטע לעבען פֿערדעקט מיט אַ שליווער
 פֿון אַ טיעפֿען געהיימניס, ווי מיט דעם שליווער פֿון דער נאַכט.

יעדער פֿערזענליכער עקזיסטענץ האַלט זיך אויף אַ געהיימניס, און
 טהיילווייז דערפֿאַר, קען זיין, זאָרגט עס דער קולטורעלער מענש אזוי
 נערוועז, אז דאָס פֿערזענליכע געהיימניס זאָל רעספּעקטירט ווערען.
 בעגלייט די טאָכטער אין גימנאַזיאַם, איז גוראַוו אַוועק אין
 „סלאַוואַנישען באַזאַר". ער האָט אונטען אויסגעטהאָן דעם פּוטער,
 איז ארויף אויבען און שטיל אָנגעקלאַפּט אין טהיר. אַנגאַ סערגע-
 יעוונאַ, אָנגעטהאָן אין דעם גרויען קלייד, וואָס ער האָט לייעב געהאַט,
 אַ פֿערמאַטערטע פֿונ'ם וועג און פֿון ערוואַרטען, האָט איהם ערוואַר-
 טעט נאָך פֿון נעכטען אַבער אָן; זי איז געווען בלייך, האָט געקוקט

אויף איהם און ניט געשמייכלט, און קוים איז ער אין צימער אריין, האָט זי זיך אַ וואָרף געטהאָן און איז צוגעפאלען צו זיין ברוסט. און זייער קוש איז געווען אַ לאַנגער, אַן אויסגעצויגענער, אַקוראַט ווי זיי וואָלטען זיך יאָהרען גאַנצע נישט געזעהן.

— נו, וואָס מאַכסטו? — האָט ער געפרעגט — וואָס עפעס

נייעס?

— וואָרט, איך וועל דיר באַלד דערצעהלען... איך קען ניט.

זי האָט ניט געקענט ריידען, דען זי האָט געוויינט, האָט זיך פון איהם אָפגעקעהרט און צוגעדריקט דאָס טיכעל צו די אויגען.

— נו, זאָל זי זיך אויסוויינען און איך'ל זיך דערווילע צוועצען

— האָט ער אַ טראַכט געטהאָן און זיך געזעצט אויף אַ פּאָטעל.

דערנאָך האָט ער אָנגעקלונגען און בעשטעלט טהעע; און דער-נאָך, בעת ער האָט דעם טהעע געטרונקען, איז זי די גאַנצע צייט גע-שטאַנען אָפגעקעהרט פון איהם מיט'ן פנים צום פענסטער... זי האָט געוויינט פאַר אויפגענוג, טראַכטענדיג מיט וועהטאָן, ווי טרויעריג דאָס איז, וואָס זיי מווען זיך בעהאַלטען, פאַר לייטען, ווי גנבים! איז דען זייער לעבען ניט פערביטערט?

— נו, גענוג שוין דיר! — האָט ער געזאָגט.

פאַר איהם איז קלאָהר געווען, אז זייער לעבע וועט זיך נאָך ניט אזוי גיך ענדיגען, ווער ווייס ווען. אַננאָ סערגיעוונאָ האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר צוגעבונדען צו איהם, האָט איהם פערגעטערט, און עס וואָלט דום און נאָריש געווען צו זאָגען איהר, אז עס מוז זיך אַמאָל ענדיגען, און זי וואָלט עס ניט געגלויבט אויך.

ער איז צוגעגאַנגען צו איהר, האָט זי אָנגענומען ביי די אַקסלען, אום זי אַ לאַסצע טהאָן, אַ שפּאַס טהאָן מיט איהר, און אין דיזער צייט האָט ער זיך דערזעהען אינ'ם שפּיעגעל.

זיין קאָפּ האָט אָנגעהויבען גרוי צו ווערען, און ער האָט זיך פערוואונדערט, וואָס פאַר די לעצטע יאָהרען איז ער אזוי אַלט און ניט שעהן געוואָרען. די אַקסלען, אויף וועלכע זיינע הענד זיינען געלע-גען, זיינען געווען וואָרעם און האַבען אויפגעציטערט. ער האָט דער-פיהלט רחמנות צו דעם דאָזיגען לעבען, וואָס איז נאָך געווען אזוי וואָ-רעם און שעהן און וואָס וועט, מסתמא, אויך אין גיכען פערוועלקט ווע-רען ווי זיין לעבען. פאַרוואָס לעבט זי איהם אזוי? ער האָט זיך תמיד

אויסגעוויזען די פרויען ניט אזא, ווי ער איז געווען אין אמת'ן, און געליעבט האָבען זיי אין איהם ניט איהם אליין, נור דעם מענשען, וואָס זייער פאנטאזיע האָט געשאפען און וועלכען זיי האָבען אזוי גיריג געזוכט אין זייער לעבען; און שפעטער, אז זיי האָבען איינגעזעהען זייער טעות, האָבען זיי איהם נאָך אלץ געליעבט. און קיינע פון די פרויען איז מיט איהם ניט גליקלאַך געווען. די צייט איז געגאנגען. ער האָט זיך בעקאנט, צונויפגעקומען זיך, צושיידט זיך, האָט אָבער קיין מאָל ניט געליעבט, אלעס איז געווען, אלעס, נור ניט קיין לייעבע.

ערשט איצט נור, בעת דער קאָפּ זיינער האָט מיט'ן גרויען אלטער זיך גענומען פערצייהען, האָט ער צום ערשטען מאָל זיך פערליעבט, פערליעבט, ווי געהעריג איז, אויף אַן אמת — צום ערשטען מאָל אויף זיין לעבען.

אנאָ סערגעיעוונא און ער האָבען געליעבט איינער דעם אנדערען, ווי זעהר נאָהענטע, אייגענע מענשען, ווי מאַן און פרוי, ווי צערטליכע פריינד; עס האָט זיך זיי אויסגעוויזען, אז די פארזעהונג אליין האָט זיי בעשאפען איינער פאר'ן אנדער'ן און עס איז אונפערשטענדליך געווען, וואָס ער האָט אַנאָנדער פרוי און זי — אַנאָנדער מאַן; און אַקוראט ווי זיי וואָלטען געווען צוויי דורכפליהענדיגע פויגלען, א זכר און א נקבה, וואָס מען האָט געכאַפט און זיי געצוואונגן צו לעבען אין בעזונדערע שטייגלאַך. זיי האָבען פערגעבען איינער דעם אנדערען דאָס, מיט וואָס זיי האָבען זיך געשעהמט אין זייער פערגאַנגענהייט, פערגעבען אלעס אין דער געגענוואָרט און האָבען ביי דעם געפיהלט, אז זייער לעבען האָט זיי ביידען בעטראָגען.

פריהער אין שווערע מינוטען האָט ער זיך געזוכט צו בערוהיגען מיט פערשיעדענע איינריידענישען, וועלכע איז איהם נור אויפ'ן זינען ארויף, איצט אָבער זיינען די איינריידענישען איהם אינ'ם קאָפּ מעהר ניט געקראַכען, ער האָט געפיהלט א טיעפען רחמנות, עס האָט זיך איהם געוואָלט זיין אויפריכטיג, הערצליך, צאָרט...

— נו, הער אויף, מיין גוטע — האָט ער גערעדט — נו, גענוג דיר צו וויינען... איצט קום, מיר וועלען א שמועס טהאָן, א טראַכט טהאָן...

און דערנאָך האָבען זיי זיך לאַנג — לאַנג עצות געהאַלטען, גע-

רעדט וועגען דעם, ווי צו בעפרייען זיך פון דעם מווען זיך בעהאַלטען, בעמריגען, וואוינען אין פערשיעדענע שטעדט, ניט זעהען זיך לאַנג. ווי צו בעפרייען זיך פון די שווערע, אונערטרעגליכע קייטען?

— ווי? ווי? — האָט ער געפרעגט, אַנכאַפּענדיג זיך פאר'ן

קאַפּ: — ווי?

און עס האָט זיך געדאכט, אז נאָך אַ קורצע צייט און די לייונג וועט געפונען ווערען, און דעמאָלט וועט זיך אָנהויבען אַ ניי, שעהן לעבען; און ביידען איז אין דער זעלבער צייט קלאָהר געווען, אז ביז יענער צייט איז נאָך ווייט — ווייט און אז דאָס שווערסטע און פער-
פלאַנטערסטע הויבט זיך ערשט אָן...

א צרה

דער שניצער גרינגארי פעטראָו, וועלכער האָט א שם פאר א קינסטלער אין זיין פאך, אָבער אויך פאר דעם גרעסטען טויגעניכטס אין זיין דאָרף, פיהרט זיין קראַנק ווייב אין דאָרפישען שפיטאַל.

פון זיין דאָרף ביז'ן שפיטאַל מוז ער א וויאָרסט דרייסיג דורכ־פאָהרען. דער וועג איז שרעקליך אפילו פאר דעם פאָסט־פוהרמאַן, ניט נור פאר אַזא פערשלאָפענעם נפש, ווי דער שניצער גרינגארי איז. א שניידערנדיגער, פראָסטיגער ווינד שמייסט איהם אַנטקעגען אין פנים אריין. אין דער לופטען פון אַלע זייטען דרעהען זיך גאַנצע וואָל־קענס פון שנעלאַך, אַזוי אַז עס איז שווער צו אונטערשיידען, צו דער שנעע פאלט פונ'ם הימעל, אָדער ער הויבט זיך פון דער ערד. מחמת דעם שנעע־נעבעל זעהט מען ניט די פעלדער, ניט די סלופעס פונ'ם טעלעגראַף און ניט דעם וואַלד, און בעת אויף גרינגאָ־רי'ן לויפט אָן דער ווינד מיט גרעסערען אימפעט, דאן קען ער, גרינגאָרי הייסט עס, אפילו דעם געשפאן פונ'ם פערד אויך נישט זעהן.

א שוואַכע מאָגערע קליאַטשע שלעפט קוים־קוים דעם שליטען. מיט די לעצטע כוחות שלעפט זי ארויס איהרע פיס פון דעם טיעפען שנעע און טרייסעלט מיט'ן קאָפּ.

דער שניצער איילט זיך. ער שפרינגט אונרוהיג אונטער אויף זיין זיץ און שמייסט נאָכאַנאַנד דער קליאַטשע איבער'ן רוקען.

— דו, מאַרטענאַ, וויין נישט... — מורמעלט ער — לייך נאָך אַביסעלע... גאָט וועט געבען, מיר וועלען קומען אין שפיטאַל און אין אַ הרף עין וועסטו דאָס... געהאַלפען ווערען... פאַוועל איוואַ־ניטש וועט דיר געבען טראָפענס, צו ער וועט הייסען דיר בלוט לאָזען, אָדער זיין גנאד וועט דיך מיט ספיריט אויסרייבען, וועט עס דיר דאָס...

אפציהען פון די זייטען... פאוועל אינוואניטש וועט זיך שוין א סטאָר-
רעווע טהאָן... א גוטער מענש, א פריינדליכער, זאָל איהם גאָט גע-
זונד שענקען... באַלד, ווי מיר וועלען קומען אַהין, וועט ער צוערשט
ארויספרינגען פון זיין הויז און וועט געהמען זידלען. „ווארום זייט
איהר ניט געקומען אין צייט? בין איך דען א הונד, וואָס איך זאָל
זיך מיט אייך עסק'ען דעם גאַנצען טאָג, שדים? ווארום ביזטו ניט
געקומען אין דער-פריה? אַוועק! דיין סליאד זאָל דאָ גיט זיין! קום
מאָרגען!“ און איך וועל איהם א זאָג טהאָן: „הערר דאָקטאָר!
פאוועל אינוואניטש! אייער וואויל געבורט!“ טהו זיך א ריהר דו,
נבלה, פלאצען זאָלסטו! העיא-א!

דער שניצער טהוט א שמיץ די קליאטשע און, נישט קוקענדיג
אויף זיין אלטינקע, הויבט ער אָן ווייטער צו מורמלען:

— אייער וואויל געבורט, פרייז'! איך זאָג אייך דעם ריכטיג-
גען אמת, ווי פאר גאָט זאָג איך אייך... איך שווער אייך, אז איך
בין ארויסגעפאָהרען מיט בענינען, נור גאָט האָט געוואַלט, אז עס זאָל
זיין אזא שטורם... ווי אזוי האָב איך געקענט קומען אין צייט?
איהר זעהט דאָך אליין... אן אנשטענדיגער פערד וואָלט קוים דער-
קראַכען, היינט אז מען פאָהרט נאָך אויף אזא צרה, ווי די... איהר
זעהט דאָך, וואָס פאר א קליאטשע? א חרפה ממש! פאוועל אינווא-
ניטש וועט זיך אָנבלאָזען און וועט זיך צושרייען: „מיר קענען אייך!
אַלע מאָל קומט איהר מיט תירוצים! איבערהויפט דו, גרישקא! איך
קאָן דיר שוין לאַנג! נישקשה, מסתמא א מאָל פינף ביזטו פערפאָהרען
אין א שענק!“ און איך וועל איהם ענטפערען: „וואָס רעדט איהר,
פרייז'ל, בין איך עפעס חלילה, א מערדער, וואָס? אָדער גיט קיין
קריסט, וואָס? וואָס הייסט, איך וועל פערפאָהרען אין א שענק, אז
מיין אַלטע שטאַרבט? זאָלען זיי אויסגעריסען ווערען, אַלע שענקען!“
— וועל איך זאָגען. דעמאָלט וועט פאוועל אינוואניטש הייסען, מען
זאָל דיר אריינגעהמען אינ'ם שפיטאָל. און איך וועל זיך א וואָרף
טהאָן איהם צו די פיס... „פאוועל אינוואניטש! פרייז'ל! מיר דאַנ-
קען אייך אונטערטעהניגסט! זייט אונז מוחל, די נארען, די פערשלאָ-
טענע! אונז, פויערים, האָט מען געדארפט געבען אין האַלז און נאָקען
און איהר זייט זיך מטריח פאר אונזערטוועגען און שמוצט אייערע
פיסלאך אינ'ם שנעע!“ און פאוועל אינוואניטש וועט א קוק טהאָן

אויף מיר מיט אזוינע אויגען, אקוראט ווי ער וואָלט מיך שלאָגען גע-
וואָלט, און וועט א זאָג טהאָן: „איידער צו וואַרפען זיך מיר צו די פיס,
וואָלסטו בעסער, הולטאָי דו, קיין שנאָפּס ניט געוויפט און איבער
וין אלטער רחמנות געהאט. שמויסען דאָרף מען דורך!“ וועל איך
זאָגען: „אמת, פאוועל אייוואַנטיש, שמויסען האָט מען מיך געדארפט,
אמת! און ווי זאָל מען ניט פאלען צו אייערע פיסעלאך, ווען איהר
זייט אונז אַ וואָהלטהעטער, אַ לייבליכער טאטע? אייער וואויל גע-
בורטה! דאָס איז דער הייליגער אמת... ווי פאַר גאָט זאָג איך
דאָס... שפייט מיר אָן פולע אויגען, אויב דאָס איז ניט אמת, אויב
איך וועל אייך אָפּנארען: ווי נור מיין מאַטרענא וועט געזונד ווערען,
ווי נור זי וועט ווידער שטעהן אויף איהרע פיס, אזוי וועל איך פאַר
אייך מאַכען, וואָס נור איהר אליין וועט וועלען! אַ פושקעלע פאַר סיי-
גארען פון קאָרע... ביקעלאך פאַר קראקעט, קעגלען קען איך אויס-
שניצען אמת'ע אויסלענדישע... איך וועל אלעס פאַר אייך מאַ-
כען! און קיין קאָפיקע פון אייך נישט נעהמען! אין מאַסקווע וואָלט
איהר פאַר אזא סיגאר-פושקעלע אַ פיער רובעל בעצאָהלט און מיר
קיין איין קאָפיקע.“ דער דאָקטאָר וועט זיך צולאָכען און זאָגען:
„נו, גוט, גוט... איך פיהל דיר מיט! אַ שאָד נור, וואָס דו ביזט
אַ שיכור...“ איך, אלטע, פערשטעה שוין, ווי צו קנעלען מיט פריצים.
נישטאָ אזא פרייז, מיט וועלכען איך זאָל נישט וויסען, ווי צו ריידען.
מיר זאָלען נור נישט, חלילה, דעם וועג פערלירען. ווי עס דרעהט אַבי-
סעל! די אויגען אין גאַנצען פערליעפעט!

און דער שניצער פלאַפעלט אָהן אַ סוף. ער פלאַפעלט מיט דער צונג,
ניט וויסענדיג אליין וואָס, אום כאָטש פיעל ניט איז צו דערשטיקען דעם
שווערען געפיהל, וואָס מוטשעט איהם. ווערטער אויף דער צונג זיינען
פאַראַן אַ סך, נור געדאנקען און פראַגען אין זיין מוח זיינען נאָך פאַראַן
מעהר.

דאָס אונגליק האָט איהם געטראָפען פלוצים, גאָר אונגעריכטער-
הייט, און איצט קען ער אַלץ צו זיך נישט קומען, קען עס נישט מיט'ן
קאָפּ בענעהמען.

ביז אהער האָט ער זיך געלעבט אָהן זאָרגען, אזוי ווי אין אַ
שיכור'ן דרעמיל, נישט געוואוסט ניט פון קיין צרות און ניט פון קיין
פרייד, און מיט אַמאָל אזוי פיעל זאָרג און יסורים. דער זאָרגנאָזער

פּוילענצער און שיכור האָט מיט אַמאָל, מיר נישט דיר נישט, זיך דער-
פיהלט אין דער לאַגע פון אַ מענשען, וואָס האָט דאגות אויפ'ן קאָפּ,
וואָס איז פערנומען, וואָס דארף זיך איילען און זאָגאר שטרייטען גע-
גען דער נאָטור.

דער שניצער גערענקט, אז די זאָרג האָבען זיך אָנגעהויבען זייט
נעכטען ביינאכט. אז ער איז געקומען נעכטען ביינאכט אַהיים, אונ-
טערגעשנאָסקעט, ווי געוועהנליך, און גענומען זיך זיידלען און סטראַשען
מיט די פויסטען, אויך ווי געוועהנליך, האָט זיין אַלטע אויף איהם אזא
בליק געוואָרפען, וואָס אזא האָט ער נאָך ביי איהר קיינמאָל נישט
געזעהען. אַלע מאָל איז איהר בליק געווען אַ ליידענדער און אַ
הכנעה'דיגער, ווי ביי אַ הונד, וואָס שלאָגען שלאָגט מען איהם פיעל
און עסען גיט מען איהם אַ קרחת, נעכטען אָבער איז איהר בליק
געווען אַ שטרענגער און אַ פערגליווערטער, ווי דער בליק ביי די היי-
ליגע אויף די בילדער, אָדער ביי גוס'ע אַט פון דעם דאָזיגען מאָד-
נעם, נישט גוטען בליק האָבען זיך די זאָרגען אָנגעהויבען. דער צוטור-
מעלטער שניצער האָט אויסגעקלייאַנטשעט ביי זיינעם אַ שכן די קליאַ-
טשע צו אנטלייהען און איצט פיהרט ער זיין אַלטע אין שפיטאַל
און האָפט, אז פאָועל אייוואַניטש וועט מיט פּראָשקעס און זאלבען
צוריק געבען זיין אַלטער איהר פריהעריגען בליק.

— דו, מאַטערענקא, דאָס ... — מורמעלט ער — אויב פאָועל
אייוואַניטש טהוט דיר אַ פרעג, צו איך האָב דיר געשלאָגען, ענטפער:
חלילה וחס! און איך וועל דיר טאַקי מעהר קיינמאָל נישט שלאָגען.
אַט איך שווער דיר. האָב איך דען, חלילה, דיר געשלאָגען, ווייל איך
בין ביז געווען אויף דיר? ווייס איך, געשלאָגען דיר גלאַט אזוי,
אָבער נישט, חלילה, ווייל איך בין ביז געווען אויף דיר. דו זעהסט דאָך
אַליין, ווער האָט רחמנות אויף דיר? איך טאַקי. די אנדערע האָרט נישט
פאַר דיר, איך אָבער פיהר דיר. ... סטאַרעווע זיך. ... אי-אי, ווי עס
דרעהט אַביסעל! מיר זאָלען נור פונ'ם וועג נישט אַראָב. ... עס טהוט
נאָך אַלץ וועה אין זייט? מאַטערענא, וואָס שווייגסטו? איך פרעג
דיר: עס טהוט נאָך אַלץ וועה אינ'ם זייט?

מאָדנע, עס ראכט זיך איהם, אז אויף דער אַלטער'ס פנים צו-
געהט נישט דער שנעע, מאָדנע, וואָס דער פנים אַליין האָט זיך עפעס
ניט-געוועהנליך אויסגעצויגען, האָט זיך בעדעקט מיט אַ בלייך-גרויען,

שמוציגדוועקסענעם קאָליר און איז געוואָרען אזוי ערנסט, אזוי שטרענג.

— נו, אַ בהמה! — מורמעלט דער שניצער — איך רייד צו דיר ערענסט, ווי פאַר גאָט... און דו, דאָס נו, אַ בהמה! אָט דערפאַר קען איך נאָך באלד חרטה קריגען און דיר ניט פיהרען צו פאָוועל איז וואַניטש'ן!

דער שניצער לאָזט ארויס די לייצעס פון די הענד און פערטראַכט זיך. אומקוקען זיך אויף דער אַלטער האָט ער קיין מוטה ניט — מורא'— דיג! פרעגען ביי איהר און נישט קריגען קיין ענטפער איז אויך מורא'דיג. צום סוף, אום צו דערגעהן, וואָס איז מיט איהר פאַר אַ מעשה, טאַפט ער אָן, נישט אומקוקענדיג זיך, איהר קאַלטע האַנד. די אויפגעהויבענע האַנד פאַלט, ווי אַ הילצערנע.

— הפנים געשטאָרבען — טראַכט ער — אָט איז דיר אַ חתונה'קע!

און דער שניצער צורויינט זיך. ניט אזוי אויס רחמנות, ווי אויס פערדרום. ער טראַכט: ווי גיך דאָס אַלעס מאַכט זיך אויף דער וועלט! ער האָט נאָך נישט צייט געהאַט אָנצואַכצען זיך, ווי געהעריג, איז שוין אחר המעשה. ער האָט נאָך קיין צייט געהאַט אַ לעב צו טהאָן מיט זיין אַלטער אויף אַ ריכטיגען שטייגער, אויסצוריידען זיך פאַר איהר, רחמנות האָבען איבער איהר, איז נאָ דיר, איז זי גאָר גע-שטאָרבען. פערציג יאָהר האָט ער מיט איהר אָפגעלעבט, אָבער די אַלע יאָהרען זיינען דאָך אַריבער, ווי אין אַ נעבעל. מחמת שיכרות, געשלעג און נויטה האָט ער דאָך גאָר ניט געפיהלט, אז ער לעבט מיט איהר. און גראַד ווי אויף צו לחכעים, איז די אַלטע געשטאָרבען פונקט דע-מאָלט, אז ער האָט גענומען פיהלען, אז ער האָט רחמנות איבער איהר, אז ער קען אָהן איהר ניט לעבען, אז ער איז מור'דיג יאָהרדיג געגען איהר.

— זי איז דאָך בעטלען געגאנגען! — דערמאָנט ער זיך — איך אליין פלעג זי דאָך שיקען בעטלען ביי לייטען אַ שטיקעלע ברויט. אַ חתונה'קע! אזא בהמה, האָט געדארפט לעבען גאָך אַ יאָהר צעהן, אַ ניט מיינט זי, אז איך בין אין אמת'ן אזא... הייליגע מאַמע, וואָהין פאָהר איך צום טייפּעל? איצט דאַרף מען זי פיהרען ניט היילען, נור בעגראָבען. קירעווע זיך אויס!

דער שניצער קירעוועט זיך אויס צוריק און שמייסט די קליאט-
טשע מיט אלע קרעפטען. דער וועג ווערט מיט יעדער שטונדע אלץ
ערגער און ערגער. דעם געשפאן זעהט מען איצט אין גאנצען ניט.
צייטענווייז פאָהרט ארויף דער שליטען אויף א יונגער יאָלקע, א
דונקעלע זאך טהוט א קראץ דעם שניצער איבער די הענד, פליהט
פערביי די אויגען און ווידער רוקט זיך אָן א ווייסע, דרעהענדיגע
וואנט.

— ווי איך וואָלט וועלען אָנהויבען צו לעבען פון דעם סאַמען אָנ-
פאנג — טראכט דער שניצער.

ער דערמאָנט זיך, אז מאַטערענא איז מיט פערציג יאָהר צוריק
געווען א יונגע, א שעהנע, א פרעהליכע, פון א רייכען הויז. מען האָט
זי אויסגעגעבען פאַר איהם, ווייל מען האָט געמיינט, אז מיט אזא
קינסטלער א שניצער, ווי ער, וועט זי לעבען גליקלאך. און זי וואָלט
מיט איהם געווען גליקלאך אויך, ווען ניט זיין שיכור'ן. באַלד נאָך
דער חתונה האָט ער זיך אן אָנגעשנאָסקעטער אַוועקגעלייגט אויף דער
אווווען און האָט זיך ביז היינט ניט אויסגעניכטערט. די חתונה גע-
דענקט ער, אָבער נאָך דער חתונה, כאַטש דער'הרג'עט איהם, געדענקט
ער ניט, הויז סייידען דאָס, אז ער האָט געשיכורט, געשלאָפּען, געזי-
דעלט און געשלאָגען זיך. אזוי זיינען געגאנגען פערלאָרען פערציג
יאָהר.

די ווייסע שנע-וואָלקענס ווערען ביסלעכווייז גרוי, די נאכט
פאלט צו.

— וואָהין פאָהר איך? — טהוט זיך א כאַפּ דער שניצער —
מען דארף בערגראָבען, און איך פאָהר אין שפיטאַל... איך בין
משוגע, וואָס?

דער שניצער קירעוועט אויס ווידער די קליאטשע און שמייסט
זי. די קליאטשע שטרענגט אָן איהרע לעצטע כוחות און, סאָפּענדיג
מיט די נאָזלעכער, לאָזט זי זיך לויפּען שנעלער. דער שניצער האַקט
איהר מיט דער בייטש איבער'ן רוקען, האַקט און האַקט... אַהינטער
הערט זיך עפּעס א קלאַפּען און ער, כאַטש ער קוקט זיך ניט אום,
ווייס אז דאָס קלאַפּט אזוי דער קאָפּ פון דער טויטער אָן דעם שליטען.
און אין דער לופּטען ווערט אלץ פינסטערער און פינסטערער, דער ווינד
ווערט אלץ קאַלטער און שניידענדיגער...

— אנהויבען צו לעבען ווידער פון דעם סאמען אנהויב — טראכט דער שניצער — נייע געצייג קויפען, בעשטעלונגען אָננעהמען... דאָס גאַנצע געלד דער אלטער אָפגעבען... יא! און פלוצים פערלירט ער די לייצעס, זוכט זיי, וויל זיי אויפֿ-הויבען און קען ניט; די הענד אַרבייטען ניט... — אלץ איינס — טראכט ער — די קליאַטשע וועט אליין דעם וועג טרעפען... כאַפען דערוויילע אַ דרעמיל... ביז דער לויז אויס-שלאַפען זיך...

דער שניצער פערמאַכט די אויגען און דרעמילט. אין אַ וויילע אַרום הערט ער, אז די קליאַטשע איז שטעהן געבליבען. ער עפענט די אויגען און דערזעהט פאַר זיך עפעס דונקעלעס, אַ הויז צו אַ קופּע... ער וואָלט אַרויסגעקראָכען פונ'ם שליטען און אַ קוק געטהאָן, וואָרום די קליאַטשע איז שטעהן געבליבען, אָבער איבער'ן גאַנצען גוף איז צוגאַסען אַזאַ שווערע פּוילקייט, אז בעסער דערפראָרען צו ווערען, איידער אַ ריהר צו טהאָן זיך פון דעם אָרט. און ער שלאַפּט איין רוהיג.

ער כאַפּט זיך אויף אין אַ גרויסען צימער מיט געפאַרבטע ווענד. פון די פענסטער שטראָמט אַ העלער שיין פון דער זון. דער שניצער זעהט פאַר זיך מענשען און די ערשטע זאך וויל ער זיך אַרויסווייזען פאַר אַ סטאַטיק, אַ מענשען מיט שכל. — מען האָט געדאַרפט בעשטעלען אַ גאָטעס-דיענסט פאַר דער פערשטאַרבענער, ברידערלאך! — מאַכט ער — מען האָט געדאַרפט נאָכ'ן גלח שיקען... — נו, גוט, גוט! ליעג'זשע! — ברעכט איהם אונטער עמיצענ'ס קול.

— טאַטעלאך! פאַוועל איוואַניטש! — וואונדערט זיך דער שניצער, דערזעהענדיג פאַר זיך דעם דאָקטאָר: — וואָהלטהעטער מינער! אייער וואויל געבורט! ער וויל אויפשפּרינגען און אַ וואָרף טהאָן זיך דעם דאָקטאָר צי די פיס, פיהלט אָבער, אז הענד און פיס פאָלגען איהם ניט. — אייער וואוילגעבורט! וואו זיינען מיינע פיס? וואו זיינע מיינע הענד?

— זענען זיך מיט דיינע הענר און פיס ... אָפּגעפּראָרען! ...
 נו, נו ... וואָס וויינסטו? האָסט געלעבט אַ זעקס צעהנדליג יאָהר —
 גענוג!

— אַ צרה! אייער וואויל געבורט, עס איז דאָך אַ צרה! זייט
 מיר מוחל, פּרייז'ל! ... נאָך אַ פינף-זעקס יאָהרעלאך ...
 — צרוואָס?

— די קליאַטשע איז דאָך אַ פרעמדע, מען מוז זי אָפּפיהרען ...
 די אַלטע מקבר זיין ... און ווי גיך דאָס אַלעס מאַכט זיך אויף דער
 וועלט! אייער וואויל געבורט! פּרייז'ל! איוואן סטעפּאַניטש! אַ פּוש-
 קעלע פאַר סיגארען פון דער בעסטע קאָרע! אַ קראָקעטיק'ל וועל איך
 פאַר אייך אויסשניצען ...

דער דאָקטאָר טהוט אַ מאַך מיט דער האַנד און געהט ארויס.
 עס איז נאָכ'ן שניצער! ...

ווייבער

אין דער דאָרף רייבוזש, פונקט געגענאיבער אַ קלויסטער שטעהט אַ צוויי־שטאָק הייז אויף אַ שטוינערנעם פונדאמענט און מיט אַן אייזערנעם דאָך. אויף דעם ערשטען שטאָק וואוינט מיט זיין הויזגעזינד דער בעל הבית אליין פונ'ם הויז, פיליפ איוואנאָוו קאַשין, אָדער „דיר־דיא“, ווי זיין צונעמעניש איז. דער אויבערשטער שטאָק, וואו זומער ווערט מען דערשטיקט פאַר היטץ און ווינטער — דערפראָרען פאַר קעלט — איז אַ גאַסטהייז, וואו עס שטעהן איין דורכרייזענדע בע־אמטע, סוחרים און גוטס־בעזיצער.

דיודיא האַלט אין פאכט פּעלדער, האַלט אַ שענק אויפ'ן גרויסען שלאָך, האַנדעלט אי מיט דיענעכץ, אי מיט האָניג, אי מיט פיה, אי מיט פויגלען, און האָט שוין אָפגעלייגט אַן אכט טויזענדער, וואָס ליע־נען ביי איהם אין דער שטאָדטישער באַנק.

זיין עלסטער זון פיאָדער אַרבייט אויף אַ פאַבריק אַלס עלסטער מעכאַניק און איז, ווי די פויערים זאָגען, ווייט אַוועק באַרג אַרויף, אזש מיט דער האַנד איהם נישט צו דערגרייכען; פיאָדער'ס ווייב, סאָפּיא, אַ מיאוס'ע און קרענקליכע פרוי, וואוינט מיט'ן שווער אין הויז, זי האַלט פסדר אין איין קלאָגען און יעדען זונטאָג פאַהרט זי אין שפיטאַל זיך היילען.

דער צווייטער זון דיודיא'ס, דער האַרבאַטער אליעשקא, וואוינט מיט'ן פאָטער. ניט לאַנג האָט ער חתונה געהאַט מיט וואַרוואַראַ, אַ טאָכטער פון אַרימע עלטערען. די דאָזיגע וואַרוואַראַ איז אַ שעהנע, געזונדע, יונגע פרוי, אַ גרויסע פראַנטיכע. אַז געסט קומען, בעאַמטע, צו סוחרים, ווילען זיי ניט אַנדערש, אַז נור וואַרוואַראַ זאָל זיי דעם סאַמאָואַר דערלאַנגען און די בעט אויסבעטען.

אין איין שעהנעם פאַרנאָכט אין מאָנאַט יוני, בעת די זונן איז

פערנאנגען און אין דער לופטען האָט געשמעקט מיט הייה און וואַרי-
טען מילך, איז צו דירדיא'ן אויפ'ן הויף ארויפגעפּאָהרען אַ פשוטער
וואָגען, אויף וועלכען עס זיינען געזעסען דריי פארשוויגען : אַ מאַן אַ
יאָהר דרייסיג, אין אַ לייווענדענעם אנצוג, נעבען איהם אַן אינגעל
אַ יאָהר אַכט, אין אַ לאַנגען שוואַרצען ראָק מיט גרויסע ביינערנע קנעפּ,
און דער פוהרמאַן, אַ יונגער בחור אין אַ רויטען העמד.

דער בחור האָט אויסגעשפּאַנט די פערד און זיי ארויסגעפיהרט
אין דרויסען, אָפּהיילען זיך. דער דורכרייזענדער האָט זיך איינגעוואַ-
שען, איבערגע'צלם'ט זיך געגען קלויסטער, דערנאָך האָט ער אויסגע-
שפּרייט נעבען וואָגען אַ לייווענד און זיך געזעצט מיט'ן אינגעל עסען ;
ער האָט געגעסען לאַנגזאַם, מעשה סטאַטיק, און דירדיא, וואָס האָט
שוין אויף זיין לעבען געזעהן פיעל דורכרייזענדע, האָט באַלד דערקענט
נאָך זיין האַלטען זיך און מאַנירען, אז ער איז אַ מאַן אַ טיכטיגער, אַן
ערענסטער, וועלכער ווייס זיין אייגענע ווערדע.

דירדיא איז געזעסען אויפ'ן גאַנץ אין איין וועסט, אָהן אַ היטעל
און געוואַרט, אז דער גאַסט זאָל פערפיהרען אַ געשפּרעך. ער איז גע-
וואוינט געווען, אז די דורכרייזענדע זאָלען אין די אַבענדען, איידער זיי
געהען שלאָפּען, דערצעהלען פערשיעדענע געשיכטעס, און ער האָט
ליעב געהאַט צו הערען די דאָזיגע געשיכטעס.

זיין אַלטע אפאנאסיעווא און זיין שנור סאָפּיא האָבען געמאָלקען
די קיה אונטער'ן וועטער-דאָך ; די צווייטע שנור וואַרוואַראַ איז גע-
זעסען ביי אַן אָפּענעם פענסטער אויפ'ן צווייטען שטאָק און האָט
געקנאַקט „פּאָדאָלנעס“.

— דאָס אינגעל איז מסתמא דיינס ? — האָט דירדיא זיך געווענ-
דעט צום גאַסט.

— ניין, אַ יתום'ל... האָב איהם צו זיך צוגעשריעבען... גע-
וואָלט אַ מצוה פעררדיענען, די נשמה רעטען.

זיי האָבען זיך צורעדט. דער דורכרייזענדער הפנים האָט גאָר ניט
פיינד געהאַט צו ריידען און דירדיא האָט זיך באַלד דערוואוסט פון
זיינע רייד, אז ער איז אַ שטאָדט-מענש, אַ בעל הבית פון אַ הויז,
אז מען רופט איהם מאַטוועי סאַוויטש, פּאָהרט אָנקוקען די סעדער,
וואָס ער האַלט ביי די דייטשע קאָלאָניסטען, און אז דעם אינגעל'ס
נאָמען איז קוזקאַ.

דער אכענד איז געווען א הייסער און א שטיקענדער. שלאָפֿען
האָט זיך קיינעם נישט געוואָלט.

ווען עס איז געוואָרען פינסטער און אויפ'ן הימעל האָבען זיך וואו-
ניט-וואו בעוויזען שטערענדלאך, האָט מאַטוועי סאָוויטש אָנגעהויבען
צו דערצעהלען, ווי אזוי ער האָט צוגענומען צו זיך קוקא'ן. אפאנא-
סיעווא און סאָפּיא זיינען געשטאַנען פון ווייטען און האָבען זיך צוגע-
הערט, און קוקא איז אוועק צו די טויערען.

— דאָס איז, זיידוני, אַ לאַנגע געשיכטע — האָט דער דורכ-
רייזענדער דערצעהלט — און אז איך זאָל דערצעהלען אלעס כסדר,
ווי דאָס איז געווען, וואָלט איך אין איין נאכט עס נישט אויסדער-
צעהלט.

מיט צעהן יאָהר צוריק האָט אויף אונזער גאס, פונקט אין דעם
צווייטען הויז פון מיינעם, אויף דעם זעלבען פלאץ, וואו עס שטעהט
איצט אַ פאַבריק פון אויל און ליכט, געוואוינט די אלמנה מאַרפּא ס'י-
מאָנאָוואַ קאפּלוצעווא. די אלטע האָט געהאַט צוויי זיהן: איינער איז
געווען אַ קאָנדוקטאָר אויפ'ן אייזענבאַהן, און דער צווייטער, וואַסיא,
אין מיינע יאָהרען האָט געוואוינט מיט זיין מאַמע'ן אין דער-היים.
דער זעליגער מאַן פון דער אלמנה, דער אלטער קאפּלונצעו האָט
געהאַלטען פערד, אַ פינף פּאָאָר, און אַרויסגעשיקט איבער דער שטאָדט
וואָגענס פאַר משא.

אז ער איז געשטאָרבען, האָט זיין אלמנה ווייטער אָנגעהאַלטען;
די פערד און וואָגענס און געפיהרט דאָס געשעפט נישט ערגער פון איהר
זעליגען מאַן, אזוי, אז מאַנכע טעג האָט איהר דאָס דאָזיגע געשעפט
אַריינגעבראַכט אַ פינף רובעל ריינעם פערדיענסט.

איהר זוהן וואַסיא האָט אויך געהאַט זיינע פערדיענסטען. ער
האָט געהאָדעוועט גרויסע טויבען און זיי פערקויפט צו בעלנים. תמיד
פלעגט מען איהם זעהען שטעהן אויפ'ן דאַך, מיט אַ בעזים אין האַנד.
וואַרפט דעם בעזים אין דער הויך און פייפט, און די טויבען הויבען זיך
צום הימעל, און איהם איז אַלץ וועניג, וויל, זיי זאָלען נאָך העכער
פליהען. אויסער דעם, פלעגט ער כאַפּען אַנדערע פויגלען, ווי טשיי-
זשיקעס און סטאַארס, און אליין שטייגלאַך געמאַכט... דאכט זיך, א
נאָריש געשעפט, פונדעסטוועגען אַ צעהן רובעל אַ חורש האָט ער פון
דעם געהאַט.

קורץ: געהט אזוי אוועק א שטיקעל צייט, פלוצים נעהמט אָב ביי דער אלמנה הענד און פיס, לייגט זי זיך אוועק אין בעט. בלייבט די הויז אָהן א בעל הבית'טע, און א הויז אָהן א בעל הבית'טע איז ווי א מענש אָהן אויגען.

שלעכט, וואָס טהוט מען? איז די אלמנה זיך מיישב, זי וועט חתינה מאַכען וואַסיא'ן און וועט א שנור ארייננעהמען אין שטוב. לאָזט זי צו זיך רופען א שדכנ'טע. אַהער—אַהין, די ווייבער האָבען זיך ירכנעשמועסט, און וואַסיא איז אוועק אַנקוקען בלזות.

האָט ער זיך א שדכן געטהאָן צו דער טאָכטער פון דער אלמנה סאמאכוואליכע, צו מאַשענקא'ן, הייסט עס. עס האָט נישט לאַנג גע-דויערט, און זיי האָבען חתונה געהאַט, מיט מזל.

דאָס מיידעל איז א יונגע, א יאָהר זיעבענצעהן אַלט, א קליינס און דיקס, מיט א ווייסען, חן'עוודיגען פנים און מיט אַלע מעלות, אָט ווי א ריכטיגע פריילעך; און נדן פעהלט אויך ניט: פינף הונדערט רובל בעל מזומנים, א בהמה און בעטגעוואנד...

די אלטע, אזוי ווי דאָס האַרץ וואָלט איהר פריהער געזאָגט, נעהמט א דריי טעג נאָך דער חתונה און טראָגט זיך אָפ אַהין, וואו עס זיינען נישטאָ ניט קיין קראַנקהייטען און ניט קיין קרעכצען.

דאָס יונגע פאָאָר'ל האָט א טרויער געטהאָן און אוועק לעבען א גור טען טאָג. זייער גליק האָט אָבער נישט לאַנג אָנגעהאַלטען: אין א האַלב יאָהר אַרום קלאַפט אָן א נייע צרה אין זייער טהיר: עפענט!... וואָס איז? מען רופט איהם זיך שטעלען צו סאָלאַטען. האָט מען איהם צוגענומען פאַר א סאָלאַט, אַרומגעגאַלט דעם שטערן און אוועק געשיקט אין די פוילישע געגענדען.

מסתמא אזוי בעשערט, מען קען זיך ניט העלפען. אז ער האָט זיך אויפ'ן הויף געזעגענט מיט זיין ווייב, איז ער געווען רוהיג, אָבער אז ער האָט דערנאָך א קוק געטהאָן אויפ'ן דאָך אויף די טויער, האָט ער זיך אזוי צוריאָמערט, אז עס איז א רחמנות געווען צו קוקען.

די ערשטע צייט האָט מאַשענקא, אום אז איהר זאָל ניט אומע-טיג זיין, אריינגענומען צו זיך איהר מאַמא'ן. יענע איז מיט איהר אָפגעווען, ביז זי האָט געבאָרען קוקא'ן און דערנאָך איז זי אוועקגע-פאָהרען אין אַנאָדער שטאָרט, צו א צווייטער פעהיראטהער טאָכ-טער, און דעמאָלט איז מאַשענקא אליין פערבליבען מיט איהר קינד.

איז די גאנצע בעל הבית'שקייט געבליבען אויף איהר קאפ. די פינף פוהרמאנעס זיינען שיכורים, מען דארף אכטונג געבען אויף די פערד און וואָגענס, און דאָרט איז איינגעפאלען דער פארקאן און דאָ האָט זיך די סאָושע אינ'ם קוימען אָנגעצונדען. אַ ווייבערשער מוח איז ניט גרויס גענוג, אום דאָס אַלעס אַרומצונעהמען. קורץ, האָט זי אָנגעהויבען צוגעהן צו מיר, עצות פרעגען. אַ נאָהענטער שכן איהרער, פלעג איך קומען צו איהר און איהר אויסהעלפען מיט אַן עצה, מיט אַזאַ זאָך, מיט אַנאָדערער...

פערשטעהט זיך, אַז מען געהט שוין אַרײַן אין שטוב, טרינקט מען אויס אַ גלעזעלע טהעע, מען שמועסט אַ וויללע, מען קען ניט זיין קיין דבר אחר. אַ מענש בין איך געווען אַ יונגער, אַ „געבילדעוועטער“, האָב לייעב געהאַט צו ריידען וועגען פערשיעדענע זאַכען; זי איז אויך געווען אַ געבילדעוועטע און אַ העפליכע. האָט זיך אָנגעטהאָן ריין און זומער-צייט איז זי אָהן אַ שירם נישט אַרויסגעגאָנגען.

עס פלעגט זיך טרעפּען, איך פערפיהר מיט איהר אַ שמועס וועגען געטליכעס אָדער וועגען פאָליטיקע, שמייכלט עס איהר און זי איז מיר מכבד מיט טהע און איינגעמאַכט... מיט איין וואָרט, אום ניט לאָנג צו ברייען, זיידוניו, וועל איך דיר גור זאָגען, אַז עס האָט נישט גענומען קיין איין יאָהר, ווי דער שטן מקטרוג, דער פּיונד פון דעם מענשליכען געשלעכט, האָט מיר דעם מוח אין גאַנצען צומישט. איך האָב גענוג מען בעמערקען, אַז ווען איך געה נישט צו איהר, איז מיר אומעטיג, געפין איך זיך נישט קיין אָרט. האָב איך גענומען צו איהר געהן אָפטער און אָפטער. דאָ קום איך צו איהר מיט אַן אויסרייד: „מען דארף אייך אַריינשמעלען די ווינטערדיגע פענסטער“ און זיך מיר דאָרט אָפּ אַ גאַנצען טאָג און לאָז נאָך איבער אַ צוויי פענסטער אויף מאָרגען אין אַנאָדערמאָל מיט אַנאָדער אויסרייד: „די טויבען האָט מען געדארפט איבערצהעלען, צו אַלע זיינען גאַנץ“ און אַזוי ווייטער...

און בין איך צו איהר אין שטוב נישט געגאָנגען, האָב איך מיט איהר גערעדט איבער'ן פארקאן, און צום סוף האָב איך צום פארקאן צוגעמאַכט אַ טירעל, אַז איך זאָל קענען גלייך דורכגעהן פון מיין הויף אויף איהרען.

דאָס ווייבערשע געשלעכט טהוט אַן אויף דער וועלט אַ סך צרות, ברענגט אַ סך זינד און פערשיעדענע פערברעכענס. ניט גור מיר, זינד

דינע בשר ודם'ניקעס, נור אפילו הייליגע צדיקים זיינען צוליעב דעם ווייבערשען געשלעכט געשטרויבעלט געוואָרען. מאַשענקא האָט מיך ניט אָפּגעלאָזט פון זיך. אַנשטאָרט, וואָס זי זאָל דעם מאַן געדענקען און זיך היטען, האָט זי גענומען און זיך פערליעבט אין מיר ...

איך האָב גענומען באַמערקען, אַז איהר איז אויך אומעטיג און אַז זי דרעהט זיך אַלץ אַרום פאַרקאָן און קוקט דורך די שפּאַרינעס אַלץ צו מיר אויפ'ן הויף. האָט די פאַנטאַזיע די געהירען אין מיין קאָפּ פערדרעהט ...

דעם דאָנערסטאָג פון דער הייליגער וואָך געה איך מיר גאַנץ פריה, אקערשט בעגינען, אַרויס אויפ'ן מאַרק. איך געה פערביי איהר טויער, ערשט דער שטן מקטרוג טהוט מיך אַ כאַפּ אָן. איך טהו אַ קוק דורך איהר טויער, ערשט זי שטעהט אין מיטען הויף און קאָרמעט די ענטלאַך. האָב איך זיך ניט איינגעהאַלטען און זי אַ רוף געטהאָן. איז זי צוגעגאַנגען צום טויער און קוקט אויף מיר. איהר פנים'ל איז ווייס, חן'עוודיג, די אויגלאַך אַזוינע גוטניקע, פערשלאָפענע ... איז זי מיר זעהר געפעהלען געוואָרען און האָב איהר גענומען וואָגען קאָמפלימענטען אַקוראַט, ווי מיר וואָלטען נישט ביים טויער געשטאַנען, נור וואָלטען אויף איהר געבורטסטאָג פערבראַכט. איז זי רויט געוואָרען, לאַכט און קוקט מיר אַלץ אין די אויגען אריין ... האָב איך מיין פערשטאַנד פערלאָרען, און איך געהם און ערקלעהר איהר מינע אַלע ליכע-גע-הילען ... דאָס זי געעפענט דעם טויער, מיך אריינגעלאָזט און פון יענעם איי דער פריה אָן האָבען מיר גענומען לעבען, ווי מאַן און פרוי.

פון דער גאס איז אַרויפגעלאָפען אויפ'ן הויף דער האָרבאַטער אליעשאַ און, נישט קוקענדיג אויף קיינעם, איז ער אַ פערסאָפּעטער אַדיינגעלאָפען אין שטוב. אין 10 מינוט אַרום איז ער אַרויסגעלאָפען פונ'ם שטוב מיט אַ האַרמאָניק און, קלינגענדיג מיט קופערנע מטבעות, וואָס זיינען געלעגען: ביי איהם אין דער קעשענע, און קנאַקענדיג פאַדאַלנעס, איז ער פערשוואַנדען הינטער'ן טויער.

— און ווער איז דער ? — האָט געפרעגט דער דורכרייזענ-

דער.

— מיין זוהן אליעשאַ — האָט געענטפערט דיודיא — דער טויר געניכטס איז אַוועק הוליען. ער איז ביי אונז אַ קריפּעל, דערפאַר לאָזען מיר איהם.

— נור ער הוליעט מיט די יונגאטשעס, נור ער הוליעט! — האָט אַ זיפֿן געטהאָן אפּאנאָסיעווא—פאַר יום טוב האָט מען איהם חתונה געמאַכט, געמיינט, ער וועט בעסער ווערען, ערשט ער איז נאָך פיעל ערגער געוואָרען.

— עס האָט נישט געהאַלפּען, אומזיסט נור אונגליקלאַך גע- מאַכט אַ פרעמד מיידעל — האָט דיודיא געזאָגט.

פון ערגעץ הינטערן קלויסטער האָט זיך גענומען גיסען אַ זיסער, טרויעריגער געזאָנג. קיין ווערטער האָבען זיך נישט געהערט. נור שטיי- מען: צוויי טענאָרען און איין באַס. מחמת אַלע האָבען זיך צוגעהערט צו דעם געזאָנג, איז אויפֿ'ן הויף געוואָרען שטיל, שטיל...

צוויי שטימען האָבען פֿלוצים איבערגעריסען דעם געזאָנג מיט אַ הילכענדיגען געלעכטער און די דריטע שטימע, אַ טענאָר, האָט גענומען אַזאַ הויכען טאָן, אַז אַלע האָבען נישט ווילענדיג אַ קוק געטהאָן ארויף, צום הימעל, אַזוי ווי די שטימע וואָלט דאָרט דעם הימעל דער- גרייכט.

וואַרוואַר אַז אַרויס פֿונ'ם שטוב און, פערשטעלענדיג די אויגען מיט אַ האַנד, אַזוי ווי קעגען דער זונן, האָט זי אַ קוק געטהאָן אויפֿ'ן קלויסטער.

— דאָס זינגען דעם גלח'ס זוהן מיט'ן לעהרער — האָט זי גע- זאָגט.

ווידער האָבען די דריי שטימען הינטער'ן קלויסטער גענומען זינגען. דער דורכרייזענדער האָט אַ זיפֿן געטהאָן און דערצעהלט וויי- טער:

— אַט אַזוי, זיידוני, טרעפּען געשיכטעס אויף דער וועלט. אין צוויי יאָהר אַרום האָבען מיר בעקומען אַ בריעה פון וואַסיא'ן אויס וואַרשוי. ער שרייבט, אַז נאָטשאַלסטוואָ שיקט איהם אָפּ אַהיים, ווייל ער איז קראַנק.

צו יענער צייט האָב איך שוין געהאַט די נאַרישקייט אַרויסגע- שלאַגען פֿונ'ם קאַפּ און מען האָט מיר גערעדט אַ שידוך מיט אַ וואַוי- לער כּלָה; איך האָב נור נישט געוואוסט, ווי אַזוי בינד איך זיך אָפּ פון דער ליבע-אַנשיקעניש. יעדען טאָג האָב איך זיך געקליבען איבערצור- ריידען מיט מאַשא'ן און איך האָב אַלץ אַרומגעקלערט, ווי טהוט מען

א רייד מיט איהר אזוי, אז זי זאל זיך ניט צוקוויטשען אויפ'ן ווייבער-שען שטייגער.

דער בריעף האָט מיר ארויסגעהאַלפּען. מיר האָבען איהם איבער-געלעזען מיט מאַשאַ'ן, זי איז ווייס געוואָרען, ווי שנעע, און איך טרו איהר אַ זאָג :

— געלויבט איז גאָט, איצט וועסטו ווידער ווערען אַ פּרזי פון אַ מאַן.

מאכט זי :

— איך וועל מיט איהם ניט לעבען.

— וואָס הייסט ? — מאַך איך — ער איז דאָך דיין מאַן ?

ענטפערט זי :

— איך קען ניט ... איך האָב איהם קיינמאָל ניט לייעב געהאַט.

מיט גוואַלד האָט מען מיר חתונה געמאַכט מיט איהם, די מאמע האָט מיך גענויט.

— וואָס דרעהסטו דאָרט מיט דער צונג, בהמה ? — זאָג איך —

איך פרעג דיך : האָסטו מיט איהם חתונה געהאַט אינ'ם קלויסטער, אָדער ניין ?

— חתונה געהאַט — ענטפערט זי — אָבער איך האָב דיך לייעב

און ביז מײן טױט וועל איך לעבען מיט דיר ... מעגען לײט לאַכען, מיך האָרט נישט ...

זאָג איך צו איהר :

— דו ביזט דאָך עפעס אַ פּרומע און האָסט געלעזען דעם הייליגען

געבאָט, ווייסטו דאָך, וואָס דאָרט איז אָנגעשריעבען ?

— חתונה געהאַט מיט אַ מאַן, מוז מען מיט'ן מאַן לעבען —

האָט אונטערגעכאַפט דיוריאַ.

— מאַן און ווייב איז איין לײב. מיר האָבען געזינדיגט — זאָג

איך — דאָרף אַמאָל זיין גענוג, מען דאָרף געוויסען האָבען, אָן גאָט

זיך דערמאָנען. זאָלען מיר זיך מודה זיין פאַר וואַסיאָ'ן, ער איז אַ

מענש אַ שטילער, אַ שוואַכיקער — זאָג איך — וועט ער אונז נישט

דער'הרג'ענען. און עס איז בעסער צו ליידען פון אַ געזעצליכען מאַן

אויף דער וועלט—זאָג איך—איידער צו ליידען אויף יענער וועלט די

מורא'דיגע ענוים... וויל זי מיך נישט הערען, טענה'ט אַלץ איהר'ס :

„איך האָב דיך לייעב“ — און דאָס אַלעס.

קומט צו פאָהרען וואַסיא שבת אין דער-פריה, ערב פון דעם יום טוב „טראַאיצא“. איך האָב דאָס אלעס געזעהען דורך די שפּארינעס פונ'ם פארקאָן. לויפט ער אריין אין שטוב, קומט באלד ארויס אויפ'ן הויף מיט קוזקא'ן אויף די הענד, לאַכט און וויינט, קושט קוזקא'ן און קוקט אין דער זעלבער צייט צו די טויבען אויפ'ן דאָך — אי קוזקא'ן ווילט זיך איהם האַלטען, אי צו די טויבען ציהט איהם. אַ ווייכער מענטש געווען, מיט אַ ווייך האַרץ.

דער טאָג איז פאָראַיבער רוהיג, אָהן שום סקאַנדאַלען. פאַרנאָכט האָט דער קלויסטער גענומען קלינגען צו גאָט'ס געבעט, טראַכט איך מיר: מאָרגען איז „טראַאיצא“, היינט וואָרום פוצען זיי ניט אויס דעם טויער און דאָס הויז מיט גרינס? עפעס איז דאָרט נישט גלאַט — טראַכט איך. בין איך אַוועק צו זיי.

איך קום אריין צו זיי אין שטוב, ערשט וואַסיא זיצט אויף דער ערד אין מיטען צימער, גלאַצט מיט די אויגען, ווי שיכור, און איבער די באַקען קאַפען טרעהרען און די הענד טרייסלען זיך; ער געהמט ארויס פון אַ פעקעל בייגעל, לעקעבלאָך און פערשיערענע פרעזענטען און שמיסט זיי אויף אלע זייטען איבער'ן שטוב.

קוזקא — ער איז דעמאָלט אלט געווען דריי יאָהר — פּויעט אַרום איבער דער פאָדלאָגע און שפּאַרט זיך די לעקעבלאָך אינ'ם מויל אריין.

מאַשענקאַ אליין שטעהט געבען דער אויווען, ווייס ווי קאלף, טרייסעלט זיך אין גאַנצען און מורמעלט:

— איך בין דיר נישט קיין ווייב, איך וויל מיט דיר נישט לע-
בען...

און נאָך אַזוינע נאַרישקייטען.

האָב איך זיך אַ וואָרף געטהאָן וואַסיא'ן צו די פיס און זאָג:

— מיר האָבען געזינדיגט געגען דיר, וואַסילי מאַקסימיטש, זיי אונז מוחל.

דערנאָך בין איך אויפגעשטאַנען און מאַך צו מאַשענקאַ'ן אַזוי, אַט ווי איהר הערט:

— איהר מאַריא סעמיאָנאָוואַ — זאָג איך — איהר דאַרפט איצט וואַסיא'ן די פיס וואַשען און דאָס וואַסער טרינקען. און זייט

איהם א גוטע ווייב און בעט גאט פאר מיר, ער זאל מיר מיינע שווערע זינד מוחל זיין.

אקוראט ווי גאט אליין וואלט מיר די דאזיגע ווערטער אינ'ם מויל אריינגעלייגט, איך האב זי גוט אויסגע'מוסר'ט, מיט געפיהל, אזש שיער-שיער האב איך זיך אליין נישט צורוייגט.
אין א צוויי טעג ארום קומט צו מיר וואסאיא.

— מאטיושא — זאגט ער — איך בין מוחל אי דיר, אי איהר, זאל זיין אזוי, פערפאלען. זי איז א סאלדאטקע, א יונגע פרוי, עס איז שווער נישט צו זינדיגען. ניט זי איז די ערשטע און ניט זי איז די לעצטע. איין זאך וויל איך נור פון דיר: מיר זאלען לעבען אזוי, אקוראט ווי צווישען אונז וואלט גאר נישט גע'פארגעקומען און אפילו מיט א מינע זאלסטו ניט ארויסווייזען, אז עס האט עפעס געטראפען און איך וועל זיך שוין סטארען, זי זאל מיך ווידער אנהויבען צו לייעבען.
די האנד מיר דערלאנגט, טהעע מיט מיר געטרונקען און איז אזועק א פרעהליכער.

נו, טראכט איך, דאנקען גאט, און מיר איז אליין פרעהלאך גע-
ווארען אויפ'ן הארצען, וואס דאס האט זיך אזוי געענדיגט.
אבער ווי נור וואסאיא איז ארויס פון מיין שטוב, איז מאשענקא אריינגעלאפען. אן אונגליק און גאר! ווארפט זיך מיר אויפ'ן האלז, וויינט און בעט זיך:

— האב רחמנות, ווארף מיך ניט אזועק, לעבען אהן דיר קען איך ניט.

— וואס פאר א חצופה! — האט דיודיא א זיפץ געטהאן.
— האב איך אויף איהר גענומען שרייען, טופען מיט די פיס, ארויסגעשלעפט זי אין פיהרהויז און די טהיר פונ'ם הויז פעררי-
געלט.

— געה — שריי איך — צו דיין מאן! מאך מיך ניט צו שאנד פאר לייטען, האב מורא פאר גאט!

און אזוי יעדען טאג די זעלבע געשיכטע.
איינמאל אין דער-פריה שטעה איך ביי זיך אויפ'ן הויף נעבען פערד-שטאל און פערריכט א צוים'ל. פלוצים, זעה איך, זי לויפט דורך דער טהיר ביים פארקאן צו מיר אויפ'ן הויף. א בארפוסע, אין איין אונטערקליידעל, לויפט זי. זי דערזעהט מיך און טהוט זיך א ווארף

צו מיר, ווי א משוגענע, כאפט זיך אן מיט ביידע הענד אן דעם צוימעל, שמירט זיך אויס אין גאנצען מיט דיעגעכץ, טרייסעלט זיך און וויינט...

— איך קען ניט לעבען מיט'ן העסליכען — וויינט זי — איך האב קיין כוחות ניט פאר דעם! אויב דו ליעבסט מיך ניט, טא דער'הרג'ע מיך!

איך בין ביז געוואָרען און האָב איהר א פאָר מאָל דערלאַנגט מיט'ן צוים'ל און אין דיעזער צייט לויפט אן וואַסיא דורך דער טהיר'ל און שרייט מיט א בענומענעם קול:
— שלאָג ניט! שלאָג ניט!

און אליין איז ער צוגעלאָפּען צו איהר, אזוי ווי א ווילדער, האָט אַ הויב געטהאָן די האַנד אין דער הויך און גענומען זי שלאָגען; האָט זי געשלאָגען אפריהער מיט די פויסטען גאָר אָהן רחמנות, מיט אלע זיינע קרעפטען, דערנאָך האָט ער זי אַ שלידער געטהאָן אן דער ערד און זי גענומען טופּען מיט די פיס... איך האָב איהם געוואָלט אַפרייסען פון איהר, און ער האָט נאָך אַ כאַפּ געטהאָן די לייצעס און גענומען זי האַקען מיט די לייצעס... שלאָגט, ממית'ט זי און קוויטשעט בשעת מעשה ווי א ציווילדעטער, יונגער זשערעבטשיק: היריהי!... — מען האָט געדארפט דיר אזוי פּערגעבען מיט די דאָזיגע לייצעס! — האָט וואַרוואַראַ אַ בורטשע געטהאָן. אַפּטערטענדיג: — מערדער וואָס איהר זייט, אַט אזוי ברענגט איהר אום אונזערע שוועס-טער...

— שווייג, דו! — האָט אויף איהר אָנגעשריען דיודיא — שקא-פע דו!

— היריהי! — האָט דער דורכרייזענדער ווייטער דערצעהלט — עס איז געקומען צו לויפען איינער פון זיינע פוהרמאַנעס און איך האָב נאָך אַ רופּ געטהאָן מיין אַרבייטער אויף און זאָלע דריט האָבען מיר אַרויסגעריסען מאַשענקא'ן פון זיינע הענד און אַ האַלב טויטע זי אַוועקגעפיהרט צו איהר אַהיים. אַ תּרפּה און גאָר!

דעם זעלבען טאָג פאַרנאכט בין איך אַוועק זי געוואָהר ווערען. זי ליעגט אויף דער בעט, אין גאַנצען אַרומגעלייגט מיט נאַסע טיכער, די אויגען און נאָז זעהען זיך נור אַרויס, און זי קוקט אויפ'ן סופּיט. מאַך איך צו איהר:

— גוט'ן אבענד, מאריא סעמיאָנאָוואָ.

זי שווייגט.

און אינ'ס צווייטען צימער זיצט וואַסיא, האַלט זיך ביים קאָפּ און וויינט:

— איך בין אַ מערדער! איך האָב זי דער'הרג'עט, מיין לעבען האָב איך דער'הרג'עט! גאָטוניו, שיק אויף מיר דעם טויט!
איך בין געזעסען ביי אַ האַלב שעה נעבען מאַשענקאָ'ן, האָב זי אויסגע'מוסר'ט, אָנגעשראָקען:

— די עהרליכע — זאָג איך — וועלען אויף יענער וועלט געהן אין גן עדן, און דו וועסט זיך בראָטען אינ'ס גהינום פֿייער מיט די אַנ-דערע אויסגע'לאָסענע... זיי ניט איינגעשפּארט — זאָג איך — געה צום מאַן און וואַרף זיך איהם צו די פֿיס...

זי שווייגט, זאָגט קיין וואָרט נישט, טהוט אפֿילו נישט אַ פינטעל מיט אַן אויג, אַקוראַט ווי איך וואָלט צו דער וואַנד גערעדט.

אויף מאָרגען איז וואַסיא קראַנק געוואָרען אויף עפעס אַ מין כאָ-לעריע און פּאַרנאַכט דעם זעלבען טאָג איז ער געשטאָרבֿען, מען האָט איהם מקבר געווען. מאַשענקאָ איז אויפ'ן בית עולם נישט געוועזען, זי האָט נישט געוואָלט זיך ווויזען פאַר לייטען מיט איהר צושלאָגע-נעם פנים.

דערוויילע האָט זיך גענומען טראָגען אַ קלאַנג, אַז וואַסיא איז געשטאָרבֿען נישט מיט אַ נאַטירליכען טויט, אַז מאַשענקאָ האָט איהם אומגעבראַכט. נאַטשאַלסטוואָ האָט איהם אויסגעגראָבען, געפּאָלמעכט און געפונען ס'ם ביי איהם אינ'ם בויך. איז געקומען פּאָליציי און פער-נומען מאַשענקאָ'ן און דעם יתום'ל קוזקאָ'ן. זיצט זי מיט'ן קינד אין טורמע. וואָס דען? אויף אַזוינע פרויען האָט נישט גאָט קיין רחמנות! אין אַן אַכט חדשים שפעטער האָט מען זי גע'משפט. זיצט זיך געדענק איך, אויפ'ן בענקעל מיט אַ וויסען טיכעל אויפ'ן קאָפּ און אין אַ גרויען כאַלאַט, און אליין איז זי אויסגעדאַרט — אייכגע-קוואַרט, אַ בלייכנקע, מיט אויסגעשצירעטע אויגען, אַז אַ רחמנות צו קוקען. אַהינטער איהר אַ סאָלדאַט מיט אַ ביקס.

זי האָט זיך ניט מודה געווען. אייניגע אויפ'ן געריכט האָבען גע'טענה'ט, אַז זי האָט פער'ס'ט איהר מאַן, אַנדערע האָבען אויפגעוויזען אַז דער מאַן האָט זיך אליין פער'ס'ט פאַר צרות. מיך האָט מען גע-

רופען אלס עדות. איך האב אלעס דערזעהלט, דעם גאנצען אמת.
— זי — זאג איך — איז שולדיג. זי האט איהר מאן נישט גע-

ליעבט, אן איינגעשפארטע פרוי, זאג איך — איז זי געווען...
האט מען זי אָנגעהויבען צו משפּט'ן אין דער פריה און ביי נאכט
האט מען ארויסגעטראָגען אזא משפּט: צו פערשיקען זי אויף קאטאָרגע
אין סיביר אויף דרייצעהן יאָהר...

דערנאָך איז מאַשענקא אָפּגעזעסען אין אונזער טורמע נאָך אַ
דריי חדשים. איך בין געגאנגען צו איהר — זי איז דאָך פאָרט עפעס
א לעבעדיגער מענש. — האָב פאַר איהר געבראַכט טהעע, צוקער. און
זי, אז זי דערזעהט מיך, הויבט זיך אָן גלייך טרייסלען מיט'ן גאנצען
קערפער, מאכט צו מיר מיט' ביידע הענד און מורמעלט: „אָוועק!
אָוועק!“ דערביי דריקט זי צו צו זיך קוקאָן, אַקוראַט ווי זי האָט מורא,
איך זאָל איהם נישט אָוועקנעהמען ביי איהר.

— אָט וואָס דו האָסט אויסגעפיהרט! — זאָג איך — עך, מאַ-
שא, מאַשא, אונגליקליכע מאַשא! האָסט מיך נישט געוואָלט פאָלגען,
ווען איך האָב דיר געלערענט שכל, אָט איצט רייס אויף זיך די האָאַר!
דו אליין ביזט שולדיג, דערפאַר האָט דיר גאָט אזוי געשטראָפּט!
אָט אזוי מוסר איך זי אויס און זי: „אָוועק! אָוועק!“ דריקט
זיך מיט קוקאָן אין דער וואַנד אריין און טרייסעלט זיך.

אז מען האָט זי ארויסגעשיקט נאָך סיביר, האָב איך זי בעגלייט
ביז'ן וואָקזאַל און האָב איהר אינ'ם פעקעלע אריינגעשטופט אַ מוזמ'ן-
עם רובעל פאַר מצוה וועגען. זי איז אָבער נישט דערגאנגען ביז סיביר...
אויפ'ן וועג האָט איהר אַ כאַפּ געטהאָן אַ הייַזקרענק און זי איז גע-
שטאַרבען אין אַ טורמע.

— אַ הונד פּגרט ווי אַ הונד — האָט געזאָגט דיוריא.

— קוקאָן האָט מען צוריקגעשיקט אַהיים... איך האָב געטראכט
און געטראכט, דערנאָך האָב איך איהם צוגענומען צו זיך. וואָס קען
מען זיך העלפען? כאַטש ער האָט אַ מיאוס'ע מאַמע געהאַט, דאָך
האָט ער אַ לעבעדיגע נשמה, אַ קריסטליכע... אַ רחמנות. ער וועט
ביי מיר אַרבייטען אינ'ם געשעפט און אז איך וועל נישט האָבען מיי-
נע אייגענע קינדער, וועל איך איהם פאַר אַ סוחר מאַכען. דערוויילע
נעהם איך איהם מיט זיך אומערדם, וואָהין איך פאָהר: זאָל ער זיך
לערנען.

די גאנצע צייט, בעת דער דורכרייזענדער האָט דערצעהלט, איז קוזקא געזעסען נעבען טויער אויף אַ שטיין און, אונטערנעשפארט דעם סאָפּ מיט ביידע הענד, האָט ער געקוקט אויפ'ן הימעל. פון ווייטען איז דער פינסטערניש האָט ער אויסגעזעהן ווי אַ קליינער שטאם פון אַ בוים.

— קוזקא, געה שלאָפען! — האָט אַ געשריי געטהאָן דער דורכרייזענדער.

— יאָ, שוין צייט — האָט געזאָגט ריודיא און זיך אויפגעהויבען. ער האָט הויך אַ גענעץ געטהאָן און צוגעלייגט: — וואָס דען? אַז זיי לעבען מיט זייער אייגענעם שכל, ווילען ניט פאָלגען אַ קלייגערען, מוזען זיי האַבען אזא סוף.

איבער'ן הויף האָט שוין געשוועבט די לבנה. זי האָט זיך שנעל בעוועגט אין איין זייט און די וואָלקענס אונטער איהר אין אַנאָנדער זייט. די וואָלקענס זיינען אַוועק ווייטער און זי האָט נאָך אַלץ געשוועבט איבער'ן הויף.

— מאַטוועי סאָוויטש, דער דורכרייזענדער, האָט זיך איבערגע-צ'לם'ט געגען קלויסטער און געזאָגט „גוט נאכט“, האָט ער זיך אַוועקגע-לייגט אויף דער ערד נעבען דעם וואָגען.

קוזקא האָט אויך אָפּגעזאָגט אַ געבעט, אַוועקגעלייגט זיך אינ'ם וואָגען און זיך צוגעדעקט מיט זיין רעקעל. אום עס זאָל איהם בעסער זיין צו שלאָפען, האָט ער אויסגעגראָבען אינ'ם היי אַ גריבעל און האָט זיך אַזוי אויסגעבויגט, אַז די עלענבויגענס זיינע האַבען בעריהרט די קניע.

פונ'ם הויף האָט מען געזעהן, ווי ריודיא האָט ביי זיך אויפ'ן אונ-טערשטען שטאָק אָנגעצונדען אַ ליכט, אָנגעטאָן די ברילען און אַוועקגע-שטעלט זיך אין אַ ווינקעל מיט אַ ביכעל. ער האָט לאַנג געלעזען און גענויגט זיך.

די דורכרייזענדע זיינען אַנשלאָפען געוואָרען. אפאנאסיעווא און סאָפּיא זיינען צוגענאנגען צום וואָגען און גענומען קוקען אויף קוזקא'ן. — ער שלאָפט, דער יתום'ל — האָט די אַלטע געזאָגט — אַ דאָ-רינקער, אַ מאָגעריןקער, הויט מיט ביינער. קיין מאַמע, נעבאָך, האָט ער ניט, נישטאָ ווער עס זאָל איהם ריכטיג אָנקאַרמענען.

— מיין גרישקא איז הפנים אויף אַ יאָהר צוויי עלטער פון איהם

— האָט געזאָגט סאָפּיא — אויף דער פּאַבריק אין דער קנעכטשאַפּט לעבט ער, אָהן אַ מאַמע'ס אויגען. דער בעל הבית מסתמא שלאָגט איהם. ווי איך האָב פריהער דערזעהען אָט דעם אינגעלע, אַזוי גלייך האָב איך זיך דערמאָנט אָן מיין גרישקא', און דאָס האַרץ איז מיר פערלאָפען מיט בלוט.

דערנאָך האָבען זיי אַ וויילע געשוויגען.

— ער געדענקט ניט אוראיי די מאַמען — האָט די אַלטע געזאָגט.

— ווי זאָל ער געדענקען !

און איבער סאָפּיא'ס באַסען האָבען זיך גענומען קייקלען גרויסע טרעהרען.

— ווי אַ בייגעלע האָט ער זיך צונויפגעדריעהט. . . — האָט זי

געזאָגט, כליפענדיג, און לאַכענדיג פאַר התפעלות און רחמנות : — מיין אונגליקליכער יתום'ל.

קוזקא האָט אַ ציטער געטהאָן און די אויגען געעפענט. ער האָט דערזעהען פאַר זיך אַ מיאוס'ן, צוקנייטשטען און פערוויינטען פנים, נעבען דעם אַ צווייטען אַלטען פנים, אָהן צייהן, מיט אַ שפיציגער מאָרדע און אַ האָרבאַטער נאָז, און איבער זיי אַ טיעפער הימעל מיט איילענדיגע וואָלקענס און מיט דער לבנה, און ער האָט אַ געשריי גע- טהאָן פאַר שרעק. סאָפּיא האָט אויך אַ געשריי געטהאָן ; זיי ביידען האָט אָפּגעענטפערט אַן עכאָ, און אין דער שטיקענדיגער לופט האָט זיך דורכגעטראָגען אַן אונרוה ; עס האָט זיך דערהערט דאָס קלאַפען פון דעם שכנישען וועכטער און דאָס בילען פון אַ הונד.

מאטוועי סאוויטש האָט עפעס אַ בורטשע געטהאָן פון שלאָף און זיך איבערגעקעהרט אויף דער אַנדערער זייט.

שפעט אין דער נאַכט, בעת עס האָבען שוין געשלאָפען אי דור- דיא, אי די אַלטע, אי דער שכנישער וועכטער, איז סאָפּיא ארויסגע- גאַנגען פונ'ם טויער און האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף דער באַנק נעבען שטוב. עס איז איהר היים געווען און פון די טרעהרען האָט איהר דער קאָפּ גענומען וועה טהאָן.

די גאַס איז געווען אַ ברייטע און אַ לאַנגע. רעכטס איז זי געלאָפען אַ וויאָרטס צוויי און לינקס אַזוי פיעל, קיין ענד פון דער גאַס האָט זיך נישט געזעהען. די לבנה האָט זיך בעהאַלטען הינטער'ן קלויסטער. איין זייט פון דער גאַס איז פערגאַסען געווען מיט דער שיין פון דער

לכנה און די צווייטע איז געשטאנען אין א טיעף־דונקעלען שאַטען. לאַנגע שאַטענס פון פאפּעל־בוימער האָבען זיך געצויגען איבער דער גאַנצער גאַס און דער שאַטען פונ'ם קלויסטער, א שוואַרצער און א מורא'דיגער, האָט זיך אויסגעצויגען אין דער ברייט און אַרומגענומען דעם טויער פון דיודיא'ן און א העלפט פון זיין הויז.

אַרום איז געווען שטיל, קיין לעבעדיגע זעעל. נור צייטענווייז האָט זיך דערהערט פון ווייט־ווייט א שפּיעלען אויף א האַרמאָניק. הפנים דער האַרבאַטער אליאָשאַק האָט עס געשפּיעלט.

אינ'ם שאַטען אַרום קלויסטער האָט זיך עמיצער בעוועגט און מען האָט נישט געקענט זעהען, צו דאָס איז א מענש, אָדער א קוה, אָדער אפשר גאָר א גרויסער פויגעל בעוועגט זיך דאָרט צווישען די בוימער. נור פּלוצים איז פונ'ם שאַטען אַרויסגעטראָטען א געשטאַלט, האָט זיך אָפּגעשטעלט און עפעס געזאָגט מיט א מענערשער שטימע, דערנאָך איז זי פערשוואַנדען אין הינטערגעסעל נעבען קלויסטער.

אין א וויילע אַרום האָט זיך ניט ווייט פונ'ם טויער בעוויזען א צווייטע געשטאַלט. די דאָזיגע געשטאַלט איז געגאַנגען פון דער זייט פונ'ם קלויסטער גלייך צום טויער. דערזעהן סאָפיא'ן אויף דער באַנק, איז זי שטעהן געבליבען.

— דו ביזט עס, וואַרוואַראַ? — האָט סאָפיא געפרעגט.

— און אז איך, איז וואָס?

דאָס איז געווען וואַרוואַריא. זי איז א וויילע געשטאַנען, דערנאָך איז זי צוגעגאַנגען צו דער באַנק און זיך אַנידערגעזעצט.

— וואו האָסטו זיך אַרומגעשלעפט? — האָט סאָפיא געפרעגט.

וואַרוואַראַ האָט נישט געענטפערט.

— זעה, וואַרוואַראַ, דו זאָלסט נישט האָבען אזא סוף, ווי יענע!

— האָט סאָפיא געזאָגט — דו האָסט דאָך געהערט, וואָס דער מאַן האָט דערזעהלט? ... מאַשענקא'ן האָט מען געשלאָגען אי מיט די לייצעס, אי מיט די פיס ... היט זיך, וואַרוואַראַ, אז דו אליין זאָלסט עס ניט קריגען!

— זאָל מען.

וואַרוואַראַ האָט זיך שטיל צולאָכט און אַריינגעשעפּצט:

— מיט דעם גלח'ס זון האָב איך נור וואָס געשפּאַצירט.

— דו לייגסט,

— גאָט זאָל מיר אזוי העלפֿען.

— דאָס איז אַ זינד! — האָט סאָפּיאַ אַרויסגעשעפּפּעט.

— זאָל זיין אַ זינד... וואָס האָב איך וואָס צו פּערלירען? אַ

זינד איז אַ זינד, אָבער נאָך בעסער וואָלט געווען, ווען אַ דונער וואָלט מיך דערשלאָגען! אַזאָ לעבען איז ערגער ווי דער טויט. איך בין יונג, געזונד און דער מאַן מיינער איז אַ האָרבאַטער, אַ העסליכער און אַ הרג נפש, ערגער נאָך ווי זיין טאַטקע, דער צורר דידיאַ. ווען איך בין געווען אַ מיידעל, האָב איך געהונגערט, באַרפּוס און נאַקעט אַרומגעגאַנגען, בין איך אַוועק פון יענע רשעים און האָב חתונה גע- האָט מיט אַליעשקאַ', האָב געמיינט, אַז איך וועל גליקלאַך זיין מיט זיין רייכען טאַטקען. צום סוף פיהל איך זיך, ווי אַ פיש אין אַ נעץ. בעסער וואָלט איך געשלאָפּען מיט דער ערגסטער מיאוסקייט, איי- דער מיט דעם פאַרשיווען אַליאָשקאַ'. און דיין לעבען? דו אליין ביזט דען גליקליכער? גלויב מיר, אַז איך קען נישט צוקוקען דיין צער. דיין פיאָדער האָט דיך פּעריאָגט פון דער פאַבריק, צו זיין טאָ- טען דיך פּערטריבען און האָט זיך אַנאַנדערע געקראָגען; דעם אינגעל בין דיר אַוועקגענומען און איהם צו דער אַרבייט אָפּגעגעבען. דו האָרע- וועסט, ווי אַ פּערד, און קיין גוט וואָרט הערסטו פון קיינעם נישט. בעסער צו פּערבלייבען אַן אַלטע מויד אויף לעבען לאַנג, בעסער צו נעהמען ביים גלח'ס זוהן פּופּציג קאָפּיקענע, בעסער מיט'ן קאָפּ אינ'ם ברונים אַרײַן...

— אַ זינד! — האָט סאָפּיאַ ווידער אַרויסגעשעפּפּעט.

— זאָל זיין, מיין דאגה!

פון ערגעץ הינטערן קלויסטער האָט זיך ווידער דערהערט דער זיסער און טרויעריגער געזאַנג, פון די פריהערדיגע דריי שטימען גע- זונגען: דעם באַס און די צוויי טענאָרען, און ווידער האָט מען די ווערטער נישט געקענט הערען.

— הוליאַקעס... — האָט וואַרוואַראַ זיך צולאַכט.

און זי האָט גענומען דערצעהלען אין דער-שטיל, ווי זי פּער- ברענגט די נעכט מיט דעם גלח'ס זוהן, וואָס ער זאָגט איהר און וואָס פאַר אַ חברים ער האָט און ווי זי האָט פּערבראַכט מיט די דורכרייזענ- דע סוחרים און בעאַמטע.

דער טרויעריגער געזאַנג האָט אַן אַטהעם געטהאָן מיט פרייען

לעבען, סאָפיא האָט גענומען לאַכען, עס איז איהר אי אנגענעהם גע-
ווען, אי מורא'דיג געווען צו הערען וואַרוואַרצ'ן, אי זי האָט איהר
מקנא געווען, אי עס האָט איהר פערדראָסען, וואַרום זי אליין האָט
נישט געזינדיגט, בעת זי איז געווען יונג און שעהן...

ווייט, אויפ'ן אלטען קלויסטער, האָט געשלאָנען צוועלף.

סאָפיא האָט זיך אויפגעהויבען.

— שוין צייט צו שלאָפן — האָט זי געזאָגט — אַ ניט קען

נאָך דיריא דערהערען.

ביידע זיינען שטיל ארויף אויפ'ן הויף.

— איך בין אוועק אין מיטען און האָב נישט געהערט, וואָס פון

מאָשענקא'ן איז געוואָרען — האָט געזאָגט וואַרוואַרצ, אויסבעטענדיג

זיך אונטער'ן פענסטער.

— געשטאַרבן, זאָגט ער, אין טורמע. זי האָט דעם מאַן איהרען

פער'ס'ט.

וואַרוואַרצ האָט זיך געלייגט נעבען סאָפיא'ן, אַ וויילע אַ טראַכט

געטהאָן און שטיל געזאָגט :

— איך וואָלט מיין אליעשקא'ן אויך פער'ס'ט אָהן רחמנות.

— וואָס פלאַפּעלסטו, גאָט איז מיט דיר.

אַז סאָפיא האָט איינגערעמעלט, האָט וואַרוואַרצ זיך צוגע-

דריקט צו איהר און איהר איינגערוימט אויפ'ן אויער :

— לאָמיר אומברענגען דיריא'ן און אליעשקא'ן.

סאָפיא האָט אַ ציטער געטהאָן און גאָר נישט געזאָגט. דערנאָך

האָט זי געעפענט די אויגען און לאַנג-לאַנג געקוקט פערטראַכט אויפ'ן

הימעל.

— לייט וועלען זיך דערוויסען — האָט זי געזאָגט.

— זיי וועלען זיך נישט דערוויסען. דיריא איז אַן אלטער מאַן,

איהם איז שוין צייט און אליאָשקא, וועט מען מיינען, האָט איינגע-

נומען פון שיכרות.

— מורא'דיג... גאָט וועט שטראָפּען...

— זאָל ער...

ביידע האָבען נישט געשלאָפּען און געטראַכט.

— קאלט — האָט געזאָגט סאָפיא און זיך גענומען טרייסלען

מיט'ן גאנצען קערפּער — באַלד הפנים טאָג... דו שלאָפסט?

— ניין... דו גלויב מיר נישט, טהייערינקע — האָט וואַרוואַרע אַרויסגעשעפּצט — איך בין ביז אויף זיי, רייד איך דערפאַר שרים ווייסען וואָס. שלאַף... עס בעגינט שוין באַלד... שלאַף... בייַדע זיינען אנשווינגען געוואָרען, האָבען זיך בערוהיגט און באַלד איינגעשלאַפּען.

פריהער פון אַלעמען איז אויפגעשטאַנען די אַלטע. זי האָט אויפגעוועקט סאָפיאַ'ן און בייַדע זיינען אַוועק אונטער'ן וועטער-דאָך מעלעקען די קיה.

עס איז געקומען דער האָרבאַטער אליאָשקא, שיכור ווי לוט, אָהן אַ האַרמאַניק; זיין ברוסט און קניע זיינען איינגעטונקט געווען אין שטויב און שטרוי, הפנים אז ער איז אויפ'ן וועג עטליכע מאָל געפאלען.

שאַקלענדיג זיך אויף די פיס, האָט ער זיך דערשלעפט ביז'ן ווע-טער-דאָך, אַ וואָרף געטהאָן זיך אויף אַ שליטען און באַלד גענומען כראָפּען.

ווען פון דער אויפגעגאַנגענער זונן האָבען מיט אַ העלען פלאַם זיך אָנגעצונדען די צלמים פונ'ם קלויסטער, דערנאָך די פענסטער און דורכ'ן הויף איבער די פערטהויטע גראַז האָבען זיך אויסגעצויגען די שאַטענס פון די בוימער און פון דעם ברונים-שטיינג, דאן איז מאַטוועי סאַוויטש אויפגעשפרונגען און זיך גענומען איילען.

— קוזקא, שטעה אויף! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן — שוין צייט איינצושפּאַנען! גיכער!

עס האָט זיך אָנגעהויבען דער פריהמאָרגענדיגער הורעא. אַ יונגע אידישע פרוי אין אַ דונקעלען קלייד מיט קרייזען, האָט אַרויפגעפיהרט אַ פערד אויפ'ן הויף אָנטרינקען ביים ברונים. דער ברונים-שטיינג האָט רחמנות'דיג אַ קרעכץ געטהאָן, די עמער האָט גע-נומען קלאָפּען... קוזקא, אַ פערשלאַפּענער, אַ צוקראַכענער, אין גאַנ-צען מיט טהוי בעדעקט, איז געזעסען אויפ'ן וואָגען, האָט פויל אָנגע-טאָן זיין רעקעל, געהערט, ווי אינ'ם ברונים גיעסט זיך דאָס וואַסער פון דעם עמער, און האָט זיך געקארטשעט פאַר קעלט.

— מוהמעניו — האָט מאַטוועי סאַוויטש אַ געשריי געטהאָן צו סאָפיאַ'ן — טהו אַ וועק מיין פוהרמאַן, ער זאָל געהן די פערד שפּאַ-נען.

און אין דער זעלבער צייט האָט דיודיא געשריען דורכ'ן פענס-
טער:

— סאָפיא, נעהם ביי דער זשירדאָוקע אַ קאָפּיקע פאַר דאָס
וואַסער. זיי האָבען זיך שוין גענומען שלעפען, די פאַראַכטע.
איבער דער גאָס זיינען אַרומגעלאָפּען הין און צוריק שעפּסען
און געמעקעט. ווייבער האָבען געשריען אויפ'ן פאַסטוך, וועלכער האָט
געשפּיעלט אויף אַ פּיפּעל, געקנאַקט מיט אַ בייטש, אָדער האָט זיי
געענטפּערט מיט אַ גראָבען, הייזעריגען באַס.

אויפ'ן הויף זיינען אַרױפגעלאָפּען דריי שעפּסען און נישט גע-
פונען דעם טויער, — האָבען זיי זיך אָן פאַרקאָן געשמויסען.

פונ'ם טוכעל האָט זיך וואַרוואַראַ אויפגעכאַפּט, זי האָט אַ כאַפּ
געטהאָן פון דער ערד איהר קישען און איז צום שטוב אַוועק.

— דו וואָלסט כאָטש די שעפּסען אַראָבגעטריעבען פונ'ם הויף
— האָט די אַלטע געזאָגט — פריצטע מיינע!

— וואָס נאָך? אָט באַלד וועל איך פאַר אייך אַרבייטען.
וואַרט אַביסעל! — האָט אַ בורטשע געטהאָן וואַרוואַראַ און איז אַריין
אין שטוב.

מען האָט אונטערגעשמירט דעם וואָגען און איינגעשפּאַנט די
פערד.

פונ'ם הויז איז אַרױסגעקומען דיודיא, האָט זיך אַנידערגעזעצט
אויפ'ן גאַניק און גענומען רעכענען, וויפּיעל עס קומט פון דעם דורכ-
רייזענדען פאַר איבערנעכטיגען, האָבער און פאַר אָנטרינקען דעם
פערד.

— אַביסעלע צופּיעל פאַר'ן האָבער, זיידוניו — האָט זיך אָנגע-
רופּען מאַטוועי סאַוויטש.

— אויב צופּיעל, האָסטו ניט געדאַרפּט נעהמען, קיינער האָט דיך
ניט גענויט.

ווען די דורכרייזענדע זיינען צוגעגאַנגען צום וואָגען און גע-
וואָלט פּאָהרען, האָט זיי עפּעס פּערהאַלטען. ביי קוזקאַ'ן איז פּערפאַלען
געוואָרען דאָס היטעל.

— וואו האָסטו עס אַהינגעטהאָן, שוויין דו? — האָט מאַטוועי
סאַוויטש גענומען שרייען — וואו איז דאָס היטעל?

ביי קוזקאַ'ן האָט פאַר שרעק דער פנים גענומען צוקען, ער האָט

גענומען לויפען ארום וואָגען, און ניט געפונען, איז ער אוועקגעלאָפֿען צום טויער, דערנאָך אונטער'ן וועטער-דאָך. די אַלטע און סאָפּיא האָבען איהם געהאַלפֿען זוכען.

— איך וועל דיר די אויערען אויסרייסען! — האָט געשריען מאַטוועי סאָוויטש — איך וועל דיר ..

דאָס היטעל האָט זיך געפונען אינ'ם וואָגען אונטער די היי. קוזקא האָט מיט'ן אַרבעל אַרונטערגעשאַרט פון איהם דאָס היי, אָנ-געטאָן, און מיט אַ צושראָקענעם פנים'ל, אַקוראַט ווי ער וואָלט מורא געהאַט, מען זאָל איהם ניט אַ זעץ טהאָן פון הינטען, איז ער אַרויפגע-קראָכען אויפ'ן וואָגען.

מאַטוועי סאָוויטש האָט זיך איבערגע'צלם'ט, דער יונגער פוהר-מאַן האָט אַ ציה געטהאָן די לייצעס, און דער וואָגען האָט זיך אַ ריהר געטהאָן און אַרויסגעפאָהרען פונ'ם הויף.

א פאל פון פראקטיק

דער פראפעסאָר האָט געקראָגען אַ טעלעגראַמע פון ליאָליקאָוו'ס פּאַבריק, ער זאָל וואָס שנעלער קומען צופּאָהרען. די טאָכטער פון עפעס אַ מאַדאָם ליאָליקאָוו, וואָרשיינליך די בעל הבית'טע פון דער פּאַבריק, איז געווען קראַנק, מעהר האָט מען נישט געקענט פערשטעהן פון דער לאַנגער, אומגעלומפערט-צוזאַמענגעשטעלטער טעלעגראַמע. דער פראפעסאָר אליין איז נישט געפאָהרען און האָט אויף זיין פלאַץ געשיקט זיין אַסיסטענט קאָראָלעוו'ן.

מען האָט געדארפט אָבפּאָהרען צוויי סטאַנציאָנען פון מאַסקווע און דערנאָך פּאָהרען אַ וויאָרסט פיער אויף פערד. נאָך קאָראָלעוו'ן האָט מען אויף דער סטאַנציאָן אַרויסגעשיקט אַ קאומט מיט דריי פערד; דער קומשער האָט געטראָגען אַ הוט מיט אַ לאַנגען פערדער און האָט אויף אַלע פראַגען געענטפערט הויך, מעשה סאָלדאָט: „פאר קיין פאל נישט!“ — „פונקט אזוי!“

עס איז געווען אַ שבת'דיגער אבענד, די זונן איז פערגאַנגען. פון דער פּאַבריק צו דער סטאַנציאָן זיינען געגאַנגען אַרבייטער קופעס-זוויי און האָבען זיך גענייגט צו די פערד, אויף וועלכע קאָראָלעוו איז געפּאָהרען.

און קאָראָלעוו'ן האָבען בע'כישופ'ט די פריצישע הייזער, אי דער אבענד, אי די זומער-פלעצער ביי די זייטען, אי די בירקענ-בוימער, אי די שטילע שטימונג אַרום, ווען עס האָט זיך געדאַכט, אז צוזאַמען מיט די אַרבייטער האָבען זיך אַצינד, ערב יום טוב, געקליעבען אָברור הען אי דאָס פעלד, אי דער וואַלד, אי די זון, — אָברוהען און אפּשר אויך גאָט בעטען...

ער איז געבאָרען און אויסגעוואַקסען אין מאַסקווע, קיין דאָרף האָט ער נישט אָנגעזעהען און מיט פּאַבריקען האָט ער זיך קיין מאָל

נישט אינטערעסירט און איז אין זיי ניט געווען. איהם איז אָבער אויסגעקומען צו לעזען וועגען פאבריקען און אָפט זיין צוגאָסט ביי פאבריקאָנטען און פערברענגען מיט זיי; און ווען ער האָט פון וויי-טען, צו פון נאָהענטען געזעהן א פאבריק, האָט ער יעדעס מאָל גע-טראַכט, אז אָט פון אויסענוועניג איז אַלעס שטיל און רוהיג און אינע-וועניג הערשט מסתמא די שרעקליכע אונוויסענהייט, דער פערביסענער עגאָאיזמוס פון די בעל הבתים. ער האָט זיך פאָרגעשטעלט די לאַנג-ווייליגע, אונגעזונדע האָרעוואַניע פון די אַרבייטער, זייערע מחלוקות, בראַנפֿען און אינסעקטען... און אַצינד, ווען די אַרבייטער האָבען מיט דרך ארץ און מורא אָבגעטראָטען אָן אַ זייט פאַר דעם קאוטש, האָט ער אין זייערע פנים'ער, אין די רעקלאַך, אין זייער גאַנג געלעזען פיזישע אונריינקייט, שיכרות, נערוועזיטעט און צומישטקייט.

זיי זיינען אַריינגעפאָהרען אין די טויערען פון דער פאבריק. פון ביידע זייטען האָבען גענומען ווינקען אַרבייטער-הייזלאַך, פנים'ער פון פרויען, וועש און קאָלדעס אויף די בריקלאַך.

— היט זיך! — האָט געשריען דער קוטשער און ניט איינגע-האַלטען די פערד.

אָט איז אַ ברייטער הויף אָהן גראַז, אויף איהם שטעהען פינף ריזיגע געביידען מיט קוימענס. ניט ווייט איינס פונ'ם אנדערען ציהען זיך סקלאַדען פאַר סחורה, שפייכלערס, און אויף אַלעמען ליגט עפעס אַ מין מאָדנער גרויער שליער, אזוי ווי פון שטויב.

דאָ און דאָרט, אזוי ווי אַן אַאָזיס אין דער וויסטעניש, זעהען זיך אַרימע גערטעלאַך און גרינע, אָדער רויטע, דעכער פון די הייזער, וואו עס וואוינען די פאבריק אויפזעהער.

דער קוטשער האָט פלוצים אָבגעשטעלט די פערד און דער קאוטש האָט זיך אָבגעשטעלט פאַר אַ הויז, וואָס איז געווען ניי געפאַרבט אין אַ גרויען קאָליר; דאָ איז אויך געווען אַ גערטעל מיט בלומען, אין גאַנצען באַדעקט מיט שטויב, און פון דעם געלען באַלקאן האָט שטאַרק געשמעקט מיט פאַרב.

— ביטע, הערד דאָקטאָר — האָבען געזאָגט פרויען שטימען אין פיהרהויז; און דערביי האָבען זיך געהערט קרעכצען און אַ שעפצען זיך: — ביטע, מיר האָבען זיך שוין קוים דערוואָרט... דאָס איז אַן אמת'ע צרה. אָט אַהער זייט אזוי גוט.

פרוי ליאליקאוו, א פולע מיטעליאָהריגע פרוי, אין א שוואַרץ-זיידען קלייד מיט מאָדערנע אַרבעל, נאָכ'ן פנים נאָך קענטיג, א פראָסטע, אונגעבילדעטע, האָט אונרוהיג געקוקט אויף דעם דאָקטאָר און ניט געוואָנט איהם צו נעכען די האַנד.

נעכען איהר איז געשטאַנען א מאָגערע און שוין ניט קיין יונגע פערזאָן מיט געשאַרענע האָאַר אין ברילען און אין א בונטען קאַלירטען יאַקעל. די דינערשאַפט האָט זי גערופען כריסטיא דמיטריעוונאַ, און קאָראָלעוו האָט זיך אָנגעשטויסען, אַז דאָס איז מסתמא די גובערנאַנט-קע. איהר, אַלס דער הויפט געבילדעטער אין הויז, האָט מען הפנים איבערגעגעבען צו עמפפאנגען און צונעהמען דעם דאָקטאָר. און זי האָט טאַקע גלייך אויפ'ן אָרט, איילענדיג זיך גענומען ערקלעהרען מיט קליינע, אונוויכטיגע איינצעלהייטען די אורזאכען פון דער קראַנקהייט, האָט אָבער ניט געזאָגט, ווער עס איז קראַנק און וואָס דאָ טהוט זיך. דער דאָקטאָר מיט דער גובערנאַנטקע זיינען געזעסען און גערעדט, און די בעל הבית'טע איז געשטאַנען ביי דער טהיר אונבעוועגליך און געוואַרט.

פון דעם געשפרעך האָט דער דאָקטאָר פערשטאַנען, אַז קראַנק איז ליזאַ, א מיידעל צוואַנציג יאָהר אַלט, פרוי ליאליקאוו'ס איינציגע טאָכטער און יורש'טע. זי האָט שוין לאַנג געקריינקט און קורירט זיך ביי פערשיעדענע דאָקטוירים, און אַז לעצטע נאכט, פון אבענד ביז אין דער פריה, איז ביי איהר געווען אַזאַ האַרץ-קלאַפעניש, אַז קיינער אינ'ם הויז האָט מיט אַן אויג נישט צוגעמאַכט! מען האָט מורא גע-האַט, אַז זי שטאַרבט.

— זי איז ביי אונז געווען, קען מען זאָגען, פון קינדהייט אָן א שוואַכניקע. — האָט דערצעהלט כריסטיאַ דמיטריעוונאַ מיט א זינ-גענדיג קול, און זיך אַלע וויילע געווישט די ליפען מיט דער האַנד: — דאָקטוירים זאָגען — נערווען... נור ווען זי איז נאָך אַ קלייניקע געווען, האָבען די דאָקטוירים איהר אריינגעטריעבען שקראַפֿעל אינע-וועניג אין קערפער, איז אַט, דענק איך, אַז עס קען זיין דערפון. מען איז אַוועק צו דער קראַנקער.

דאָס איז געווען אַן ערוואַקסענע מיידעל, א גרויסע, א גוט גע-בויטע, אָבער ניט קיין שעהנע, עהנליך צו דער מוטער, מיט די זעלבע קליינע אויגען און ברייטער, ניט אין מאָס ענטוויקעלטער אונטערשטער

טהייל פונ'ם פנים. א ניט פערקאמטע, צוגעדעקט ביז'ן האלז, האָט זי אין דער ערשטער מינוט געמאכט אויף קאָראָלעו'ן דעם איינדרוק פון אַן אונגליקלאַך בעשעפעניש, אַן אַרעמ'ס, וועלכעס מען האָט פון רחמנות וועגען אָנגעוואַרעמט און בעשיצט... עס האָט זיך בשום אופן נישט געוואָלט גלויבען, אַז דאָס איז די יורש'טע פון די פינף ריווגע געביידען.

— און מיר קומען צו אייך — האָט אָנגעהויבען קאָראָלעו : מיר זיינען געקומען אייך היילען, וואָס מאַכט איהר. ער האָט אָנגערופען זיין נאָמען און אַ דריק געטהאָן איהר האַנד, אַ גרויסע, קאַלטע, ניט שעהנע האַנד.

זי האָט זיך אויפגעזעצט. קענטיג, אַז צו דאָקטוירים איז זי שוין פון לאַנג אָן געוואוינט געווען און האָט זיך פאַר זיי נישט גע' שעהמט. אַ גאַנץ גלייכגילטיגע, האָט זי זיך געלאָזט אונטערזוכען, ניט פאַרשטעלענדיג איהרע נאָקעטע אַקסלען און ברוסט.

אייך לייד אויף האַרץ-קלאַפעניש — האָט זי געזאָגט — אַ גאַנצע נאָכט האָט עס אָנגעהאַלטען אַזוי שרעקליך... אייך בין שיער נישט געשטאַרבן פאַר שרעק! גיט מיר וואָס עס איז.

— אייך'ל געבען, אייך'ל געבען! בערוהיגט זיך. קאָראָלעו האָט זי אַרומגעקוקט און אַ דריק געטהאָן מיט די אַקסלען.

— די האַרץ איז ווי עס געהער צו זיין — האָט ער געזאָגט — אַלעס איז אין אָרדנונג. די נערווען האָבען זיך הפנים אַביסעל אַ שפּיעל געטהאָן, אָבער דאָס איז אַ געוועהנליכע זאַך. דער נערוועזער אָנפאַל האָט זיך, וואַהרשיינליך, שוין געענדיגט, לייגט זיך שלאָפּען.

אין דיעזער צייט האָט מען אין שלאָף-צימער אַריינגעטראָגען אַ לאָמפּ. די קראַנקע האָט פאַרזשמורעט די אויגען פון דעם שיין און פּלוצים אַרומגעכאַפּט דעם קאַפּ מיט ביידע הענד און גענומען וויי' נען.

דער איינדרוק, אַז דאָס איז אַן אַרים, מיאוס באַשעפעניש, איז גלייך פערשוואַנדען און קאָראָלעו האָט שוין אַצינד נישט באַ' מערקט גיט די קליינע אויגען, און גיט דעם פאַרגרעכטען אונטערשטען טהייל פון פנים; ער האָט געזעהען אַ ווייכען, ליידענדען אויסדרוק, וועלכער איז געווען אַזוי קלוג און אַזוי ריהרענד, אַז זי אין גאַנצען

האָט זיך איהם אויסגעוויזען גראַציעז, נעט און איינפאַך, און עס האָט זיך איהם אַצינד געוואָלט בערוהיגען זי ניט מיט רעצעפטען, ניט מיט קיינע עצות, נור מיט אַ פשוט, פריינדליך וואָרט.

די מוטער האָט אַרומגענומען איהר קאָפּ און צוגעדריקט צו זיך. וויפיעל פערצווייפלונג, וויפיעל צער איז עס געלעגען אויף דער אַלטערס פנים! זי, די מוטער, האָט געזויגען, האָט אויסגעהאָדעוועט די טאָכטער, האָט איהר קיין זאָך ניט געזשאַלעוועט. איהר גאַנץ לעבען האָט זי אָבגעגעבען צו לערנען די טאָכטער פראַנצויזיש, טאַנצען, שפּיעלען. האָט פאַר איהר געהאַלטען אפשר צעהן לעהרער, די גרעסטע דאָקטויר־רים צו איהר גערופען, געהאַלטען אַ גובערנאַנטקע. און אַצינד האָט זי נישט פערשטאַנען פון וואָנען עס קומען צו איהר די טרעהרען, די טרעהרען, די שרעקליכע ליידען און יסורים... האָט נישט פערשטאַנדען און זיך פערלאָרען און אויף איהר פנים איז ארויסגעטראַטען אַ שולדיגער, אונרוהיגער, פערצווייפעלטער אויסדרוק, עפעס אַזוי ווי זי וואָלט פאַרזעהען עטוואָס וויכטיגער, עטוואָס, וואָס זי האָט נאָך נישט געטהאָן... וואָס, ווען — דאָס האָט זי אליין נישט געוואוסט. — ליזאַטשקאַ, שוין ווידער? ... דיר איז ווידער — האָט זי גע־רעדט, דריקענדיג צו זיך די טאָכטער: — טהייערינקע, טיבעלע מיינע, קינד מיינס, זאָג, וואָס איז מיט דיר? האָב רחמנות איבער מיר, זאָג.

ביידע האָבען ביטער געוויינט.

קאָראָלעו האָט זיך געזעצט אויף אַ ברעג פון בעט און אָנגענומען ליזאַ'ן פאַר אַ האַנד.

— הערט אויף, לוינט זיך דען צו וויינען? — האָט ער געזאָגט פריינדליך — אויף דער גאַנצער וועלט איז דאָך נישטאָ קיין איין זאָך, וואָס זאָל ווערטה זיין די דאָזיגע טרעהרען. נו, לאָמיר נישט וויינען, מען דאַרף נישט...

און ביי זיך האָט ער אַ טראַכט געטהאָן:

— עס וואָלט צייט געווען זי זאָל חתונה האָבען...

— אונזער פאַברייטשנער דאָקטאָר האָט איהר געגעבען קאַלי־בראַמאַטי — האָט געזאָגט די גובערנאַנטקע — אָבער מיר דוכט זיך, אז איהר איז דערפון נאָך ערגער געוואָרען. נאָך מיינ מיינונג איז

אויב שוין יאָ געבען עפעס צום האַרצען, איז טראָפענס ... איך האָב פֿערגעסען, ווי זיי הייסען ...

און ווידער האָט זי גענומען ערקלעהרען מיט איינצעלהייטען. זי האָט איבערגעשלאָגען דעם דאָקטאָר, איהם ניט געלאָזט ריידען און אויף איהר פנים האָט זיך אָבגעשפּיעגעלט אזוי פּיעל ליידען, עפעס אזוי ווי זי, אַלס די געבילדעסטע פרוי אין דיעזען הויז, איז פערפליכט טעט געווען צו פיהרען מיט דעם דאָקטאָר אן אונענדליכען געשפרעך און דאָס ניט אנדערש, ווי דוקא וועגען מעדיצין.

קאָראַלעו'ן איז געוואָרען לאַנגווייליג.

— איך געפין ביי איהר קיין בעזונדערע קראַנקהייט נישט — האָט זיך געווענדעט קאָראַלעו צו דער מוטער, ארויסגעהענדיג פון שלאָף־צימער. — אויב אייער פאָבריק־דאָקטאָר האָט זי פריהער גע־היילט, טאָ זאָל ער זי ווייטער היילען. איך זעה נישט איין, אז מען זאָל דארפֿען בייטען דעם דאָקטאָר. צוואַס זאָל מען בייטען? די קראַנקהייט איז אזא איינפאַכע, גאָר נישט קיין געפֿעהרליכע ...

ער האָט גערעדט ניט איילענדיג און אָנגעטהאָן די האַנד שוה, און פרוי ליאָליקאָוו איז געשטאַנען אונבעוועגליך און געקוקט אויף איהם מיט פֿערוויינטע אויגען.

— ביז דעם צעהן אױהר צוג איז מיר פֿערבליעבען בלוז איין האַלבע שטונדע — האָט ער געזאָגט — איך האָף, אז איך וועל נישט פֿערשפּעטיגען.

— און איהר קענט נישט בלייבען ביי אונז? — האָט פרוי ליאָליקאָוו געפרעגט און ווידער האָבען זיך גענומען גיסען טרעהרען איבער איהרע באַקען: — עס איז מיר נישט אנגענעהם אייך צו בע־אונרוהיגען, אָבער זייט אזוי גוט ... אום גאָטעס ווילען — האָט זי ווייטער גערעדט אין דער שטיל, און זיך אַרומגעקוקט אויף דער טהיר: — נעכטיגט איבער ביי אונז. איינע איז זי ביי מיר... אן איין איינ־ציגע טאָכטער... האָט מיר אָנגעשראָקען לעצטע נאכט, איך קען נאָך אַצינד צו זיך נישט קומען... פֿאַהרט נישט אַוועק, אום גאָטעס ווי־לען ...

ער האָט איהר געוואָלט זאָגען, אז אין מאַסקווע האָט ער א סך אַרבייט, אז אין דער היים וואָרט אויף איהם זיין פאַמיליע; איהם איז שווער געווען צו פֿערבריינגען אין אַ פרעמדען הויז אַ גאַנצען אַבענד און אַ גאַנצע נאכט, איבערהויפּט נאָך, ווען דאָס איז נישט

נויטיג; אָבער אז ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף איהר פנים, האָט ער אַ זיפּץ געטהאָן און שווייגענדיג גענומען אויסטהאָן די האַנד־שוה. אין זאָל און אין גאָסט־צימער האָט מען פאַר איהם אָנגעצונדען אלע ליכט, אלע לאָמפּען. ער איז געזעסען ביי דער פּיאַנאָ און געבלע־טערט די נאָטען, דערנאָך האָט ער בעקוקט די בילדער אויף די ווענד, די פּאָרטערטען.

אויף די בילדער אין גאָלדענע ראהמען, מיט אויל פאַרב געמאַלען זיינען געווען אויסזיכטען פון קרים, דער שטורעמדיגער ים מיט אַ שיפעל אויף איהם, אַ קאָטוילישער גלח מיט אַ גלעזעל... און דאָס אלעס איז געווען טרוקען, פערשמירט, אָהן אַ ברעקעל טאלענט... אויף די פּאָרטערטען איז נישט געווען קיין איין שענהער, אינטערעסאַנטער פנים, אלץ אַזעלכע ברייטע באַקען־ביינער און פערוואַנדערטע אויגען. ביי ליאָליקאוואָ, ליזאַ'ס פאָטער איז אַ קליינער שטערען און אַ זעלבסטצופריעדענער פנים, אַ מונדיר הענגט ווי אַ זאָק אויף זיין גרוי־סען, בעליבטען קערפּער... אויף דער ברוסט טראָגט ער אַ מעדאל און אַ צייכען פון רויטען קרייץ. אלעס אַרום ווייזט אָן אויף אונענט־וויקעלטקייט, דאָס רייכטהום און דער גלאַנץ זיינען דאָ צופעליג איי־בעריג, נישט אַם פּלאַץ, אָט, ווי יענער מונדיר. עס רעגען איהם אויף מיט זייער בליסטשען די פּאָדלאָגעס, דער הענג־לייכטער, און נישט ווילענדיג קומט איהם אויף די געדאַנקען ארויף די מעשה מיט יענעם סוחר, וועלכער פלעגט געהן אין באָד מיט אַ מעדאל אויפ'ן האַלז... פונ'ם פּאָרצימער האָט זיך געהערט עפעס אַ שעפּצען, עמעצער האָט שטיל געבראָפּעט.

און פּלוצאָם האָבען זיך פונ'ם הויף דערטראָגען שניידענדיגע, אָב־געהאַקטע, מעטאלענע קלאַנגען, וועלכע קראָרלעוו האָט ביז אַהער קיין מאָל נישט געהערט און וועלכע ער האָט איצט נישט געקענט פאַר־שטעהן; די דאָזיגע טענער האָבען זיך אָבגערופּען אין זיין נשמה עפעס אַזוי מאָדנע און נישט אָנגעענהם. פאַר קיין זאָך אין דער וועלט וואָלט איך דאַכט זיך, דאָ ניט געוואָלט בלייבען... — האָט ער אַ טראַכט געטהאָן און ווידער אריינגעקוקט אין נאָטען.

— דאָקטאָר, קומט, זייט אַזוי גוט, צובייסען. — האָט איהם שטיל אַ רוף געטהאָן די גובערנאַנטקע.

ער איז אוועק עסען.

דער טיש איז געווען א גרויסער, פול אָנגעשטעלט מיט צו בייסען און וויינען, אָבער געגעסען האָבען נור צוויי מענשען: ער און כריסטיאָ דמיטריעוואָ. זי האָט געטרונקען מאָדער-וויין, האָט שנעל גע-געסען און גערעדט, קוקענדיג אויף איהם איבער די פענסנע:

— די אַרבייטער זיינען מיט אונז זעהר צופריעדען. יעדען וויי-טער ווערען ביי אונז אויף דער פאָבריק געגעבען פאַרשטעלונגען, די אַרבייטער אליין שפּיעלען, דאָן האָבען זיי פאַרלעזונגען, פייער-ווערק... זיי האָבען אויף אַן אויסגעצייכענטע טהעע-הויז און, דאכט זיך, וואָס ניט. זיי זיינען אונז זעהר איבערגעגעבען און ווען זיי האָבען זיך דערוואָסט, אַז ליזאַטשקע'ן איז ערגער געוואָרען, האָבען זיי פאַר איהר אין קלויסטער געלאָזט גאָט בעטען. אונגעבילדעטע, און פיהלען פון דעסמוועגען אויף.

— עס זעהט אויס, אַז ביי איהר אין הויז איז נישטאָ קיין איין מאַנספּערזאָן — האָט געזאָגט קאַרלאָעוו.

— ניין, נישטאָ. פּיאָטער ניקאָנאָריטש איז געשטאַרבען צוריק מיט אָנדערהאַלבען יאָהר און מיר זיינען געבליעבען אליין. און אַזוי לעבען מיר זיך זאַלבע דריט. זומער דאָ און ווינטער אין מאַסקווע אויף פאַליאַנקע. איהר בין ביי זיי שוין ערשט יאָהר. ווי אַן אייגענער מענש. צום אבענדר-מאָלצייט האָט מען דערלאָנגט טהייערע פיש, היהנער קאָטלעטען און קאַמפּאָט; וויינען זיינען געווען אַלץ טהייערע, פראַנץ צוויזשע.

— איהר, דאָקטאָר, עסט, צערעמאָניעט זיך נישט — האָט געזאָגט כריסטיאָ דמיטריעוואָ, עסענדיג און ווישענדיג דעם מויל מיט דעם פויסט, עס איז קענטיג געווען, אַז זי האָט דאָ געלעבט אַ גוטען טאָג: — עסט, איהר בעט איהר.

נאָך דעם אבענדר-מאָלצייט האָט מען דעם דאָקטאָר אוועקגעפיהרט אין אַ צימער, וואו עס איז פאַר איהם צוגעגרייט געווען אַ בעט. אָבער איהם האָט זיך נישט געוואָלט שלאָפען, עס האָט געשטיקט און אין צימער האָט געשמעקט מיט פאַרב; ער האָט אָנגעטאָן דעם ראָק און איז ארויס.

אויפ'ן הויף איז געווען לופטיג; עס האָט שוין אָנגעהויבען טאָג-גען, און אין דער פייכטער לופט האָבען זיך העל ארויסגעזעהען אַלע

פינף געביידען מיט זייערע לאַנגע קוימענס, די שפייכלער און סקלאַר דען.

צוליב יום טוב האָט מען נישט געאַרבייט. אין די פענסטער אין פינסטער געווען, נור אין איינער פון די געביידען האָט נאָך געברענט אַן אוווען. צוויי פענסטער זיינען געווען פּורפּוררויט און פּונ'ם קויר מען האָט צייטענווייז צוזאַמען מיט דעם רויך זיך אַרויסגעריסען אַ פּיער.

ווייט הינטערן הויף האָבען געקוואַקעט די זשאַבעס און עס האָט געזונגען אַ נאַכטיגאַל.

קוקענדיג אויף די געביידען און אויף די שפייכלערס, וואו עס זיין גען געשלאָפּען די אַרבייטער, האָט דער דאָקטאָר ווידער אַמאַל גע-טראַכט פון דעם, וועגען וואָס ער האָט אימער געטראַכט, ווען ער האָט געזעהן פאַבריקען: זאָלען זיך זיין פאַרשטעלונגען פאַר אַרבייטער, פּיערווערק, פאַבריקשנע דאָקטוירים און פערשיעדענע פאַרבעסערונג-גען, די לאַנגע פון די אַרבייטער בכלל בלייבט דאָך די אייגענע. און די אַרבייטער, וועלכע ער האָט היינט געטראָפּען אויפ'ן וועג פון סטאַנציאָן, אונטערשיידען זיך מיט קיין זאך נישט פון יענע אַרביי-טער, וועלכע ער האָט געזעהען לאַנג צוריק, נאָך אין זיין קינדהייט, ווען עס זיינען נאָך נישט געווען קיין פאַרשטעלונגען און פאַרבעסע-רונגען. ער, אַלס דאָקטאָר, וועלכער האָט צו טהאָן געהאַט מיט אונ-היילבאַרע, בראַנישע קראַנקהייטען, האָט אויף די פאַבריקען אויך גע-קוקט, ווי אויף עפעס אַ מין בראַנישע קראַנקהייט, וואָס איהר אורזא-כע איז אויך נישט קלאָהר און מען קען זי נישט בעזייטיגען. דער-פאַר האָט ער אַלע פערבעסערונגען אין אַרבייטסלעבען ניט געהאַלטען פאַר איבעריג, ער האָט זיי נור פּערגליכען צו דער היילונג פון אונחיל-באַרע קראַנקהייטען.

— ערגעץ-וואו שטעקט דאָ זיכער אַ טעות... — האָט ער גע-טראַכט, קוקענדיג אויף די פּורפּוררויטע פענסטער: — אַרום אָנ-דערטהאַלבען — צוויי טויזענד אַרבייטער אַרבייטען שווער און ביטער אין אונגעזונדער לופט און מאַכען ביליגען צייץ. זיי לעבען אין דלות און הונגער און נור צייטענווייז אין שענק ניכטערען זיי זיך אויס פון דעם דאָזיגען שווערען קאַשמאַר; אַרום אַ הונדערט מענשען גיבען אַכטונג אויף דער אַרבייט, און דאָס גאַנצע לעבען פון די דאָזיגע הונ-

טערט מענשען געהט אַוועק אויף צו פערשרייבען שטראַפּען, אויף זיך לערן, אונגערעכטיגקייטען, און נור צוויי־דריי זאָגענאַנטע בעל הבתים בענוצען זיך מיט די פערדענסטען, כאָטש אליין אַרבייטען זיי נישט און פּעראַכטען דעם ביליגען ציץ... און נאָך וואָס פאַר אַ פּערדענסטען, און ווי אַזוי בענוצען זיי זיך מיט זיי? פרוי ליאַליקאָוו און איהר מאַכ־טער זיינען אונגליקלאַך, אויף זיי איז פשוט אַ רחמנות צו קוקען, לעבען אַ גוטען טאָג, לעבט נאָר איין כריסטינאַ דמיטריעוונאַ, אַן עלטערע, נאַרעשעוואַטע מיידעל אין פענסנע. און עס קומט אויס, אז די אַלע 5 געביידען אַרבייטען און אויף די מורח־מאַרקען ווערט פּערקויפט דער ביליגער ציץ נור צוליב דעם, אז כריסטינאַ דמיטריעוונאַ זאָל קענען עסען טהייערע פיש און טרינקען מאַדעראַוויין! ...

פּלוצים האָבען זיך דערהערט מערקווירדיגע קלאַנגען, דיזעלביגע, וועלכע קאָראָלעוו האָט געהערט נאָך פאַר'ן עסען. נעבען איינער פון די געביידען האָט עמעצער געקלאַפט אין אַ מעטאַלענער ברעט, האָט גע־קלאַפט און גלייך פּערהאַלטען דעם קלאַנג, אַזוי, אז עס זיינען אַרויס־געקומען קורצע, שאַרפע, ניט קיין ריינע טענער, וואָס האָבען געקלונג־גען: „דער ... דער ... דער ...“

דערנאָך איז אויף אַ וויללע שטיל געוואָרען און נעבען אַ צווייטער געביידע האָבען גענומען הילכען דיזעלכע אָבגעריסענע, אונאַנגענעהמע, נור דיזעס מאָל נידעריגע באַסאָווע טענער: — דרין ... דרין ... דרין ... — עלף מאָל נאָך אַ נאָר.

דאָס האָבען הפנים די וועכטער געקלאַפט עלף אַזויגער. ביי דער דריטער געביידע האָט זיך דערהערט: „זשאַק ... זשאַק ... זשאַק ...“

און אַזוי ביי יעדער געביידע און דערנאָך נעבען די שפּייכלערס און הינטער די טויערען. און עס האָט זיך געדאַכט, אז די דאָזיגע אַלע קלאַנגען אין מיטען פון דער ביינאַכטיגער פינסטערניש לאָזט אַרויס יענע סטראַשילע מיט די פּורפּור־רויטע אויגען, דער טייפּעל אליין, וועלכער האָט דאָ געהערשט אי אַיבער די בעלי הבתים, אי אַיבער די אַרבייטער און האָט בעטראָגען אי די, אי יענע.

קאָראָלעוו איז אַרויס פון הויף אין פּעלד אַריין.

— ווער געהט? — האָט מען איהם אָבגעשטעלט ביי די טויערען מיט אַ גראָבען קול.

— אזוי ווי אין א געפענגנים ... — האָט ער א טראַכט געטהאָן און גאָרנישט געענטפערט.

די נאכטיגאלען און זשאכעס האָבען זיך דאָ מעהר געהערט, און עס האָט זיך געפיהלט די מאַיאָווע נאכט. פון דער סטאַנציאָן האָט זיך דערטראָגען דער גערויש פון צוג; עס האָבען ערגעץ געשריען פער-שלאַפענע העהנער, אָבער דאָך איז די נאכט געווען א שטילע, די וועלט האָט רוהיג געשלאָפּען.

אויפ'ן פעלד, ניט ווייט פון דער פאַבריק, איז געשטאַנען א צוזאַמענגעשלאָגענע הייזעל פון ברעטער, דאָרט איז געלעגען מאַטעריאַל פאַר א געביידע. קאָראָלעוו האָט זיך געזעצט אויף די ברעטער און האָט ווייטער געטראַכט:

— גוט פיהלט זיך דאָ נור איין גובערנאַנטקע און די פאַבריק אַר-בייטער פון איהר פערגעניגען וועגען. אין אמת'ן אָבער דאַכט זיך עס נור אזוי, זי איז דאָ נור אַן אָנגעשטעלטער מענש. דער הויפט אָבער דער אמת'ער בעל הבית, פאַר וועמען עס ווערט דאָ אלעס געטהאָן — דאָס איז דער טייפּעל.

און ער האָט געטראַכט וועגען טייפּעל, אין וועלכען ער האָט נישט געגלויבט, און זיך אַרומגעקוקט אויף די צוויי פענסטער, אין וועלכע עס האָט געשיינט א פייער. איהם האָט זיך געראכט, אז מיט די דאָזיגע פורפור-רויטע אויגען קוקט עס אויף איהם דער טייפּעל אליין, יענע אונבעוואוסטע קראפט, וואָס האָט בעשאַפּען די פערהעלטניסע צווישען די שטאַרקע און די שוואַכע, דעם גראָבען טעות, וועלכען מען קען איצט בשום אופן ניט פערריכטען.

דער שטאַרקער מוז דריקען דעם שוואַכען, דאָס איז א נאַטור-געזעץ. זאָגען אונז די אַרטיקלען אין לעהר-ביכער, אָדער אין צייטונג-גען. ווען אָבער מיר קוקען זיך צו צום פראָסטען, אַלטעגליכען לעבען און זעהען, אז אי דער שטאַרקער, אי דער שוואַכער, ביידע פאלען אַלס אַפּפער פון זייערע ביידענס פאַרהעלטניסע, פון זייער שטענדיגען קאַמפּף, דאָן קענען מיר זיך ניט צופריעדענשטעלען מיט טרוקענע ער-קלעהרונגען ...

אזוי האָט געטראַכט קאָראָלעוו, זיצענדיג אויף די ברעטער, און ביסלעכווייז האָט איהם בעהערשט אַזא שטימונג, אזוי ווי יענע אונבע-שטימטע, געהיימניספולע קראפט וואָלט ווירקליך געווען נאָהענט און

אויף איהם געקוקט. דערוויילע איז אין מורח-זייט געוואָרען אלץ בלאַ-סער, די צייט איז געלאָפֿען שנעל.

אין דעם גרויען נעבעל פון פארטאָג, ווען אַרום איז נישט געווען קיין לעבעדיגער מענש, אזוי ווי אלעס וואָלט געווען אויסגעשטאַרבען, האָבען די פינף געביידען מיט זייערע קויעמעס גאָר אַן אנדער אויס-זעהען געקראָגען. ניט אזא, ווי בייטאָג. עס איז גאָר פון זינען אַרויס, אַז דאָרט אינעוועניג אַרבייטען מאַשינען, עלעקטריציטעט, טעלעפאָנען.

און ווידער האָט זיך דערהערט:

— דער... דער... דער... דער...

צוועלף מאָל דערנאָך איז אַ האַלבע מינוט שטיל-שטיל און — אין צווייטען עס פון הויף דערהערט זיך ווידער.

— דרין... דרין... דרין...

— שרעקליך אונאנגעהעם! — האָט אַ טראַכט געטהאָן קאָר-ראָלעו.

— זשאַק... זשאַק... — האָט זיך דערהערט פון דריטען פלאַץ, אַבגעבראַכען, האַרט, עפעס אזוי ווי מיט פערדרוס: — זשאַק... זשאַק...

אום צו שלאָגען צוועלף אַ זייגער איז נויטיג געווען אַ וואַסערע פיער מינוטען. דערנאָך איז אלעס אנשוויגען געוואָרען; און ווידער, דאָכט זיך אויס, אַז אלעס אַרום איז אויסגעשטאַרבען.

קאָראָלעו איז נאָך אַ וויילע געזעסען און האָט זיך אומגעקעהערט צוריק אין הויז, שלאָפען האָט ער זיך נאָך לאַנג נישט געלעגט. אין די אנדערע צימערען האָט מען זיך געשעפּצט. עס האָט זיך געהערט דאָס שלאָפען פון שטעק-שיך און באַרפּוסע פיס.

— האָט זי אפשר ווידער געקראָגען אַן אָנפאל? — האָט אַ טראַכט געטהאָן קאָראָלעו.

ער איז אַרויס געהען, וואָס מאַכט די קראַנקע. אין די צימערען איז שוין געווען גאַנץ ליכטיג און אין זאָל, אויף דער וואַנד און פאָר-לאַגע, האָט געצימערט אַ שוואַכער זונען-שטראַהל, וועלכער איז אַרייַן געדרונגען אַהער דורך דעם אין דער-פריהערדיגען טומאן.

די טהיר אין ליזאַ'ס צימער איז געווען אָפֿען און זי אליין איז געזעסען אין אַ פאָטעל. זי איז געווען ניט פערקאָמט, אָנגעטהאָן אין

א הויזקלייד און איינגעוויקעלט אין א שאל. די שטאָרעם אויף די פענסטער זיינען געווען אַראָבעלעאָזט:

— ווי פיהלט איהר זיך? — האָט ער געפרעגט.

— איך דאַנק אייך.

— ער האָט אָנגעטאַפט איהר פולס, דערנאָך פאַרריכט איהר די האָאָר, וואָס זיינען אַראָבעפאלען אויפ'ן שטערן.

— איהר שלאָפט ניט, — האָט ער געזאָגט — אין דרויסען איז אזוי שעהן, ס'איז פריהלינג, נאכטיגאלען זינגען און איהר זיצט אין דערפינסטער און טראכט וועגען עפעס.

זי האָט געהערט און געקוקט איהם אין פנים אריין; אויגען האָט זי געהאַט אומעטיגע, קלוגע, און עס איז קענטיג געווען, אז זי וויל איהם עפעס זאָגען.

— טרעפט עס אָפט מיט אייך? — האָט ער געפרעגט.

זי האָט גענומען באַוועגען מיט די ליפּען און געענטפערט:

— אָפט. כמעט יעדע נאַכט ווערט מיר שווער.

אין דערוועלטער צייט האָבען די וועכטער אויפ'ן הויף גענומען קלאַפען צוויי אזוייגע.

עס האָט זיך דערהערט — „דער... דער...“ און זי האָט זיך אַ טרייסעל געטהאָן.

— אייך מאַכט אונרוהיג דאָס קלאַפען? — האָט ער געפרעגט.

— אייך ווייס נישט. מיך מאַכט דאָ אַלעס אונרוהיג — האָט זי געענטפערט, און זיך פערטראכט: — אַלעס בעאונרוהיגט מיך דאָ. אין אייער שטימע פיהלט זיך מיטגעפיהל, און מיר האָט זיך פון דעם ערשטען בליק אויף אייך, אויסגעראכט, אז מיט אייך קען מען וועגען אַלעס ריידען.

— רעדט, רעדט, איך בעט אייך.

— אייך וויל אייך ארויסזאָגען מין מיינונג. מיר דאכט זיך, אז אייך בין גאָרנישט קראַנק, אז אייך בין אונרוהיג און מיר איז מורא'דיג, דערפאר, ווייל אזוי דאָרף זיין און אַנדערש קען עס גאָר נישט זיין. דער געזינדסטער מענטש אפילו קען ניט בלייבען רוהיג, ווען ביי איהם הינטער דעם פענסטער, למשל, געהט אַרום אַ מערדער. מיך האַלט מען אין איין קורירען — האָט זי ווייטער גערעדט, קוקענדיג אויף איהר רע קניע און פאַרשעהמט אַ שמיכעל געטהאָן: — אייך בין געוויס זעהר

דאנקבאר און לייקען ניט אָב די נוצען פון דעם דאָזיגען קורירען, נור מיר וואָלט זיך וועלען דורכריידען ניט מיט קיין דאָקטאָר, נור מיט אַ נאָהענטען מענשען, אַ פריינד, וועלכער זאָל מיך פערשטעהן און זאָל מיך איבערצייגען, צו בין איך גערעכט, צו אומגערעכט? — האָט איהר דען נישט קיין פריינד? — האָט געפרעגט קאָ-ראָלעוו.

— איך בין איינזאָם, עלענד. ביי מיר איז דאָ אַ מוטער, איך האָב זי ליעב, נור דאָך בין איך עלענד. אָט אזוי איז שוין דאָס לעבען... איינזאָמע מענשען לעזען אַ סך, אָבער זיי ריידען וועניג און הערען וועניג, דאָס לעבען איז פאַר זיי געהיימניספול; זיי זייגען מיסטיקער און זעהן אָפּט דעם טייפּעל דאָרט, וואו ער איז גאָר נישטאָ. לערמאַנ-טאָו'ס טאָמאַראַ איז געווען איינזאָם און האָט אויך געזעהען דעם טייפּעל.

— און איהר לעזט אַ סך?

— יא, אַ סך. פרייע צייט האָב איך גענוג, פון פריה ביז נאַכט. ביי טאָג לעז איך און אין די נעכט איז דער קאָפּ פּוסט, אַנשטאָרט געדאַנקען שוועבען דאָרט אַרום עפעס שאַטענס.

— אייך דאַכט זיך עפעס אין די נעכט? — האָט געפרעגט קאָ-ראָלעוו.

— ניין, נור איך פיהל.

זי האָט ווידער אַ שמייכל געטהאָן, האָט אויפגעהויבען איהרע אויגען אויף דעם דאָקטאָר און געקוקט אזוי אומעטיג, אזוי קלוג; און איהם האָט זיך געדאַכט, אז זי האָט צו איהם צוטרויען, וויל מיט איהם ריידען אָפּענהערציג און אז זי טראַכט גראַדע אזוי ווי ער. זי אָבער האָט געשוויגען און קען זיין, געוואָרט, ער זאָל נעהמען ריידען.

און ער האָט געוואוסט וואָס אזוינס מען דאַרף איהר זאָגען; פאַר איהם איז געווען קלאָהר, אז זי דאַרף וואָס גיכער פאַרלאָזען די דאָזיגע פינגע געביידען, דאַרף זיך אַבזאָגען פון דעם מיליאָן, אויב זי האָט איהם און זיך בעפרייען פון טייפּעל, וועלכער קוקט אין די נעכט אַרויס אזוי מורא'דיג... איהם איז אויך קלאָהר געווען, אז זי אליין טראַכט אויך אזוי און זי האָט נור געוואָרט, אז עמיצער, וועמען זי גלויבט, זאָל דאָס איהר באַשמעטיגען.

ער האָט נור נישט געוואוסט ווי אזוי דאָס איהר צו זאָגען. ווי

אזוי? ביי פער'משפט'ע מענשען שעהמט מען זיך צו פרעגען, פארוואס זיי זיינען פער'משפט געוואָרען; אזוי איז אויך ניט אנגענעהם צו פרעגען ביי זעהר רייכע מענשען, צוואַס טויג זיי אזוי פיעל געלט, פארוואס פארשווענדען זיי דעם רייכטהום אזוי שלעכט און פארוואס וואַרפען זיי עס נישט אין גאנצען, ווען זיי קוקען אויף איהם, ווי אויף זייער אונגליק... און ווען מען הויבט שוין אַמאָל יאָ אָן וועגען דעם צו ריידען, קומט דער געשפרעך געוועהנליך ארויס שעמעוודיג, אונט־בעקוועם און לאַנג.

— ווי אזוי זאָגט מען עס? — האָט געטראַכט קאָראָלעוו —
און דארף מען עס דען איבערהויפט זאָגען?
און ער האָט געזאָגט דאָס, וואָס ער האָט געוואָלט זאָגען ניט גלייך, נור פון דער זייט, מיט אַנצוהערענישען:

— זייענדיג אין דער לאַגע פון אַ פאַבריק אייגענטהימערין און פון אַ רייכער יורש'טע, זייט איהר נישט צופריעדען, איהר גלויבט ניט אין אייער רעכט און איצט, אָט, שלאָפט איהר נישט קיין נעכט. דאָס איז אורדאי בעסער, ווי ווען איהר זאָלט זיין צופריעדען, זאָלט געשמאַק שלאָפען און דענקען, אז אלעס איז אין דער בעסטער אָרד־נונג. ביי אייך, הייסט עס, איז אַן ערעלע שלאָפלאָזיגקייט, יעדענפאלס איז דאָס אַ גוטער סימן. אין דער אמת'ן גערעדט, וואָלט ביי אונזערע עלטערן גאָר נישט מעגליך געווען אזא מין געשפרעך, ווי דער, וואָס מיר פיהרען אַצינד; זיי האָבען ביי דער נאַכט ניט גערעדט, נור געשמאַק געשלאָפען; מיר אָבער, אונזער דור, הייסט עס, שלאָפען שלעכט, מאַטערען זיך, ריידען אַ סך און זוכען אלץ צו פערענטפערען, אויב מיר זיי נען גערעכט, אָדער ניט. און פאַר אונזערע קינדער און אייניקלאַך וועט די פראַגע—צו מיר זיינען גערעכט צו ניט, — זיינען שוין לאַנג פער־ענטפערט. זיי וועלען עס בעסער פערשטעהן, ווי מיר. אַ שעה, אַ גוט לעבען וועט זיין אין פופציג יאָהר פון היינט, אַ שאָד, וואָס מיר וועלען ביז דעמאָלט ניט דערציהען. עס וואָלט אינטערעסאַנט זיין אַ קוק צו טהאָן.

— וואָס אזוינס וועלען טהאָן די קינדער און די אייניקלאַך?

— האָט געפרעגט ליזאַ.

— איך ווייס נישט... זיי וועלען מסתמא אלעס וואַרפען און

אוועק.

— וואָהין וועלען זיי געהן?

— וואָהין? ... וואָהין זייער האַרץ וועט זיי ציהען — האָט גע-

זאָגט קאַראָלעוו, און זיך צולאָכט: — וועניג פּלאַץ איז דען דאָ, וואו

א קלוגער און גוטער מענטש קען אוועק געהן?

ער האָט אַ קוק געטהאָן אויפ'ן זייגער.

— די זונן איז שוין אויפגעגאנגען — האָט ער געזאָגט —

איידן איז צייט צו שלאָפּען. טהוט זיך אויס און שלאָפּט זיך געזונדער-

הייט. מיך פּרעהט זעהר, וואָס איך האָב זיך מיט איידן בעקאנט —

האָט ער ווייטער גערעדט, דריקענדיג איהר האַנד. — איהר זייט אַ

וואוילער, אינטערעסאַנטער מענטש. אַ גוטע נאכט!

ער איז אוועק צו זיך און געלעגט זיך שלאָפּען.

אויף דעם צווייטען טאָג אין דער-פּריה, ווען דער קאומש איז

געשטאַנען פאר'ן הויז, זיינען אַלע אַרויס אויפ'ן באַלקאן דעם דאָקטאָר

בעגלייטען. ליזאַ, אַ בלאַסע, אַ שוואַכע, איז געווען אָנגעהאַנגן יום

טוב'דיג, אין אַ ווייסען קלייד מיט אַ בלום אין די האָאַר. זי האָט

געקוקט אויף איהם, אַזוי ווי געכטען, אומעטיג און קלוג, האָט גע-

שמייכלט, גערעדט און אַלץ מיט אַזאַ אויסדרוק, ווי זי וואָלט איהם

וועלען זאָגען עטוואָס זעהר וויכטיגעס, אָבער נור איהם אליין.

עס האָט זיך געהערט, ווי עס האָבען געזונגען די פויגלאַך, ווי

מען האָט געקלונגען אין קלויסטער. די פענסטער אין די פאַבריק-געבוי-

דען האָבען פּרעהלאַך געשטראַהלט, און, דורכפאַהרענדיג דעם הויף

און דערנאָך אויף דעם וועג צו דער סטאַנציע, האָט קאַראָלעוו שוין

נישט געדענקט נישט וועגען די אַרבייטער, נישט וועגען טייפּעל...

און געטראַכט האָט ער נור וועגען יענער, אפּשר שוין גאָר נאָהענטער

צייט, ווען דאָס לעבען וועט זיין גראָד אַזוי ליכטיג און פול פרייד,

ווי דיזער שטילער, זונטאָג'דיגער פּריהמאָרגען; און געטראַכט האָט ער

אויך וועגען דעם, ווי אנגענעהם עס איז אין אַזאַ פּריהמאָרגען, אין

פּריהלינג, צו פאַהרען מיט דריי פּערד, אין אַ גוטען קאומש און ווא-

רימען זיך אויף דער ליכטיגער זונן...

וואָלאַדיא דער גרויסער און וואָלאַדיא דער קליינער

— לאָזט מיך, איך וויל אליין אַנטרייבען! איך וועל זיך זעצען
געבען פוהרמאן! — האָט הויך אויפ'ן קול געזאָגט סאָפיא לױוואָונאַ
— פוהרמאן, ווארט, איך וועל זיך זעצען מיט דיר אויף דער קעלנע.
זי איז געשטאַנען אין דעם שליטען, און איהר מאן דער קאַלאַנעל
וואַלדימיר ניקיטיטש און אַ יוגענד פריינד וואַלדימיר מיכאיליטש
האַבען זי געהאַלטען פאַר די הענד, זי זאָל ניט פאַלען. די דריי פערד,
איינגעשפאַנט אין דעם שליטען האָבען זיך געטראָגען שנעל, פיל
פונ'ם בויגען.

— איך האָב געזאָגט, מען זאָל איהר נישט געבען קיין קאַניאס
— האָט מיט פערדרוס ארויסגעשעפצט וואַלדימיר ניקיטיטש צו
זיין בעגלייטער — וואָס פאַר אַ מאָדנער דו ביזט, ווירקליך!
דער קאַלאַנעל האָט געוואוסט פון ערפאהרונג, אז ביי אַזעלכע
פרויען, ווי זיין ווייב סאָפיא לױוואָונאַ, קומט געוועהנליך נאָך אַזאַ מין
שטורמדיגער, האַלב שיכורער פרעהליכקייט אַן אָנפאַל פון היסטערי-
שען געלעכטער און דערנאָך געוויין. ער האָט מורא געהאַט, אז שפּע-
טער, ווען זיי וועלען קומען אַהיים, וועט ער האָבען אַן עסק מיט קאָמפּ-
רעסען און טראָפענס אַנשטאָט רוהיג צו שלאָפען.
— טפּרר! — האָט געשריען סאָפיא לױוואָונאַ — איך וויל אַנ-
טרייבען!

זי איז געווען אמת פרעהלאַך און האָט טריאומפירט. אין די
לעצטע צוויי מאָנאַטען, פון דעם ערשטען טאָג פון איהר חתונה אָן,
האָט זי געמוטשעט דער געדאַנק, אז מיט דעם קאַלאַנעל האָט זי
חתונה געהאַט ניט אויס לייעבע, נור, ווי מען זאָגט, אויס צולעהכעיס.

היינט אָבער, אין דעם רעסטאָראַן הינטער דער שטאָרט, האָט זי זיך ענדליך איבערצייגט, אז זי ליעבט איהם ליידענשאפטליך.

ניט קוקענדיג אויף זיינע פיער און פופציג יאָהר, איז ער געווען שלאָנק, ריהרעוודיג, פלינק, האָט זיך אזוי ליעב געוויצעלט און אונטער-געזונגען מיט די ציגיינערקעס. ווירקליך, היינטיגע אַלטע לייט זיינען טויזענד מאָל אינטערעסאַנטער פאַר די יונגע, און עס זעהט אויס, ווי די אַלטקייט און די יוגענד האָבען זיך פאַרביטען מיט די ראָלען. דער קאָלאָנעל איז עלטער פאַר איהר פאָטער מיט צוויי יאָהר, אָבער וואָס פאַר אַ בעדייטונג קען האָבען דער דאָזיגער אומשטאַנד, ווען, אין אמת'ן גערעדט, בעזיצט ער ניט אין אַן ערך מעהר לעבענסקראַפט, מונטערקייט און פרישקייט פון איהר אליין, כאָטש זי איז נור דריי און צוואַנציג יאָהר אַלט?

— אַך, מיין ליעבער! — האָט זי געטראַכט — מיין וואונדער-באַרער!

אין דעם זעלבען רעסטאָראַן האָט זי זיך אויך איבערצייגט, אז פון דעם פריהערדיגען געפיהל איז אין איהר נשמה ניט פאַרבליעבען אפילו קיין איין פונקט. צו איהר יוגענד פריינד וואַדימיר מיכאיליטש, אָדער פשוט וואָלאָדיא, וועלכען זי האָט נאָך נעכטען געליעבט ביז משוגעת, ביז פערצווייפלונג, האָט זי זיך אַצינד געפיהלט אין גאַנצען גלייכגיל-טיג. היינט דעם גאַנצען אבענד האָט ער זיך איהר אויסגעוויזען פער-שלאָפען, ניט אינטערעסאַנט, קליינליך און די קאַלטבלוטיגקייט, מיט וועלכער ער מאַכט זיך געוועהנליך ארויס פון צו בעצאָהלען אין די רעס-טאָראַנען, האָבען איהר דיוועס מאָל אזוי אויפגעבראַכט, אז זי האָט זיך קוים איינגעהאַלטען פון צו זאָגען: „אויב איהר זייט אַרעס, טאָ ייצט אין דער היים“. געצאָהלט האָט נור דער קאָלאָנעל.

עס קען זיין, אז דערפאַר, ווייל פאַר איהרע אויגען האָבען זיך געטראָגען בוימער, טעלעגראַפֿיסלופעס און בערגלאַך, זיינען איהר אין קאָפּ געקראַכען גאַנץ פערשיעדענאַרטיגע געדאַנקען.

זי האָט געטראַכט: פאַר דער רעכענונג אין רעסטאָראַן האָט מען בעצאָהלט הונדערט און צוואַנציג רובעל און די ציגיינער — הונדערט. און מאָרגען, אז זי זאָל וועלען, קען זי ארויסוואַרפען אויפ'ן ווינד גאַנצע טויזענד רובעל, און צוויי מאָנאַטען פאַר דער חתונה האָט זי נישט געהאַט אפילו קיין דריי רובעל איהרע אייגענע, און פאַר יעדער קליי-

ניגלייט האָט זי זיך געמוזט ווענדען צום פאָטער. וואָס פאַר אַ ענדערונג אין דעם לעבען!

איהרע געדאַנקען האָבען זיך געמישט און געפלאָנטערט און זי האָט זיך דערמאָנט, אַז ווען זי איז געווען אַ יאָהר צעהן, האָט דער קאָלאָנעל, איהר איצטיגער מאַן, אַרויסגעוויזען אַ סך פֿריינדשאַפט איהר טאָטע, און אלע אין הויז האָבען גערעדט, אַז ער האָט זי רואַנירט, און, ווירקליך, די טאָטע פֿלעגט אָפט אַרויסגעהן צו מיטאָג מיט פֿער-וויינטע אויגען און איז עפעס אַלץ ערגעץ וואָהין אַרומגעפֿאָהרען און מען האָט גערעדט וועגען איהר, אַז זי קען זיך נעבעך, קיין אָרט נישט געפינען.

דער קאָלאָנעל איז דאָן געווען זעהר שעהן און האָט געהאַט אַן אונגעהויערען ערפֿאָלג ביי פֿרויען... די גאַנצע שטאָדט האָט איהם געקענט און מען האָט וועגען איהם דערצעהלט, אַז ער פֿאָהרט יעדען טאָג צו זיינע פֿערעהערעניס מיט ווייטען, ווי אַ דאָקטאָר צו זיינע קראַנקע. און אַפֿילו אַצינד, ניט קוקענדיג אויף זיינע גרויע האָאַר, די קנייטשען און ברילען, קוקט זיין מאָגער פֿנים, איבערהויפט אין פֿראַ-פֿיל, אויך אַמאָל אַויס וואונדער שעהן.

סאָפּיאַ לוואָוונאַ'ס פאָטער איז געווען אַ מיליטערישער דאָקטאָר און האָט אַמאָל געדיענט אין איין רעגִימענט מיט'ן קאָלאָנעל. וואָלאַ-דיאַ'ס פאָטער איז אויך געווען אַ מיליטערישער דאָקטאָר און האָט אויך אַמאָל געדיענט אין דעם זעלבען רעגִימענט מיט. איהר פאָטער און מיט'ן קאָלאָנעל.

ניט קוקענדיג אויף די פֿערשיעדענע ליעבעס אינטריגען, מאַנכעס מאָל זעהר פֿערדרעהטע און אונרוהיגע, האָט זיך וואָלאַדיאַ אויסגע-צייכענט געלערענט; ער האָט מיט גרויס ערפֿאָלג געענדיגט זיין שטודיום אין אוניווערזיטעט, און אַצינד האָט ער זיך אויסגעוועהלט אלס זיין ספּעציאַליטעט די אויסלענדישע ליטעראַטור, איבער וועלכער, ווי מען זאָגט, ער שרייבט איצט אַ דיסערטאַציאָן. וואוינען וואוינט ער אין די קאָזאַרמעס, ביי זיין פאָטער, דעם מיליטערישען דאָקטאָר, און האָט נישט קיין אייגענעם גראַשען, כאָטש ער איז שוין העכער דריי-סיג יאָהר אַלט.

אין דער קינדהייט האָט סאָפּיאַ לוואָוונאַ און ער געוואוינט אויף פֿערשיעדענע קוואַרטירען, אָבער אונטער איין דאָך, און ער איז אָפט

געקומען צו איהר זיך שפיעלען. מען האָט זיי ביידע צוזאמען געלערענט טאַנצען און ריידען פראַנצויזיש; אָבער ווען ער איז אויסגעוואַקסען און איז געוואָרען אַ שלאַנקער, שעהנער יונגער מאַן, האָט זי זיך גענומען שעהמען פאַר איהם, דערנאָך האָט זי זיך אין איהם משוגע פערליעבט און געליעבט האָט זי איהם די גאַנצע צייט, ביז וואַנען זי האָט חתונה געהאַט מיט'ן קאָלאָנעל.

ער האָט אויך געהאַט אַן אונגעוועהנליכען ערפּאָלג ביי פרויען כמעט פון זיין פערזענהעטען יאָהר אָן, און די דאמען, וועלכע האָבען צוליעב איהם בעטראַגען זייערע מענער, האָבען זיך פערענטפערט דערמיט, וואָס וואָלאָדיא איז אַ קלייניגקער.

דער קאָלאָנעל איז געווען בעגייסטערט פון איהם און האָט, ווי עס שיינט, איהם ליעב געהאַט. זיי ביידע פלעגען שטונדען לאַנג שווייגענדיג שפיעלען ביליאַרד אָדער פיקעט, און ווען דער קאָלאָנעל איז וואו עס איז געפאָהרען אויף זיין געשפאַן מיט די דריי פערדלאַך, האָט ער מיטגענומען מיט זיך וואָלאָדיא'ן אויך. און מיט די געהיימניסע פון זיין דיסערטאַציאָן האָט וואָלאָדיא בעקאַנט געמאַכט נור דעם קאָלאָנעל אליין.

אין פריהערדיגער צייט, ווען דער קאָלאָנעל איז נאָך אינגער געווען, זיינען זיי אָפט אריינגעפאלען אין דער לאַגע פון ליעבעס-קאָנקורענטען, זיי זיינען אָבער קיין מאָל נישט געווען אויפערזוכטיג איינער צום צווייטען. אין געזעלשאַפט, וואו זיי פלעגען קומען צוזאמען, האָט מען דעם קאָלאָנעל אַ נאָמען געגעבען וואָלאָדיא דער גרויסער, און זיין פריינד — וואָלאָדיא דער קליינער.

אינ'ם שליסטען האָט זיך געפונען, אויסער וואָלאָדיא דעם גרויסען, וואָלאָדיא דער קליינער און סאָפיא לואָוונאַ, און נאָך איין פערזאָן — מאַרגאַריטאַ אלעקסאַנדראָוונאַ, אָדער ווי אלע האָבען זי גערופען, ריטאַ, סאָפיא לואָוונאַ'ס אַ קוזינע. די דאָזיגע ריטאַ איז געווען אַ מיידעל אַריבער דרייסיג, זעהר אַ בלאַסע, מיט שוואַרצע ברעמען, אין פענסנע, וועלכע האָט אָהן אַן אויפהער גערויכערט פאַפיראַסען, אפילו אין דעם שטאַרקסטען פראָסט; ביי איהר אויף דער ברוסט און אויף די קניע איז תמיד געלעגען אַש. זי האָט גערעדט דורך דער נאָז, אויס-ציהענדיג יעדעס וואָרט, איז געווען קאַלט, האָט געקענט טרינקען אַ סך ליקערס און קאַניאַק און איז קיין מאָל נישט שיכור געוואָרען, און

צוויידייטיגע אנעקדאטען האָט זי דערצעהלט לאַנגזאַם און אַהן גע-
שמאַק. אין דערהיים האָט זי פון פריה ביז נאַכט געלעזען דיקע זשור-
נאַלען, פערשיטענדיג זיי מיט אַש, אָדער געגעסען פערפראָרענע עפעל.
— סאָניאַ, הער אויף זיך צו מאַכען משוגע — האָט זי געזאָגט
מיט אַ זינגענדיגען טאָן — ווירקליך עס איז נאָריש.

צוליעב דעם שלאָג בוים, וואָס האָט זיך בעוויזען פון ווייטען, זיי-
נען די פערד אַוועק שטילער, עס האָבען זיך גענומען ווייזען הייזער
און מענשען. סאָפיאַ לואָוונאַ האָט זיך בערוהיגט, האָט זיך צוגעדריקט
צום מאַן און זיך אין גאַנצען אָבגעגעבען צו איהרע געדאַנקען.
וואָלאָדיאַ דער קליינער איז געזעסען איהר געגענאיבער.

צו איהרע פרעהליכע און לייכטע געדאַנקען האָבען זיך אַצינד
גענומען צומישען אויך אונאַנגענעמע און פינסטערע. זי האָט גע-
טראַכט: דער דאָזיגער מענש, וועלכער זיצט איהר געגענאיבער, האָט
געוואוסט, אַז זי האָט איהם געליעבט, און ער האָט אוראָי געגלויבט
די רייד, אַז זי האָט חתונה געהאַט מיט דעם קאָלאָנעל איהם צולחכעיס.
זי האָט זיך אפילו קיין מאָל איהם נישט ערקלעהרט אין לייעבע,
האָט נישט געוואָלט, ער זאָל וויסען און בעהאַלטען פון איהם איהר
געפיהל, אויף זיין פנים איז אָבער קענטיג געווען, אַז ער פארשטעהט
זי אויסגעצייכענט, און איהר אייגענ- לייעבע האָט דערפון געליי-
טען.

ערגער פון אַלץ איז געווען דער אומשטאַנד, וואָס באלד נאָך איהר
חתונה, האָט דער דאָזיגער וואָלאָדיאַ דער קליינער, גענומען איהר שענ-
קען אויפּמערקזאַמקייט, וואָס ער האָט פריהער קיין מאָל נישט געטהאָן,
איז אָבגעזעסען מיט איהר שטונדען-לאַנג שווייגענדיג אָדער פליידע-
רענדיג וועגען נאָרישקייטען, און אַצינד, אין דעם שליסטען, האָט ער צו
איהר נישט גערעדט, האָט איהר אָבער לייכט אָנגעטראַטען אויפ'ן פוס
און געדריקט די האַנד. . . ווי עס שיינט, האָט ער נור געוואַרט, זי זאָל
חתונה האָבען; קענטיג, אַז ער פעראַכטעט זי און אינטערעסירט זיך
מיט איהר נור ווי מיט אַ פערדאָרבענער אונאַנשטענדיגער פרוי.

און בעת די פרעהליכקייט און די לייעבע צום מאַן האָבען זיך אין
איהר נשמה אויסגעמישט מיט דעם געפיהל פון ערנידעריגונג, פון בע-
ליידנטען שטאַלץ, דאָן האָט זי באַהערשט עפעס אַ מין צולחכעיס-

נעפיהל און עס האָט זיך איהר געוואָלט זעצן אויף דער קעלניע און שרייען, פייפען...

גראָד אין דער צייט, ווען זיי זיינען פאַרבייגעפאַהרען דעם פרויען־מאַנאַסטיר, האָט זיך דערהערט דאָס הודיען פון דעם טויזענד־פּוּדוּגען גלאָק. ריטא האָט זיך איבערגע'צלם'ט.

— אין דיזען מאַנאַסטיר געפינט זיך אונזער אַליא — האָט גע'זאָגט סאַפּיאַ לואוואָנאַ, האָט זיך אויך איבערגע'צלם'ט און זיך אַ טרייסעל געטאהן.

— ווארום איז זי אַוועק אין מאַנאַסטיר? — האָט געפרעגט דער קאַלאָגעל.

— עמיצען צולהכעים — האָט זיך ביז אַבגערופען ריטא, וועלענדיג, ווי עס שיינט, געבען אַן אַנצוהערעניש אויף דעם שידוך פון סאַפּיאַ לואוואָנאַ מיט'ן קאַלאָגעל — יעצט איז אין דער מאָדע דאָס דאָזיגע צולהכעים טאהן. אויף צו להכעים דער גאַנצער וועלט. זי איז געווען אַזאַ פרעהליכע, אַ שרעקליכע קאַקעטסקע, האָט לייעב געהאַט בע'לער און יונגע לייט און פלוצים — נאָ דיר! האָט אַלעמען אָפּגע'טהאָן!

— דאָס איז נישט אמת — האָט געזאָגט וואָלאָדיא דער קליי'נער, אַראַבלאָזענדיג דעם קראַגען פון פוטער און ווייזענדיג זיין שען פנים: — זי האָט קיינעם ניט געוואָלט טאהן צולהכעים; זי איז אַוועק אין קלויסטער, ווייל איהר האָט אַ גרויס אונגליק געטראָפּען: איהר ברודער דימיטרי'ן האָט מען פערשיקט אויף קאַטאַרגע, און ביז היינטיג נען טאָג ווייס מען נישט, וואו ער איז. און די מאַמא איז געשטאַרבן פאַר צרות.

ער האָט ווידער אָנגעשטעלט דעם קראַגען.

— און זי האָט ריכטיג געהאַנדעלט, אַליא — האָט ער צוגעזעצט פערשטיקט — צו לעבען ביי פרעמדע אַלס אַן אויפגענומען קינד און נאָך מיט אַזאַ גאָלד, ווי סאַפּיאַ לואוואָנאַ — איז ניט אַזוי אנגענעהם! סאַפּיאַ לואוואָנאַ האָט אין זיין קול דערהערט אַ פערעכטליכען טאָן און האָט איהם געוואָלט ענטפערען גראָב, אויסזידלען איהם, האָט אָבער פאַרשוויגען. איהר האָט ווידער באַהערשט דער צולהכעים־נעפיהל; זי האָט זיך אויפגעשטעלט אויף די פיס און אַ געשריי גע'טהאָן מיט אַ וויינעדיגען קול:

— איך וויל געהן צו גאטעס־דיענסט! פוהרמאן צוריק! איך וויל זעהען אַליא'ן!

מען האָט זיך אומגעקעהרט צוריק. דאָס הודיען פון מאָנאָסטיר־שען גלאָק האָט אָפּגעהילכט מעכטיג און, ווי סאָפּיאַ לואָוונא'ן האָט זיך אויסגעוויזען, האָט עפּעס אין דעם דאָזיגען הודיען דערמאָנט אָן אַליא'ן און איהר לעבען.

מען האָט אָנגעהויבען צו קלינגען אויף אין אנדערע קלויסטערס. ווען דער פוהרמאן האָט אָבגעשטעלט די פערד איז סאָפּיאַ לואָוונא' נאָ אַרויסגעשפרונגען פון שליטען און אליין, אָהן אַ בעגלייטער, איז זי שנעל אַוועק צו די טויערען.

— מאַך עס שנעל, איך בעט דיך! — האָט איהר נאָכגעשריען דער מאַן — עס איז שוין שפּעט!

זי איז דורכגעגאַנגען דורך די פינסטערע טויערען, דערנאָך איבער דער אַלעע, וואָס האָט געפיהרט פון די טויערען צום הויפט קלויסטער, און אַ ליכטער שנעע האָט געסקריפעט אונטער איהרע פיס און דאָס הודיען האָט זיך אַצינד געהערט נאָהענט, איבערן קאָפּ, און האָט דורכ־געדרונגען איהר גאַנצען וועזען...

אַט איז די טהיר פונ'ם קלויסטער, דריי טרעפלאַך אַרונטער, דער־נאָך אַ פיהר־הויז מיט בילדער פון הייליגע ביי ביידע זייטען. עס האָט גענומען שמעקען מיט ווייה־רויך. ווידער אַ טהיר און אַ דונקעלע גע־שטאַלט עפענט זי און נייגט זיך נידעריג—נידעריג...

דער גאָטעס־דיענסט האָט זיך נאָך נישט געוועזט אָנגעהויבען אין דעם קלויסטער. איין מאָנאָשקע איז אַרומגעגאַנגען און האָט אָנגעצונדען די ליכט ביי די בילדער פון די הייליגע, וועלכע האָבען זיך געפונען נעבען אַלטאַר, אַ צווייטע האָט אָנגעצונדען דעם הענג־ליכטער.

דאָ און דאָרט, נעבען די זיילען און ביי די ווענט, זיינען אונבע־וועגליך געשטאַנען שוואַרצע פיגורען.

— אַזוי ווי זיי שטעהען דאָ אַצינד, וועלען זיי, הייסט עס, שוין שטעהן ביז מאָרגען אין דער פריה — האָט אַ טראַכט געטהאָן סאָפּיאַ לואָוונא, און איהר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דאָ איז אַזוי פינסטער, קאַלט, אומעדיג — נאָך אומעדיגער, ווי אויף אַ בית עולם. מיט אַ געפיהל פון לאַנגווייליגקייט האָט זי געקוקט אויף די אונבעוועגליכע,

פארגליווערטע פיגורען, און פלוצים האָט איהר דאָס האַרץ פער-
קוועטשט.

זי האָט אין איינער פון די מאָנאַשקעס, אַ קליינגעוויקסיגער מיט
שמאַלע, דאָרע פלייצעס און אַ שוואַרצען טוך אויפ'ן קאָפּ, דערקענט
אַליאַ', כאַטש אַליאַ איז געווען פולער און העכער, בעת זי איז אין
קלויסטער אוועק.

אַבער זיכער, אז דאָס איז אַליאַ, איז זי נישט געווען און אויפ-
רעגענדיג זיך שטאַרק איז סאָפּיאַ לואָוונאַ צוגעגאַנגען צו דער מאָ-
נאַשקע און האָט איבער דער פלייצע איהר אריינגעקוקט אין פנים.
דאָס איז טאַקי געווען אַליאַ.

— אַליאַ! — האָט זי געזאָגט, אַ פאַטש געטהאָן מיט די הענד
און מעהר נישט געקענט ריידען פאַר אויפגענוג: — אַליאַ!
יענע האָט זי גלייך דערקענט, האָט אויפגעוויבן אויף איהר
פערוואונדערט די ברעמען און איהר בלאַסער נורוואָס אַרומגעוואַשע-
נער, ריינער פנים האָט גענומען שיינען. אפילו דאָס ווייס טיכעל פון
אונטער דעם שוואַרצען טוך האָט אויך, דאַכט זיך, גענומען שטראַהלען
פאַר פרייד.

— דו? גאָט'ס וואונדער! — האָט די מאָנאַשקע געזאָגט און
אויך אַ פאַטש געטהאָן מיט די מאָגערע בלייכע הענטלאַך.
סאָפּיאַ לואָוונאַ האָט זי שטאַרק אַרומגענומען און זי אַ קוש גע-
טהאָן, דערביי האָט זי מורא געהאַט, טאַמער הערט זיך פון איהר מויל
אַ גערוד פון וויין.

— מיר זיינען פערבייגעפאָהרען און האָבען זיך דערמאָנט אָן
דיר — האָט זי גערעדט פערסאָפעט, ווי פון שטאַרק לויפען: —
גאָט מיינער, ווי בלייך דו ביזט! ... איך... איך בין זעהר צופריעדען,
וואָס איך האָב דיך גערטראָפען. נו, וואָס מאַכסטו? ווי פיהלסטו זיך
עפעס? בענקסט?

סאָפּיאַ לואָוונאַ האָט זיך אומגעקוקט אויף די אַנדערע מאָנאַש-
קעס און גענומען ריידען שטילער:

— ביי אונז איז פיעל נייעס... איך האָב חתונה געהאַט מיט
וואַלדימיר ניקיטיש'ן, מיט'ן קאַלאָנעל. דו גערענקסט דאָך איהם
אוראי... איך לעב זעהר גליקלאַך מיט איהם.

— נו, גאָט צו דאַנקען. און וואָס מאַכט דיין פאַפּא? געזונד?

— געוונד. גאנץ אָפּט דערמאָנט ער דײַך. דו, אַליא, קום צו אונז אויף די יום טובים. דו הערסט?

— איך וועל קומען — האָט אַליא געזאָגט און אַ לאַך געטהאָן — דעם צווייטען טאָג יום טוב וועל איך בײַ אײַך זײַן.

און ניט וויסענדיג אליין ווארום, האָט זיך סאָפּיאַ לוואָוונאַ פּלוצים צוויינט, דערנאָך האָט זי אָפּגעווישט די טרעהרען און געזאָגט:

— רײַטאָן וועט זעהר פּערדריסען, וואָס זי האָט דײַך נישט געזעהען. זי איז אויך דאָ מיט אונז. און וואָלאַדיא אײַך. זיי זײַנען דאָ נעבען די טויערען. ווי צופריעדען זיי וואָלטען געווען, ווען דו זאָלסט זיך זעהען מיט זיי! קום ארויס צו זיי, דער גאָטעס־דיענסט האָט זיך דאָך ניט אָנגעפאנגען.

— קום — האָט אַליא געזאָגט.

זי האָט זיך דריי מאָל איבערגע'צלם'ט און איז אַוועק מיט סאָפּיאַ צום ארויסגאנג.

— ביזט הייסט עס, גליקלאַך, סאָפּיאַ? — האָט זי געפרעגט, אז זיי זײַנען ארויס פון די טויערען.

— זעהר.

— נו, דאָנקען גאָט.

וואָלאַדיא דער גרויסער און וואָלאַדיא דער קליינער, דערזעהען די מאָנאַשקע, זײַנען אַרונטערגעשפרונגען פונ'ם שליסען און האָבען מיט דרך ארץ זי בעגריסט. עס איז קענטיג געווען, אז ביידע זײַנען געריהרט, וואָס איהר פנים איז בלייך און וואָס זי טראָגט שוואַרצע מאָנאַשישע קליידער, און ביידען איז אָנגענעהם געווען, וואָס זי האָט זיך אָן זיי דערמאָהנט און איז געקומען זיך זעהן מיט זיי.

אום איהר זאָל ניט זיין קאלט, האָט סאָפּיאַ לוואָוונאַ זי איינגעווייזן קעלט אין איהר פלעד און האָט זי צוגעדעקט מיט איין פּאָלע פון איהר פוטער. די פריהערדיגע טרעהרען האָבען אין איהר ארויסגערופען ריינע געפיהלען, און איצט האָט זי זיך שטאַרק געפרעהט, וואָס די דאָזיגע טומעלדיגע, אונרוהיגע, אין דער ווירקליכקייט אונריינע נאכט האָט זיך אונערוואַרטעטערהייט געענדיגט אזוי ריין און רוהיג. און אום צו פעהראַלטען נעבען זיך אַליא'ן אביסעלע לענגער, האָט זי פאָרגעשלאָגן:

— קום אַליא, דו וועסט זיך אביסעלע מיט אונז דורכפאָהרען!

די מענער האָבען געמיינט, אז די מאָנאַשקע וועט זיך אָפּזאָגען, די הייליגע פּאָהרען ניט צוליעב פּערגעניגען, אָבער, צו זייער גרויס וואונדער, האָט זי איינגעווייליגט און זיך געזעצט אינ'ם שליטען.

און, בעת דער שליטען האָט זיך צוועקגעטראָגען צום שלאג בוים, האָבען זיי אלע געשוויגען און האָבען זיך גור געסטאַרעט, אז איהר זאָל זיין אנגענעהם און וואַרעם, און יעדער פון זיי האָט געטראַכט וועגען דעם, ווי זי האָט פריהער אויסגעזעהען און ווי זי זעהט אויס היינט.

היינט האָט איהר פנים אויסגעקוקט גלייכגילטיג, כמעט אַהן שום אויסדרוק, קאַלט און בלייך און דורכזיכטיג, אזוי ווי אין איהרע אַדערען וואָלט וואַסער געפלאָסען און ניט בלוט. . . און מיט אַ יאָהר צוויי—דריי צוריק האָט זי אויסגעזעהען דיק, רונד און רויט, האָט גערעדט וועגען חתנים און געלאכט פון דער מינדסטער קלייניגקייט.... נעבען שלאג בוים האָט מען די פערד אויסגעקירעוועט צוריק. אין אַ מינוט צעהן אַרום האָט דער שליטען זיך ווידער אָפּגעשטעלט נעבען קלויסטער און אַליאז איז אַרונטער.

דעמאָלט האָבען אלע גלעקער געקלונגען.

— זאָל אייך נאָט העלפּען! — האָט געזאָגט אַליאז און האָט

זיך ניעדעריג, ניעדעריג מעשה מאָנאַשקע פּערגנויגט פאַר זיי.

— פּערגעס־זשע ניט צו קומען, אַליאז.

— איך וועל קומען, קומען.

זי איז שנעל צוועק און איז באַלד פּערשוואַנדען הינטער די רונ-

קעלע טויערען.

דערנאָך, ווען דער שליטען האָט זיך ווידער פונ'ם אָרט געריהרט, איז געוואָרען אזוי אונמוטהיג. אלע האָבען געשוויגען. סאָפּיאַ לואָוונאַ האָט געשפּירט אז אַ מיעדקייט און שוואַכקייט אין דעם גאַנצען קער- פער און אויפ'ן האַרצען אזא שווערקייט. דאָס, וואָס זי האָט איינגע- לאַדען די מאָנאַשקע צו זעצען זיך אינ'ם שליטען און דורכפּאָהרען זיך אין אַ שיכורער חכרותא, האָט זיך איהר שוין איצט אויסגעוויזען נאָ- ריש, אונטאַקטיש און כמעט אַ גאָטעס־לעסטערונג; זי האָט זיך איצט אויסגעניכטערט און עס איז איהר שוין איצט קלאָהר געוואָרען, אז די כלומרשטידיגע לייעבע צו איהר מאַן איז ביי איהר גור אַן איינגע- רעדטע זאָך, אז אין דער אמת'ן, לייעבט זי איהם ניט, קען איהם ניט לייעבען. זי האָט מיט איהם חתונה געהאַט, ווייל ער איז זעהר רייך און

מחמת זי האָט מורא געהאַט צו פערבלייבען אן אלטע מויד, ווי ריטא, און ווייל דער פאָטער — דער דאָקטאָר האָט איהר דערעסען און וויי- דער — אויס צולחכעיס וואָלאָדיא דעם קליינעם. ווען זי וואָלט פאַר דער חתונה געוואוסט, אז צו לעבען מיט'ן קאָלאָנעל וועט איהר זיין אזוי שווער און אונערטרעגליך, וואָלט זי פאַר קיינע גליקען אויף דער וועלט מיט איהם ניט חתונה געהאַט. אָבער איצט איז פערפאַ- לען. דאָס לעבען מיט איהם מוז זי אָננעהמען פאַר לעב.

זיי זיינען געקומען אַהיים.

אריינגעלייגט זיך אין דער וואַרימער ווייכער בעט און צוגעדעקט זיך מיט אַ קאָלדער, האָט סאָפּיאַ לואָוונאַ זיך דערמאָנט אָן דעם דונקעלען קלויסטער, דעם גערוך פון ווייהרויך און די דונקעלע פיר- גורען דאָרט, און איהר איז מורא'דיג געוואָרען פון דעם געדאנק, אז די דאָזיגע פיגורען וועלען אזוי שטעהן דאָרט אונבעוועגליך די גאנצע צייט, בעת זי וועט דאָ שלאָפען. דער גאָטעס-דיענסט וועט זיך דאָרט ציהען לאַנג-לאַנג...

— אָבער עס איז דאָך פאַראַן אַ גאָט, זיכער פאַראַן — האָט זי געטראַכט, און איך וועל אונבעדינגט שטאַרבן, מוז מען, הייסט עס, אַ קלעהר טהאָן וועגען יענער וועלט, ווי אַליא. אַליא איז איצט גערעטעט, זי האָט פאַר זיך אַלע פראַגען געלייזט... ווען אָבער קיין גאָט איז ניטאָ? דאָן איז איהר לעבען פערלאָרען געגאנגען. וואָס הייסט פערלאָרען געגאנגען? וואָרום עפעס פערלאָרען געגאנגען?

און אַ מינוט שפעטער קריכט אין קאָפּ ווידער אַ געדאנק:

— עס איז פאַראַן אַ גאָט, שטאַרבן וועט מען זיכער, מוז מען אַ טראַכט טהאָן וועגען דער נשמה. ווען אַליא זאָל אין דיעזער מינוט דאַרפן שטאַרבן, וועט דער טויט זי ניט שרעקען. זי איז גרייט פאַר דעם. די הויפט זאך, די פראַגע פונ'ם לעבען האָט זיך שוין גע- לייזט... גאָט איז פאַראַן... יא... אָבער שוין-זשע איז נישטאָ קיין אַנדער אויסוועג ווי נור אין קלויסטער צו פערשפאַרען זיך? דאָס מיינט דאָך, אָפצוואַגען זיך אין גאנצען פונ'ם לעבען, בענדאָבען זיך לעבעדיגעהייט.

איהר איז געוואָרען מורא'דיג און זי האָט בעהאַלטען דעם קאָפּ אונטער'ן קישען.

— מען דארף וועגען דעם נישט טראכטען — האָט זי געשעפצט

— מען דארף ניט. ...

אינ'ס צווייטען צימער איז איהר מאן דער קאלאָנעל אַרומגע-
גאַנגען איבער'ן טעפּיד, האָט ווייך געקלונגען מיט זיינע שפּאַרען און
וועגען עפעס געטראַכט. ס'פּיאַ לואוונאַ'ן איז איינגעפאלען, אַז דיעזער
מענש איז איהר נאָהענט און מתייער נור פאַר איין זאך: איהם רופט
מען אויך וואָלאָדיא.

זי האָט זיך אויפגעזעצט אויף דער בעט און צערטליך אַ רוף גע-

טהאָן:

— וואָלאָדיא!

— דו ווילסט עפעס? — האָט זיך אָפּגערופען דער מאן.

— גאָר נישט.

און זי האָט זיך ווידער געלייגט.

עס האָט זיך דערהערט אַ הוריען, אפשר פון דעם זעלבען קלויס-
טער-גלאָקס, און ווידער האָט זי זיך דערמאָנט אָן די דונקעלע געשטאַלטען
אינ'ס קלויסטער, און ווידער האָט גענומען שמעקען מיט ווייהררויך,
און ווידער האָט אינ'ס מוח זיך גענומען מישען געדאַנקען וועגען גאָט
און טויט, און זי האָט זיך איבערגעדעקט מיט דער דעקע איבער'ן קאָפּ,
אום ניט צו הערען דעם גלאָקס. זי האָט גענומען טראַכטען, אַז ביז זי
וועט שטאַרבן, וועלען זיך נאָך ציהען יאָהרען און יאָהרען און פון טאָג
צו טאָג וועט זי מווען דולדען די נאָהענטקייט פון ניט אַ געליעבטען
מאן און שטיקען אין זיך די לייעבע צו אַנאַנדערען — אַ יונגען, אַ ריי-
צענדען, און ווי איהר האָט זיך אויסגעוויזען, אַן אונגעוועהנליכען.

איהר מאן איז אריינגעקומען אין שלאָף-צימער. זי האָט אויף
איהם אַ קוק געטהאָן, געוואָלט איהם זאָגען „גוט נאַכט“, נור אַ-
שטאָט דעם האָט זי זיך פלוצים צורווייגט. זי איז געווען ביז אויף
זיך.

— עס הויבט שוין אָן די מוזיק! — האָט איהר מאן ארויסגע-

מורמעלט.

זי האָט זיך בערוהיגט, אָבער אַ סך שפעטער, ערשט אַרום צעהן
אין דערפריה. זי האָט אויפגעהערט צו וויינען און ציטערען מיט'ן
קערפער, דערפאַר אָבער האָט זי געקראָגען אַ שטאַרקען קאָפּוועהטאָג.
דער קאלאָנעל האָט זיך געאיילט אין קלויסטער צום נאָטעס-

דיענסט און האָט אינ'ם צווייטען צימער זיך געבייזערט אויף זיין די-
נער דעם סאָלדאט, וואָס האָט איהם געהאַלפּען זיך אָנטהאַן.
ער איז איינמאָל אריין אין שלאָף-צימער, קלינגענדיג ווייך מיט
זיינע שפּאַרען, און האָט עפעס גענומען, דערנאָך אַ צווייטען מאָל שוין
מיט זיינע עפּאלעטען און מעדאַליען, אונטערהינקענדיג עטוואָס פון
רהומאַטיזם, און סאָפיאָ לוואָוונאַ'ן האָט זיך עפעס אויסגעוויזען, אז
ער געהט און קוקט, ווי אַ ווילדער רויבער.
זי האָט געהערט, ווי דער קאָלאָנעל האָט אָנגעקלונגען ביים טע-
לעפּאָן.

— זייט אזוי גוט, רופט צום טעלעפּאָן דאָקטאָר סאַלימאָוויטש. און
אין אַמינוט אַרום: מיט וועמען רייד איך? רו, וואָלאָדיא? ... עס
פרעהט מיך. טהו אַ בעט דיין פּאַפּאַ'ן, ער זאָל גלייך צו אונז קומען,
וואָרום מײן ווייב איז זייט נעכטען שטאַרק צוקראַכען געוואָרען. נישטאָ
אין דער-היים, זאָגסטו? הם... דאַנקע. זעהר שעהן... איך וועל דיר
זעהר דאַנקבאַר זיין... מערסי.

דער קאָלאָנעל איז צום דריטען מאָל אריינגעקומען אין שלאָף-
צימער, האָט זיך איינגעבויגט צו זיין פרוי, איבערגע'צלם'ט זי, גע-
געבען איהר די האַנד אַ קוש טהאַן (די פרויען, וואָס האָבען לייעב גע-
האַט, האָבען איהם די האַנד געקושט, און דאָס איז ביי איהם געווען אַ
געוועהנליכע זאַך) און ער האָט געזאָגט, אז ער וועט צו מיטאָג זיין
צוריק און איז אַרויס.

אַ זייגער צוועלף איז אריינגעקומען דאָס קאַמערמעדכען און גע-
מעלדעט, אז וואָלדימיר מיכאַיליטש (וואָלאָדיא דער קליינער) זיינען
געקומען. סאָפיאָ לוואָוונאַ, שאָקלענדיג זיך פון מיעדקייט און קאָפּ-
וועהטאָג, האָט שנעל אָנגעטהאַן אויף זיך איהר נייעם זעהר שעהנעם
הויז-קלייד, וואָס איז געווען מיט פוטער בעפּוצט, און האָט זיך אויף
גיך פערקאַמט. זי האָט זיך אין גאַנצען געטרייסעלט פאַר פרייד און
מורא געהאַט, ער זאָל ניט אַוועקגעהן. זי האָט געוואָלט כאַטש אַ קוק
טהאַן אויף איהם.

וואָלאָדיא דער קליינער איז געקומען מיט אַ וויזיט, אויסגעפּראַנ-
טעוועט אין אַ פּראַק און אַ ווייסען האַלזטוך.
אז סאָפיאָ איז אריינגעקומען, האָט ער איהר די האַנד אַ קוש
געטהאַן און אויסגעדריקט זיין אויפריכטיגען בערויערען, וואָס זי

איז ניט געזונד. דערנאך, אז זיי האָבען זיך אנידערגעזעצט, האָט ער געלויבט איהר נייעם קלייד.

— און אויף מיך האָט א שטארקען איינדרוק איבערגעלאָזט אַליא — האָט זי געזאָגט, אַפריהער איז מיר עפעס אונאנגענעהם געווען, אָבער היינט בין איך איהר מקנא. זי איז שטארק, ווי א פעלז, ניט פונ'ם אָרט צו ריהרען. אָבער, איך וואָלט וועלען וויסען, וואָלאָדיא, שוין זשע האָט זי קיין אנדערען אויסוועג ניט געהאט? שוין-זשע, אז מען בעגראַכט זיך לעבעדיגעהייט, הייסט עס געלייזט די פראַגע פונ'ם לעבען? דאָס איז דאָך דער טויט און ניט דאָס לעבען.

און דערהערט אַליא'ס נאָמען, האָט וואָלאָדיא דער קליינער גע- מאַכט א מינע פון התפעלות.

— אָט איהר וואָלאָדיא, זייט א קלוגער מענטש — האָט געזאָגט סאַפּיאַ לוואָוונא — לערענט מיך אויס, איך זאָל אויך אזוי האַנדלען, ווי זי. געוויס, איך וועל אין קלויסטער ניט געהן, ווייל איך בין ניט קיין גלויביגע; מען קען זיך דאָך אָבער אויפאַפּערען אויף אנאָדער אופן. איך לעב ניט גליקלאַך — האָט זי גערעדט ווייטער — לערענט מיך אויס... איבערצייגט מיך... זאָגט מיר כאַטש איין וואָרט.

— איין וואָרט? מיט פערעניגען: טאראראבומביא.

— וואָלאָדיא, ווארום פעראַכטעט איהר מיך? — האָט זי זיך אַ כאַפּ געטהאָן מיט היטץ — איהר רעדט מיט מיר, ענטשולדיגט, אין אזא שפראַך, ווי איך וואָלט עפעס געווען... אזוי רעדט מען ניט מיט פריינד און אַנשטענדיגע פרויען. איהר האָט ערפאַלג, אַלס גע- לערענטער, האָט לייעב די וויסענשאַפט; וואָרום רעדט איהר ניט מיט מיר וועגען וויסענשאַפט? וואָרום? איהר מיינט, אזא כבוד פערדין איך ניט?

וואָלאָדיא דער קליינער האָט מיט פערדרום זיך אַ קרים געטהאָן און געזאָגט.

— וואָס האָט זיך אייך מיט אַמאָל פערגלויסט די וויסענשאַפט? אפשר וואָלט זיך אייך אַ קאָנסטיטוציאָן? אָדער אפשר גאָר פיש מיט כריין?

— נו, גוט זאָל זיין, אז איך בין אַ גאָר נישט, אַ שלעכטע, נאָ- רישע פרוי, אַהן דעם מינדעסטען פרינציפ... אז איך האָב אַ סך, אַ סך פעהלערען בעגאנגען, אז איך בין אַ פסיכאָפאַטקע, אַ פערדאָרבענע און

מען דארף מיך דערפאר פערזאכטען. אָבער איהר, וואָלאַדיא, זייט דאָך עלטער פון מיר מיט צעהן יאָהר און מיין מאַן מיט גאָנצע דרייַסיג. איך בין דאָך אויף אייערע אויגען אויסגעוואַקסען און אַז איהר וואָלט נור געוואָלט, וואָלט איהר פון מיר אַלעס געקענט מאַכען, אפילו, א מלאך. אָבער איהר... (איהר קול האָט אַ ציטער געטהאָן) איהר בעגעהט זיך מיט מיר שרעקליך. מיין מאַן האָט מיך געהייראַטעט, ווען ער איז שוין אַלט געוואָרען, און איהר...

— נ, גענוג — האָט וואָלאַדיא געזאָגט, צוגערוקט זיך נעהנטער צו איהר און גענומען קושען איהרע ביידע הענד: — די פילאָזאָפיע וועלען מיר איבערלאָזען פאַר די שאַפּענהויערס און מיר אליין וועלען בעסער די דאָזיגע הענטלאַך קושען.

— איהר פערזאכטעט מיך און ווען איהר וואָלט וויסען, ווי איך לייד דערפון — האָט זי געזאָגט אונענטשלאָסען, וויסענדיג אין פאַר-אויס, אַז ער וועט איהר ניט גלויבען: — ווען איהר וואָלט וויסען, ווי מיר ווילט זיך אָנפאַנגען אַ נייעם לעבען! איך טראַכט פון דעם מיט בעגייסטערונג — האָט זי געזאָגט, און איהרע אויגען זיינען ווירקליך פערלאָפּען מיט טרעהרען פאַר בעגייסטערונג: — איך וויל זיין אַ גוטער, עהרליכער, ריינער מענש, ניט לייען, האָבען אַ צוועק אינ'ם לעבען...

— נו, נו, איך בעט אייך, נעהמט זיך ניט איבער, מאַכט ניט די דאָזיגע שטיק! איך האָב עס פיינר! — האָט וואָלאַדיא געזאָגט מיט אַ קאָפּריזנעם אויסדרוק אויפ'ן פנים — ביי גאָט מען קען קיינען, אַז איהר שפּיעלט אויף דער ביהנע — בעסער לאָמיר זיך האַלטען ווי מענשען.

אום אַז ער זאָל ניט אין כעס ווערען און אַוועקגעהען, האָט זי זיך גענומען פערענטפערען פאַר איהם און זאָגאַר איהם צוליעב געצוואונגען אַ שמייעל געטהאָן, און ווידער גענומען ריידען וועגען אַליא'ן און וועגען דעם, וואָס איהר ווילט זיך לייווען די פראגע פונ'ם לעבען און ווערען אַ מענש.

— טארא... רא... בומביא... — האָט ער ארויסגעזונגען — טארא... רא... בומביא!

און גאָנץ אונערווארטעט זי אָנגענומען ביי דער טאליע. און זי, אליין ניט וויסענדיג, וואָס זי טהוט, האָט איהם די הענד ארויפגע-

לייגט אויף די אקסלען און ביי א מינוט געקוקט מיט בעגייסטערונג, אזוי ווי אין א טשאד, אויף זיין קלוגען, שפאטישען פנים, אויף זיין שטערען, אויגען, פרעכטיגע באָרד ...

— דו ווייסט שוין לאַנג, אז איך האָב דיר ליעב — האָט זי זיך איהם ערקלעהרט און איז פיינליך רויט געוואָרען און האָט דערפיהלט, אז אפילו איהרע ליפען האָבען מיט א ציטער פערקרימט פאַר שאַנד : — איך האָב דיר ליעב. ווארום-זשע מוטשעסטו מיד ?

זי האָט פערמאכט די אויגען און איז צוגעלאָפּען מיט איהרע ליפען צו זיינע און לאַנג האָט זי ניט געקענט אָפרייסען איהרע ליפען, א מינוט אורא, כאַטש זי האָט געוואוסט, אז דאָס איז ניט שעהן, אז ער אליין וועט זי שפעטער בעריידען און אז עמיצער פון דער דיער נערשאפט קען אריינקומען ...

— אָה, ווי דו מוטשעסט מיד ! — האָט זי איבערגע'חזר'ט. שפעטער איז א האלב שעה, נאָכדעם ווי ער האָט בעקומען, וואָס ער האָט געזוכט, איז ער געזעסען אינ'ם עס-צימער און איבערגע-ביסען. זי איז געשטאַנען פאַר איהם אויף די קניע און האָט מיט הונד-געריגע אויגען געקוקט איהם אין פנים אריין און ער האָט איהר גע-זאָגט, אז זי איז עהנליך צו א הינטעל, וואָס ערווארטעט, מען זאָל איהם צוואַרפען א שטיקעלע פלייש. דערנאָך האָט ער זי אַנידערגע-זעצט צו זיך אויף א קניע, געשאַקעלט זי, ווי א קינד, און געזונד-גען :

— טאַרא... ראַבומביא... טאַרא... ראַבומביא !

און ווען ער האָט זיך געקליבען אוועקצוגעהן, האָט זי ביי איהם געפרעגט מיט א ליידענשאפטליכען קול : — ווען ? היינט ? וואו ?

און האָט איהם אונטערגעשטעלט צום מויל ביידע הענד, אַסור-ראט ווי זי וואָלט זיין ענטפער בראי מיט די הענד געוואָלט כאַפען. — היינט ווייס איך ניט, אויב עס פאַסט — האָט ער געזאָגט, א טראַכט טהאַנדיג : — סיידען מאָרגען.

און זיי האָבען זיך צושיידט.

שפעטער איז סאָפּיאַ לוואָוונאַ אוועקגעפאָהרען צו אַליאַ'ן אין קלויסטער, נור דאָרט האָט מען איהר געזאָגט, אז אַליאַ זאָגט ערגעץ תהלים נאָך א טויטען. פון דאָרט איז זי געפאָהרען צו איהר פאָטער

און האָט איהם אויך ניט געטראַפּען אין דער־היים; דערנאָך האָט זי אומגעביטען איהר פוהרמאַן און איז אַרומגעפּאָהרען איבער די גאַסען און געסלאָך ביז פאַרנאַכט. און אַרומפּאָהרענדיג אזוי האָט זי זיך ניט ווילענדיג דערמאָנט אָן יענער טאַנטע איהרער מיט די פּערוויינטע אויגען, וואָס האָט זיך קיין אַרט ניט געקענט געפינען.

און ביינאַכט זיינען זיי ווידער געפּלויגען אויפ'ן שליטען און גע־הערט די ציגיינער אין רעסטאָראַן אונטער דער שטאָדט. און בעת זיי זיינען ווידער פּערבייגעפּאָהרען דעם קלויסטער, האָט סאָפּיא ווידער זיך דערמאָנט אָן אַליאַ'ן און מוראַ'דיג איז איהר געוואָרען פון דעם געדאַנק, אז פאַר מיידלאַך און פרויען פון איהר קרייז איז קיין אַנדער אויסוועג נישטאָ, ווי צו יאָגען זיך אָהן אַן אויפהער אויף שליטענס, לייגען אין בעטריגען, אָדער בעגראַבען זיך אין אַ קלויסטער און טויטען אין זיך דעם גוף און די פּערלאַנגען...

און אויף מאָרגען האָט זי זיך ווידער צונויפּגעטראַפּען מיט וואָלאַָ דיא דעם קליינעם און איז דערנאָך ווידער אַ גאַנצען טאָג אַרומגעפּאָהרען איבער די גאַסען און געסלאָך, און האָט זיך דערמאָנט אָן איהר טאַנטע.

אין אַ וואָך אַרום האָט וואָלאָדיא דער קליינער זי אַוועקגעוואָרפּען. און דערנאָך איז ווידער אַוועק אַ אונאינטערעסאַנט לעבען, פון בענקער־ניש און ליידען. דער קאָלאָנעל און וואָלאָדיא דער קליינער האָבען גע־שפּיעלט אויפ'ן ביליאַרד און אין פּיקעט. ריטא האָט דערצעהלט איהרע פּוילע, נאַרישע אַנעקדאָטען. סאָפּיאַ לואָוונאַ איז אַרומגעפּאָהרען אויף די דראָזשקעס און געבעטען איהר מאַן, ער זאָל זיך מיט איהר דורכ־פּאָהרען.

פּאָהרענדיג כּמעט יעדען טאָג אין קלויסטער, האָט זי דערעסעַ אַליאַ'ן מיט איהר קלאָגען זיך און וויינען פאַר איהר אויף איהר ביטער־רער דאָליע, און בעת דעם האָט זי געפּיהלט, אז צוזאַמען מיט איהר רייסט זיך אריין צו אַליאַ'ן אין קעמערל עטוואָס ניט־דיינעס, רחמנות־דיגעס און שפּל'דיגעס, און אַליאַ האָט איהר מעכאַניש, ווי פון אַן אויסגעלערנטער לעקציאָן, אויף אַלעס געענטפּערט: דאָס אַלעס איז גאָר נישט, עס וועט פאַראיבער, און גאָט איז גוט און ער וועט מוחל זיין.

שטארקע געפיהלען

דאָס האָט פאָסירט ניט לאַנג אין דעם מאָסקווער קרייזגעריכט. די געשוואָרענע ריכטער, וועלכע מען האָט פּערהאַלטען אינ'ם געריכט איבער דער נאכט, האָבען פאר'ן שלאָפען געהן זיך צורעדט וועגען שטארקע געפיהלען. אויף דער דאָזיגער טהעמא האָט זיי אָנגעשטויסען איינער פון די עדות, וואָס האָט דערצעהלט, ווי אזוי ער איז אין אַ מינוט פון שרעק גרוי געוואָרען און האָט צו שטאַמלען אָנגעהויבען. די געשוואָרענע ריכטער האָבען צווישען זיך אָפּגעמאַכט, אז איידער זיי לייגען זיך שלאָפען, זאָל יעדער פון זיי דערצעהלען וועגען אַ פאל פון שטארקע געפיהלען אינ'ם אייגענעם לעבען. דאָס לעבען פונ'ם מענשען איז קורץ, דאָך איז נישטאָ קיין איין מענש, וואָס זאָל זיך נישט קענען בעריהמען, אז ער האָט אויף זיין לעבען נישט געהאַט קיין מינוטען פון שרעק און מורא.

אין געשוואָרענער ריכטער האָט דערצעהלט, ווי איינמאָל האָט ער זיך געטרונקען; אַ צווייטער האָט דערצעהלט, ווי איינמאָל אַ ביינאַכט האָט ער אין אַ גענענד, וואו עס זיינען נישטאָ קיין דאָקטוירים און קיינע אַפּטהעקערס, פער'ס'ט זיין אייגען קינד דורך אַ טעות, געבענדיג איהם אַנשטאָט סאָדע אַ גיעפטיגען געטראַנק. דאָס קינד איז ניט געשטאָרבען, אָבער דער פאָטער איז שיער ניט משוגע געוואָרען. אַ דריטער, אַ קרענקליכער מענש, האָט דערצעהלט ווי ער האָט צוויי מאל געוואָלט זיך דאָס לעבען נעהמען, איינמאָל שיסענדיג זיך און אַ צווייטען מאל וואַרפענדיג זיך אונטער אַ צוג.

דער פערטער, אַ קליינציקער, אויסגעפוצטער דיקער מאַן, האָט דערצעהלט די פאָלגענדע געשיכטע:

— איך בין אלט געווען אַ יאָהר 22—23, בעת איך האָב זיך פערליעבט איבער די אויערען אין איין איצטיגער פרוי און איהר אַ

פֿאַרשלאָג געמאַכט... היינט וואָלט איך מיט פֿערגעניגען זיך דערפֿאר די אויערען אויסגעריסען, דעמאָלט אָבער ווייס איך ניט, וואָס פֿאַר אַ דומהייט איך וואָלט בעגאַנגען, ווען נאָטשאַט וואָלט מיר אָפּגעזאָגט. מיין ליעבע איז געווען די סאַמע עכטע, פֿונקט אזאָ, ווי זי ווערט אין די ראָמאַנען געשילדערט, אַ משוגענע, אַ פייערדיגע און אזוי ווייטער, און אזוי ווייטער. מיין גליק האָט מיך געשטיקט און איך האָב נישט געוואוסט, וואו אַהינצוטהאָן זיך מיט איהם, און איך האָב דערעסען אי דעם פֿאַטער, אי מייע גוטע פֿריינד, אי דער דיענערשאַפט אונזער דער, האָב אלץ גערעדט פֿון דעם, ווי הייס איך ליעב. די גליקליכע מענער שען זיינען די סאַמע לאַנגווייליגסטע און אונערטרעגליכסטע מענשען. איך האָב דערעסען גאָר אַהן רחמנות, נאָך היינט מאַטערט מיך דאָס געוויסען פֿאַר דעם.

צווישען מייע גוטע פֿריינד איז דעמאָלט אויך געווען איינער אַן אַדוואָקאַט, אַן אָנפֿאַנגער. היינט איז דער דאָזיגער אַדוואָקאַט בעוואוסט איבער גאַנץ רוסלאַנד, דעמאָלט אָבער האָט ער נור-וואָס אָנגעהויבען צו האָבען ערפֿאלג און איז נאָך ניט געווען אויף אזוי ווייט בעריהמט און רייך, אום ניט צו האָבען אַ רעכט, נישט צו דערקענען זיינע אַלטע גוטע פֿריינד און נישט צו בעגריסען זיי. איך פֿלעג איהם בעזוכען גאַנץ אָפט, איינמאָל צוויי מאל אַ וואָך. אז איך פֿלעג צו איהם קומען, פֿלעגען מיר זיך ביידע אויסציהען אויף די זאָפּעס און אָנפֿאַנגען צו פֿיר לאַזאַפֿירען.

און איינמאָל ליעג איך מיר אזוי ביי איהם אויף דער זאָפּע און שמועס וועגען דעם, אז אַדוואָקאַטור איז די אונדאַנקבאַרסטע פֿראַך פֿעסיאָן. איך האָב איהם געוואָלט איבערצייגען, אז נאָך דעם אויספרעגען פֿון די עדות קענען די ריכטער אויסקומען אַהן דעם פֿראַקוראַר און אַהן דעם פֿערטהידיגער, וואָרום אי דער אי יענער זיינען איבריג, זיי שטערען נור. אויב — זאָג איך — אַן ערוואַקסענער, גייסטיג-גע-זונטער געשוואָרענער ריכטער איז איבערצייגט, אז דער דאָזיגער סור פֿיט איז ווייס, אז דער און דער האָט בעגאַנגען אַ פֿערברעכען, וועט אפילו אזא רעדנער, ווי דעמאָספּען, ניט אימשיטאַנד זיין צו איבערצייגען איהם אַנדערש. צום ביישפּיעל, ווער וועט קענען מיך איינריידען, אז מייע וואָנצעס זיינען געל, ווען איך ווייס בעשטימט, אז זיי זיינען שוואַרץ. אַ גוטער, טאַלאַנטפֿאַלער אַראַטאָר, וועט מיך, מעגליך, ריהרען,

א טרעהר ביי מיר ארויסרייסען, אָבער אויף מיין איבערצייגונג, וועלכע איז אויף פאקטען געגרינדעט, וועט ער בשום אופן נישט ווירקען. מיין פריינד דער אדוואָקאט האָט אָבער גענומען אויפווייזען, אז איך בין נאָך יונג, נאָריש און רייד ווי אַ אינגעל. נאָך זיין מיינונג, איז אַ קלאָרער פאַקט, בעלייכטעט פון געוויסענהאַפטע און קאָמפּעטענטע מענשען, ווערט נאָך קלאָהרער — דאָס איז איינס; צווייטענס, אַ טאַלענט — דאָס איז אַ סטיכישע קראַפט, דאָס איז אַ שטורם־ווינד, וואָס איז אימשיטאָנד צו פּערוואַנדלען שטיינער אין שטויב און ניט נור צו איבערצייגען קליינבירגער און סוחרים'לאַך אין דעם, וואָס ער וויל. דער מענשליכער שוואַכקייט איז אזוי שווער בייצושטעלן דער מאַכט פונ'ם טאַלענט, ווי צו קוקען אויף דער זון און ניט פּער־בלענדעט ווערען, ווי צו וועלען אָפּשטעלען דעם ווינד. ער ווויזט מיר אָן אויף פאַקטען אין דער געשיכטע, ווי מענשען מיט דער קראַפט פונ'ם וואָרט האָבען פּעלקער גאַנצע געמאַכט גלויבען אין דעם, וואָס זיי האָבען געוואָלט. און אנדערש קען גאָר נישט זיין, אַניט וואָלט דער קלוגער און טאַלאַנטירטער מענש זיך גאָר ניט אונטערשיידעט פון דעם נאָרישען און ניט בעגאַבטען מענשען.

איך האָב זיך אָבער געהאַלטען ביי מיינס, אז די איבערצייגונג איז שטאַרקער פון דעם גרעסטען טאַלענט, כאָטש, אָפּען גערעדט, האָב איך אליין בעשטימט נישט געקענט זאָגען, וואָס אזוינס איז איבער־צייגונג און וואָס אזוינס איז טאַלענט.

—מען זאָל כאָטש נעהמען דיך...—האָט געזאָגט דער אדוואָקאט — דו ביזט, צום ביישפּיעל, אין דיזער מינוט איבערצייגט, אז דיין כּלָה איז אַ מלאַך און אז אין דער גאַנצער שטאָרט איז נישטאָ נאָך איינער, וואָס זאָל זיין אזוי גליקלאַך, ווי דו. און איך זאָג דיר: עס וועט מיר נישט נעהמען קיין צעהן־צוואַנציג מינוט, ווי דו וועסט זיך אנדערזעצען אָט ביי יענעם טיש און אָנשרייבען אַ בריעף צו דיין כּלָה, אז דו קענסט מיט איהר ניט הייראַטעהען, אז דו ווילסט זי ניט.

איך האָב זיך צולאַכט.

— לאַך ניט, איך רייד ערנסט — האָט זיך אָנגערופען מיין פריינד — אז איך וויל, ביזטו אין איינע צוואַנציג מינוט דער גליק־ליכסטער מענש אויף דער וועלט פון דעם איין געדאַנק, וואָס דו ברויכסט נישט חתונה צו האָבען. מיין טאַלענט איז אפילו ניט פון

די שטארקסטע, אָבער דו ביזט דאָך אויך ניט פון די מורא'דיגן שטארקע.

— אַנן, איך וואָלט עס טאָק וועלען זעהען! — האָב איך געזאָגט.

— ניין, צוואַנציק זאָל איך עס טהאָן? איך האָב עס דאָך גלאַט אַזוי געזאָגט. דו ביזט אַ וואויל אינגעל און עס וואָלט געווען ניט עהרליך פון מיין זייט, איך זאָל דיר אויסשטעלען צו אַזאַ נסיון. אוי-סער דעם בין איך היינט גלאַט ניט אויפגעלייגט.

מיר האָבען זיך געזעצט עסען אַבענד-ברויט. דער וויין און די גע-דאַנקען וועגען נאַטאַשא'ן, מיין לייעכע, האָבען מיך אין גאַנצען בע-רוישט מיט געפיהלען פון יוגענד און גליק. איך בין געווען אַזוי גליקלאַך, אַז דער אַדוואָקאַט, וואָס איז געזעסען געגענאיבער מיר מיט זיינע גרינע אויגען, האָט זיך מיר אויסגעוויזען אַזאַ אונגליקליכער, אַזאַ קליינצינקער און וואָכעדיגער...

— נו, פֿרוב! — בין איך צו איהם צוגעשטאַנען — נו, איך בעט דיר!

דער אַדוואָקאַט האָט אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ און זיך פער-קרימט. הפנים, אַז איך האָב שוין איהם אָנגעהויבען צו דערעסען.

— איך ווייס אפילו — האָט ער געזאָגט — אַז נאָכדעם וועסטו מיר דאַנקען און וועסט זאָגען, אַז איך האָב דיר גערעטעט, אָבער מען דארף דאָך אַ טראַכט טהאָן וועגען דער כּלָה אויך. זי לייעכט דיר. זי וועט דערנאָך שטאַרק ליידען, אַז דו וועסט זיך אָפּזאָגען פון איהר... ווי רייצענד זי איז! איך בין דיר אמת מקנא.

דער אַדוואָקאַט האָט אַ זיפּץ געטהאָן, אויסגעטרונקען אַ גלאַז וויין און גענומען ריידען וועגען דעם, ווי רייצענד מיין נאַטאַשאַ איז. צו שילדערען איז ער געווען אַן אמת'ער מייסטער. וועגען פרויען-ברעמען, וועגען דעם קליין פינגערל פון אַ פרויענצימער אפילו האָט ער בערג גאַנצע געקענט אָנריידען. מיט אמת'ן פערגעניגען האָב איך זיך צו איהם צוגעהערט.

— אויף מיין לעבען האָב איך שוין געזעהען אַ היבשע ביסעל פרויען — האָט ער גערעדט — אָבער איך גייע דיר מיין עהרענוואָרט, איך רייד צו דיר ווי צו אַ פריינד, אַז דיין נאַטאַשאַ איז אַן אמת'ע פערל, זי איז אַ זעלטענע מיידעל. געוויס, זי האָט פעהלערען אויך

און, אויב דו ווילסט, זעהר פיעל פעהלערען, אָבער זי איז דאָך ריי-
צענד.

און דער אַדוואָקאַט האָט גענומען ריידען וועגען די פעהלערען
פון מײן כּלח. היינט פערשטעה איך גאנץ גוט, אז ער האָט גערעדט
בכלל וועגען פרויען, וועגען די שוואַכע זייטען פון פרויען בכלל. דע-
מאָלט אָבער האָט זיך מיר אויסגעוויזען, אז ער רעדט נור וועגען נאָר-
טאָשאַן. ער האָט גערעדט מיט התפעלות פון איהר פערריסען געזעל,
פון איהר קוויטשענדיגען געלעכטער, פון איהר פריקער קאָקעט-
סטוואַ, — אלץ פון דעם, וואָס איך האָב ניט לייעב געהאַט אין איהר.
דאָס אַלעס, נאָך זיין מיינונג, איז געווען זעהר לייעב, גראַציעז און
פרויענהאַפט. גאנץ אונגעמערקט פאַר מיר איז ער אַריבער פון דעם
התפעלות-טאָן צו אַ פאָטערליכען, מוסר-טאָן, דערנאָך צו אַ שפּאַטי-
שען, פערעכטליכען...

קיין געריכטס-פאָרויצענדער איז דערביי ניט געווען, וואָס זאָל
אונטערברעכען דעם צוהיצטען אַדוואָקאַט. און איך האָב קיין צייט
געהאַט דעם מויל צו עפענען, און וואָס אַגב האָב איך איהם געקענט
זאָגען, ווען איך זאָל אפילו, האָבען געעפענט דעם מויל? וואָס ער
האָט גערעדט, איז ניט געווען קיין נייעס, אלץ אַלטע, גוט-בעוואוסטע
טענות, און דער גאַנצער גיעפט איז ניט געלעגען אין דעם, וואָס ער
האָט געזאָגט, נור ווי ער האָט געזאָגט, אין דער טיפּעלשער פאַרמע,
אין וועלכער ער האָט עס אַלעס געזאָגט. דער רוח אליין ווייס, וואָס
פאַר אַ פאַרמע דאָס איז געווען! הערענדיג איהם דעמאָלט, האָב איך
זיך איבערצייגט, אז איינס און דאָס זעלבע וואָרט האָט טויענדער
מיינונגען און בעדייטונגען, עס ווענדעט זיך אין גאַנצען, ווי און
אין וואָס פאַר אַ פאַרמע מען רעדט עס אַרויס. נאטירליך, איך קען
איך נור זאָגען, אז הערענדיג איהם, האָב איך אויף איין אָרט ניט
געקענט איינזיצען, בין אַרומגעלאָפּען איבער'ן צימער פון איין וויי-
קעל אינ'ם אנדערען און האָב זיך געהיצט צוזאַמען מיט איהם, גע-
קאָכט זיך און פעראַכטעט צוזאַמען מיט איהם.

איך האָב איהם אפילו דעמאָלט געגלויבט, בעת ער האָט מיר
ערקלעהרט מיט טרעהרען אין די אויגען, אז איך בין אַ גרויסער
מענש און בין ווערטה אַ בעסערען תכלית, אז אין דער צוקונפט
שטעהט מיר פאַר אויפצוהאָן עטוואָס בעזאָגנערעם, גרויסעס, וואָס
דאָס פעהריראַטעס לעבען וועט אפשר שטערען!

— פריינד מיינער! — האָט ער אויסגעשריען, דריקענדיג פעסט מיינע הענד: איך בעט דיר, איך בעשווער דיר: קום צו זיך, כל זמן עס איז נאָך ניט צו שפעט! דו קענסט נאָך חרטה האָבען! זאָל דיר גאָט אויסהיטען פון צו בעגעהן אזא מורא'דיגען פעהלער! פריינד מיינער, האָב רחמנות איבער דייע וונגע יאָהרען!

ווילט איהר, גלויבט, ווילט איהר — ניט, נור סוף כל סוף בין איך געזעסען ביים טיש און געשריעבען אַ בריעף צו מיין כלה, אין וועלכען איך האָב זיך אָפגעזאָגט פון איהר.

איך האָב געשריעבען און זיך געפרעהט, וואָס איך האָב נאָך צייט געהאַט צו פערריכטען דעם פעהלער. פער'חתמה'ט דעם בריעף, בין איך ארויסגעלאָפּען אויף דער גאס, אום אריינצורוואַרפען דעם בריעף אין פאָסט-קאסטען. דער אַדוואָקאַט איז אויך מיט מיר ארויס-געלאָפּען.

— אַט אזוי ביזטו אַ מענש! בראַוואָ! — האָט ער מיך גע-לויבט, ווען מיין בריעף צו נאטאשא'ן איז פערשוואונדען געוואָרען אין דונקעלהייט פון דעם פאָסט-קאסטען: — פון דער טיעפעניש פון מיין האַרצען גראטוליר איך דיר. איך פרעה זיך פאַר דיר, און אין אַ וויילע אַרום, אָפּגעהענדיג מיט מיר אַ טריט צעהן, האָט דער אַדוואָקאַט ווידער אָנגעהויבען:

— נאטירליך, דאָס פאַמיליענ-לעבען האָט זיך זיינע גוטע זייטען אויך. איך אליין, צום ביישפּיעל, געהער צו יענע מענשען, ביי וועלכע דאָס פאַמיליענ-לעבען — איז אלעס.

און ער האָט שוין גענומען שילדערען פאַר מיר דאָס פאַמיליענ-לעבען און באַלד האָבען זיך שוין פאַר מיר געמאָהלען די אלע העס-ליכקייטען פון אַן עלענדען אַלט-בּחור'שען לעבען.

ער האָט גערעדט מיט התפעלות וועגען זיין צוקונפטיגער פרוי, וועגען די אלע זעבען גליקען פונ'ם פאַמיליענ-לעבען און האָט זיך בעגייסטערט אזוי שעהן, אזוי אויפריכטיג, אז ביז מיר זיינען צוגע-גאַנגען צו זיין טהיר, בין איך געווען אין דער העכסטער פערצווייפ-לונג.

— וואָס מאַכסטו פון מיר, דו שרעקליכער מענש?! — האָב איך ארויסגעקערעכצט — דו האָסט מיך אונגליקלאַך געמאַכט! וואָרום האָסטו מיך איינגערעדט, איך זאָל איהר שרייבען דעם פערפלוכטען

בריעף? איך האָב זי ליעב, ליעב!

און איך האָב זיך געשוואָרען, אז איך ליעב זי, און מיר איז מורא'דיג געוואָרען פֿאַר מיין האַנדלונג, מיר האָט זיך אויסגעראַכט, אז איך האָב געהאַנדעלט ווילד, משוגע. שטאַרקערע געפיהלען, ווי איך האָב דעמאָלט דורכגעלעבט, קען מען זיך גאָר ניט פֿאַרשטעלען, מיינע העררן! אה, וואָס איך האָב דעמאָלט דורכגעלעבט, דורכגעפיהלט! ווען עמיצער וואָלט מיר דעמאָלט אונטערגערוקט אַ רעוואָלוציע, וואָלט איך מיט פֿערגעניגען זיך אַריינגעלאָזט אַ קויל אין שטערן.

— נו, גענוג, גענוג... — האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, אַ קלאַפּ געטהאָן מיר איבער'ן אַקסעל און האָט זיך צולאַכט: — וויין ניט. דיין כלה וועט דעם בריעף נישט ערהאַלטען. דעם אַדרעס אויפ'ן קאָנווערט האָב איך געשריעבען, נישט דו, און איך האָב איהם אזוי פֿערפֿלאָנטערט, אז אויפ'ן פּאָסט וועט מען בשום אופן נישט וויסען, וואָהין ער געהערט. דאָס וועט דיר זיין אַ לעהרע אויף ווייטער, ניט צו שפּאַרען זיך וועגען זאַכען, וואָס דו פֿערשטעהסט ניט.

איצט, מיינע העררן, זאָל עמיצער אַנאָדערער דערצעהלען.

דער פינפטער געשוואָרענער ריכטער האָט פֿעריכט דעם זיין אונטער זיך און האָט שוין געהאַט דעם מויל געעפענט, אום צו דער צעהלען עפעס פון זיין לעבען, נור אין דיווער צייט האָט זיך דער הערט דאָס שלאָגען פון דעם זייגער אויפ'ן ספּאַסקען טהורם.

— צוועלף... — האָט נאָכגעצעהלט איינער פון די געשוואָרענע

ריכטער — מיינע העררן, צוואָנצ פֿאַר אַ מין געפיהלען וועט איהר צורעכענען די געפיהלען פון דעם אָנגעקלאָגטען? ער, דער אָנגעקלאָגטער מערדער, ליעגט איצט אין זיין קאַמער, אָדער זיצט, שלאָפט ניט און הערט זיך צו צו דעם שלאָגען פונ'ם זייגער. פון וואָס טראַכט ער? וואָס פֿאַר אַ חלומות זעהט ער? ...

און די געשוואָרענע ריכטער האָבען עפעס מיט אַמאָל פֿערגעסען וועגען זייערע „שטאַרקע געפיהלען"; דאָס, וואָס עס האָט איבערגעלעבט זייער חבֿר, שרייבענדיג דעמאָלט דעם בריעף צו נאַטאַשאַן, האָט זיך געדראַכט ניט וויכטיג, אפילו ניט אינטערעסאַנט; און קיינער האָט שוין מעהר ניט דערצעהלט, האָבען זיך שטיל צולייגט שלאָפֿען...
 פֿען...

שווערע מענטשען

יעווגראף איז אַינמאָל שיראָיעו, אַ קליינער ערד־אייגענטימער, וועלכער האָט געשטאַמט פון פּאָפּעס (זיין זעליגער טאַטע, דער פאָטער יאָהאַן האָט געקראָגען אַלס מתנה פון דער גענעראַלשע קאָושי־ניקאָו הונדערט און צוויי אַקער לאַנד), איז געשטאַנען אין ווינקעל נעבען אַ מעשענער וואַס־שיסעל און זיך געוואָשען די הענד. ער האָט אויסגעזעהען, ווי געוועהנליך פערזאָרגט, פערקמורעט, מיט ניט אַ פערקאַמטער באָרד.

— נו, יא, אַ וועטער! — האָט ער געזאָגט — דאָס איז עפעס נישט קיין וועטער, נור אַ גאָטס־שטראָף. עס איז שוין ווידער גע־גאַנגען אַ רעגען!

ער האָט געבורטשעט, און זיין פאַמיליע איז געזעסען ביים טיש און געוואַרט, אז ער זאָל ענדיגען וואָשען די הענד, אום אָנצוהויבען עסען מיטאַן.

זיין ווייב פּעאַדאָסיא סעמיאַנאָוואַ, דער זוהן פיאָטער, אַ סטור־דענט, די עלטערע טאָכטער וואַרוואַראַ און דריי קליינע קינדער זיי־נען שוין לאַנג געזעסען ביים טיש און געוואַרט. די קליינוואַרג — קאַלקאַ, וואַנקאַ און אַרכיפּקאַ, קורנאַסע, פערשמירטע, מיט פליי־שיגע פנים'ער און שוין לאַנג נישט געשאַרענע, האַרטע האָאַר אויף די קעפּ, האָבען אונגעדולדיג באַוועגט מיט די שטוהלען. די ערוואַק־סענע זיינען געזעסען רוהיג, האָבען זיך ניט געריהרט מיט קיין אבר, קענטיג, זיי איז אַלץ איינס געווען — עסען, צו וואַרטען...

אַזוי ווי ער וואָלט זייער געדולד געוואָלט אויספרובען, האָט שיר־ריאָיעו לאַנגזאַם זיך אָבגעווישט די הענד, לאַנגזאַם געזאָגט אַ גע־בעט, און נישט איילענדיג זיך געזעצט ביים טיש.
מען האָט גלייך דערלאַנגט ראָסעל.

פונ'ם הויף האָט זיך דערטראַגען דאָס קלאַפּען פון די סטאַליער־
שע העק (ביי שיריאַעוו'ן האָט מען געבויט אַ נייעם שטאַהל) און
דאָס געלעכטער פון פּאַמקא דעם אַרבייטער, וועלכער האָט זיך גערייצט
מיט אַן ענדיק. אין די פענסטער האָט געקלאַפּט אַ שיטערער, אָבער
שטאַרקער רעגנען.

דער סטודענט פּיאַטער, אַ איינגעהויקערטער, אין ברילען, האָט
געגעסען און זיך איבערגעקוקט מיט דער מאַמען. עטליכע מאָל האָט
ער אַוועקגעלעגט די לעפּעל און געהוסט, קענטיג, אַז ער האָט גע־
וואָלט אָנהויבען ריידען, נור בעטראַכט אויפּמערקזאַם דעם פּאַטער,
האָט ער זיך ווידער גענומען צום עסען. צום סוף, ווען מען האָט דער־
לאַנגט די קאַשע, האָט ער ענטשלאָסען אַ הוסט געטהאָן און געזאָגט:
— איך האָב אייגענטליך געדאַרפט היינט ביינאַכט אַוועקפּאַה־
רען. עס איז שוין לאַנג צייט, אַזוי האָב איך שוין אויך דורכגעלאָזען
צוויי וואַכען. די לעקציעס הויבען זיך אָן דעם ערשטען סעפטעמבער..
— נו, פּאַהר — האָט איינגעשטימט שיריאַעוו — וואָס האָסטו
דאָ צו וואַרטען? נעהם און פּאַהר זיך געזונדערהייד.

עס איז אַוועק אַ מינוט אין שווייגען.

— ער, יעווגראַף אַיוואַניטש, דאַרף האָבען געלד אויפ'ן וועג...
— האָט שטיל אַרויסגערעדט די מוטער.

— געלד? נו, איז וואָס! אָהן געלד קען מען ניט פּאַהרען. אויב
דו דאַרפסט, טאָ נעהם, פון מיינעטוועגען כאָטש שוין. האָסטו שוין
לאַנג געדאַרפט נעהמען!

דער סטודענט האָט לייכטער אָבגעזיפּצט און זיך פרעהלאָך אי־
בערגעקוקט מיט דער מוטער.

שיריאַעוו האָט ניט איילענדיג זיך אַרויסגענומען פון אַ זייטיג־
גער קעשענע אַ טאַשען־בוך און אָנגעטהאָן די ברילען.

— וויפּיעל דאַרפסטו? — האָט ער געפרעגט.

— דער וועג ביז מאַסקווע קאָסט אייגענטליך עלף רובעל מיט
צוויי און פּערציג...

— אַך, געלד, געלד! — האָט אַ זיפּץ געטהאָן דער פּאַטער,
(ער האָט שטענדיג געזיפּצט, ווען ער האָט געזעהן געלד, אפילו, ווען
ער האָט זיי געקראָגען אויך) אַט האָסטו צוועלף. דערפון, ברודער,

וועט נאָך בלייבען עפעס רעשטע, אָבער דאָס וועט דיר אויפ'ן וועג צוניץ קומען.

— איך דאַנק אייך.

אין אַ וויילע אַרום האָט דער סטודענט געזאָגט:

— פאַר אַ יאָהרען האָב איך גלייך געקראָגען לעקציען. איך

ווייס אָבער נישט, ווי עס וועט זיין היינטיגס יאָהר; עס קען זיין, אז איך וועל נישט קענען גלייך קריעגען צו פערדיענען. איך וואָלט אייך געבעטען, איהר זאָלט מיר געבען נאָך אַ רובעל פופצעהן אויף קוואַרטיר און עסען.

שיריאָיעוו האָט אַ טראַכט געטהאָן און זיך אָבגעזיפצט.

— צעהן, וועט דיר אויך גענוג זיין — האָט ער געזאָגט — נאָ,

נעהם!

דער סטודענט האָט בעדאָנקט. מען האָט נאָך געדארפט בעטען

אויף קליידער, אויף בעצאָהלען אין אוניווערזיטעט פאַר הערען לעקציעס, אויף ביכער, נור גוט איינקוקענדיג זיך אינ'ם פּאָטער, האָט ער בעשלאָסען, אז מען דאַרף מעהר צו איהם ניט צושטעהן.

אָבער די מאַמע, וועלכע האָט ניט פערשטאַנען קיין פּאָליטיק און איז געווען אַ ניט אויסגערעכענטע, ווי אַלע מאַמעס, האָט נישט אויסגעהאַלטען און געזאָגט:

— יעווגראַף איוואַניטש, דו וואָלט איהם געגעבען נאָך אַ רובעל

זעקס אויף שטיוועל. טהו אליין אַ קוק, ווי קען ער פּאָהרען אין מאַסקו ווע אין אַזעלכע צוריסענע טראַנטעס?

— זאָל ער נעהמען מיינע אַלטע. זיי זיינען נאָך גאָר נייע.

— וואָלט איהם געגעבען אויף אַ פּאָאָר הויזען. אויף איהם איז

אַ חרפה צו קוקען...

גלייך נאָך דעם האָבען זיך באַוויזען סמנים פון אַ שטורם, פאַר

וועלכען די גאַנצע פאַמיליע האָט אַזוי געציטערט.

יזיריאָיעוו'ס קורצע אָבגעפרעסענע נאָז איז פּלוצים געוואָרען

רויט, ווי פורפור. די רויטע פאַרב איז לאַנגזאַם צוגעקראַכען צו די אויערען, פון די אויערען צו די שלייפען און ביסלעכווייז פאַרגאַסען דאָס גאַנץ פנים. יעווגראַף איוואַניטש האָט זיך גענומען רוקען אויף זיין שטוהל, האָט פונדערדערגעשפּיעלעט דעם קראַגען פונ'ם העמד, אום עס זאָל איהם ניט אַזוי שטיקען. עס איז קענטיג געווען, אז ער

קעמפט מיט א געפיהל, וואָס האָט איהם גענומען באהערשען.
 עס איז געוואָרען טויט־שטיל. די קינדער האָבען איינגעהאלטען
 דעם אַטהעם, נור די מאַמע, עפעס אזוי ווי ניט פאַרשטעהענדיג, וואָס
 עס טהוט זיך מיט איהר מאן, האָט ווייטער גערעדט:
 — ער איז דאָך שוין נישט קיין קליינינקער. איהם פאַסט נישט
 צו געהן א הילער.

שיריאיעוו איז פלוצים אויפגעשפרונגען און האָט מיט אזא
 קראפט א וואָרף געטהאָן זיין גראָבען טאַשען־בוך אויפ'ן טיש, אז ער
 האָט אַראָבגעשליידערט דאָס ברויט פון טעלער. זיין פנים האָט זיך
 אָנגעצונדען און אָנגענומען א העסליכען אויסדרוק פון צאָרן, בעליי־
 דיגונג, און גייציגקייט...

— נעהמט אלץ צו! — האָט ער א געשריי געטהאָן ניט מיט זיין
 קול! — ראָכעוועט! רייסט! שטיקט!

ער איז ארויסגעשפרונגען פון הינטער'ן טיש, האָט זיך אָנגע־
 כאַפט פאַר'ן קאָפּ און פערטשעפענדיג זיך אָן אלעס, האָט ער גענומען
 לויפן איבערן צימער.

— ד'המט מיך ארום ביז דעם לעצטען פערדעמעל! — האָט ער
 געשריען מיט א קוויטשענדיגען קול — זויגט אויס פון מיר דאָס
 לעצטע! ראַכירט! כאַפט פאַר'ן האַלז און שטיקט!

דער סטודענט איז רויט געוואָרען און האָט אַראָבגעלאָזען די
 אויגען. עסען האָט ער שוין מעהר נישט געקענט.

פעאַדאָסיא סעמיאָנאָווא, וועלכע האָט אין די לאַנגע פינף און
 צוואַנציג יאָהר זיך נאָך אלץ נישט צוגעוואוינט צו איהר מאַנ'ס
 שווערען כאַראַקטער, האָט זיך אין גאַנצען צוזאַמענגעקארטשעט און
 און שטאַמלענדיג גענומען פערענטפערען זיך. אויף איהר אויסגעמאַ־
 טערטען, פייגעל־פנים, וועלכער איז שטענדיג געווען טעמפּ און צו־
 שראָקען האָט ארויסגעטראָטען אן אויסדרוק פון פערוואונדערונג און
 טעמפער מורא.

דאָס קליינוואַרג און די עלטערע טאָכטער וואַרוואַרא, א מיידעל
 מיט א בלאַסען ניט שעהנעם פנים, האָבען אוועקגעלעגט זייערע לע־
 פעל און זיינען געבליעבען זיצען, ווי פערשטאָרבען.

שיריאיעוו, קאָכענדיג זיך אלץ מעהר און מעהר, ריידענדיג ווער־

טער איינס שרעקליכער פון דעם אנדערען, איז צוגעשפרונגען צום טיש און גענומען אויסטרייסלען פונ'ם טאשען-בוך דאס געלד.
— נעהמט! — האָט ער געמורמעלט, ציטערענדיג מיט דעם גאנצען קערפער: — איהר האָט מיר אָבערפּרעסען דעם קאָפּ, האָט זיך אָנגעזויפּען מיין בלוט, טאָ, אָט, נאָט אויך מיין געלד אויך, איך דאַרף גאָרנישט האָבען. ניהט זיך נייע שטיוועל, ניהט זיך מונד-דירען!

דער סטודענט איז בלאָס געוואָרען און האָט זיך אויפּגעהויבען.
— הערט אויס, פאַפּא — האָט ער אָנגעהויבען, שטיקענדיג זיך — איך... איך בעט אייך אויפצוהערען, ווייל, ווייל...
— שטום! — האָט אויף איהם אַ געשריי געטהאָן דער פּאָטער, אזוי הויך, אז די ברילען זיינען איהם אַראָפּגעפאלען פון דער נאָז — שטום!

— פריהער האָב איך נאָך געקענט אַריבערטראָגען אַזעלכע סצע-נעס... איצט אָבער... איצט בין איך אָבעוועהנט. איהר פער-שטעהט? איך בין אָבעוועהנט!
— שטום! — האָט אַ געשריי געטהאָן דער פּאָטער און גענומען טופען מיט די פיס — דו מוזט הערען, וואָס איך רייך! וואָס איך וויל דאָס רייך איך, און דו זאָלסט מיר שטומען! אין דיינע יאָהרען האָב איך שוין פערדיענט געלד, און דו לומפ, ווייסטו, וואָס דו קאָסט מיך אָפּ? איך וועל דיך ארויסיאָגען! אומזיסטער פרעסער דו!
— יעגראף איוואַניטש — האָט געשטאַמעלט פּעאָדאָסיא איי-וואַנאָונאַ, ריהרענדיג גערוועזן מיט די פינגער: — ער איז דאָך... פּעטיא איז דאָך...

— שווייג! — האָט אַ געשריי געטהאָן אויף איהר שיראיעוו און אויף זיינע אויגען האָבען אַזש ארויסגעטראָטען טרעהרען פאַר כעס. — דאָס האָסטו זיי אזוי צולאָזען! דו! דו ביזט אין אַלעם שול-דיג! ער האָט פאַר אונז קיין דרך ארץ נישט, צו גאָט בעט ער נישט, קיין געלד פערדיענט ער נישט! אייערע זיינע צעהן און איך בין איינער! פונ'ם הויז וועל איך אייך ארויסיאָגען!
די טאָכטער וואַרוואַראַ איז געזעסען מיט אַן אָפּענעם מויל און לאַנג געקוקט אויף דער מוטער, דערנאָך האָט זי אַריבערגעטראָגען איהר מעמפּען בליק אויף דעם פּענסטער, איז בלייב געוואָרען און אַ

געשריי געטהאן אויפ'ן קול, איז זי געפאלען אויף דער ווענטעל פון שטוהל.

דער פאטער האט א מאך געטהאן מיט א האנד, א שפיי געטהאן, און איז ארויסגעלאפען אויפ'ן הויף.

אויף אזא אופן האבען זיך געוועהנליך געענדיגט די פאמיליען-סצענען ביי די שיריאיעווא'ס.

נור דאָ האָט דעם סטודענט פיאָטער פלוצים באַהערשט אַ מורא'דיגער כעס. ער האָט געהאַט דעם זעלבען אויפברויזענדען, שווערען כאַראַקטער, ווי זיין פאָטער און זיין זיידע, דער פאָפּ, וועלכער האָט געשלאָגען די מיטגליעדער פון זיין געמיינדע מיט אַ שטעקען איבער די קעפּ. אַ בלאַסער, מיט צוזאַמענגעדריקטע פויסטען, איז ער צוגעגאַנגען צו דער מוטער און גענומען שרייען מיט דער העכסטער אַקטאַ-ווע, וואָס ער האָט נור געקענט געהען:

— עס קריכט מיר ארויס די גאַל און עס עקעלט מיך פון די פאָרווירפע! איך וויל פון אייך גאָרנישט האָבען! גאָרנישט! איך וועל בעסער שטארבען פאַר הונגער, איידער איך זאָל ביי אייך אויפ-עסען נאָך איין ברעקעל ברויט! נאָט אייך צוריק אייער שמוציגע געלר! געהמט!

די מוטער האָט זיך אריינגעדריקט אין וואַנט און גענומען מאַכען מיט די הענד, אזוי ווי פאַר איהר וואָלט געשטאַנען נישט דער זוהן, נור אַ געשפענסט.

— וואָס בין איך שולדיג? — האָט זי גענומען וויינען — וואָס?

דער זוהן האָט אויך, אזוי ווי דער פאָטער, אַ מאַך געטהאן מיט אַ האַנד און איז ארויסגעלאָפען אויפ'ן הויף.

שיריאיעווא'ס הויז איז געשטאַנען אַן אַבגעוונדערטע נעבען אַ טהאַל, וועלכער האָט זיך געצויגען איבער דער וויסטעניש אויף אַ וויאָרטס פינף. די ברעגעס פון דעם דאָזיגען טהאַל זיינען בעוואַקסען געווען מיט יונגע דעמבעס און ערלען-בוימער, און אונטען אויף דעם דעק האָט געפלאָסען אַ טייכעל. קיין פאַרקאַנעס און צויעמען זיינען נישט געווען. אַנשטאָרט זיי זיינען געשטאַנען פערשיעדענע געביידען, וועלכע האָבען זיך געדריקט איינע צו דער אַנדערער און האָבען אויף אזאַ אופן געבילדעט פאַר דאָס הויז דעם קליינעם פלאַץ, וואָס איז

געווען פאַררעכענט אלס הויף און וואו עס זיינען אַרומגעגאַנגען הייַ-
נער, קאָטשקעס און חורים.

ארויסקומענדיג אויף דרויסען, איז דער סטודענט אַוועק איבער
דעם שמוציגען וועג אין פעלד אריין. אין לופטען איז געשטאַנען אַ
יעסענדיגע פייכטקייט, וועלכע האָט דורכגענומען דורך און דורך.
דער וועג איז געווען אַ שמוציגער, דאָ און דאָרט האָבען געבליס-
טשעט לוושעס און פון געלען פעלד האָט אַרויסגעקוקט דער יעסען
אליין; אַ אומעטיגער, פערוואַלקענטער און פינסטערער. אויף דער
רעכטער זייט פון וועג איז געווען אַ גאַרטען, אין גאַנצען אַ צוגראַבע-
נער, אַ חשך'דיגער; ווארייט'וואו האָבען זיך דאָרט געזעהן זונן-
בלומען מיט אַרונטערגעלאָזענע, שוין שוואַרץ געוואָרענע קעפּ.

פּיאָטער האָט געטראַכט, אַז עס וואָלט ניט שלעכט געווען צו געהן
אין מאַסקווע צורפּוס.. אָט אַזוי ווי ער שטעהט און געהט אָהן אַ היי-
טעל, אין די צוריסענע שטיוועל און אָהן אַ גראַשען ביי דער נשמה.
ווען ער וועט אָבגעהן אַ וויאָרסט הונדערט, וועט איהם אָניאָגען דער
פאָטער, אַ צושיובערטער, אַ דערשראָקענער, וועט איהם נעהמען בע-
טען, ער זאָל זיך אומקעהרען אָדער זאָל נעהמען געלד, ער אָבער וועט
אפילו נישט אַ קוק טהאָן אויף איהם און וועט געהן אלץ ווייטער,
ווייטער... נאָך די נאָקעטע וועלדער וועלען זיך אָנהויבען אומעטיגע
פעלדער, נאָך די פעלדער ווידער וועלדער; באַלד וועט די ערד ווייס
ווערען פון ערשטען שנעע, און די טייכלאָך וועלען זיך איבערציהען
מיט אייז... ערגעץ וואו הינטער קורסק אָדער סערפּוכאָוואַ וועט ער
פאלען אַ פערמאַטערטער, אָהן כוחות פאַר הונגער און שטאַרבען... מען
וועט געפינען זיין טויטען קערפּער, און אין אלע צייטונגען וועט ער-
שיינען אַ בעריכט, אַז אין אַ געוויסען פלאַץ איז דער און דער סטו-
דענט געשטאַרבען פאַר הונגער...

אַ ווייסער הונד, מיט אַ שמוציגען ווידעל, וואָס האָט אַרומגע-
בלאָנדזשעט אין גאַרטען און עפעס געזוכט, האָט איהם אָנגעקוקט
און גענומען געהן נאָך איהם...

ער איז געגאַנגען איבערן וועג און געטראַכט וועגען טויט, ווע-
גען דעם עלענד פון זיינע נאָהענטע און די גייסטיגע ליידען פון זיין
פאָטער, אין דער זעלבער צייט האָט ער זיך אויף פאָרגעשטעלט די
פערשיעדענע צופאַלען, וואָס קענען איהם טרעפען אויפ'ן וועג, צו-

פאלען, איינער וואונדערליכער פון אנדערען. שעהנע פלעצער, שרעק-ליכע געכט, אונערווארטעטע פאסירונגען... אין די געדאנקען האָט ער זיך אויסגעמאָהלען לאַנגע רייזען פון גאָט-בעטערנים, אַ הייזעל אין וואָלד מיט איין פענסטערל, וועלכעס לייכטעט העל אין דער פינס-טערניש; ער שטעהט פאַר דעם פענסטערל, און בעט זיך, מען זאָל איהם אַריינלאָזען נעכטיגען... מען לאָזט איהם אריין און... פלוצים דערזעהט ער אַ באַנדע רויבער, אָדער נאָך בעסער: ער פאַלט אריין אין אַ הייז פון אַ גרויסען גוטס-בעזיצער, וואו מען דערוויסט זיך, ווער ער איז און מען גיעט איהם צו עסען און טרינקען, מען הערט אים זיינע צרות, און אין איהם פערליעבט זיך דעם בעל הבית שעהנע טאָכטער.

פערנומען מיט זיין עלענד און מיט די דאָזיגע געדאנקען, איז דער יונגער שיריאיעוו אלץ געגאנגען און געגאנגען.

ווייט-ווייט אין פאָראווס, אין דער גרויער, פערוואַלקענטער ווייט-קייט, האָט זיך געזעהן אַ איינפאָהר-הויז; נאָך ווייטער פון דעם איינפאָהר-הויז, אויף דעם סאַמע האַריוואַנט האָט זיך געזעהן אַ קליין בערגעל, דאָס איז אַ סטאַנציע פונ'ם אייזען-באַהן.

אָט דער דאָזיגער בערגעל האָט איהם דערמאָנט אָן דער פערביי-רונג, וואָס עקזיסטירט צווישען דעם אָרט, וואו ער האָט זיך אַזינד געפונען מיט דער שטאָרט מאַסקווע, וואו עס ברענען לאַנטערנעס, רוישען קארעטען און וואו עס ווערען געלעזען לעקציעס. און ער האָט זיך שיער נישט צווייגט פאַר אומעט און אונגעדולד. די פייערליכע נאַטור מיט איהר אָרדנונג און שעהנקייט, די טויטע שטילקייט אַרום האָבען איהם דערעסען, זיינען איהם מיאוס געוואָרען ביז צו פער-צווייפלונג און האַס!

— היט זיך! — האָט ער דערהערט הינטער זיך אַ הויכע שטימע.

אין אַ לייכטער, שעהנער קארעטע איז פאַרבייגעפאָהרען אַ בע-קאנטע אלטעטשקע, אַ גוטס-בעזיצערין. ער האָט זיך פאַר איהר פער-נייגט און אַ ברייטען שמויכעל געטהאָן. און גלייך האָט ער זיך גע-כאַפט, אַז דער דאָזיגער שמויכעל איז אַ פאַלשער, אַ געמאַכטער, אַז ער פאַסט זיך אַזוי וועניג צו זיין טרויעריגען געמיטה. פון וואַנען קומט צו איהם אַזאַ שמויכעל, ווען זיין גאַנצע נשמה איז פול מיט זאָרג און אומעט?

און ער האָט גענומען טראַכטען, אז מסתמא האָט די נאָטור אליין געגעבען דעם מענשען די פעהיגקייט צו לייגען, אום ער זאָל קע-נען אפילו אין די שווערסטע מינוטען בעהאַלטען די סודות פון זיין נעסט, ווי עס בעהאַלט זיי דער פוקס אָדער די ווילדע ענטעל. אין יעדער פאַמיליע איז פאַראַן זייערע ליידען און זייערע פריידען, אָבער ווי גרויס זיי זאָלען נישט זיין, קען זיי אַ פרעמד אויג נישט כאַפּען; און זיי פערבלייבען אַ געהיימניס.

ביי דער דאָזיגער גוטס-בעזיצערין, למשל, וועלכע איז נור-וואָס פאַרבייגעפאָהרען, האָט דער לייבליכער פאָטער, פאַר עפעס אַ בילבול געטראָגען אויף זיך דאָס גאַנץ לעבען דעם צאָרן פון קייזער ניקאָלאַי, דער מאַן איהרער איז געווען אַ קארטעוויניק און פון קיינעם פון איהרע פיער זיהן איז גאָרנישט ארויסגעקומען. מען קען זיך פאָר-שטעלען, וויפיעל שרעקליכע סצענען עס זיינען פאַרגעקומען אין איהר פאַמיליע, וויפיעל ביטערע טרעהרען עס זיינען פערגאַסען געוואָרען. און דאָך האָט די אַלטע אויסגעזעהן גליקלאַך, צופריעדען און אויף זיין שמייכל האָט זי געענטפערט אויך מיט אַ שמייכל.

דער סטודענט האָט זיך דערמאָנט אָן זיינע חברים, וועלכע ריידען אזוי אונגערן וועגען זייערע פאַמיליעס, ער האָט זיך אויך דערמאָנט אָן זיין מאַמען, וועלכע לייגט כמעט שטענדיג, ווען איהר קומט אויס צו ריידען פון דעם מאַן און די קינדער...

ביז שפעט אין אבענד איז פיאָטער אַרומגעגאַנגען ווייט פון הויז, פאַרטאָן אין ניט פרעהליכע געדאַנקען. ווען עס האָט גענומען טריפען אַ רעגען, האָט ער זיך אומגעקעהרט צום הויז. געהענדיג אַהיים, האָט ער געטראַכט ניט אַנדערש, וואָס עס זאָל דאָרט נישט זיין, דורכצו-ריידען זיך מיט דעם פאָטער, און איהם איין מאָל פאַר אַלע מאָל אַריינ-קלאַפּען אין קאָפּ, אז מיט איהם איז שווער און שרעקליך צו לע-בען.

אין דער היים האָט ער דערווישט אַ טויטע שטילקייט. די שוועסטער וואַרוואַראַ איז געלעגען הינטער דער ווענטעל און האָט לייכט געקרעכצט פון קאָפּ וועהטאָג. די מוטער מיט אַ פערוואונ-דערטען און שולדיגען פנים איז געזעסען נעבען איהר און פערריכט אַרכיפּקא'ס אַ פאָגאַר הויזלאַך.

יעווגראַף אינאָניטש איז געגאַנגען פון פענסטער צו פענסטער

— ניין, עס איז יא מיין עסק! איבער מיר קענט איהר שפּאַ-
טען, וויפיעל איהר ווילט, אָבער דער מאַמען לאָזט צופרידענען! איך
וועל אייך נישט ערלויבען מאַטערען די מאַמען! — האָט ווייטער
גערעדט דער סטודענט, בלישצענדיג מיט די אויגען: — איהר
זייט צולאָזען, ווייל קיינער האָט נאָך נישט געוואַגט זיך צו שטע-
לען געגען אייך. שטענדיג האָט מען פאַר אייך געציטערט, געטריי-
סעלט זיך, אַצינד אָבער איז עס געענדיגט! גראַבער, אונערצויגענער
מענש, וואָס איהר זייט! יא, איהר זייט גראַב... איהר פערשטעהט?

איהר זייט גראָב, שווער און האַרט־הערציג! אפילו די פויערים קע-
נען אייך נישט פערטרָגנען!

דער סטודענט האָט שוין פאַרלאָרען דעם צוזאַמענהאַנג און האָט
ניט גערעדט, נור עפעס אזוי ווי געשאַטען מיט בעזונדערע ווערטער.
יעווגראַף אייוואַניטש האָט געהערט און געשוויגען, ווי אַ פאַר-
טויבטער; נור פלוצים איז זיין האַלז רויט געוואָרען, די פאַרב האָט
זיך צוגאַסען איבער דעם פנים און ער האָט זיך גענומען ריהרען.
— שטיל! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן.

— גוט! — האָט זיך ניט איינגעהאַלטען דער זוהן — איהר
האָט ניט לייעב צו הערען דעם אמת? אויסגעצייכענט! גוט! נו,
הויבט אָן שרייען! אויסגעצייכענט!

— שטיל, זאָג איך דיר! — האָט גענומען רעווען יעווגראַף אי-
וואַנאוויטש.

אין דער טהיר האָט זיך בעוויזען פעאַדאָסיא סעמיאָנאווא מיט
אַ פערוואנדערטען פנים, זעהר אַ בלאַסע; זי האָט עפעס געוואָלט
זאָגען, האָט אָבער נישט געקענט און האָט נור באַוועגט מיט די
פינגער.

— דאָס ביזטו שולדיג! — האָט אויף איהר אַ געשריי געטהאָן שי-
ריאיעוו — דו האָסט עס איהם אזוי ערצויגען!

— איך וועל מעהר ניט זיין דאָ אין הויז! — האָט אַ געשריי
געטהאָן דער סטודענט, וויינענדיג און קוקענדיג אויף דער מוטער
מיט כעס: — איך וויל מיט אייך ניט זיין!

די טאָכטער וואַרוואַרא האָט אַ געשריי געטהאָן הינטער דער
ווענטעל און זיך הויך אויף אַ קול צוהויינט.

שיריאיעוו האָט אַ מאַך געטהאָן מיט אַ האַנד און איז ארויס-
געלאָפּען פון הויז.

דער סטודענט איז אוועק אין זיין צימער און זיך שטיל געלעגט.
ביז האַלבער נאכט איז ער אזוי אָבגעלעגען אונבעוועגליך און מיט
צוגעמאַכטע אויגען. ער האָט נישט געפיהלט ניט קיין כעס און ניט
קיין שאַנד, נור עפעס אַן אונבעשטימטען וועהטאָג אין דער נשמה.
ער האָט ניט בעשולדיגט דעם פאָטער, ניט רחמנות געהאַט אויף דער
מוטער, האָט זיך נישט געמאַטערט מיט קיין געוויסענביסע; איהם
איז קלאָהר געווען, אז אלע אין דיעזען הויז פיהלען אַצינד דעם

זעלבען וועהטאג, און ווער עס איז שולדיג, ווער עס ליידעט מעהר, ווער וועניגער, ווייס נור איין גאט...

ארום האלבער נאכט האָט ער אויפגעוועקט אַן אַרבייטער און איהם געהייסען אָנגרייטען אַ פערד פאַר אַ זייגער פינף אין דער פריה, אום צו פאָהרען צו דער סטאַנציע. דערנאָך האָט ער זיך אויסגעטהאָן און צוגעדעקט זיך, נור איינשלאָפּען האָט ער נישט געקענט. ביז אין דער פריה-האָט ער געהערט, ווי דער פאָטער, וועלכער האָט אויך נישט געשלאָפּען, איז אַרומגעלאָפּען פון פענסטער צו פענסטער און האָט געזיפּט.

קיינער האָט נישט געשלאָפּען; אַלע האָבען גערעדט זעלטען אין דאָס נור שעפּצענדיג. צוויי מאָל איז צו איהם הינטער'ן פאַראַוואַן אַריינגעקומען די מאַמע. אַלץ מיט דעם זעלבען פערואַונדערט-טעם פען אויסדרוק, זי האָט איהם לאַנג גע'צלם'ט און האָט גערוועזן אייפֿ-געציטערט...

פינף אויגער אין דער-פריה האָט זיך דער סטודענט צערטליך געזעגענט מיט אַלעמען און האָט אפילו פאַרגאַסען אַ טרעהר. פאַרבייגער גאַנגען דעם פאָטער'ס צימער, האָט ער אַריינגעקוקט אין טהיר. יעוואַגראַף איוואַנאָוויטש, וועלכער האָט זיך נאָך גאָרנישט צוגעלעגט, איז געשטאַנען אַ אָנגעטהאָנענער ביים פענסטער און געקלאַפּט מיט די פינגער איבער די שויבען.

— פערבלייבט געזונד! — איך פאָהר — האָט געזאָגט דער זוהן.

— פאָהר געזונד... געלד איז אויף דעם רונדען טישעל... — יאָט געענטפערט דער פאָטער, ניט אויסדרעהענדיג זיך.

ווען דער אַרבייטער האָט איהם געפיהרט צו דער סטאַנציע. איז געגאַנגען אַ העסליכער, קאַלטער רעגען. די זונן-בלומען האָבען נאָך ניעדעריגער איינגעבויען זייערע קעפּ און די גראַז האָט אויסגעזעהן דונקעלער.

אננא אויף דער האלז

נאך דער טרויאונג האָט מען אפילו קיין לייכטען פערבייסען נישט געגעבען; דאָס נייע פּאָפּאַר פּאָלק האָט אויסגעטרונקען צו באַקאַל וויין, האָט זיך איבערגעטהאָן און צום וואָקזאַל אוועק. אַנשטאָט אַ פּרעהליכען און אַ געשמאַקען מאָהלצייט, וואָס מען מאַכט געוועהנליך צו אַ חתונה, אַנשטאָדט מוזיק און טענץ — האָבען זיי געמאַכט אַ ריזע צו אַ גאָטעסדיענסט פאַר צוויי הונדערט וואָרסט. פיעלע פון די געסט זיינען געווען פאַר דער דאָזיגער ריזע, ווייל מאָדעסט אַלעקסעיאַטש, האָבען זיי געזאָגט, פערנעהמט אַ הויכען ראַנג, איז אַ מאַן אין די יאָהרען, און אַ פּרעהליכע חתונה מיט געפילדער וואָלט אפשר אויסגעזעהען נישט גאָר אַנשטענדיג. און בכלל איז לאַנגווייז ליג צו הערען מוזיק, ווען אַ 52 יאָהריגער בעאַמטער הייראַטה מיט אַ מיידעל, וועלכע איז קוים 18 יאָהר אַלט.

מען האָט אויך גערעדט, אז די דאָזיגע ריזע אין קלויסטער מאַכט מאָדעסט אַלעקסעיאַטש, אום צו וויזען זיין יונגער פרוי, אז ער, אַלס אַ מענש מיט פּעסטגעשטעלטע פּרינציפּען, שטעלט די רע-ליגיאָן און מאָראַל העכער פון אַלעס און אַלעמען.

דאָס יונגע פּאָפּאַר פּאָלק האָט מען בעגלייט. אַן עולם חברים בעאַמטע און קרובים זיינען געשטאַנען מיט באַקאַלען אין די הענד און געווארט, ווען דער צוג וועט זיך ריהרען, אום אַ געשריי צו טהאָן הוראַ. און פּיאָטער לעאַנטאַיטש, דער כלה'ס פּאָטער אין אַ צילינר דער, און אין אַ לעהרערשען פּראַק, שוין גוט בגילופין, און זעהר אַ בלאַסער, האָט זיך אַלץ געצויגען מיט זיין באַקאַל צום פּענסטער און גערעדט מיט אַ בעטענדיגען קול:

— אַניוטאַ! אַניאַ! אַניאַ, אויף איין וואָרט!

אַניאַ האָט זיך ארויסגעבויגט צו איהם פונ'ם פּענסטער און ער

האָט צו איהר עפעס געשעפעצט, שטיקענדיג זי מיט דעם גערוך פון וויין און שנאָפּס, וועלכער האָט זיך געטראָגען פון זיין מויל, האָט איהר געבלאָזען אין אויער און זי האָט פון זיינע רייד גאָר נישט געקאָנט פערשטעהן. ער האָט איהר גע'צלם'ט דאָס פנים, די ברוסט, די הענט, דערביי האָט זיין אָטהעם געציטערט און אויף די אויגען האָבען טרעהרען געבליסטשעט. און אַניאָס ברידער, פעטיא און אנדרושא, גימנאָזיסטען, האָבען איהם געצויגען פון הינטען פאר'ן פראק און פארשעהמט געשעפעצט:

— פאפאָטשקא, גענוג... פאפאָטשקא, מען דארף נישט....

ווען דער צוג האָט זיך געריהרט, האָט אַניאָ געזעהן, ווי איהר פאָטער איז געלאָפען אַ וויילע נאָכ'ן וואַגאָן, זיך שאַקלענדיג אויף די פיס און פאַרגיסענדיג זיין וויין, און וואָס פאַר אַ רחמנות'דיגען, גוטען און שולדיגען פנים ער האָט דערביי געהאַט.

— הורדירדא! — האָט אַ געשריי געטהאָן.

דאָס יונגע פאָך איז געבליעבען אליין. מאָדעסט אלעקסעיאַטש האָט זיך אַרומגעקוקט אין זיין וואַגאָן, האָט צולייגט די זאָכען אויף די פאַליצעס און, שמייכלענדיג, זיך געזעצט אַנטקעגען זיין יונגער ווייבעל.

ער איז געווען אַ בעאמטער פון מיטעלען וואוקס, אַ גאנץ פולער, אַן אַבגעגעסענער, אַ זאָטער, מיט לאַנגע באַקען-באַרדען און אָהן וואַנ-צעס, און זיין געגאָלטע, קיילעכדיגע שאַרף-אַרויסטרעטענדיגע מאָרדע איז עהנליך געווען צו אַ פּיאַטע. דאָס הויפט כאַראַקטעריסטישע אין זיין פנים איז געווען דאָס וואָס ער האָט קיין וואַנצעס נישט געהאַט, און מען האָט געקענט זעהן, ווי דער דאָזיגער פּריש אַבגעראַזירטער, הוילער פּלאַץ געהט ביסלאַכווייז איבער אין די פעטע, פוטערדיגע באַקען. געהאַלטען האָט ער זיך ערנסט, סאָליד, די באַוועגונגען זיינע זיינען געווען נישט קיין שנעלע און מאַניערען האָט ער געהאַט ווייכע. — איך דערמאָן זיך איצט אָן אַ געוויסען צופאַל — האָט ער גע-

זאָגט, שמייכלענדיג: — מיט אַ יאָהר פינף צוריק, ווען קאָסטאַראָטאָו האָט בעקומען אַן אָרדען פון דער הייליגער אַננא און איז געקומען אויסדריקען זיין דאַנק, האָט זיין עקסעלענץ זיך אויסגעדריקט אויף אַזאָ שטייגער: „הייסט עס, אַז איהר האָט אַצינד צוויי אַננאָס, איינע אין לאַץ און די צווייטע אויף דער האַלז“. און דו דארפסט

וויסען, אז אין יענער צייט, האָט זיך צו קאָסאַראָטאָוו'ן געוועזען נור וואָס אומגעקעהרט זיין ווייב, אַ לייכטזיניגע און ביזזע פּערזאָן, ווע- מען מען האָט גערופּען אַננאַ. איך האָב, אז ווען איך וועל בעקומען דעם אָרדען פון דער הייליגער אַננאַ, וועט זיין עקסעלענץ נישט האָ- בען קיין געלעגנהייט צו זאָגען מיר דאָסוועלבע, וואָס ער האָט געזאָגט קאָסאַראָטאָוו'ן.

ער האָט געשמייכלט מיט זיינע קלייניטשקע אויגלעך. זי האָט אויך געשמייכלט, אויפגענענדיג זיך ביים געדאַנק, אז דער דאָזיגער מענש קאָן זי יעדען אויגענבליק אַרומגעהמען, קושען זי מיט זיינע פולע, פייכטע ליפּען און, אז זי האָט שוין מעהר קיין רעכט נישט איהם דאָס צו ענטזאָגען, צו פאַרוועהרען. די ווייכע באַוועגונגען פון זיין פוטערדיגען קערפּער האָבען זי געשראַקען, איהר איז געווען מורא'דיג און העסליך.

ער איז אויפגעשטאַנען, האָט נישט איילענדיג אַראָבגענומען דעם אָרדען פון דער האַלץ, אויסגעטהאָן דעם פראַק, די וועסט און אָנגע- טהאָן אַ שלאָף-ראָק.

— אָט אזוי — האָט ער געזאָגט, זעצענדיג זיך נעבען איהר. זי האָט זיך דערמאָנט, ווי פיעל זי האָט איבערגעליטען בעת דער טרויאונג, ווען, ווי איהר האָט זיך געדאַכט, אי דער גלח, אי די געסט, אי אלע אין דער קירכע, האָבען אומעדיג געקוקט אויף איהר, צוואָס געהט זי, אזא יונגע, אזא לייעכע, אזא שענהע, הייראַטשהען מיט אַן עלטערן, ניט אינטערעסאַנטען הערן? נאָך היינט אין דער- פריה איז זי געווען אזוי בעגייסטערט, וואָס אלעס האָט זיך אזוי גוט געמאַכט, נור אין דער צייט פון דער טרויאונג און איצט אין וואָ- גאָן, האָט זי זיך געפיהלט שולדיג, אָבגענאַרט און לעכערליך.

זי האָט, דאַכט זיך, חתונה געהאַט מיט אַ רייכען מאַן און קיין געלד האָט זי איצט נישט, גראד אזוי ווי זי האָט פריהער נישט גע- האָט; איהר חופּה קלייד האָט מען גענייהט אויף באָרג, און ווען דער פאָטער און די ברידער האָבען זי היינט בעגלייט, האָט זי אויף זייערע פנים'ער דערקאָנט, אז זיי האָבען נישט אַ קאָפּיקע ביי דער נשמה. וועלען זיי היינט האָבען פאַרוואָס צו עסען וועטשערע? און מאָרגען? און עפעס האָט זיך איהר געדאַכט, אז דער פאָטער און די אינגלאַף זיצען אַצינד אַהן איהר הונגעריגע און פיהלען ווידער אַמאָל דורף.

דעם זעלבען אומעט, וועלכען זיי האָבען געפיהלט דעם ערשטען אָבער
נאָך דער מוטער'ס לוייה.

— אַך, ווי אונגליקליך איך בין! — האָט זי געטראכט — פאַר-
וואָס בין איך אזוי אונגליקלאַך?

מיט דער אומגעלומפערטקייט פון אַן ערנסטען מענשען, וועל-
כער איז געוועהנט צו האָבען צו טהאָן מיט פרויען, האָט מאָדעסט
אַלעסעיאַטש זי געגלעט ביי דער טאַליע און געקלאַפט איהר איבער
דער פלייצע און זי האָט געטראכט וועגען געלד, וועגען דער מוטער
און וועגען איהר טויט. נאָך דעם ווי די מאמע איז געשטאַרבען, האָט
דער פאָטער, פיאָטער לעאָנטאָיטש, אַ לעהרער פון האַנדשריפט און
מאַהלעריי אין גימנאַזיאַם, גענומען שיכור'ען, אַרימקייט און גוים
זיינען זיי בעפאַלען; די אינגלאַך האָבען נישט געהאַט קיין שטיוועל
און קיין קאַלאָשען, דעם פאָטער האָט מען געשלעפט אין געריכט,
און אין הויז איז געקומען דער פריסטאָו אָבשרייבען די מעבעל...
וואָס פאַר אַ חרפה און אַ שאַנד!

אַניאַ האָט געמוזט אַרומגעהן אַרום דעם שיכור'ען פאָטער, פאַרצי-
רעווען די ברידער'ס זאָקען, געהן אויפ'ן מאַרק און, ווען מען האָט
געלויבט איהר שעהנקייט, איהר יוגענד, איהרע גרויסאַרטיגע מאַניע-
רען, האָט זיך איהר אויסגעוויזען, אַז די גאַנצע וועלט זעהט איהר ביי-
ליגע היטעלע און די לעכער אין די שיד, וועלכע זי האָט מיט טינט
פערשמירט...

און ביי דער נאַכט טרעהרען און אַ אונרוהיגער, אויפדרינגענ-
דיגער געדאַנק, אַז באַלד-באַלד וועט מען דעם פאָטער ענטזאָגען פון
גימנאַזיאַם פאַר זיין שוואַכקייט און, אַז ער וועט עס נישט אַריבער-
טראָגען און וועט אויך שטאַרבען, ווי די מאמע.

נור אַט האָבען בעקאַנטע דאַמען גענומען האַווען און אַוועק זי-
כען פאַר אַניאַ'ן אַ גוטען שידוך. באַלד האָט זיך געפונען אַט דער
אייגענער מאָדעסט אַלעקסעיאַטש, נישט קיין יונגער און נישט קיין
שעהנער, אָבער מיט געלד. ער האָט אין דער באַנק אַרום הונדערט
טויזענד רובעל און אַן אייגענעם גוט, וועלכען ער פערדינגט. דאָס איז
אַ מענש מיט פעסטגעשטעלטע רעגעלען און זיין עקסעלענץ האַלט
פון איהם. אַניאַ'ן האָט מען פערזיכערט, אַז איהם איז אַ קלייניגקייט צו
געהמען ביי זיין עקסעלענץ אַ צעטעלע צום דירעקטאָר פון דער גימ-

נאזיאום און זאגאר נאך העכער, ווען נויטיג, אז מען זאל פיאטער לעאנטאיטש'ען דעם פאטער הייסט עס, נישט ענטזאגען...

בעת זי האט זיך דערמאנט אן די אלע איינצעלהייטען, האט זיך פלוצים דערהערט מוזיק, וואס האט זיך אריינגעריסען אין פענס-טער צוזאמען מיט דעם גערויש פון שטימען.

דאס האט זיך דער צוג אָבגעשטעלט אויף א סטאנציאָן.

הינטער דער פלאטפארמע האט עמעצער צווישען עולם גע-שפיעלט אויף א הארמאניק און אויף א ביליגער, קוויטשענדיגער פיר דעל, און פון הינטער די הויכע בירקענבויער און לינדענבויער הינטער די זומער וואָהנונגען, וועלכע זיינען פערגאסען געווען מיט דעם שיין פון דער לבנה, האָבען זיך געטראָגען די טענער פון א מיר ליטערישען אָרקעסטער: הפנים, אז אויף די דאטשעס איז געווען א טאנץ-אָבענר.

אויף דער פלאטפארמע האָבען אַרומשפאַצירט זומער געסט און שטאָרט לייט, וועלכע זיינען אין א שעהנעם וועטער געקומען אָהער אָטהעמען אביסעל פרישע לופט. דאָ איז אויך געווען אַרטינאָוו דער אייגענטהימער פון דעם גאַנצען זומער-פלאץ, א מאן, א גביר, א הוי-כער, פולער ברונעט, עהנליך צו אן אַרמעניער מיט אויסגעשטשארע-טע אויגען און אין עפעס א מאָדנעם קאָסטיום. ער האָט געטראָגען א העמד, פונאָדער געשפיעלעט אויף דער ברוסט, און הויכע שטיוועל מיט שפאָרעס, און פון זיינע פלייצעס איז אַראָבגעהאַנגען א שוואַר-צער מאַנטעל, וועלכער האָט זיך געשלעפט איבער דער ערד, ווי א שלעפע. הינטער איהם, אַראָבגעלאָזען זייערע שאַרפע מאָרדעס, זיינען נאָכגעגאַנגען צוויי הינט.

די טרעהרען האָבען נאָך געבליסטשעט ביי אַנאָ'ן אין די אוי-גען, אָבער זי האָט שוין נישט געדענקט נישט וועגען דער מוטער, נישט וועגען געלד און נישט וועגען איהר חתונה, זי האָט געדריקט די הענד בעקאנטע גימנאַזיסטען און אָפיציערען, האָט פרעהלאָך גע-לאַכט און גערעדט שנעל:

— וואָס מאַכט איהר? ווי געהט עס אייך?

זי איז אַרויס אויף דער פלאטפארמע, אונטער דעם שיין פון דער לבנה און זיך געשטעלט אזוי, אז מען זאל זי זעהן אין גאַנצען, און איהר גרויסאַרטיגען קלייד און הוט.

— צוואַס שטעהען מיר דאָ? — האָט זי געפרעגט.

— מען ערוואַרטעט אַ פּאָסט וואָגאָן — האָט מען איהר גע-
ענטפּערט.

באַמערקט, אז אַרטינאָוו קוקט אויף איהר, האָט זי קאָקעטיש
פּאַרזשמורעט די אויגען און גענומען ריידען אין דער הויך אויף
פּראַנציוזיש, און דערפאַר, ווייל איהר אייגענער קול האָט געקלונגען
אַזוי שעהן און, ווייל עס האָט זיך געהערט מוזיק, און די לבנה האָט
זיך אינ'ם טייכעל אָבעשפּיעגעלט, און דערפאַר, ווייל אַרטינאָוו האָט
אויף איהר מיט אַזאַ נייגעריגקייט, מיט אַזאַ הייס־הונגער געקוקט,
אַרטינאָוו, דער בעריהמטער דאָן זשאָן, דער פּערצערטעלטער מאַן,
און דערפאַר, ווייל אַלעמען איז פּרעהלאַך געווען, האָט זי פּלוצים
דערפיהלט אַ שטאַרקע פּרייד און, ווען דער צוג האָט זיך געריהרט
און די אָפיציערען האָבען זי מיליטעריש בעגריסט, האָט זי שוין גע-
זונגען אַ פּרעהליכע פּאָלקע.

קלאַנגען פון דער אייגענער פּאָלקע האָבען זיך אויך געטראָגען
נאָך איהר, געשפּיעלט פון אַ מיליטערישען אָרקעסטער, ערגעץ־וואו
הינטער די בויער. אין וואָגאָן אריין האָט זי זיך אומגעקעהרט מיט
אַזאַ געפיהל, ווי מען וואָלט איהר אויף דער סטאַנציע אַיבערצייגט,
אז זי וועט זיין גליקליך, געוויס, זיכער, נישט קוקענדיג אויף קיין
זאך.

דאָס פּאָפּאַר פּאָלק איז אָבעווען אינ'ם קלויסטער צוויי טעג, דער-
נאָך זיינען זיי צוריק אין שטאָדט געקומען.

געוואוינט האָבען זיי אויף אַ רעגירונגס־קוואַרטיר. ווען מאָ-
דעסט אַלעקסעיאַיטש פלעגט אַוועקגעהן אין זיין דעפּאַרטאַמענט,
האָט אַניא געשפּיעלט אויף דער פּיאַנאָ, אָדער געוויינט פאַר לאַנג-
ווייליגקייט, אָדער זיך אויף דער זאָפּע געלעגט, ראָמאַנען געלעזען
און מאָדע־זשורנאַלען איבערגעקוקט.

צו מיטאָג האָט מאָדעסט אַלעקסעיאַיטש זעהר פיעל געגעסען
און גערעדט וועגען פּאָליטיק, וועגען עמטער און בעלאָהונגען, אז מען
דאַרף אַרבייטען, אז דאָס פּאַמיליען־לעבען איז נישט קיין שפּיעלכעל,
נישט קיין פּערגעניגען, נור אַ חוב, אז פון קאָפּיקעס ווערט אַ רובעל
און, אז העכער פון אַלעס אין דער וועלט שטעלט ער די רעליגיאָן

און מאַראַל. און, האַלטענדיג דעם מעסער אין זיין פויסט, ווי אַ שווער, האָט ער גערעדט:

— יעדער מענטש דאַרף האָבען זיינע פּפּליכטען!

און אַניאָ האָט איהם אויסגעהערט, מורא געהאַט פאַר איהם און נישט געקענט עסען, און, געוועהנליך, פלעגט זי אַוועק פונ'ם טיש אַ הונגעריגע. נאָך מיטאָג האָט דער מאַן איהרער זיך צוגעלעגט אַברוהען און אין דער הויך געבראַפּעט און זי איז אַוועק צו די איהר ריגע.

דער פּאָטער און די אינגלאַך האָבען עפּעס מאָדנע געקוקט אויף איהר, ווי זיי וואָלטען נור וואָס, איידער זי איז אריין, גערעדט וועגען איהר, וואָלטען זי בעשולדיגט, פאַר וואָס זי האָט חתונה געהאַט מיט אַזאַ אונגעלעכטען, ניט אינטערעסאַנטען נורדעם מענטשען נור צוליעב זיין געלד; איהר רוישענדיג קלייד, די בראַסלעטען און דער וויי-בערשער אנבליק בכלל האָט זיי געמישט, אונבעקוועם געמאַכט און בעלידיגט אין איהר אָנוועזענהייט האָבען זיי זיך אַביסעל געשעהמט און נישט געוואוסט וועגען וואָס צו ריידען; נור דאָך האָבען זיי זי גע-ליעבט, ווי פריהער און האָבען זיך נאָך נישט צוגעוועהנט צו עסען מיטאָג אַהן איהר. זי האָט זיך געזעצט צום טיש, געגעסען מיט זיי באַרשיץ, קאַטע און קאַרטאַפּעל, געפרעגעלט אויף שמאַלץ, וואָס האָט געשמעקט מיט חלב'ענע ליכט.

פּיאָטער לעאַנטאָיטש האָט מיט אַ ציטערענדיגער האַנד אָנגע-גאַסען עפּעס אַ געטראַנק פון אַ פלאַש און געטרונקען שנעל, מיט דורשט, מיט עקעל איין גלעזעל, אַ צווייטע, דערנאָך אַ דריטע...

פּעטיאַ און אַנדרושא, בלייבינקע, מאָגעריןקע אינגלאַך, מיט גרויסע אויגען, האָבען צוגענומען די פלאַש און צומישט גערעדט:

— מען דאַרף נישט, פאַפּאַטשקאַ... גענוג, פאַפּאַטשקאַ...

און אַניאָ איז אויך אונרוהיג געוואָרען און געבעטען זיך ביי איהם, ער זאָל מעהר נישט טרינקען, און ער פלעגט פלוצים אויפ-ברויען און קלאַפען מיט'ן פויסט איבער'ן טיש.

— איך וועל קיינעם נישט ערלויבען צו לעהרנען מיר! — האָט ער געשריען — שקצים! נאַרישע מיידעל! איך וועל איך אַלעמען פון דאַנען ארויסיאָגען!

אַבער אין זיין שטים האָט געקלונגען שוואַכקייט, גוטסקייט און

קיינער האָט פֿאַר איהם נישט מורא געהאַט.

נאָך מיטאַג האָט ער זיך געוועהנליך אויסגעפּוצט. אויסגעצויגען די דינע האַלז, אַ בלאַסער, מיט אַ צושניטענער מאָרדע פון ראָזיר מעסער, איז ער אַ האַלבע שטונדע נאָכאַנאַנד געשטאַנען פֿאַר'ן שפּיע- געל און געפּוצט זיך, דאָ האָט ער זיך געקאַמט און דאָ זיינע שוואַרצע וואַנצעס געדריעהט, האָט געשפּריצט אויף זיך פֿאַרפּויס, פֿאַרבונדען דעם האַלזטויך אין אַ שלייף, דערנאָך האָט ער אָנגעטהאָן די האַנד- שוה, דעם צילינדער און איז אַוועק צו זיינע פֿריוואַט לעקציען. איז אָבער אַ יום טוב געווען, איז ער דאן אין דער היים געבליעבען און גע- מאַהלען מיט פֿאַרבען, אָדער אויף אַ האַרמאָניק געשפּיעלט און אונטער- טערגעזונגען אונטער דער נאָז; ער האָט זיך געסטאַרעט אַרויסצור- בריינגען האַרמאָנישע טענער, אָבער די האַרמאָניק האָט געפּייפט און געריטשעט און ער האָט זיך געבייזערט אויף די אינגלאַך און גע- שריען:

— אויסוואַרפען, שופּטען! איהר האָט מיר איבערגעפּיהרט דעם אינסטרומענט!

אין די אַבענדען האָט אַניאַ'ס מאַן געשפּיעלט אין קאָרטען מיט זיינע חברים בעאַמטע, וועלכע האָבען געוואוינט מיט איהם אונטער איין דאַך אין דער רעגירונגס-הויז.

אין דיעזער צייט פלעגען זיך צוזאַמענקומען די ווייבער פון די בעאַמטע, מיאוסע, פֿאַרגרעכטע, ווי דיענסט-מוידען, אויסגעפּוצטע אָהן שום געשמאַק און פלעגען נעהמען טרייבען רכילות, פונקט אַזעל- כע מיאוסע און געשמאַקלאָזע, ווי זיי אליין.

עס האָט אויך געטראָפּען, אַז מאָדעסט אַלעקסעיאַיטש זאָל געהן מיט אַניאַ'ן אין טהעאַטער. אין די אַנטראַקטען האָט ער זי נישט אָב- געלאָזט פון זיך אויף איין טריט, איז אַרומגעגאַנגען מיט איהר גע- ארעמט איבער די קאַרידאָרען. און האָט ער זיך מיט וועמען עס איז בעגריסט, האָט ער גלייך געשעפּצט צו אַניאַ'ן: — „אַ שטאַטס- ראַטה... ווערט עמפּפּאָנגען ביי זיין עקסעלענץ...“ אָדער: „אַ רייכער מאַן... האָט זיין אייגען הויז...“

אַז זיי זיינען פֿאַרביי געגאַנגען דעם בופּעט, האָט זיך אַניאַ'ן אַמאָל זעהר געוואָלט עפעס אַ נאָש טהאָן; זי האָט ליעב געהאַט שאַ- קאָלאַד און עפּעל-קוכען, זי האָט אָבער קיין געלד נישט געהאַט און

ביים מאן בעטען האָט זי זיך געשעהמט. ער האָט גענומען אַ באַרנע, האָט עס געקוועטשט מיט די פינגער און אונזיכער געפרעגט:

— וואָס קאָסט עס?

— פינף און צוואַנציג קאָפּיקעס.

— נישקשה! — האָט ער געזאָגט און אוועקגעלעגט די באַרנע

צוריק אויף איהר אָרט.

נור אזוי ווי עס איז פאָרט געווען נישט אנגענעהם אוועקצוגעהן מיט גאָר נישט פון דעם בופעט, האָט ער פערלאנגט סעלצער וואַסער, האָט אליין אויסגעטרונקען דאָס גאַנצע פלעשעל און טרעהרען זיינען איהם פון די אויגען אַרויס.

אין אזא צייט האָט איהם אַניא פשוט געהאַסט.

עס האָט אויך אַמאָל פאַסירט, אז ווערענדיג פלוצים רויט, ווי אַ בוריק, פלעגט ער איהר זאָגען שנעל:

— פאַרנייג זיך פאַר דער אַלטער דאַמע!

— איך בין דאָך מיט איהר נישט בעקאַנט.

— עס מאַכט נישט. דאָס איז די פרוי פון אַ הויכען בעאַמטען!

פאַרנויג זיך, זאָג איך דיר! — האָט ער געבורטשעט פער'עקשן'ט — דער קאָפּ וועט ביי דיר דערפון נישט אָבדאַרען!

אַניא האָט זיך פאַרנייגט און דער קאָפּ האָט ביי איהר טאַקע נישט אָבערדארט, דאָס איז אָבער געווען זעהר פיינליך.

זי האָט געטהאָן אַלץ, וואָס דער מאַן האָט געוואָלט און איז גע-ווען אין כעס אויף זיך אליין, פאַרוואָס ער האָט זי אָבגענאַרט, ווי די לעצטע גאַרבעלע. חתונה געהאַט האָט זי מיט איהם צוליעב ג. ל. און צום סוף האָט זי איצט געהאַט נאָך ווייניגער געלד, ווי פריהער, איידער זי האָט חתונה געהאַט. פריהער פלעגט כאָטש דער מאַטע איהר אַמאָל געבען אַ פאָאָר צוואַנציגערס און איצט האָט זי אפילו אַ גראַשען נישט. נעהמען שטילערהייד, אָדער בעטען, האָט זי נישט געקאָנט, זי האָט פאַר'ן מאַן מורא געהאַט, האָט געציטערט פאַר איהם. איהר האָט זיך געדאַכט, אז די מורא פאַר דעם דאָזיגען מענשען טראָגט זי שוין לאַנג, לאַנג אין איהר האַרצען. אַמאָל, נאָך אין איהר קינדהייט, האָט זיך איהר אויסגעדאַכט, אז די גרעסטע, די מורא'דיגסטע קראַפט, וואָס טראָגט זיך אַנטקעגען, ווי אַ וואָלקען אָדער אַ לאָקאָמאָטיוו, פער-טיג דיך יעדען אויגענבליק צו דערשטיקען, איז די פערזאָן פון דירעקט-

טאָר פון דער גימנאַזיום... די צווייטע מורא'דיגע קראַפט, וועגען וועלכער מען האָט אין זייער פאַמיליע שטענדיג גערעדט און פאַר וועלכער מען האָט עפעס שטאַרק מורא געהאַט, איז געווען זיין עקסעלענץ; עס זיינען געווען נאָך אַ צעהנדליג אנדערע ביזע קרעפטען, אַביסעל קלענערע, און צווישען זיי די לעהרער פון דער גימנאַזיום מיט געגאָלטע וואַנצעס, שטרענגע האַרטע, און אַצינד מאָדעסט אַלעקסעיאַיטש, אַ מענש מיט פעסטע רעגלען, וועלכער איז זאָגאַר מיט'ן פנים זיינעם עהנליך געווען צום דירעקטאָר.

אין אַניאַ'ס געדאַנקען האָבען זיך די אַלע דאָזיגע מורא'דיגע און ביזע קרעפטען צוזאַמענגעגאָסען אין איינעם, האָבען אָנגענומען דעם אויסזעהן פון אַ שרעקליכען, מורא'דיג גרויסען, ווייסען בער, וועלכער האָט זיך אַלץ געהענטער גערוקט אויף די שולדיגע און שוואַכע, ווי איהר פאָטער, און זי האָט מורא געהאַט צו זאָגען עפעס דאָ געגען, האָט געצוואונגען געשמייכלט, און אויסגעדריקט אַ געמאַכטען פערענגיגען, ווען מען האָט זי גראָב געלאַסטשטעט און בעשמוצט מיט אומאַרמונגען, וועלכע האָבען אויף איהר אַרױפגעוואָרפען אַן אימאַ.

נור איין מאָל האָט איהר פאָטער, פיאָטער לעאַנטאַיטש, זיך דער-וועגט צו בעטען ביי איהר מאַן פופציג רובעל לייהען, אום צו בעצאָהר לען עפעס זעהר אַן אונאַנגענעמען חוב אָבער מיט וואָס פאַר שרעק-ליכע ליידען דאָס איז פאַרבונדען געווען!

— גוט, איך וועל אייך געבען — האָט געזאָגט מאָדעסט אַלעקסעיאַיטש אַ טראַכט טהאָנדיג: — נור איך זאָג אייך אין פאַראַוויס, אַז איך וועל אייך שוין מעהר נישט שטיצען, כל זמן איהר וועט נישט אויפהערען צו טרינקען. פאַר אַ מענשען, וואָס פאַרנעהמט אַ רע-גיערונגס שטעלע, איז אזא שוואַכקייט איינפאַך אַ שאַנד. איך מוז אייך דערמאָנען דעם גוטבעוואוסטען פאַקט, אַז די דאָזיגע ליידענ-שאַפט האָט שוין אַ סך פעהיגע מענשען רואַינירט, אַזוינע מענשען, וואָס ווען זיי זאָלען זיך געווען איינהאַלטען פון זייער שיכרות, וואָל-טען זיי מיט דער צייט אפּשר געוואָרען גרויסע און וויכטיגע מע-נער.

און עס האָבען זיך גענומען ציהען לאַנגע לעקציעס מיט משלים, מיט ביישפיעלע, מיט פאַרווירפּען, און דער אַרימער פיאָטער לעאַנטאַיטש

איטש האָט געליטען פון דער דאָזיגער ערנידערונג און געשפּיערט אַ שטאַרקען פּערלאַנג אַרייַנצוגיסען.

און די אינגלאַך, וועלכע זיינען געקומען צו אַניאַ'ן אין געסט אין זייערע צוריסענע שטיוועל און אָבגעטראָגענע הייזלאַך, האָבען אויך געמוזט אויסהערען גאַנצע לעקציעס.

— יעדער מענטש מוז האָבען זיינע פּפליכטען! — האָט צו זיי גערעדט מאָדעסט אַלעקסעיאַטש.

און קיין געלד האָט ער נישט געגעבען. נור דערפאַר האָט ער גע-
שענקט אַניאַ'ן רינגען, בראַסלעטען און בראַשקעס, זאָגענדיג דערביי, אז די דאָזיגע זאכען איז גוט צו האָבען פאַר אַ שלעכטער צייט. און גאַנץ אָפט האָט ער איהר קאַמאָד געעפענט און אַ אונטערזוכונג גע-
מאַכט: צו זיינען אַלע זאכען אויף אַן אָרט און גאַנץ...

2.

דערווייל איז דער ווינטער אָנגעקומען.

נאָך לאַנג פאַר ווייהנאַכטען איז אין דער אָרטיגער צייטונג גע-
דרוקט געווען אַן אַנאָנסע, אז דעם 29טען דעצעמבער וועט אין דעם
פּריצישען קלוב זיין דער געוועהנליכער ווינטערדיגער באַל.

יעדען אבענד האָט מאָדעסט אַלעקסעיאַטש, אַן אויפגערגמער, אַן אונרוהיגער, זיך געשעפּצט מיט די ווייבער פון די בעאַמטע, קור-
קענדיג דערביי פּערזאָרגט אויף אַניאַ'ן, דערנאָך איז ער לאַנג-לאַנג
אַרומגעגאַנגען פון איין ווינקעל אין אַנדער'ן און וועגען עפעס גע-
טראַכט. ענדליך, עפעס איין מאָל אַ פאַרנאַכט, האָט ער זיך אָבגע-
שטעלט פאַר אַניאַ'ן און געזאָגט:

— דו מוזט זיך אויפנייהען אַ באַל-קלייד. פערשטעהסט? נור
איך בעט דיך, זיי זיך מיישב אַפריהער מיט מאַריאַ גריגאָריעוונאַ'ן
און מיט נאַטאַליאַ קוזמינישנאַ'ן.

און ער האָט איהר געגעבען הונדערט רובעל. זי האָט גענומען;
אָבער באַשטעלענדיג דאָס קלייד, האָט זי זיך מיט קיינעם נישט מיישב

געווען, זי האָט זיך נור דורכגערעדט מיט'ן פאָטער און געסטארעט פאַרצושטעלען זיך, ווי איהר מוטער וואָלט זיך אָנגעטהאָן צו געהן אויף אַ באַל. איהר זעליגע מוטער האָט זיך שטענדיג געקליידעט נאָך דער לעצטער מאָדע, האָט זיך פיעל אָבגעגעבען מיט אַניאָן, זי אויס־געפוצט, ווי אַ ליאַלקע, געלערנט ריידען פראַנצויזיש און גראַציעז טאַנצען די מאָדורקע. (ביז איהר חתונה איז די מאמע פינף יאָהר גע־ווען אַ גובערנאַנטקע). גראַדע אזוי ווי די מוטער האָט אַניאָ פון אַן אלטען קליידעל געקאָנט מאַכען אַ נייע, וואַשען האַנדשוה מיט בענ־זין. אזוי ווי די מוטער האָט זי אויך געקאָנט זשמורען מיט די אויגען, רעדען אונטער דער נאָז, אָננעהמען שעהנע פאָזען, ווען נויטיג, זיך בע־גייסטערען, קוקען טרויעריג און רעטזעלהאַפט. און פון פאָטער האָט זי גע'ירשנ'ט די דונקעלע האָאַר און אויגען, די נערוועזיטעט און די ארט און ווייזע זיך צו פוצען.

ווען מאָדעסט אלעקסעיאַטש איז אַ האַלב שעה פאר'ן אָבפאָהר רען צום באַל צו איהר אַריינגעקומען, אום פאר איהר גרויסען שפיע־געל אָנצוטהאָן דעם אָרדען, איז ער בעצויבערט געוואָרען פון איהר שעהנקייט און פון דעם גלאַנץ פון איהר פרישען, שעהנעם, לייכטען קלייד. ער האָט צופריעדען פאַרקאָמט די באַקען־באַרדען און געזאָגט : — אַט וואָס פאַר אַ שעהן ווייבעל איך האָב ... וואָס פאַר אַ פאַרשויין דו ביזט! אַניומאַ! — האָט ער ווייטער גערעדט מיט אַ פייערליכען טאָן — איך האָב דיך גליקליך געמאַכט און היינט קענסטו מיך גליקליך מאַכען. איך בעט דיך, שטעל זיך פאַר פאַר דער פרוי פון זיין עקסעלענץ! אום גאָטעס ווילען, טהו דאָס! דורך איהר קאָן איך קריעגען אַ העכערען ראַנג!

זיי זיינען אוועק צום באַל.

אַט איז דער פריצישער קלוב און די פאַראַדנע טהיר מיט'ן שוויי־צאר. דאָס פיהר־הויז מיט היינגערס, פוטערס, פאַרהאַרעוועטע לאַקע־יען, דעקאָלטירטע דאַמען, וועלכע פאַרשטעלען זיך מיט זייערע פע־כערס געגען דעם צוגווינד; עס שמעקט מיט גאָז און מיט סאָלדאַטען. ווען אַניאָ, געהענדיג אויף די טרעפּ געאַרעמט מיט'ן מאָן, האָט דערהערט מוזיק און אין דעם ריזיג גרויסען שפיעגעל האָט זי דערזעהן זיך אין גאַנצען, אַ בעלויכטענע פון אַ סך לייכט, האָט זיך אַ פרייד אין איהר נשמה ערוועקט און דאָסזעלביגע פאַרגעפיהל פון גליק,

וואָס זי האָט געפיהלט אין יענער לבנה נאכט אויף דער סטאנציאָן האָט אין איהר לוידער ערוואכט.

זי איז געגאנגען א שטאָלצע, א זעלבסט בעוואוסטע, פיהלענדיג זיך צום ערשטען מאָל נישט אלס קליין מיידעל, נור אלס דאמע, און נישט ווילענדיג האָט זי מיט איהר גאנג און מאנערען איהר מוטער נאָכגעמאכט.

און דעם ערשטען מאָל אין איהר לעבען האָט זי זיך געפיהלט רייך און פריי. אפילו די אָנוועזענהייט פון דעם מאן האָט איהר נישט געשטערט, ווייל ווי נור זי איז דעם שוועל פון זאָל אריבער, האָט זי גלייך דערפיהלט אינסטינקטיוו, אז די נאָהענט פון איהר אלטען מאן ערנידעריגט זי נישט, פארקעהרט, עס לעגט נור אויף איהר ארויף דעם שטעמפעל פון פיקאנטען אינטערעס, פון עפעס א מין סאָרט געהיימנים, וועלכע געפעלען אזוי די מענער.

אין גרויסען זאָל האָט אן אַרקעסטער שוין גערונערט און דאָס טאנצען האָט זיך אָנגעהויבען.

ארויסגעריסען זיך פון איהר קווארטיר אין דיזען גרויסען זאָל, פון ליכט, פארבען-ריינקייט, מוזיק און טומעל, האָט אַניא געוואָרפען א בליק ארום זיך און א טראכט געטהאָן: „אך, ווי גוט!“ און גלייך האָט זי צווישען עולם איהרע בעקאנטע דערקאנט, אלעמען, וועמען זי האָט פריהער געטראָפּען אויף איהר שפּאַציר גאנג אָדער אויף אכענ-דען. האָט באַקערקט די אלע אָפיציערען, לעהרער, אדוואָקאטען, בעאַמ-טע, גוטס-בעזיצער, זיין עקסעלענץ, ארטינאָוו'ן און די דאמען פון דער העכערער געזעלשאַפּט, אויסגעפוצטע, שטאַרק דעקאָלירטע, שעהנע און העסליכע, וועלכע האָבען שוין פאַרנומען זייערע פלעצער אין הייזלאַך און ביירלאַך פון דער וואָהלטהעטיגען באַזאַר, גרייט אָנ-צוהויבען דעם אויספערקויף פאַר די אָרימע לייט'ס וועגען.

א הויכער אָפיציער אין שליפּעס — זי האָט זיך אַמאָל מיט איהם בעקאנט אויף דער אלטיקעווער גאַס, ווען זי איז נאָך געווען א גימנאַזיסטקע און איצט האָט זי ניט גערענקט אפילו זיין נאָמען — איז עפעס ווי פון דער ערד אויסגעוואקסען און זי אויף א וואַלס איינ-געלאָדען, און זי איז אָבגעפלויעגן פון איהר מאן און איהר האָט זיך געדאכט, אז זי איז אוועקגעשוואומען אויף א לייכטער שיפעל אין א

שטארקען שטורם, און דער מאן איז געבליעבען ווייט, ווייט אויפ'ן ברעג...

זי האָט ליידענשאפטליך געטאָנצט, מיט אַ ברעג, מיט בעגייסטער רונג, האָט געטאָנצט אי אַ וואָלס, אי אַ קאָדריל, אי אַ פּאָלקע, אי בערגעהענדיג פון האַנד אין האַנד, ברענענדיג פון דער מוזיק, מיט שענדיג די רוסישע שפּראַך מיט דער פראַנצויזישער, ריידענדיג אונטער דער נאָז און נישט טראַכטענדיג וועגען מאַן, וועגען קיינעם און קיין זאך נישט.

זי האָט געהאַט ערפּאָלג ביי די מענער, דאָס איז געווען קלאָהר, און אנדערש האָט אייגענטליך נישט געקאָנט זיין, זי האָט זיך געשטיקט פאַר אויפּרעגונג, געדריקט פיעבריש דעם פעכער אין די הענד און געוואָלט טרינקען.

דער פאָטער, פּיאָטער לעאָנטאָיטש, אָנגעטהאָן אין אַ צוקנייטש'טען פראַק, פון וועלכען עס האָט געשמעקט מיט בענזין, איז צו איהר צוגעגאָנגען, דערלאָנגענדיג איהר אַ טעצעלע מיט רויטען געפראָרענעם.

— דו ביזט היינט רייצענדיג — האָט ער געזאָגט, קוקענדיג אויף איהר מיט התפעלות: און נאָך קיין מאָל האָט מיר נישט אַזוי פער-דראָסען, וואָס דו האָסט זיך צוגעאיילט חתונה צו האָבען... צור-וואָס? איך ווייס, אַז דו האָסט עס געטהאָן צוליעב אונז, אָבער... — ער האָט מיט ציטערענדיגע הענד ארויסגעשליפּט אַ פעקעלע געלד און געזאָגט: — איך האָב היינט געקראָגען פאַר אַ לעציאָן און קען אָבגע-בען דיין מאַן דעם חוב.

זי האָט איהם אריינגעשטיפּט דאָס טעצעלע אין די הענד און. אונטערגעכאַפּט פון עפעס אַ יונגען מאַן, האָט זי זיך אַוועקגעטראָגען ווייט און, טאָנענדיג, האָט זי איבער דער פלייצע פון איהר קאָוואַ-ליער דערזעהן, ווי איהר פאָטער, גליטשענדיג זיך איבערן פארקעט, האָט אַרומגענומען אַ דאַמע און זיך אַוועקגעטראָגען מיט איהר איבערן זאָל.

— ווי ליעב ער איז, ווען ער איז נישטער! — האָט געטראַכט אַניאַ.

די מאָדורקע האָט זי געטאָנצט מיט דעם זעלבען גרויסען אָפּ-ציער; ער האָט זיך באַוועגט וויכטיג און שווער, ווי אַן אויסגעשטאַפּ-

טער חזיר אין א מונדיר, האָט געמאַכט מיט די פלייצעס, מיט דער ברוסט, האָט קוים-קוים צוגעקלאַפּט מיט די פיס... איהם האָט זיך זעהר נים געוואָלט טאַנצען, און זי האָט געשוועבט פאַרביי איהם, רייצענדיג איהם מיט איהר שעהנקייט, מיט איהר נאַקעטער האַלז; איהרע אויגען האָבען געברענט פלאַם-פייער, די בעוועגונגען איהרע זיינען געווען פול ליידענשאפט און ער איז אַלץ גלייכגילטיגער געוואָר-רען און האָט צו איהר געהאַלטען די הענד אויסגעצויגען מיט דער מינע פון א קיסר.

— בראַוואָ, בראַוואָ! .. — האָט מען געשריען צווישען פוב-ליקום.

אַבער ביסלאַכווייז האָט אפילו דער הויכער אָפיציער אויך שוין נישט געקאָנט מעהר איינשמעהן; ער איז געוואָרען אויפגעלעבט, אויפגערעגט, און, הינגעריסען פון איהר צויבער, איז ער אין אַ עקס-טאַז אריין און האָט זיך שוין באַוועגט לייכט, יונג און זי האָט בלוז מיט די פלייצעס געמאַכט און כיטרע און צופריעדען געקוקט, ווי זי וואָלט אַצינד די קייזערין געווען און ער דער שקלאַף, און אין דער זעל-בער צייט האָט זיך איהר געדאַכט, אַז דער גאַנצער זאַל קוקט אויף זיי, אַז אַלע מענשען בעוואונדערען און זיינען זיי מקנא...

דער הויכער אָפיציער האָט קוים צייט געהאַט איהר צו בעדאַנ-קען, ווי דער עולם האָט זיך פלוצים פונאַנדערגעטהיילט און די מענער האָבען זיך עפעס מאָרנע אויסגעצויגען און די הענד אַרָאָבעלָאָזט...

דאָס איז צו איהר געגאַנגען זיין עקסעלענץ אין אַ פראַק מיט צוויי שטערנס... יא, זיכער, זיין עקסעלענץ איז געגאַנגען נור צו איהר, ווייל ער האָט געקוקט אויף איהר, האָט זיס געשמייכעלט און דערביי געקייט מיט די ליפּען, ווי ער האָט שטענדיג געטהאָן, בעת ער האָט געזעהן שעהנע פרויען.

עס פרעהט מיך זעהר, זעהר... — האָט ער אָנגעהויבען — און איך וועל בעפעהלען, מען זאָל אייער מאַן אריינזעצען אין קאַר-צער דערפאר, וואָס ער האָט ביז אַהער בעהאַלטען פון אונז אַזאַ טהייע-רען אוצר. איך געה צו אייך מיט אַן אויפטראַג פון מיין ווייב — האָט ער ווייטער גערעדט, געבענדיג איהר די האַנד: — איהר מוזט אונז העלפען... יא... מען האָט אייך געדארפט געבען אַ פרייז פאַר

שעהנקייט... ווי אין אמעריקא... יא... די אמעריקאנער... מיינ
פרוי ערווארט אייך מיט אונגעדולד.

ער האָט זי געבראכט אין א שטיבעל צו אן עלטערער דאמע,
ביי וועלכער דער אונטערשטער טהייל פון פנים איז געווען נישט אן
ערך גרעסער פון דעם אויבערשטען, און עס האָט זיך געדאכט, אז זי
האלט אין מויל א גרויסען שטיין.

— העלפט אונז — האָט זי ארויסגעזונגען דורך דער נאָז —
אלע שעהנע פרויען ארבייטען פאר'ן וואָהלטהעטיגען באַזאָר, בלויז
איהר אליין לעבט זיך א גוטען טאָג און טהוט גאָרנישט. פאַרוואָס ווילט
איהר אונז נישט העלפען?

זי איז אוועק און אַניא האָט פערנומען איהר פלאַץ נעבען א זיל-
בערגעס סאַמאָואַר מיט טאַסען. עס האָט זיך גלייך אָנגעהויבען א לע-
בעדיגער האַנדעל.

פאַר א טאַסע טהעע האָט אַניא גענומען נישט ווייניגער פון א
רובעל און דעם הויכען אָפיציער האָט זי געצוואונגען אויסצוטרינקען
דריי טאַסען מיט אַמאַל. עס איז צוגעקומען ארטינאָוו, דער גביר, מיט
די אויסגעשטאַרטשעטע אויגען, וועלכער האָט געליטען פון א קורצען
אַטהעם, איצט איז ער אָבער שוין נישט געווען אָנגעטהאָן אין דעם
מאָדנעם קאַסטיום, אין וועלכען אַניא האָט איהם געזעהען זומער-
צייט, נור האָט געטראָגען א פראַק אזוי ווי די איבעריגע.

נישט אָברייסענדיג פון אַניא'ן די אויגען, האָט ער אויסגע-
טרונקען א באַקאַל שאַמפאַניער און בעצאָהלט הונדערט רובעל, דער-
נאָך האָט ער אויסגעטרונקען א טאַסע טהעע און געגעבען נאָך א הונ-
דערט — און דאָס אלעס שווייגענדיגערהייט און ליידענדיג פון אסט-
מאַ... אַניא האָט גערופען די קונדען און גענומען ביי זיי געלד,
זי איז שוין איצט געווען פעסט איבערצייגט, אז איהרע בליקען און
שמייכלען פערשאַפען די אלע דאָזיגע מענשען גרויס פערענעניגען.

זי האָט פערשטאַנען, אז זי איז בעשאַפען געוואָרען אויסשליס-
ליך פאַר דעם דאָזיגען טומעלדיגען, גלענצענדיגען און לאַכענדיגען לע-
בען מיט מוזיק, טענץ, פערעהרער, און דער פריהערדיגער פחד פאַר
יענער מורא, וועלכע רוקט זיך אויף איהר און סטראַשעט זי צו דער-
שטיקען, האָט זיך איהר אַצינד אויסגעוויזען לעבערליך; זי האָט שוין
מעהר פאַר קיינעם נישט מורא געהאַט און האָט נור בערויערט, וואָס

די מוטער איז נישט דערביי, די מוטער, וועלכע וואלט זיך איצט מיט איהר צוזאמען געפרעהט מיט איהר ערפאלג.

פיאטער לעאנטאיטש איז צוגעקומען צו איהר שטיבעל, און גע- בעטען א גלעזל קאניאק. ער איז שוין געווען בלאס, האט אבער זיך נאך פעסט געהאלטען אויף די פיס.

אניא איז רויט געווארען, ערווארטענדיג, אז זי וועט זאגען עט- וואס אונפאסענדעס (זי האט זיך שוין איצט געשעהמט, וואס זי האט אזא ארימען, אזא געוועהנליכען פאטער); ער האט אבער אויסגעטרו- קען דעם קאניאק, האט ארויסגעווארפען פון זיין פעקעלע א צעהן רוי- בעלדיגע און איז אוועק מיט גדלות, נישט זאגענדיג א ווארט.

א וויילע שפעטער האט זי געזעהן, ווי ער האט געטאנצט, און דיע- זען מאל האט ער זיך געשאקעלט אויף די פיס און האט געשריען עפעס אזוינס, וואס האט שטארק צומישט זיין ראמע, און אניא האט זיך דערמאנט, ווי מיט א יאהר דריי צוריק אויף א באל, האט ער אויך פונקט אזוי ווי היינט זיך אויף די פיס געשאקעלט און עפעס גע- שריען — און עס האט זיך געענדיגט דערמיט, וואס א פאליציימאן האט איהם אוועקגעפיהרט אהיים שלאפען, און אויף דעם צווייטען טאג האט דער דירעקטאר איהם געסטראשעט, אז ער וועט איהם אוועקשיקען פון ניםנאזיאום און זיין שטעלע אבגעבען און אנדערן. ווי נישט אין צייט איז די דאזיגע עראינערונג געווען!

ווען אין די הייזלאך זיינען די סאמאוווארען אויסגעלאשען גע- ווארען און די פערמאטערטע וואהלטהעמעריןס האבען אבגעגעבען זייער לייוונג דער עלטערער ראמע מיט'ן שטיין אין מויל, האט ארטי- נאוו געפיהרט אניא'ן געארעמט צו דעם זאאל, וואו עס איז סערווירט געווען א מאהלצייט פאר אלע, וואס האבען אנטהייל גענומען אין דעם וואהלטהעמיגען באזאר. ביי דעם דאזיגען מאהלצייט האבען זיך געפונען א צאוונציג מענשען, נישט מעהר, עס איז אבער דאָרט געווען זעהר לעבעדיג.

זיין עקסעלענץ האט אויסגערופען א טאָסט:

— אין דיעזען גרויסארטיגען עס-צימער, וועט זיין פאסענד אויס- צוטרינקען פאר דעם ערפאלג פון ביליגע קיכען, פאר וועלכע עס איז פעראנשטאלטעט געווען דער היינטיגער באזאר.

דער בריגאדע-נענעראל האט פאָרגעשלאָגען אויסצוטרינקען

„פאר דער קראפט, פאר וועלכער עס בויגט זיך זאגאר די ארטייל־
רע“, און אלע האבען זיך א לאז געטהאן טרינקען מיט די דאמען.
עס איז געווען זעהר, זעהר פרעהלאך.

ווען מען האט אנה'ן בעגלייט אהיים, האט שוין געשיינט אויף
טאג און די עכטיגס זיינען שוין אויפ'ן מארק געגאנגען.
א גליקליכע, א שיכור'ע, פול מיט נייע איינדריקע, א פערמאטער־
טע פון טאנצען, האט זי זיך אויסגעטהאן, אין בעט זיך אריינגעווארפען
און איז גלייך איינגעשלאפען.

א זייגער צוויי בייטאג האט זי די דיענסט אויפגעוועקט און אַנ־
געזאגט, אז הערר ארטינאווי איז געקומען זי בעזוכען. זי האט זיך
שנעל אָנגעטהאן און אין גאסט־צימער אוועק.

גלייך נאך ארטינאווי'ן איז געקומען זיין עקסעלענץ דאנקען פאר
איהר אַנטהייל נעהמען אין דעם נעכטיגען באזאָר. קוקענדיג אויף איהר
מיט פוטערדיגע אויגען און קייענדיג, האט ער איהר א קוש געטהאן
אין הענטעל, דערנאך האט ער געבעטען אום ערלויבניס זי אָפט צו
בעזוכען און איז אוועקגעפאָהרען.

זי איז געבליעבען שטעהן אין מיטען גאסט־צימער, א פערוואונ־
דערטע, א בעצויבערטע, נישט גלויבענדיג, אז אין איהר לעבען איז
אזוי שנעל פאָרגעקומען אַן ענדערונג, אזא וואונדערבארע, אזא מערק־
ווירדיגע ענדערונג.

אין דער דאָזיגער צייט איז אריין איהר מאן, מאָדעסט אלעקסע־
איטש. און ער איז אַצינד פאר איהר אויך געשטאנען מיט יענעם
אונטערטהעניגען, זיסען שקלאפיש־רעספעקטפולען אויסדרוק אויפ'ן
פנים, וועלכען זי איז ביי איהם געוועהנט געווען צו זעהן אין דער גע־
גענווארט פון שטארקע און מעכטיגע; און מיט פערגעניגען, מיט כעס
און פעראכטונג, א זיכערע, אז מען וועט איהר דערפאר נאָר ניט טהאן,
האט זי קלאָר אין דער הויך ארויסגערעדט:

— אוועק פון מיר, פרא אדם!

נאכדעם האט אנה שוין ניט געהאט קיין איין פרייען טאָג,
ווייל זי האט אַנטהייל גענומען דאָ אין א פיק־ניק, דאָ אין א שפאָ־
ציער און דאָ אין א ספעקטאקעל. אהיים האט זי זיך אומגעקעהרט
יערען טאָג אין דער פריה און זיך שלאָפען געלעגט אין גאסט־צימער

אויף דער פאדלאָגע, און דערנאָך האט זי דערצעהלט איהרע בעקאנטע, אז זי שלאָפט צווישען בלומען.

געלד האט זי איצט געדארפט האבען זעהר פיעל, אבער זי האט זיך שוין מעהר ניט געשראָקען פאר מאָדעסט אַלעקסעאיטש'ן און פארשווענדעט זיינע געלד, ווי זיי וואָלטען געווען איהרע אייגענע. און דאס געלד האט זי ביי איהם נישט געבעטען, נישט געפאָדערט, נור איהם איינפאָך געשיקט איהרע רעכענונגען אדער צעטעלאָך: „בעצאָהלען דעם איבערבריינגער פון דעם דאָזיגען צעטעל 200 רי-בעל,“ אדער „גלייך זאָלסטו איינצאָהלען 100 רובעל.“

אויף פסח האט מאָדעסט אַלעקסעאיטש בעקומען דעם אָרדען פון דער הייליגער אַננא.

ווען ער איז געקומען דאנקען, האט זיין עקסעלענץ אָבגעלעגט די צייטונג אָן א זייט און אריינגעזעצט זיך טיעפער אין פאָטעל.

— הייסט עס, אז איהר האט איצט דריי אַננאס — האט ער געזאָגט, בעטראַכטענדיג זיינע ווייסע הענר מיט די ראָזע נעגעל — איינע אין לאַץ און צוויי אויפ'ן האַלז.

מאָדעסט אַלעקסעאיטש האט צוגעלעגט צוויי פינגער צו די ליי-פען אויס פאָרויכטיגקייט, אז ער זאָל זיך נישט צולאָכען אין דער הויך, און געזאָגט:

— איצט בלייבט מיר נור צו ערוואַרטען דאס ערשיינען פון דעם קליינעם וולאדימיר... איך ערלויב מיר צו בעטען אייער עקסעלענץ, צו זיין זיין טויה-פאָטער.

דאס האט געזאָלט זיין אַן אַנצוהערעניש, אז ער ריכט זיך אויף נאָך אַן אָרדען, וואס רופט זיך דער אָרדען פון וולאדימיר, און מאָדעסט אַלעקסעאיטש האט זיך שוין פאָרגעשטעלט, ווי ער וועט אים בעראל דערצעהלען פון זיין קלונגען און געלונגענעם ווײַ, ער האט שוין געוואָלט זאָגען נאָך עפעס א חכמה, אבער זיין עקסעלענץ האט צו איהם אַ מאַך געטהאָן מיט'ן קאָפּ און זיך וויעדער פערטיעפט אין דער צייטונג...

און אַניא איז אלץ ארומגעפאָהרען אין קארעטען, געשפאָנטע מיט דריי פערד, איז געפאָהרען מיט אַרטינאָוו'ן אויף געיעג, האט גע-שפיעלט אין איינאָקטיגע שיעסען, האט געשפייזט אין די רייכסטע

פלעצער און איז אלץ זעלטענער און זעלטענער צו איהרע קרובים געקומען.

זיי האבען שוין זייער מיטאג געגעסען אליין. פיאטער לעאָנ-טאיטש האט געטרונקען נאָך מעהר, ווי פריהער, קיין געלד איז נישט געווען און זיין האַרמאניק האט מען שוין לאַנג פערקויפט פאר א חוב. די אינגלאַך האבען איהם אַצינד נישט ארויסגעלאָזען אליין אויף דער גאס, זיינען איהם שטענדיג נאָכגעגאַנגען און געהיט, ער זאָל נישט פאלען. צייטענווייז האבען זיי, געהענדיג, אָנגעטראָפּען אַניאַ', פאָהרענדיג שפּאַציערען אויף דער אַלט־קיעווער גאס אין א גרויסאַרטיגען דרייגעשפּאַן מיט ארטינאָוו'ן אויף דער קעלניע אַני-שטאדט א קוטשער, דאָן האט פיאטער אַלעקסעאיטש אַראָבענומען זיין צילינדער און זיך שוין געקליעבען עפעס א געשריי צו טהאָן, אבער פעטיא און אַנדרושא פלעגען איהם אַ כאפּ טהאָן אונטער די הענד און זיך געבעטען ביי איהם :

— מען דאַרף נישט, פאַפּאַטשקאַ... זאָל זיין, פאַפּאַטשקאַ...

א נערוועזער אָנפאל

1.

דער סטודענט פון מעדיצין מייער און א שילער פון דער מאָ-
סקווער שוהלע פאר מאהלעריי, סקולפטור און ארכיטעקטור ריבניקאו
זיינען איינמאָל אין א געוויסען אבענד געקומען צו זייער חבר, דעם
סטודענט-יוריסט וואסיליעוו און איהם פאָרגעשלאָגען צו געהן מיט
זיי אין דער ס'אָווער געסעל. וואסיליעוו האָט זיך אפריהער געהאט
ענטזאָגט, דערנאָך אבער האט ער זיך אָנגעטהאָן און איז אוועק מיט
זיי.

געפאלענע פרויען האט ער געקענט נור פון ביכער און פון דעם,
וואס ער האט זיך פון זיי אָנגעהערט, אבער אין די הייזער, וואו זיי
געפינען זיך, איז ער ניט געווען קיין איין מאָל אין זיין גאנץ לעבען.
ער האט געוואוסט, אז עס געפינען זיך אזעלכע אונאַנשטענדיגע פרוי-
ען, וועלכע צוליעב אונגליקליכע אומשטענדען, א שלעכטער ערציי-
הונג, ביזע מענשען, נויט און אזוי ווייטער, ווערען געצוואונגען צו
פארקויפען זייער עהרע פאר געלד... זיי ווייסען נישט פון קיין ריינער
ליעבע, האבען נישט קיין קינדער און קיין מענשליכע רעכטע; די
מוטערס און שוועסטערס בעוויינען זיי, ווי טויטע, די וויסענשאפט
קוקט אויף זיי, ווי אויף עטוואס בייזעס, און די מענער זאָגען זיי
„רו.“ אבער נישט קוקענדיג אויף דעם אלעמען, פארליערען זיי נישט
דעם געטליכען פונק, די מענשליכע געשטאלט. זיי אלע פיהלען זיך
זינדיג און האָפען זיך צו ראטעווען. און מיטלען צו דעמען זיך, זיי
נען דאָ א סך, און זיי, די געפאלענע, קענען זיך מיט זיי אלע בע-
נוצען.

ס'איז אמת, די געזעלשאפט פערצייהעט נישט די מענשען פאר

זייער פערנאנגענהייט, אבער ביי גאט שטעהט די הייליגע מאריא פון מצרים ניט נידעריגער פון די איבעריגע הייליגע. ווען וואסיליעוו'ן פלעגט אַמאָל אויסקומען אין גאס נאָך די קליידער אדער דעם האַלטען זיך צו דערקענען א געפאלענע פרוי, אדער ער פלעגט זעהן אזא בילד אין א הומאָריסטישען זשורנאַל, האט ער יעדעס מאָל זיך דערמאָנט אָן א געוויסער ערצהלונג, וועלכע ער האט אַמאָל ערגעץ-וואו געלער-זען: א געוויסער יונגערמאן, א ריינער און אן עדעלער, האט זיך פערליעבט אין א געפאלענער פרוי, און האט איהר פאָרגעשלאָגען צו ווערען זיין ווייב, זי אבער, דענקענדיג, אז זי איז ניט ווערטה אזא גליק, האט זיך פער'ס'ט.

וואסיליעוו האט געוואוינט אויף איינער פון די געסלאַך, וואס זיינען ארויסגעקומען אויף דעם טווערסקין בולוואַר. ווען ער איז ארויס מיט די חברים פון שטוב, איז שוין געווען ארום ערף א זייגער. ניט לאַנג איז ארויס דער ערשטער שנעע און אלעס אין דער נאטור האט זיך געפונען אונטער דער הערשאפט פון דעם דאָזיגען יונגען שנעע. אין דער לופטען האט געשמעקט מיט שנעע, אונטער די פיס האט ווייך געסקריפעט דער שנעע; די ערד, די דעכער, די בוימער, די ביינק אויף די בולוואַרען — אלעס איז געווען ווייך, ווייס, יונג, און דעריבער האבען די הייזער אויסגעקוקט אנדערש, ווי נעכטען, די לאַנטערנעס האבען געברענט העלער, די לופט איז געווען דורכזיכ-טיגער, די קארעטען האבען ניט אזוי געטראַסקעט און אין דער נשמה האט צוזאמען מיט דעם פרישען, לייכטען, קאלטען וועטער, זיך אריינגעקליעבען א געפיהל, וואס איז אויך עהנליך געווען צו דעם וויי-סען, יונגען, ווייכען שנעע.

— נישט ווילענדיג צו דיעזע אומעדיגע ברעגעס — האט גענו-מען זינגען דער סטודענט פון מעדיצין מיט אן אנגענעהמער טענאָר-שטימע — ציהט מ'ך אן אונבעוואוסטע קראפט... — אָט איז דער מיהל... — האט אונטערגעכאפט דער מאהלער — ער איז שוין איינגעפאלען....

— אָט איז דער מיהל... ער איז שוין איינגעפאלען — האט איר בערגע'חזר'ט דער סטודענט פון מעדיצין, אויפהויבענדיג די ברעמען און אומעדיג א שאָקעל געטהאָן מיט דעם קאָפּ. ער איז אנשוועגען געוואָרען, האט זיך א רייב געטהאָן דעם

שטערן און געזוכט צו דערמאָהנען די ווייטערדיגע ווערטער, דאָן האט ער ווידער גענומען זינגען הויך און אזוי גוט, אז די פארבייגעהער האבען זיך אויף איהם אומגעקוקט.

— אָט דאָ האט מיך אַמאָל אַ פרייען, ערוואַרטעט פרייע ליעבע...

אלע דריי זיינען אריין אין א רעסטאָראַן און, ניט אויסטהאָנדיג זייערע אויבער-רעק, האבען זיי ביי דעם בופעט אויסגעטרונקען צו צוויי גלעזלעך בראַנפֿען. איידער ער האט אויסגעטרונקען דאס צווייטע מאָל, האט וואַסיליעוו ביי זיך אין שנאָפּס בעמערקט א שטיקעל פון אַ קאָריס; ער האָט צוגעטראָגען דאָס גלעזעל צו זיינע קורצזיכ-טיגע אויגען, האט לאַנג אין איהם אריינגעקוקט און זיך געקרימט. דער צוקינפֿטיגער דאָקטאָר האט ניט פערשטאַנען פאר וואס ער מאַכט אַזאַ מינע און געזאָגט:

— נו, וואס קוקסטו דאָרט? איך בעט דיך, נור אָהן פילאָזאָפֿיע! דער בראַנפֿען איז געגעבען געוואָרען מען זאָל איהם טרינקען, גוטע פיש — צום עסען, פרייען — אויף צו לעבען א טאָג, דער שנעע — אום מען זאָל געהן איבער איהם. כאַטש איין אָבענד טהו א לעב, ווי א מענש!

— איך האב נישט דאָגעגען... — האט געזאָגט וואַסיליעוו, לאַ-כענדיג — איך זאָג דען אָב, וואס?

פון דעם בראַנפֿען איז איהם פרעהליכער געוואָרען אויפ'ן האר-צען. ער האט מיט וואַרימקייט געקוקט אויף זיינע חברים, האט געקוואַלען פון זיי און זיי מקנא געווען. ווי רוחיג און געזעצט זיינען אָט די דאָזיגע געזונדע, שטאַרקע, פרעהליכע מענשען, ווי גלאט און פריעדליך איז אלעס אין זייערע געדאַנקען, זייערע נשמות!

אי זיי זינגען, אי דאס טהעאָטער ליעבען זיי ליידענשאַפטליך, אי זיי מאָהלען, אי זיי רעדען פיעל; אי טרינקען קענען זיי און דער קאָפּ טהוט זיי אפילו ניט וועה אויף מאָרגען נאָכדעם... זיי זיינען אי פאַעטיש, אי צולאָזען, אי צערטליך, אי פרעך. זיי קענען אי ארבייטען, אי אויפברויזען, אי לאַכען אָהן א פאַרוואס, אי נאָרישקייטען רעדען... זיי זיינען וואַרימע, עהרליכע, גוטע, און אלס מענשען זיינען זיי ניט א האאר ערגער פון איהם, וואַסיליעוו'ן, וועלכער היט זיין יעדען טריט, יעדעס וואָרט, שטעלט זיך אָב פאר דער קלענסטער

קלייניגקייט און אויף אלעס וואקסט ביי איהם גלייך אויס א פראגע:
— מעג מען עס? דארף עס אזוי זיין?

און איהם האט זיך פארוואלט כאטש איין אבער א לעב צו
טהאן אזוי ווי זיינע פריינד, זיך בעפרייען פון אלע פראגען און פראגן
און פריי און פּרעהליך פערברענגען. עס וועט אויסקומען צו טריי-
קען בראנפּען? גוט, ער וועט טרינקען, מעג אויף מאַרגען ביי איהם
דער קאפּ פלאצען פון וועהטאָג! מען וועט איהם פיהרען צו פרויען?
ער וועט געהן, ער וועט לאכען, זיך נאָריש מאכען, וועט זיך פּרעהליך
פאַרטשעפּען מיט די פאַרבייגעהער...

פון רעסטאָראַן איז ער ארויס מיט א געלעכטער. איהם זיינען
שטאַרק געפּעלען געווען די חברים—איינער אין א צוקנייטשטער הוט
מיט ברייטע ברעגס, וואס האט געוואלט אָנווייזען אין איהם זיין
כלומערשט קינסטלערישע נאכלעסיגקייט; דער צווייטער, אין א
פוטערנער היטעלע, א מענש גיט קיין אָרימער, אבער מיט פרעטענ-
זיעס אויף וויסענשאפט. ס'איז איהם געפּעלען געווען דער שנעע,
דער בלאסער שיין פון די לאַנטערנעס, די שוואַרצע שפורען, וואס די
פאַרבייגעהער האבען געלאָזען איבער דעם ערשטען שנעע. עס איז
איהם געפּעלען געווען דאס וועטער און איבערהויפט די דורכזיכטיגע,
צארטע, ריינע לופט, וועלכע מען קען בעמערקען אין דער נאטור נור
צוויי מאָל אין יאהר: ווען אלעס איז בעדעקט מיט שנעע, און פרייה
לינג צייט, אין העלע טעג, אדער אין ליכטיגע לבנה-נעכט, ווען דער
אייז ברעכט זיך אויף דעם טייך.

און שטיל אונטער דער נאָז, האט ער גענומען זינגען:

— גיט אומזיסט צו דייעזע ברעגס,

ציהט מיד אן אונבעוואוסטע קראפט...

דעם גאנצען וועג איז ביי איהם און זיינע חברים גיט אראָב פון
צונג אָט דאס דאָזיגע ליעדעל, און אלע דריי האבען עס אונטערנע-
זונגען מעכאניש, גיט אין טאַקט איינער דעם צווייטען.

וואסיליעו'ס פאַנטאַזיע האט איהם פאַרגעשטעלט, ווי אין א
מינוט צעהן ארום, וועט ער און זיינע חברים אָנקלאפּען אין א טהיר,
ווי אזוי זיי וועלען זיך גנב'ענען דורך דונקעלע קאָרידאָרען און פינ-
סטערע צימערען צו די פרויען... ווי ער וועט פלוצים אָנצינדען א
שוועבעלע און וועט דערזעהן א ליידענדען פנים און א שולדיגען שמי-

בעל. די אונבעקאנטע בלאַנדינקע אדער ברונעטקע וועט אוראי זיין מיט צולאָזענע האאר און אין א ווייסען נאַכט־יאקעלע; זי וועט זיך דערשרעקען פאר דער שיין, וועט ווערען צוטומעלט, פארשעהמט, און וועט זאָגען: „וואס טהוט איהר, אום נאָטעס ווילען! פארלעשט!“ דאס אלעס איז שרעקליך, אבער אינטערעסאַנט און ניי...

2

פון טרובנעם סקווער האבען זיך די חברים אריינגעקעהרט אין גראַטשעווקע און באלד זיינען זיי אריין אין א געסעל, וואס איז וואַ סיליעוואָן בעקאַנט געווען נור פון הערען, אבער נישט פון זעהן. דערזעהן צוויי ראָנדען הייזער מיט פיעל בעלויכטענע פענסטער און ברייט פונאַנדערגעפענטע טהירען, פון וואָנען עס האבען זיך געטראָגען פרעהליכע טענער פון פיאַנאַס און פיערלען — טענער, וועלכע האבען זיך אויסגעמישט אין אַ מין מאָדנער מישענינע, עפעס אזוי, ווי אימעצער וואָלט וואו עס איז אין דער פינסטער, הויך איבער די דעכער, אַן אונזיכטבארען אַרקעסטער געסטראָיעט, האט זיך וואַ סיליעוואָן פערוואונדערט און געזאָגט:

— וואס פאר אַ מאַסע הייזער!

— דאס איז נאָך גאָרנישט! — האט געזאָגט דער דאָקטאָר — אין לאַנדאָן זיינען דאָ צעהן מאָל מעהר. דאָרט געפינען זיך ארום הונדערט טויזענד אַזעלכע פרויען.

די קוטשערס זיינען געזעסען אויף זייער קעלניעס פונקט אזוי רוהיג און גלייכגילטיג, ווי אין די איבעריגע געסלאָך; איבער די טראַג־וואַרען זיינען ארומגעגאַנגען פארבייגעהער פונקט אזוי, ווי אין אלע גאַסען. קיינער האט זיך נישט געאיילט, קיינער האט נישט בעהאַלט־טען זיין פנים אין קראַנען און קיינער האט נישט געשאַקעלט מיט א פאָרוואורף דעם קאַפּ.... און אין דער דאָזיגער גלייכגילטיגקייט, אין די משונה'דיגע טענער פון די פיאַנאַס און פיערלען, אין די בעל־לויכטענע פענסטער און ווייט אָפענע טהירען, האט זיך געפיהלט עט־

וואס אָפּענעט, פרעכעט, אונפערשעהמעט, דרייסטעט און געוואַנטעט... אין אַמאָליגע צייטען, אויף די מערק, וואו מען האט געהאַנדעלט מיט שקלאָפּען, איז וואַהרשיינליך אויך געווען אזוי פרעהליך און טומול'דיג, און די פנים'ער און דער גאַנג פון די מענשען האט מסתמא אויך אויסגעדריקט דיעזעלבע גלייכנילטיגקייט.

— לאָמיר אָנהויבען גאָר פון אָנהויב — האט געזאָגט דער מאַהלער.

די חברים זיינען אריין אין אַ שמאַלען קאָרידאָר, בעלויכטען פון אַ לאַמפּ מיט אַ קאָלפּאַק.

ווען זיי האבען געעפּענט די טהיר, האט זיך פון געלען דיוואן אין פיררויז פויל אויפגעהויבען אַ מענש אין אַ שוואַרצען רעקעל מיט אַ ניט געגאָלטען לאַקעאישען פנים און פארשלאָפּענע אויגען. דאָ האט געשמעקט ווי אין אַ וועשעריי, און אויסער דעם, האט זיך גע'טראָגען אַ גערודן פון עסיג. פון פיהר-הויז האָט אַ טהיר געפיהרט אין אַ העל בעלויכטענעם צימער. דער דאָקטאָר און דער מאַהלער זיינען שטעהען געבליעבען אין דער דאָזיגער טהיר, און אויסציהענדיג די העלזער, האבען ביידע צוזאַמען אַריינגעקוקט אינעוועניג אין צימער.

— באַנאַסערע, סעניאָרי, ריגאָלעטטאָ-גוגענאָטי-טראַוויאַטא! — האט אָנגעהויבען דער מאַהלער און זיך טעאַטראַליש פערנייגט.

— האַוואַננאַ-טראַקאנאַ-פּיסמאָלעטאָ! — האט אונטערגע'אַפט דער דאָקטאָר, דריקענדיג זיין היטעלע צום האַרצען און זיך טיעף פערנייגט.

וואַסיליעוו איז געשטאַנען הינטער זיי. איהם וואָלט זיך אויך וועלען טעאַטראַליש פערנייגען און זאָגען עפּעס אַ נאַרישקייט, ער האט אבער נור געשמייכעלט, געפיהלט זיך ניט בעקוועם, עפּעס אזוי, ווי פארשעהמט, און האט מיט אונגעדולד געוואַרט, וואס ווייטער וועט זיין.

אין טהיר האט זיך בעוועזען אַ קלייניקע בלאַנדינקע פון אַ יאהר 17—18, מיט געשאַרענע האַר, אין אַ קורצען, בלויען קליידעל מיט אַ ווייסען שלייף אויף דער ברוסט.

— וואַס'זשע שטעהט איהר אין טהיר? — האט זי געזאָגט — טהוט אויס אייערע רעק און קומט אריין אין זאָל.

דער דאָקטאָר און דער מאַהלער, נאָך אַלץ רעדענדיג אויף איטאַ-

ליעניש, זיינען אריין אין זאל. וואסיליעוו איז אונענטשלאסען גע-
נאנגען נאָך זיי.

— מיינע העררען, טהוט אויס אייערע רעק! — האט געזאָגט
דער לאַקעי שטרענג — אנדערש טהאָר מען ניט .

אויסער דער בלאַנדינקע האט זיך אין זאל געפונען נאָך אַ פרוי,
זעהר א פולע און א הויכע, מיט נישט קיין רוסישען פנים און געבלייז-
טע הענד. זי איז געזעסען געבען דער פיאנאָ און האט ביי זיך אויפ'ן
שויס פארנאנדערגעלייגט קאָרטען. אויף די געסט האט זי זיך אפילו
נישט אומגעקוקט.

— וואו זיינען דאס די איבעריגע פרייליינס? — האט געפרעגט
דער דאָקטאָר.

— זיי טרינקען טהעע — האט געזאָגט די בלאַנדינקע — סטע-
פאן! — האט זי א געשריי געטהאָן — געה, זאָג די פרייליינס, אז
סטודענטען זיינען געקומען!

אין אַ וויילע אַרום איז אין זאָל אריין אַ דריטע פריילייין. זי
איז געווען אָנגעטהאָן אין אַ העל־רויטען קלייד מיט בלויע פאַסען.
דאָס פנים איהרס איז געווען שטאַרק אָנגעפאַרבט, דער שטערן האָט
זיך בעהאַלטען הינטער די האָר און די אויגען האָבען געקוקט גלייך,
ניט פינטלענדיג און צושראָקען. אריינקומענדיג, האָט זי גלייך גע-
נומען זינגען מיט אַ שטאַרקער, גראָבער קאָנטראַלטאָ-שטימע עפעס
אַ ליעד. הינטער איהר האָט זיך בעווייעזען אַ פערטע פריילייין, נאָך
דער אַ פינפטע...

אין דעם אלעמען האט וואסיליעוו נישט געזעהן קיין שום נייעם
און גאָרנישט אינטערעסאַנטעס, איהם האט זיך אויסגעראַכט, אז
אַט דעם דאָזיגען זאל, די פיאנאָ, די שפיעגעל אין דעם ביליגען גאָלד-
דענעם ראַהם, דעם שלייף, דאס קלייד מיט די בלויע פאַסען און די
טעמפע, גלייכגילטיגע פנים'ער האט ער שוין וואו עס איז געזעהן
און נישט איין מאָל. אבער פון פינסטערקייט, געהיימיניספולער שטיל-
קייט, שולדיגע מינעס, דאס אַלעס, וואס ער האט דאָ ערווארטעט
טרעפען, און וואס איהם האט אזוי געשראָקען, — דערפון האט ער
נישט געזעהן אפילו קיין סימן.

אַלעס איז געווען געוועהנליך, אַלטעגלייך, פראָזאאיש, און ניט
אינטערעסאַנט.

נור איין זאך האט אביסעל גערייצט זיין נייגערִיגקייט — דאס איז געווען די משונה'דיגע, עפעס אזוי ווי אומיסטנע אויסגעקלערטע געשמאקלאָזיגקייט, וועלכע מען האט געקענט זעהען אין די קארני־זען, אין די צושמירטע בילדער, און אין אלעס אַרום. אין דער דאָזי־גער געשמאקלאָזיגקייט איז געלעגען עטוואס בעזאָנדערעס, עטוואס כאראקטעריסטישעס.

— ווי געמיין און נאָריש איז דאס אַלעס! — האט געטראכט וואַסיליעוו — וואו ליגעט דער כישוף אין אָט דער דאָזיגער מיאוסער וועלטעל, וועלכע איך זעה איצט אַרום זיך, וואס פערפיהרט א נאָר־מאַלען מענשען און טרייבט איהם צו בענעהען אזא שרעקליכע זינד — צו קויפען פאר א רובעל א לעבעדיגען מענשען? ... איך פערשטעה נאָך, ווען מען זינדיגט צוליעב שעהנהייט, גלאַנץ, ליידענשאפט, גע־שמאק, אבער דאָ, וואס געפינט מען דאָ? צוליעב וואס זאָל מען דאָ זינדיגען? אבער... מען דאַרף נישט טראכטען!

— איהר, מיט דער באָרר, טראַקטירט אונז מיט פאָרטוויין! — האט זיך צו איהם געווענדעט די בלאַנדינקע. וואַסיליעוו איז צומישט געוואָרען.

— מיט פערגעניגען... — האט ער געזאָגט, זיך העפליך פער־נייגענדיג — אבער ענטשולדיגט, איך... איך וועל מיט אייך ניט טרינק קען. איך טרינק ניט.

אין א מינוט פינף אַרום זיינען די חברים שוין געגאנגען אין אַן אַנדער הויז.

— נו, צו וואס האָסטו געדארפט הייסען ברענגען פאָרטוויין? — האט זיך געבייזערט דער דאָקטאָר — א נייער מיליאָנער! האט אַרויסגעוואָרפען זעקס רובעל מיר נישט־דיר נישט, גלאַט אויפ'ן ווינד!

— אז זי וויל, טאָ פארוואס זאָל מען איהר נישט פערשאַפען דאס פערגעניגען? — האט זיך פארענטפערט וואַסיליעוו.

— דו האָסט פערשאַפט פערגעניגען ניט איהר, נור דער בעל־הבית'טע. די בעל הבית'טעס זאָגען זיי דאס אָן צו פערלאַנגען פון די געסט צו טראַקטירען, פאר זיי לוינט זיך עס גאַנץ גוט.

— אָט איז דער מיהל... — האט דער מאַהלער וויעדער גענו־מען זינגען — ער איז שוין איינגעפאלען...

קומענדיג אין א צווייטען הויז, זיינען די חברים געשטאנען א ווילע אין פיררהויז, אבער אין זאל זיינען זיי נישט אריין. דאָ, פונקט אזוי ווי אין דעם ערשטען הויז, האט זיך אין פיררהויז פון דיוואן אויפ־ געהויבען א מענש אין א שוואַרצען רעקעל מיט א פערשלאָפֿענעם לאַקעאישען פנים. קוקענדיג אויף דיעזען לאַקעי, אויף זיין פנים, דעם אָבגעטראָגענעם רעקעל, האט וואסיליעוו געטראַכט: „ווי פיעל דאָרף עס איבערלעבען אַן איינפאַכער רוסישער מענש, איידער דער שיקזאַל פערשליידערט איהם אַהער און מאַכט איהם פאַר אַ לאַקעי? וואו איז ער פריהער געווען און וואס האט ער געטהאָן? וואס ער- וואַרטעט איהם נאָך? איז ער פערהייראַטהעט? וואו איז זיין מאַמע און צו ווייס זי, אז ער געפינט זיך דאָ אַלס לאַקעי?“

און נישט ווילענדיג האט שוין איצט וואסיליעוו, אין יעדען הויז פריהער פאַר אַלעס, אויפֿמערקזאַם בעטראַכט דעם לאַקעי. אין איי- נעם פון די הייזער, אין דעם פערטען, דאכט זיך, איז דער לאַקעי געווען א קליינינקער, א מאָגערער, אַן אויסגעטריקענטער, מיט אַ קייטעלע אויפֿ'ן וועסט. ער האט געלעזען „דאס בלעטעל“ און האט די געסט ניט געשענקט קיין שום אויפֿמערקזאַמקייט. א קוק געטהאָן אויף זיין פנים, איז וואסיליעוו'ן עפעס איינגעפאַלען, אז אַ מענש מיט אַזאַ פנים קען אי בע'נב'ענען, אי ערמאָרדען, אי געבען אַ פאַל- שע שבועה. און דער פנים איז ווירקליך געווען אַן אינטערעסאַנטער: א גרויסער שטערן, גרויע אויגען, אַן איינגעפלאַסקעטער נעזעל, דינע, צוזאַמענגעדריקטע ליפֿען, און דער גאַנצער אויסדרוק א טעמפער און אין דערזעלבער צייט א פרעכער, ווי ביי א יונגען יאַכט-הונד, ווען ער דערייגט אַ האָז.

וואסיליעוו האט אַ טראַכט געטהאָן, אז עס וואָלט גוט געווען, אָנצוטאַפֿען אַט דעם דאָזיגען לאַקעי פאַר די האאַר: זיינען זיי האַרטע צו ווייכע? האַרטע, מסתמא, ווי ביי א הונד.

8

ווייל ער האט אויסגעטרונקען צוויי גלאָז פאַרטוויין, איז דער מאַהלער געוואָרען אַביסעל שיכור'לאַך און אונגעוועהנליך לוסטיג.

— קומט אין אן אנדער פלאטץ! — האט ער א קאמאנדעווע געטהאָן, מאַכענדיג מיט די הענד — איך וועל אייך אוועקפיהרען אין דעם סאַמע בעסטען.

און געבראַכט די חברים אין אַ הויז, וועלכעס ער האט געהאַל-טען פאר דאס בעסטע, האט זיך איהם פלוצים פארוואָלט טאנצען א קאָדריל. דער דאָקטאָר האט געוועזט גענומען בורטשען, אז מען וועט מווען בעצאָהלען די מוזיקאַנטען א רובעל, פון דעסטוועגען איז ער מרוצה געוואָרען זיך צו שטעלען וויזאָווי.

מען האט אָנגעהויבען טאנצען.

אין דעם סאַמע בעסטען פלאטץ איז געווען פונקט אזוי שלעכט, ווי אין ערגסטען. דאָ זיינען געווען דיזעלבע שפיעגלען און בילדער, דיזעלבע קליידער און דיזעלבע מאָדע, ווי צו קאמען די האאר. בעטראַכטענדיג די מעבעל און קאסטיומען, האט וואַסיליעוו אַצינד בעגריפען, אז זיי זיינען ניט געשמאַקלאָז אין דעם געוועהנליכען זינן, נור עטוואס גאנץ אנדערעס, עטוואס אזוינס, וואס געהערט אין גאנץ צען צו דעם כאַראַקטער און מאָדע פון דעם ס—אָווער געסעל, און וואס מען קען נישט געפינען אין קיין אנדער אָרט... אז אָט די דאָ-זיגע מאָדע איז נישט קיין צופעליגע, אז זי איז אויסגעארבייט גע-וואָרען אין פערלויף פון דער צייט, און אז אין דער דאָזיגער העסליכ-קייט איז דאָ עטוואס גאנצעס.

גאָכדעם, ווי ער איז געווען אין אַן אַכט הויזער, האבען איהם שוין נישט געוואונדערט נישט די פארבען פון די קליידער, נישט די לאַנגע שלעפעס, נישט די שרייענדיגע לענטעס, נישט די קורצע מאַט-ראָסען-קאסטיומען און נישט די שטאַרק געפאַרבטע באַקען; ער האט פערשטאַנען, אז דאס אַלעס דאַרף אזוי זיין, ווייל, ווען נור איין איינ-ציגע פון די אַלע פרויען וואָלט זיך אָנגעטהאָן, ווי אַ מענש, אָדער ווען מען וואָלט אויף דער וואַנד אויפגעהאַנגען אַן אנשטענדיגען בילד, וואָלט דערפון געליטען דער אַלגעמיינער כאַראַקטער פון גאנצען געסעל.

— ווי זיי פערשטעהען עס ניט, ווי אזוי זיך צו פערקויפען! — האט ער געטראַכט — שוין-זשע קענען זיי ניט פערשטעהען, אז די פערדאָרבענהייט איז נור דאָן רייצענד, ווען עס איז שעהן און פאר-שטעלט איהר אמת'ן פנים אונטער א הייבעל פון טוגענד? איינ-

פאכע שוואַרצע קליידער, אָן אומעדיגע מינע און דונקעלע צימערן
וואָלטען א סך מעהר געווירקט, ווי אַט דער דאָזיגער משונה'דיגער
בליאסק... נאָראַנים! אויב זיי אליין פערשטעהען עס נישט, דאָן
האבען עס די געסט זיי געמעגט ערקלערען...

א פרייליין אין א פוילישען קאָסטיום מיט ווייסען פוטער בע-
פוצט, איז צוגעגאנגען און זיך נעבען איהם געזעצט.

— סימפאטישער ברונעט, פארוואס עפעס טאנצט איהר נישט?

— האט זי געפרעגט — פארוואס זייט איהר אזא אומעדיגער?

— דערפאר, ווייל עס איז אומעדיג.

— איהר בעסער טראַקטירט מיט לאַפּיט, דאָן וועט ניט זיין

אומעדיג.

וואסיליעוו האט ניט געענטפערט. א וויילע האט ער געשוויע-

גען, דאָן האט ער געפרעגט:

— וויפיעל אזייגער געהט איהר שלאָפען?

— זעקס.

— און ווען שטעהט איהר אויף?

— אַמאָל אזייגער צוויי און אַמאָל דריי.

— און וואס טהוט איהר, ווען איהר שטעהט אויף?

— מיר טרינקען קאפע און ארום זיעבען עסען מיר מיטאג.

— וואס עסט איהר צו מיטאג?

— געוועהנליך... סוף אדער ראָסעל, ביפשטיק, קאמפאָט, אונ-

זער מאַדאם האַלט גוט די מיידלאַך. אבער צו וואס פרעגט איהר

דאס אלעס?

— אַט אזוי, אום צו רעדען...

וואסיליעוו'ן האט זיך געוואָלט רעדען מיט דער פרייליין וועגען

פיעלע זאכען. ער האט געפיהלט א שטאַרקען פערלאַנג צו וויסען,

פון וואנען זי קומט, האט זי עלטערן און צו וויסען זיי, אז זי געפינט

זיך אין דיעזען הויז... ווי אזוי איז זי אהער אריינגעפאלען, צו איהר

איז פרעהלאַך, צו איז זי צופריעדען, אדער עס דריקען זי טרויעריגע

געדאַנקען און זי האָפט נאָך ווען-עס-איז ארויסצוקריכען פון איהר

איצטיגער לאַגע?...

ער האט אבער בשום אופן ניט געוואוסט ווי אַנצוהויבען און

אין וואס פאר א פאָרמע צו שטעלען זיינע פראגען אזוי, אז זי זאָל

זיך נישט בעליידיגען. ער האט לאנג געטראכט און געפרעגט:

— ווי אלט זייט איהר?

— א יאהר אכטציג — האט זיך געוויצעלט דאס פרויליין, קור

קענדיג מיט א געלעכטער אויף די קונצען, וואס דער טאנצענדיגער מאהלער האט געמאכט מיט די הענד און די פיס.

פלוצים האט זי זיך צולאכט אויפ'ן קול און אין דער הויך אזוי, אז אלע זאלען הערען, האט זי ארויסגערעדט א לאנגע, העסליכע, צינישע פראזע....

וואסיליעוו איז צומישט געוואָרען און, ניט וויסענדיג וואס פאר א מינע צו מאַכען, האט ער געצוואונגען געשמייכלעלט. געשמייכלעלט האט נור ער אליין, אלע איבעריגע — זיינע חברים, די מוזיקאנטען און פרויען האבען זיך אפילו נישט אומגעקוקט, אזוי ווי זיי וואָלטען גאָרנישט געהערט.

— טראקטירט מיט לאַפּיט! — האט וויעדער געזאָגט דאס מיידעל.

וואסיליעוו האט דערפיהלט אן עקעל צו איהר ווייסען פוטער-נעם בעזאץ, צו איהר שטימע, און איז אָבגעטראָטען פון איהר. איהם איז שוין אַצינד געווען היים און שטיקענד, דאס האַרץ האט גענומען קלאַפען לאַנגזאַם, אבער שטאַרק, ווי מיט אַ האַמער: איינס, צוויי, דריי!

— קום, לאָמיר געהען פון דאַנען! — האט ער געזאָגט, א ציה טהאָנדיג דעם מאהלער פאר אן אַרבעל.
— ווארט אויס, לאָז ענדיגען!

בשעת דער מאהלער און דער דאָקטאָר האבען געענדיגט טאַנ-צען דעם קאָדריל, האט וואסיליעוו, אום נישט צו קוקען אויף די פרויען, גענומען בעטראַכטען די מוזיקאנטען.

אויף דער פּיאַנאָ האט געשפּיעלט אן אנשטענדיג אויסגעהענ-דער אַלטער אין בריילען, וואס איז מיט זיין פנים עהנליך געווען צו דעם מאַרשאַל באַזען; אויפ'ן פיעדעל — א יונגער מאן מיט אַ העל בערדעל, געקליידעט נאָך דער לעצטער מאָדע. דער פנים ביי דעם יונגען מאן איז געווען ניט נאָריש, ניט פער'שיכור'ט, נור, פארקעהרט, קלוג, יונג, פריש. אָנגעטהאָן איז ער געווען נעט, מיט געשמאַק און האט געשפּיעלט מיט נעפּיהל. די פראנע איז: ווי אזוי איז ער

און דער אנשטענדיגער, שעהנער אלטער אריינגעפאלען אהער ? ווי
שעהמען זיי זיך דאס גיט דאָ צו זיטצען ? וועגען וואס טראַכטען
זיי, קוקענדיג אויף די פרויען ?

ווען אויף דער פּיאַנאָ און פּיעדעל וואָלטען געשפּיעלט מענשען
אדומגעריסענע, הונגעריגע, פארפּינסטערטע, שיכור'ע, מיט פארוויי-
פענע, טעמפּע פנים'ער, וואָלט זייער אַנוועזענהייט אין דיעזען הויז
נאָך געווען פערשטענדליך. אצינד אבער האט וואַסיליעוו גאָרנישט
פערשטאַנען. ער האט זיך דערמאָנט אָן דער ערצעהלונג פון דער
געפאַלענער פרוי, וואס ער האט אַמאָל געלעזען, און איז געקומען
צום שלום, אז יענע מענשליכע געשטאַלט מיט דער שולדיגער מינע
האט נישט קיין שום צוזאַמענהאַנג מיט דעם, וואס ער זעהט איצט
ארום זיך. איהם האט זיך אויסגעדאַכט, אז ער זעהט פאר זיך גיט
קיין געפאַלענע פרויען, נור עפעס גאָר אַן אנדערע, א גאַנץ בעזונדערע
וועלטעל, און דיעזע איז איהם פרעמד, אונפערשטענדליך ; ווען מען
זאָל איהם פריהער ווייזען אזא וועלטעל אין טעאטער אויף דער ביהנע,
אדער ער וואָלט וועגען דעם אין א בוך געלעזען, וואָלט ער בשום
אופן נישט געגלויבט, אז דאס איז מעגליך....

די פרוי מיט דעם ווייסען בעזאץ האט זיך וויעדער צולאכט און
אין דער הויך ארויסגערעדט א שטענדיכע פראזע.

א געפיהל פון עקעל האט איהם אין גאַנצען בעהערשט, ער איז
רויט געוואָרען און איז ארויס.

— ווארט אויס, מיר געהען אויך ! — האט איהם נאָכגעשריען
דער מאַהלער.

4.

— נור וואס, בשעת מיר האבען זיך געהאַפּקעט, איז ביי מיר מיט
מיין דאַמע געווען אזא מין געשפרעך — האט דערצעהלט דער דאָק-
טאָר, ווען זיי אלע דריי זיינען ארויס אין גאַס — מיר האבען גע-
רעדט פון איהר ערשטען ראָמאַן. ער, דער הילף — א געוויסער בוכ-
האַלטער אין סמאָלענסק, האט געהאַט אַ ווייב מיט פינף קינדער.

זי איז דאן אלט געווען 17 יאהר און האט געוואוינט ביי טאטע-מאמע, וועלכע האבען געהאנדעלט מיט זייף און ליכט.

— מיט וואס האט ער געוואונען איהר הארץ? — האט געפרעגט וואסיליעוו.

— דערמיט, וואס ער האט איהר געקויפט פאר פופציג רובעל וועש. דער טיפּעל ווייס זיי!

— אָט ער האט פערשטאַנען, ווי אויסצופרעגן זיין דאָמע ווע-גען איהר ראָמאַן — האט אַ טראַכט געטהאָן וואסיליעוו וועגן דעם דאָקטאָר — און איך קען עס ניט... מיינע העררען, איך געה אהיים!
— האט ער געזאָגט.

— פארוואס?

— ווייל איך קען זיך דאָ ניט האַלטען. דערצו איז מיר אומע-דיג און פאַסקודנע. ווי אזוי קען מען דאָ פערברענגען? וואָלטען דאָ כאָטש געווען מענשען, דאס זיינען דאָך אבער ווילדע חיות. איך געה און איהר, ווי איהר. ווילט זיך...

— נו, גרישא, גריגאָרי, טהייערער מיינער — האט געזאָגט דער מאַהלער מיט א וויינענדיגען קול, זיך דריקענדיג צו וואסיליעוו'ן — קום! לאָמיר אריינגעהען נאָך אין איין הויז און נעהמט זיי דער שוואַרץ-יאָהר... איך בעט דיך! גריגאָרקע!

זיי האבען וואסיליעוו'ן איינגערעדט און ארויפגעשלעפט אין דער הויף אויף די טרעפּ. אין דעם קאָוויאָר און אין די פערגאַלדעטע פאַרענצען, אין'ם שווייצער, וואס האט געעפענט די טהיר, און אין דעם וואָזאָן, וואס האט בעציערט דאס פירהויז, האט זיך געפיהלט אַלץ דערזעלביגער כאַראַקטער פון דער ס—אָווער געסעל, אבער נאָך אַ מעהר אויסגעארבייטער, אן אימפּאָנירענדער.

— איך וואָלט בעסער געהען אהיים, אויף מיין וואָרט! — האט געזאָגט וואסיליעוו, אויסטהאָנדיג דעם ראָק.

— נו, נו, ליעבינקער מיינער... — האט געזאָגט דער מאַהלער און איהם א קוש געטהאָן אין האַלז — זיי נישט איינגעשפּאַרט... גרישא, זיי אַ חבר! צוזאַמען זיינען מיר געקומען און צוזאַמען ווע-לען מיר אוועקגעהען. אַ מאָדנע בריאה ביזטו, אויף מיין וואָרט!

— איך קען אויף אייך וואַרטען אין גאָס. ביי גאָס, מיך עקעלט דאָ!....

— נו, נו, גרישא... עקעלדיג גאָר, דו קוק זיך צו, בעאַבאכטע!
פערשטעהסט? בעאַבאכטע!

— מען דאַרף קוקען אויף זאכען אָביעקטיוו — האט געזאָגט
דער דאָקטאָר ערנסט.

וואַסיליעוו איז אריין אין זאַל און זיך געזעצט. אויסער איהם
און זיינע חברים זיינען אין זאַל געווען נאָך א סך געסט: צוויי
אָפּיצערען, עפעס א גרויער, פליכעוואַטער אַלטער הערר אין גאָלדע-
נע ברילען, צוויי סטודענטען פון אינסטיטוט גאָר אָהן וואַנצעס, און
נאָך עפעס איינער, זעהר א שיכור'ער מענש מיט אַן אַקטיאָרסקען
פנים. אַלע פּרייליינס זיינען געווען פערנומען מיט די דאָזיגע געסט
און האבען זיך אויף וואַסיליעוו'ן גאָרנישט אומגעקוקט. נור איינע
פון זיי, אָנגעטהאָן אַלס אַאידאַ, האט פון דער זייט אויף איהם א
קוק געטהאָן, האט עפעס מאָדנע א שמיכעל געטהאָן און ארויסגע-
רערט גענעצענדיג:

— א ברונעט איז געקומען!..

ביי וואַסיליעוו'ן האט געקלאפט דאס הארץ און דער פנים גע-
ברענט. ער האט זיך געשעהמט פאר די געסט, דערפאר וואס ער
געפינט זיך דאָ און ער האט זיך געפיהלט שלעכט און העסליך. איהם
האָט געמאַטערט דער געדאַנק, וואָס ער, אַן אנשטענדיגער, ליכענדרער
מענש (פאַר אַזעלכען האט ער זיך ביז אהער געהאַלטען) האָסט דיעזע
פרויען, און פיהלט צו זיי קיין אנדער זאך נישט, ווי נור עקעל. איהם
האט נישט וועה געטהאָן נישט פאר די פרויען, נישט פאר די מוזיק-
קאָנטען, נישט פאר די לאַקעיען.

— דאס איז דערפאר — האט ער געטראכט — וואס איך סטא-
רע זיך נישט צו פערשטעהען זיי. זיי אַלע זיינען א סך מעהר עהנליך
צו חיות, ווי צו מענשען... אבער זיי זיינען דאָך פאָרט מענשען,
זיי האבען נשמות. אפריהער דאַרף מען זיי פערשטעהען און ערשט
דערנאָך אורטהיילען...

— גרישא, דו געה נישט אַוועק, ווארט דאָ אויס אויף אונז!
— האט צו איהם א געשריי געטהאָן דער מאַהלער און איז ערגעץ
וואו פערשוואונדען.

— יא, מען דאַרף זיך סטאַרען צו פערשטעהען, אזוי טויג ניט...
— האט ווייטער געטראכט וואַסיליעוו.

און מיט אָנגעשטרענגטע אויגען האט ער זיך גענומען צוקוקען צו די פנים'ער פון יעדער פרוי בעזונדער און זוכען א שולדיגען שמייר כעל. אבער... אדער ער האט נישט געוואוסט ווי צו לעזען אויף דיעזע פנים'ער, אדער קיין איינע פון די פרויען האט זיך נישט געפיהלט שולדיג... אויף יעדען געזוכט האט ער נור געלעזען א טעמפען אויס-דרוק פון געוועהנליכער לאַנגווייליגקייט און פארגרעבטער צופריע-דענהייט. איבעראל האט ער נור געזעהען נאָרישע אויגען, נאָרישע מינעס, שרילע, נאָרישע שטימען, פרעכע, העסליכע בעוועגונגען — און מעהר גאָרנישט. וואָהרשיינליך האט יעדע פון זיי אין דער פער-נאָגענהייט געהאַט א ראָמאַן מיט א בוכהאַלטער און מיט וועש פאר פופציג רובעל. און איצט, אין דער געגענווארט, איז אין זייער לע-בען ניטאָ קיין אַנדער אינטערעס אויסער קאַפּע, מיטאָג פון דריי געריכטען, וויין, א קאָדריל און שלאָפּען ביז צוויי אויזיגער בייטאָג... און נישט געפונען קיין איין שולדיגע מינע, האט וואסיליעוו גע-נומען זוכען, טאָמער וועט ער כאָטש טרעפּען א קלוגען פנים. און זיין אויפמערקזאמקייט האט צוגעצויגען צו זיך א בלאַסער, אביסעל פאַרשלאָפּענער, מיעדער פנים... דאס איז געווען שוין ניט קיין יונגע ברונעטקע, אָנגעטהאָן אין א קלייד בעשאַטען מיט בליאַסקעס; זי איז געזעסען אין א פאָטעל, האט געקוקט אויפ'ן פאָל און וועגען עפעס געטראַכט. וואסיליעוו איז זיך דורכגעגאנגען פון איין ווינקעל צום אַנדער'ן און האט זיך אזוי ווי צופעליג אַניערדעגעזעצט געבען איהר.

— מען דארף אָנהויבען פון עפעס א נאָרישקייט — האט ער געטראכט — און דערנאָך ביסלעכווייז אריבערגעהען צו אן ערנסטען געשפרעך...

— וואס פאר א שעהנעם קאסטיום איהר טראָגט! — האט ער געזאָגט, אָנריהערנדיג מיט'ן פינגער די גאָלדענע פרענזען אויף איהר קראָגען.

— ער וועט שוין שעהנער ניט ווערען... — האט געענטפערט די ברונעטקע פערשלאָפּען.

— פון וואס פאר א גובערניע קומט איהר?

— איך? פון ווייט... פון טשערניגאָווער.

— א שעהנע גובערניע. דאָרט איז גוט.

— דאָרט איז גוט, וואו מיר זיינען ניטאָ.

— אַ שאָד, וואס איך קען ניט בעשרייבען די נאָטור — האט אַ טראכט געטהאָן וואסיליעוו — מיט שעהנע בעשרייבונגען פון דער טשערניגאָווער נאָטור וואָלט מען אויף איהר געקענט מאַכען אַן איינער דרוק. זי האט עס דאָך מסתמא לייעב, ווען זי איז דאָרט געבאָרען געוואָרען.

— אייך איז דאָ אומעדיג? — האט ער געפרעגט.

— אודאי, איז אומעדיג.

— פארוואס זשע געהט איהר נישט אוועק פון דאנען, אז אייך

איז אומעדיג?

— וואוהין זאָל איך געהן? בעטלען נדבות, וואס?

— בעטען א נדבה איז לייכטער ווי דאָ צו לעבען.

— און פון וואנען ווייסט איהר עס אזוי גוט? איהר האט שוין

ווען פרובירט בעטען, וואס?

— איך האב געבעטען, ווען איך האב ניט געהאט מיט וואס צו

צאהלען פאר מיין שטודיאום. און איך זאָל אפילו נישט האבען גער

בעטען איז דאס אויך פערשטענדליך. דער בעטלער, ווי די זאך זאָל

נישט זיין, איז א פרייער מענש, און איהר זייט א שקלאפין.

די ברונעטקע האט זיך א ציה געטהאָן און מיט פערשלאָפענע

אויגען בעגלייט דעם לאַקעי, וועלכער האט אויף א טאץ געטראָגען

גלעזער און סעלצער וואַסער.

— טראַקטירט מיט פאָרטוויין — האט זי געזאָגט און וויעדער

א גענעץ געטהאָן.

— מיט פאָרטוויין... — האָט אַ טראכט געטהאָן וואסיליעוו

און וואָס וואָלט געווען, ווען דיין ברודער אָדער דיין מאמע וואָלטען

איצט אַהער אריינגעקומען? וואָס וואָלסטו געזאָגט? און וואָס וואָל-

טען זיי געזאָגט? דאָן וואָלסטו געהאט פאָרטוויין, איך שטעל מיר

פאָר...

פלוצים, האָט זיך דערהערט אַ געוויין. פון צווייטען צימער,

וואו דער לאַקעי האָט אוועקגעטראָגען דאָס סעלצער-וואַסער, איז

מיט שנעלע טריט ארויס אַ געזונדער בלאַנדין מיט אַ רויטען פנים

און ביזע אויגען. הינטער איהם איז געגאנגען אַ הויכע, פולע בעל

הבית'טע און האָט געשריען מיט אַ קוויטשענדיגען קול:

— קיינער האָט אייך נישט ערלויבט צו פאטשען די מיידלאך איבער די באַקען! צו אונז קומען שעהנערע מענשען, ווי איהר און שלאָגען זיך נישט! שאַלאַטאָן!

עס איז געוואָרען אַ טומעל. וואַסיליעוו האָט זיך דערשראָקען און איז בלייב געוואָרען. אין צווייטען צימער האָט מען געוויינט הויך אויפ'ן קול, מיט אַן אמת'ן, פערצווייפּעלטען געוויינ, ווי עס וויינען ערנידעריגטע און בעלידיגטע מענשען.

און ער האָט פערשטאַנען, אז דאָ וואוינען אויך מענשען, לעבעדיגע מענשען, וועלכע בעלידיגען זיך, ליידען, וויינען, בעטען הילף... דער האַס און עקעל זיינען ביי איהם אַצינד איבערגעגאַנגען אין אַ געפיהל פון רחמנות און כעס אויף דעם בעלידיגער. ער האָט זיך אַ וואָרף געטהאָן אין יענעם צימער, פון וואַנען עס האָט זיך געהערט דאָס געוויינ; צווישען די רייהען פלעשער, וואָס זיינען געשטאַנען אויף דער מאַרמאָרנער ברעט פון טיש, האט ער דערזעהן אַ ליידענדען, אין טרעהרען-געוויינטען פנים... ער האָט אויסגעשטרעקט די הענט צו דעם דאָזיגען פנים, געטהאָן אַ טראָט צום טיש, איז אָבער גלייך אָנגע-טראָטען צוריק אַ פאַרציטערטער... די וויינענדיגע איז געווען טויט-שיכור...

ווען ער האָט זיך דורכגעשטופט צווישען דעם טומעלדיגען עולם, וואָס האָט זיך אַרומגעקליבען אַרום דעם בלאַנדין, האָט ער פערלאָרען דעם מוטה און זיך דערשראָקען, ווי אַ אינגעל. איהם האָט זיך אויסגעדאַכט, אז אין דיעזער פרעמדער פאַר איהם אונפערשטענדליכער וועלטעל, וויל מען זיך יאָגען נאָך איהם, איהם שלאָגען און פאַר-וואַרפען מיט די שמוציגסטע, העסליכסטע ווערטער... ער האָט אַראָבגעריסען פון הענגער זיין ראָק און זיך געלאָזט לויפען מיט אַלע כוחות פון די טרעפּ.

5.

צוגעשפאַרט צום פאַרקאָן, איז ער געשטאַנען און געוואַרט, ביז זיינע חברים וועלען אַרויסקומען. די טענער פון פּיאַנאָס און פירלען,

פרעהליכע, דרייסטע, פרעכע און אומעדיגע, האָבען זיך געטראָגען אין לופטען, זיך אויסמישענדיג אין עפעס אַ מאָדנעם כאָאָס. און אַט די דאָזיגע מישענינע איז פונקט אזוי ווי פריהער עהנליך געווען צו דעם, ווי אימעצער וואָלט אין דער פינסטער, איבער די דעכער מיט אַן אונזיכבארען אַרקעסטער דירזשירט. ווען מען זאָל אַ קוק טהאָן פון אויבען, אויף דער פינסטערניש, וואָלט זיך דאַכטען, אַז די גאַנצע לופט איז פול מיט ווייסע בעוועגליכע פינטעלאַך: דאָס האָט געשאַטען אַ שנעע. דער שנעע, צוקומענדיג צו דעם שיין, האט זיך פויל געררעהט אין דער לופט, ווי פוך, און איז נאָך פוילער געפאלען אויף דער ערד. גאַנצע הורבעס־ווייז האָבען זיך די שנעעלאַך געררעהט אַרום וואָס־סיליעוו'ן, האָבען זיך אָנגעהאַנגען אויף זיין באָרד, אויף די ברעמען, די אויגען־לעדלאַך... די פוהרמאַנעס, די פערד און די פאַרבייגעהער זיינען געווען ווייס.

— און ווי קען דאָס דער שנעע פאלען אין דיעזען געסעל! —
האָט געטראַכט וואַסיליעוו — פאַרשאַלטען זאָלען זיין דיעזע היי־זער!

ווייל ער איז אזוי שנעל געלאָפּען פון די טרעפּ, האָבען זיך איהם די פיס געבויגען פון מיעדקייט; ער האָט זיך געשטיקט ווי ער וואָלט זיך אויפגעהויבען באַרג אַרויף, און דאָס האַרץ האָט געקלאַפט שטאַרק, שטאַרק. איהם האָט געמאַטערט דער פערלאַנג, וואָס גיכער זיך אָב־צוטראָגען פון דעם דאָזיגען געסעל און געהן אַהיים, אָבער נאָך מעהר האָט זיך איהם געוואָלט דערוואַרטען זיך אויף די חברים און אויס־לאָזען צו זיי זיין ביטער האַרץ.

ער האָט פיעלעס נישט פערשטאַנען אין די דאָזיגע הייזער, די נשמות פון די געפאלענע פרויען, זיינע אזוי ווי פריהער, געבליעבען פאַר איהם אַ געהיימניס, איין זאך נור איז איהם קלאָהר געוואָרען, אַז די צרה איז אַ סך ערגער, ווי מען האָט זיך געקענט פאַרשטעלען. אויב יענע שולדיגע פרוי, וועלכע האָט זיך פער'ס'ס'ט, האָט געהייסען אַ געפאלענע, דאן איז פאַר די אַלע, וואָס האָבען זיך געהאַפּקעט אונטער די טענער פון משונה'דיגער מוזיק און האָבען גערעדט העסליכע, גראָבע, עקעלאַפטע רייד, שווער צו צוקלייבען אַ פאַסענדרען נאָמען... דאָס זיינען געווען נישט קיין דארבענדע, נור פערדאָרבענע, פער־לאָרענע...

— די געזונקענהייט איז דאָ — האָט ער געטראַכט : — אָבער עס
 מעהלט דאָס בעוואוסטזיין פון דער אייגענער שולד און די האַפנונג
 אויף רעטונג. זיי פאַרקויפט מען און מען קויפט, מען דערטרונקט
 זיי אין וויין און אין שמוץ און זיי אליין ווי די שעפסען, זיינען טעמפ
 און גלייכגילטיג און פאַרשטעהען גאָרנישט. גאָט מיינער, גאָט מיינער!
 פאַר איהם איז קלאָהר געווען, אז אלעס וואָס רופט זיך מענש,
 עהרע, שטאַלץ, וואָס טראָגט אין זיך אַ געטליכען פונק, איז אין דעם
 דאָזיגען געסעל פאַרשמוצט, פאַרשמירט אין גאַנצען אָבגעמעקט גע-
 וואָרען. און שולדיג אין דעם זיינען ניט נור די טעמפע פרויען און
 דאָס געסעל אליין.

אַ קאָמפּאָניע סטודענטען, ווייסע פון שנעע, פרעהלאַך ריידענ-
 דיג און לאַכענדיג, איז פאַרבייגעגאַנגען פאַרביי איהם. איינער פון
 זיי, אַ הויכער, אַ מאָגערער, האָט זיך אָבגעשטעלט, פערקוקט וואָס-
 ליעוו'ן אין פנים אריין און ארויסגערעדט מיט אַ שכור'ען קול :

— ער איז פון אונזערע ! האָסט אריינגעשנאָסקעט, ברודער ?
 אַט אזוי, ברודער ! עס מאַכט נישט, לעב אַ טאָג ! גיס אריין ! נור
 נישט אָבגעלאָזען זיך, פעטערל !

ער האָט אָנגענומען וואַסיליעוו'ן פאַר די אַקסעלען, און זיך צוגע-
 דריקט צו זיין באַק מיט נאָסע, קאלטע וואָנצעס. דערנאָך האָט ער
 זיך אויסגעגלייטשט, אַ שאָקעל געטהאָן זיך אויף די פיס און, מאַכענדיג
 מיט די הענד, האָט ער אַ געשריי געטהאָן :

— שטעה ! האַלט זיך ! פאַל נישט ! ...

און צולאַכט זיך, איז ער אַוועק אָניגאָען זיינע חברים.

צווישען געטומעל האָט זיך דערהערט דעם מאַהלערס קול :

— איהר זאָלט זיך נישט דערוועגען שלאָגען די פרויען ! איך
 וועל עס אייך נישט ערלויבען, דער טייפּעל זאָל אייך נעהמען !
 לומפען, וואָס איהר זייט !

אין טהיר פון הויז האָט זיך בעוויזען דער דאָקטאָר. ער האָט זיך
 אַרומגעקוקט אין אלע זייטען און דערוועגען וואַסיליעוו'ן, האָט ער
 אונרוהיג געזאָגט :

— דו ביזט דאָ ? הער אויס, מיט יעגאָר'ן קען מען אין ערנעץ
 נישט געהן, אויף מיין וואָרט ! וואָס איז ער פאַר אַ מענש, איך פאַר-

שטעה נישט! האָט גענומען און געמאַכט אַ סקאַנדאַל! דו הערסט?
 יעגאַר! — האָט ער אַ געשריי געטהאָן אין טהיר — יעגאַר!
 — איך וועל אייך נישט ערלויבען שלאָגען די פרויען! — האָט
 זיך דערהערט פון אויבען דער שניידענדער קול פון'ם מאהלער.
 פלוצים האָט עפעס אַ גרויסער און שווערער קלומיק זיך גענומען
 קייקלען אַרונטער פון די טרעפּ. דאָס איז דער מאהלער געפלויעגן קאַפּ
 אַראָפּ פון אויבען אַרונטער. מען האָט איהם, קענטיג, אַרויסגעשמוי-
 סען.

ער האָט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד, האָט אָבעטרייסעלט
 זיין הוט און מיט אַ בייזען, צורייצטען פנים גענומען סטראַשען אין
 דער הויך מיט'ן פויסט, שרייענדיג:
 — באַנדיטען! מענשען־פּרעסער! בלוט־זויגער! איך וועל אייך
 נישט ערלויבען צו שלאָגען! שלאָגען אַ שוואַכע, שיכורע פרויענצ-
 מער! אַך, איהר...
 — יעגאַר... נו, איך בעט דיך, יעגאַר... — האָט זיך גע-
 נומען בעטען דער דאָקטאָר — איך גיב דיר מיין עהרען וואָרט, אַז
 איך וועל שוין מיט דיר קיין מאָל אין ערגעץ נישט געהן. עהרען-
 וואָרט!

דער מאהלער האָט זיך ביסלעכווייז בערוהיגט און די חברים זיי-
 גען אַוועק אַהיים.
 — ניט ווילענדיג צו דיעזע אומעדיגע ברעגעס, ציהט מיך אַן
 אונבעוואוסטע קראפט... — האָט ווידער גענומען זינגען דער דאָק-
 טאָר.

— אָט איז דער מיהל... — האָט אין אַ ווילע אַרום אונטער-
 געכאַפּט דער מאהלער — ער איז שוין איינגעפאלען... נו, אַביסעל
 אַ שנעע, הייליגע מוטער! גרישקא, פאַרוואָס ביזטו אַוועק? דו ביזט
 אַ פייגלינג, אַן אַלטע באַביצע און נישט מעהר!

— וואַסיליעוו איז געגאַנגען הינטער די חברים, נעקוסט אויף
 זייערע רוקענס און געטראכט:

— איינס פון די ביידע: אַדער אונז דאכט זיך עס נור אַויס,
 אַז פּראָסטיטוציאָן איז אַן איבעל, אַדער פּראָסטיטוציאָן איז טאַקע
 אַויף אַן אמת'ן אַזא שלעכטע זאַך, ווי מיר זיינען געוואוינט צו דענ-
 קען, און דאָן זיינען מיינע לייעבע חברים פונקט אַזעלכע שקלאַפּען-

הענדלער, באנדיטען און מערדער, ווי די איינוואוינער פון סיריען און קאאיר, וועלכע מען בעשרייבט אין זשורנאל „ניווא“. אָט געהען זיי זיך אַצינד, זיי זינגען, לאַכען, שמועסען און פאַרשטעהען ניט, אז זיי האָבען נור וואָס עקספּלאָמירט הונגעריגע, אונווויסענדע, טעמל פּע מענשען... צו וואָס פּאָסט זיך דאָ זייער פּרייהייטס-ליעבע, זייער מעדיצין און מאַהלעריי? די דאָזיגע מענשען מיט זייערע ער-האַבענע געדאַנקען און געפיהלען, מיט זייער קונסט און וויסענשאַפט דערקאַנען מיר די שטאַלץ אין אַ געוויסען אַנעקדאָט: צוויי מערדער האָבען געקוילעט אַ בעטלער אין וואַלד; זיי האָבען גענומען זיך טהויר לען מיט זיינע קליידער און אין זיין טאַרבע האָבען זיי געפונען אַ שטיק חורש-שמאַלץ. „אָט דאָס איז אַ סחורה — האָט געזאָגט אייר נער פון זיי — קום, לאָמיר צובייסען!“ וואָס רעדסטו, שטייטש? — האָט געענטפערט דער אַנדערער, אַ פערציטערטער — האָסט דען פערגעסען, אז היינט איז מיטוואָך און מען טאָר קיין פלייש נישט עסען?“ און זיי האָבען טאַקע נישט געגעסען. זיי, וועלכע האָבען נור וואָס געקוילעט אַ לעבעדיגען מענשען, זיינען אַרויס פון וואַלד מיט דער איבערצייגונג, אז זיי זיינען פרומע, גאָטספירכטיגע קריסטען. און זיי, די חברים מיינע, טהוען אויך דאָס זעלבע, נאָכדעם, ווי זיי האָבען געקויפט פרויען, געהען זיי און טראַכטען אַצינד אז זיי זיינען געלעהרענטע, קינסטלער, ליבעראַלען...

— הערט אויס! — האָט ער געזאָגט מיט אַ בייזען שניידענ-דען קול — נאָך וואָס געהט איהר אַהער? שוין-זשע פערשטעהט איהר נישט ווי שרעקליך דאָס איז? אייער מעדיצין זאָגט, אז יעדע איינ-ציגע פון אָט די דאָזיגע פרויען שטאַרבט פאַר דער צייט פון אויס-צעהרונג אָדער פון עפעס אַן אַנדער חולאת; די קונסט זאָגט, אז מאָר ראליש שטאַרבט זי נאָך אַ סך פריהער. יעדע פון זיי שטאַרבט דער-פון, וואָס אין איהר קורצען לעבען קומט איהר אויס דורכשניטליך צו האָבען צו טהאָן מיט אַן ערך פינף הונדערט מענער. יעדע פון זיי דער'הרג'ענען פינף הונדערט מענשען. צווישען אָט די דאָ: יע פינף הונדערט געפינט איהר זיך אויך! אויף אזא אופן קומט אויס, אז אייב איהר ביידע וועט אויף אייער לעבען בעזוכען אַזעלכע הייזער צו צוויי הונדערט און פופציג מאָל, דאן, הייסט עס, וועט אויף אויך ביידע אויסקומען איין דער'הרג'עטע פרוי! דאָס איז דאָך איינפאַך!

איז דאָס נישט שרעקליך? זאלבע-נאָנד, זאלבע-דריט, זאלבע-פינפט דער'הרג'ענען איין נארישע, הונגעריגע פרוי! איז עס דען נישט מורא'דיג, גאָט מיינער? ...

— איך האָב פריהער געוואוסט, אז עס וועט אזוי זיין — האָט געזאָגט דער מאהלער און זיך אַ קרים געטהאָן — מען האָט ניט געדארפט האָבען קיין עסק מיט דעם גולם, דעם פרא אדם! דו מיינסט דאָך אוראי, אז ביי דיר אין קאָפּ זיינען דאָ גרויסע געדאַנקען, אידעען? ווייס איך וואָס, נארישקייטען זיינען דאָס, נישט קיין איר דעען! אָט קוקסטו איצט אויף מיר מיט האַס און עקעל און איך זאָג דיר, אז עס וואָלט בעסער געווען, ווען דו זאָלסט אויסבויען נאָך צוואַנציג אַזעלכע הייזער, אידער צו קוקען מיט אַזעלכע אויגען. אין דעם דאָזיגען בליק דיינעם איז דאָ מעהר פערדאָרבענהייט, ווי אין גאַנצען געסעל! ... קום וואָלאַדיא, זאָל איהם דער טיפּעל נעהמען! ער איז אַ נאַר, אַ גולם און מעהר גאָרנישט...

— מיר מענשען הרג'ענען טאקע איינער דעם אַנדערן — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר — דאָס איז אוראי ניט מאָראַליש, אָבער מיט פילאָזאָפיע וועסטו דאָ נישט העלפען. גוט נאכט!

אויף דעם טרובענעם סקווער האָבען זיך די חברים געזעגענט און זיינען זיך פונאָדערנעגאַנגען.

געבליעבען אליין, האָט וואַסיליעוו גענומען שנעל שפּרייזען איבער דעם בולוואַר. איהם האָט איצט געשראָקען די פינסטערניש, געשראָקען דער שנעע, וועלכער איז הויפּען-ווייז געפאַלען אויף דער ערד און עס האָט זיך געדאַכט, אז ער וויל פאַרשיטען די גאַנצע וועלט; עס האָבען איהם געשראָקען די פייערלאך פון די לאַנטערנעס, וועלכע האָבען בלאַס געצאַנקט צווישען די שנעע-וואָלקענס. אַן אימה'דיגע מורא, אַ קינדערשער שרעק האָט אַרומגעכאַפט זיין גאַנצע נשמה. צייטענווייז זיינען איהם אַנטקעגען געקומען פאַרבייגעהער, ער האָט זיך מיט שרעק פון זיי אָבגערוקט. איהם האָט זיך געדאַכט, אז פון אומערוב און איבעראַל געהן און קוקען אויף איהם פרויען, נור פרויען...

— עס הויבט זיך שוין אָן ביי מיר — האָט ער אַ טראַכט גע- טהאָן — אַ גערוועזער אָנפאַל קומט אָן...

6.

אין דער-היים איז ער געלעגען אויפ'ן בעטעל און טרייסלענדיג
 זיך מיט דעם גאנצען קערפער, האָט ער גערעדט:
 — לעבעדיגע נפשות! לעבעדיגע נפשות! מיין גאָט, זיי זיינען
 לעבעדיגע נפשות!

ער האָט אויף אלע אופנים געשארפט זיין פאנטאזיע און זיך
 פאָרגעשטעלט דאָ אלס ברודער פון אַ געפאלענער פרוי, דאָס אלס
 איהר פאָטער און דאָ זיך אליין אלס געפאלענע פרוי מיט געפארבטע
 באַקען, און דאָס אלעס האָט אויף איהם אַרױפגעױגאַט אַ שרעק.
 איהם האָט זיך אויסגעדראַכט, אז ער מוז שוין, גלױך אױפ'ן
 אָרט, פאַרענטפערען די פראַגע און אז די דאָזיגע פראַגע איז ניט קיין
 פרעמדע, נור זיין אייגענע. ער האָט אָנגעשטרענגט אלע קרעפטען,
 דערשטיקט אין זיך פערצווייפלונג און, אויפגעזעצט זיך אויף דער בעט,
 האָט ער אריינגענומען דעם קאָפּ אין ביידע הענד און גענומען טראַכט
 טען ווי אזוי צו ראַטעווען יענע אלע פרויען, וואָס ער האָט היינט
 געזעהען... ווי אויפגערגט ער איז נישט געווען האָט ער דאָך זיינע
 געדאנקען געהאַלטען אין אַ געוויסער לאַגישער אָרדנונג און, אלס
 געבילדעטער מענש, האָט ער פריהער פון אלץ זיך גענומען דערמאָהן
 נען אָן דער געשיכטע פון דער דאָזיגער פראַגע, אָן איהר ליטעראַטור.
 אַ זייגער פיער פארטאָג האָט ער געשפּרייזט פון איין ווינקעל צום
 אנדערן און זיך געסטאַרעט צו דערמאָנען אָן אלע מיטלען, וואָס ווער
 רען היינטיגע צייטען אָנגעווענדעט, אום צו ראַטעווען די פרויען.

ער האָט געהאַט אַ סך חברים און גוטע פריינד, וועלכע האָבען גע-
 וואוינט אין פערשיעדענע האַטעלען. צווישען זיי האָבען זיך געפונען
 ניט וועניג עהרליכע אויפאָפּערענדע מענשען. אייניגע פון זיי האָבען
 פרובירט ראַטעווען די דאָזיגע פרויען . . .

— אָט די עטליכע פערזונען — האָט געטראַכט וואַסיליעוו —
 קען מען איינטהיילען אין דריי סאָרטען:

אייניגע פון זיי האָבען אויסגעקויפט פון הייזעל אַ פרוי, האָבען
 פאר איהר גערונגען אַ צימער, איהר געקויפט אַ געהאַשטן און זי
 איז געוואָרען אַ נייטהעריין. און דער, וואס האט זי אויסגעקויפט,

האָט ווילענדיג ניט ווילענדיג זי געמאַכט פאַר זיין מאַטערעסע. דער-
נאָך, ווען ער האָט געענדיגט זיין קורס, האָט ער זיך ווי עפעס אַ שטיק
מעכע? איבערגעניבען אין די הענר צו אַן אַנדער אַנשטענדיגען מענ-
שען... און די געפאלענע איז געבליעבען אַ געפאלענע.

אַנדערע, ווידער, נאָכדעם ווי זיי האָבען זי אויסגעקויפט, האָ-
בען פאַר איהר אויך געדונגען אַ בעזונדער צימער, האָבען איהר
אַריינגעשטעלט די אונפערמיידליכע ניייהמאַשין און האָבען נאָך דער-
צו אָנגעווענדעט אַלס אַ מיטעל די בילדונג. האָבען פאַר איהר גענומען
פרעדיגען און לעזען ביכלאַך. די פרוי האָט זיך אַזוי געלעבט און גע-
נייהט כל זמן אַלעס איז פאַר איהר געווען אינטערעסאַנט און ניי,
שפעטער אָבער, ווען איהר איז אומערדיג געוואָרען, האָט זי גענומען
בסוד פון איהרע פרעדיגער בריינגען צו זיך מענער, אָדער אַז ניט איז
זי אין גאַנצען אַנטלאָפּען אַהין, וואו מען קען שלאָפּען ביז דריי אַזוי-
גער בייטאָג, טרינקען קאפּע און עסען אַ זאַמען מיטאָג.

די רעטער פונ'ם דריטען סאָרט, וואָס איז בעשטאַנען פון די סאָ-
מע הייסע און אָפּפערעווייליגע מענשען, האָבען געטהאָן זעהר אַ גע-
וואַנטען און ענטשלאָסענעם שריט: זיי האָבען געהייראַט.

און ווען יענע אונפערשרעהמטע צולאָזענע, אָדער טעמפּע, דער-
שלאָגענע חיה איז דאָן געוואָרען אַ ווייב, אַ בעל הבית'טע און דער-
נאָך אַ מאַמע, האט דאָס זי אין גאַנצען מיט'ן וואָרצעל, אַרויסגעריסען
פון איהר סביבה, פון איהר פריהערדיגען לעבען און געוועהנהייטען,
אַ נייעם מענשען פון איהר געמאַכט, אַזוי, אַז מען האָט בשום אופן
נישט געקענט אין איהר דערקענען די פריהערדיגע געפאלענע פרוי.
יא, דאָס הייראַטען זיי איז בעסער און אפשר דער איינציגער מי-
טעל.

— דאָס איז אָבער אונמעגליך! — האָט געזאָגט וואַסיליעוו
אין דער הויך און זיך אַ וואָרף געטהאָן אין בעט — איך וואָלט דער
ערשטער ניט געקענט חתונה האָבען מיט אַזא! דערצו דאַרף מען
זיין אַ הייליגער, אַ מענש אָהן אַ גאָל, אָהן האָס און עסעל. אָבער לאָ-
מיר שוין אפילו צוגעבען, אַז איך און דער דאָקטאָר, און דער מאהלער
האָבען זיך אָנגעטהאָן אַ כוח און חתונה געהאַט, אַז זיי אַלע, די גע-
פאלענע פרויען הייסט עס, וועלען הייראַטען. טאָ וואָס איז דערפון
געדונגען? וואָס איז דער שלום? און דער שלום איז דער, אַז בשעת

דא אין מאַסקווע וועלען זיך געפינען מענער, וואָס וועלען מיט זיי חתונה האָבען, וועט דער בוכהאַלטער אין סמאָלענסק רואינירען אַ נייע מענגע און די דאָזיגע נייע מענגע וועט זיך אַ לאָז טהאָן אַהער אויף די ליידִיגע פֿלעצער צוזאַמען מיט די סאַראַטאַווער, ניקאָלאַ יעווער, וואַרשעווער... און וואו טהוט מען אַהין די הונדערט טויזענד לאַנדאָנער? וואָס מאַכט מען מיט די געפאלענע פון האַמבורג?

דער לאַמפּ, אין וועלכען דער קעראַסין האָט אין גאַנצען אויס־געברענט, האָט גענומען רויכערען. וואַסיליעוו האָט עס נישט באַ־מערקט. ער האָט ווידער גענומען שפּרייזען און נאָך אַלץ געטראַכט. אַצינד האָט ער די פראגע שוין אוועקגעשטעלט גאָר אַנדערש: וואָס דאַרף מען טהאָן אום צו מאַכען, אַז די געפאלענע פרויען זאָלען מעהר נישט זיין נויטיג? דערצו איז וויכטיג, אַז די מענער, וועלכע קויפּען און דער'הרג'ענען זיי, זאָלען דערפיהלען די נאַנצע שענדליכ־קייט פון זייער האַנדלונג, זאָלען קלאָהר דערוועהן די מיאוסע ראָלע, וואָס זיי שפּיעלען דאָ און זאָלען פאַרציטערט ווערען. מען דאַרף ראַ־טעווען די מענער.

— ווי עס זעהט אויס קען מען דאָ מיט קונסט און וויסענשאַפט גאָרנישט אויפֿטהאָן... — האָט געטראַכט וואַסיליעוו — דער איינ־ציגער מיטעל איז נור צו פרעדיגען.

און ער האָט גענומען טרוימען פון דעם, ווי מאָרגען ביינאַכט וועט ער שטעהן אויפֿ'ן ראָג פונ'ם געסעל און רעדען צו יעדען פאַרביי־געהער:

— וואָהין און צוואָס געהט איהר? דערמאָנט זיך אָן גאָט!
ער וועט זיך ווענדען צו די גלייכגילטיגע פוהרמאַנעס און וועט זיי זאָגען:

— צוואָס שטעהט איהר דאָ? פאַר וואָס פראָטעסטירט איהר ניט, פאַר וואָס טרעט איהר ניט ארויס דאָגעגען? איהר גלויבט דאָך אין גאָט, איהר ווייסט דאָך, אַז דאָס איז אַ גרויסע זינד, אַז דערפאַר וועלען זיך מענשען בראָטען אין גהינז, היינט פאַר וואָס־זשע שווייגט איהר? ס'איז אמת, זיי זיינען אייך פרעמדע, אָבער זיי האָבען דאָך אויך ערגעץ וואו טאַטעס, ברידער, וועלכע זיינען אויך מענשען פונקט אַזוי ווי איהר...

עטציער פון די חברים האָט אַטאַל געזאָגט וועגען וואַסיליעוו'ן.

אז ער איז א טאלאנטפאלער מענש. עס זיינען דאָ שרייבער-טאלאנט
טען, טאלאנטען פאר דער ביהנע, פאר מאהלעריי און קונסט, ער אָבער
בעזיצט א גאנץ בעזונדערען טאלאנט — א מענשליכען. ער האָט א
מערקווירדיג טיעפען געפיהל פאר די אַרומיגע ליידען. אזוי ווי א גר
טער אַקטיאָר שפיעגעלט אָפּ אין זיין שפיעלען פרעמדע באַוועגונגען,
א פרעמד קול, אזוי קען אויך וואסיליעוו אין זיין נשמה אַבשפיעגלען
פרעמדע וועהטאָגען. דערזעהנדיג טרעהרען, הויבט ער אליין אָן
צו וויינען, נעבען א קראַנקען ווערט ער אליין קראַנק און קרעכצט;
זעהט ער, אז מען טהוט עמעצען אַן עולה, דאן דאכט זיך איהם, אז
די עולה האָט מען איהם אליין געטהאָן; ער דערשרעקט זיך ווי א
אינגעל און לויפט פון דעסטוועגען יענעם צו הילף. פרעמדער וועה-
טאָג רעגט איהם אויף, ברענגט איהם אויסער זיך און טרייבט איהם
אריין אין עפעס א מאָדנעם מין עקסטאָז.

צו האט דער חבר רעכט געהאט — דאס ווייס איך נישט, נור
דאס וואס וואסיליעוו האט געפיהלט, ווען איהם האט זיך געדאַכט,
אז די פראגע איז פארענטפערט, איז זעהר עהנליך געווען צו עקסטאָז,
צו בעגייסטערונג. ער האט געוויינט, געלאַכט, גערעדט אין דער
הויך די ווערטער, וועלכע ער האט זיך געקליעבען מאָרגען צו זאָגען
פאר מענשען, ער האט געפיהלט א הייסע לייעבע צו די יעניגע, וועלכע
וועלען איהם פאָלגען און זיך שטעלען נעבען איהם אויפ'ן ראָג פון'ם
געסעל, אום מיט איהם צוזאַמען צו פרעדיגען. ער האט זיך געזעצט
שרייבען בריעף, זיך אליין געגעבען שבועות...

דאס אַלעס איז נאָך דערפאר עהנליך געווען צו בעגייסטערונג,
ווייל עס האט אָנגעהאַלטען נישט לאַנג. אין גיכען איז ער מיער
געוואָרען. די לאַנדאָנער, האַמבורגער, ווארשאַווער געפאלענע האבען
איהם געשטיקט מיט זייער מאַסע, אזוי ווי בערג דריקען די ערד.
פאר דער דאָזיגער מאַסע האט ער זיך געשראַקען, איז פון איהר צו-
מישט געוואָרען; ער האט זיך דערמאָנט, אז ער איז נישט קיין רעד-
נער, אז ער איז א שרעקעדיגער, נישט קיין דרייסטער, אז די מענשען
זיינען גלייכגילטיג און וועלען איהם אפשר גאָר ניט וועלען אויסהע-
רען און פערשטעהען, איהם א סטודענט-יוריסט פון דריטען קורס
און אין אלגעמיין א מענשען א שרעקעדיגען, אַן אַונוויכטיגען. ער
האט זיך אויך דערמאָנט, אז פרעדיגען אליין איז ניט גענוג; אום

עפעס אויפצוטהאָן, מוזען געשעהען טהאטען, טהאטען...

ווען עס איז ליכטיג געוואָרען און אין גאָס האבען שוין גע-
קלאפט די קארעטען, איז וואסיליעו געלעגען אן אונבעוועגליכער
אויף דעם דיוואן און געקוקט אין איין פונקט. ער האט שוין אַציג
נישט געטראכט נישט פון די פרויען, נישט פון די מענער און נישט
פון זיין פערדיגען. ער האט נור געפיהלט א טיעפען וועהטאָג אין
דער נשמה, וועלכער האט איהם גענאָגט. דאס איז געווען א טעמ-
פער, אונבעשטימטער וועהטאָג, שטארק עהנליך אי צו אומעט, אי
צו מורא און אי צו פערצווייפלונג. אָנווייזען וואו איהם טהוט וועה,
האט ער יא געקענט: אין ברוסט אונטער'ן הארצען; אבער פער-
גלייכען דעם דאָזיגען וועהטאָג מיט עפעס אן אנדער'ן האט ער בשום
אופן נישט געקענט. פריהער האט פאסירט, אז ער האט געהאט
שטארקען צייהן-וועהטאָג, איז געווען פארקיהלט און געהאט נעו-
ראָליע, אבער דאס אלעס איז געווען גאָרנישט אין פערגלייך מיט
דעם איצטיגען האַרץ-וועהטאָג. ביי אָט דעם דאָזיגען וועהטאָג האט
דאס גאנצע לעבען אויסגעזעהען מיאוס, העסליך. אַצינד האט איהם
אלעס אויפגערעגט, נערוועז געמאכט און גערייצט. די אויסגעציי-
כענטע פערפאסונג, וואס ער האט געוועזט געמאכט פאר די עקזא-
מענס, נאָהענטע, געליעבטע מענשען, די רעטונג פון די געפאלענע
פרויען — אלעס, וואס ער האט נעכטען געליעבט און וואס האט איהם
געאינטערעסירט, האט איהם איצט, ווען ער האט זיך אָן דעם דער-
מאָנט, אויפגערעגט, פונקט אזוי פיעל, ווי דער גערויש פון די קא-
רעטען, ווי דאס ארומלויפען פון די בעדיענטע אין קאָרידאָר און
ווי דער העלער, פריהמאָרגענדיגער שיין...

ווען עמעצער וואָלט אַצינד אויף זיינע אויגען בעגאנגען עפעס
א גרויסען נוטען טהאט, אדער א שרעקליכען פערברעכען, וואָלט אויף
איהם אי דאס ערשטע, אי דאס צווייטע געמאכט דעם זעלביגען
עקעלהאפטען איינדרוק. פון אלע געדאנקען, וועלכע זיינען ביי איהם
פויל ארומגעקראַכען אין קאָפּ, האבען נור צוויי איהם ניט אויפגע-
רעגט: איין געדאנק, אז ער קען יעדע מינוט מאכען א סוף צו זיין
לעבען, דער צווייטער — אז דער וועהטאָג וועט ניט אָנהאלטען מעהר
ווי דריי טעג. דאס לעצטע האט ער געוואוסט פון ערפאהרונג.
און געלעגען אביסעל, איז ער אויפגעשטאנען, פארבראָכען די

הענד און גענומען געהען ניט ווי געוועהנליך פון איין ווינקעל אין אנדער'ן, נור קוואדראט-וויין, ארום די ווענט. פארבייגעהענדיג, האט ער א קוק געטהאן אויף זיך אין שפיעגעל. זיין פנים איז געווען זלייך און אויסגעצויגען, די באקען איינגעפאלען, די אויגען דונקל-לער, גרעסער און אונגעוועגליכער, עפעס אזוי ווי פרעמדע, און האט-בען אויסגעדריקט אונערטרעגליכע גייסטיגע ליידען.

ארום האלבען טאג האט דער מאהלער אָנגעקלאפט אין טהיר.

— גריגארי, ביזט אין דער היים? — האט ער געפרעגט.

און ניט קריגענדיג קיין ענטפער, איז ער נאך א ווילע גע-שטאנען, האט א טראכט געטהאן און געזאגט צו זיך אליין אויף באַכליש:

— ניטא איהם. אין אוניווערזיטעט אוועק, דער פארשאלטע-

נער בחור!

און איז אוועק.

וואסיליעוו האט זיך געלייגט אויף דער בעט און בעהאלטענדיג דעם קאפ אונטער די קישען, האט ער גענומען וויינען פאר וועהטאג, און וואס מעהר טרערען ער האט פערגאסען, אלץ שרעקליכער איז גע-וואָרען זיין גייסטיגער וועהטאג.

ווען עס איז דונקעל געוואָרען, האט ער זיך דערמאָנט אָן דער שרעקליכער נאכט, וואס ערווארטעט איהם, און א מורא'דיגע פער-צווייפלונג האט ארומגעכאפט זיין נשמה. ער האט זיך פלינק אָנגע-טהאן, איז ארויסגעלאָפּען פון זיין צימער, לאָזענדיג די טהיר ווייט אָפּען הינטער זיך, און איז אָהן א פארוואס, אָהן א צוועק, ארויס אין דרויסען. ניט טראכטענדיג וואוהין צו געהען איז ער שנעל אוועק איבער דער סאָדאָווער גאס.

דער שנעע האט געשאַמען אזוי ווי נעכטען; דער פראָסט האט נאָכגעלאָזען. אריינגערוקט די הענד אין די ארבעל, זיך שרעקענדיג און ציטערענדיג פאר יעדען קלאפ, וואס ער האט געהערט, פאר דאס קלינגען פון די טראַמוואַיען, פאר פארבייגעהער, איז וואסיליעוו דורכגעגאנגען מיט סאָדאָווער גאס ביז דעם סוכאַרעווען טהורעם, דערנאָך ביז די רויטע טויערען, פון דאָרט האט ער זיך אריינגעקעהרט

אויף באַסמאַנער גאַס. ער איז אריין אין א שענק, האט אויסגע-
טרונקען א גרויסע גלאַז בראַנפֿען, אבער איהם איז דערפון ניט לייב-
טער געוואָרען.

צוגעקומען צו ראָזנלאַיעוו, האט ער זיך אומגעקעהרט רעכטס
און גענומען שפּרייזען איבער געסלאַך, וואו ער איז נאָך קיין מאָל
בין אַהער ניט געווען. ער איז צוגעקומען צום אַלטען בריק, וואו עס
רוישט דער טייך יאַאוואַ, און וואו פון די פענסטער פון די רויטע
קאַזאַרמעס קוקען ארויס לאַנגע ראַנדען פייערלאַך.

כדי צו דערשיקען זיינע גייסטיגע שמערצען מיט עפעס אַן אַני-
דער געפיהל, אַן אַנדער וועהטאָג, האט וואַסיליעוו וויינענדיג און
ציטערענדיג, פונאַנדערגעשפילעט זיין אויבערראַק, זיין רעקעל און
אונטערגעשטעלט זיין נאָקטעטע ברוסט אונטער דעם פייכטען שנעע
און ווינד. דאס האט אבער אויך ניט געהאַלפֿען. זיין וועהטאָג איז
ניט קלענער געוואָרען. דאָן האט ער זיך איינגעכויגען איבער'ן
פאַרענץ פון בריק און אַראָבגעקוקט אונטען, אין דעם פינסטערן,
שטורמעדיגען טייך יאַאוואַ, און איהם האט זיך פאַרוואָלט אַראָב-
וואַרפען זיך מיט'ן קאָפּ ארונטער... און טהאָן עס האט זיך איהם
געוואָלט ניט אויס עקעל צום לעבען, ניט אום צו בעגעהען זעלבסט-
מאָרד, נור אום זיך צו צוקלאַפען און מיט איין וועהטאָג פערטויבען
דעם אַנדער'ן... אבער דאס שוואַרצע וואַסער, די ארומיגע פינסטער-
ניש, די וויסטע, איינזאַמע ברעגעס, בעדעקט מיט שנעע, זיינען גע-
ווען צו שרעקליך. ער האט זיך א טרייסעל געטהאָן און איז אוועק
ווייטער. ער איז זיך דורכגעגאַנגען פאַרביי די רויטע קאַזאַרמעס,
דערנאָך צוריק און האט זיך אוועקגעלאָזען אין עפעס א וועלדעל,
פון וועלדעל וויעדער אויפ'ן בריק....

— ניין, ניט דאָ, אַהיים, אַהיים! — האט ער געטראכט —
אין דער היים איז, דאַכט זיך, לייכטער.

און ער איז אוועק צוריק. און זיך אומגעקעהרט אַהיים, האט ער
פון זיך אַראָבגעריסען דעם נאַסען ראָק און היטעל, גענומען שפּרייזען
ארום די ווענט און אזוי ארומגעשפּרייזט ביז אין דער פריה.

7.

ווען דער מאהלער מיט דעם דאָקטאָר זיינען אויף מאָרגען אין דער פריה געקומען צו איהם, האבען זיי איהם געפונען אין א צור-סענעם העמד מיט צוביסענע הענד; ער האט זיך ארומגעשליידערט איבער'ן צימער און האט געקרעכצט פאר וועהטאָג.

— אום גאָטעס ווילען! — האט ער גענומען שלוכצען, דערזע-הענדיג די חברים — פיהרט מיך אַוועק וואו איהר ווילט, טהוט וואס איהר קענט, נור ווי גאָט איז אייך ליעב, ראטעוועט מיך! שנעל, איך וועל זיך טויטען!

דער מאהלער איז געוואָרען בלייך און צוטומעלט. דער דאָקטאָר האט זיך אויך שיעור ניט צוואויינט, אבער דערמאָנט זיך, אז דאָטוירים מוזען שטענדיג, אונטער אלע אומשטענדען, בלייבען ר-היג און קאלטבלוטיג, האט ער קאלט געזאָגט:

— דאס איז ביי דיר א נערוועזער אָנפאל. ס'איז גאָרנישט. קום גלייך צו א דאָקטאָר.

— וואו איהר ווילט, נור אום גאָטעס ווילען, וואס שנעלער!

— דו רעג זיך נישט אויף. מען דאַרף זיך קענען בעהערשען.

דער מאהלער מיט דעם דאָקטאָר האבען מיט ציטערענדע הענד אָנגעטאָן וואסיליעוו'ן און איהם ארויסגעפיהרט אויף דער גאס.

— מיכאאיל סערגעאיטש וויל שוין לאָנג מיט דיר בעקאָנט ווערען — האט אויפ'ן וועג גערעדט דער דאָקטאָר — ער איז זעהר א וואוילער מענש און זיין פראָפעסיאָן פערשטעהט ער אויסגעציי-כענט, געענדיגט האט ער אין 82טען יאהר און א פראַקטיקע איז ביי איהם שוין גאָר א גרויסע. מיט די סטודענטען האַלט ער זיך זעהר פריינדליך, מעשה חבר.

— שנעל, שנעל.... — האט געאיילט וואסיליעוו.

מיכאאיל סערגעאיטש, א פולער, בלאַנדער דאָקטאָר, האט די חברים צוגענומען העפליך, ערנסט, קאלט, און האט א שמויכעל גע-טהאָן נור מיט איין באַט.

— דער מאהלער און מייער האבען מיר שוין דערצעהלט וועגן?

אייער קראנקהייט — האט ער געזאגט — עס פרעהט מיך אייך צו
דיענען. אלזא? זעצט זיך, איך בעט אייך.

ער האט אוועקגעזעצט וואסיליעוו'ן אין א גרויסער קרעסלע
נעבען טיש און צוגערוקט צו איהם א קעסטעל מיט פאפיראסען.

— אלזא? — האט ער אָנגעהויבען, גלעטענדיג זיך די קניע
— לאָמיר צוגעהן צום עסק... ווי אלט זייט איהר?

דער דאָקטאָר האט געשטעלט פראגען און דער מעדיצינישער
סטודענט האט געענטפערט. ער האט געפרעגט, צו איז וואסיליעוו'ס
פאָטער ניט געווען קראנק אויף עפעס בעזונדערע קראנקהייטען, צו
האט ער ניט גע'שיכור'ט, צו איז ער ניט געווען א בייזער, אן אויפ-
גערעגטער, אדער האט געהאט עפעס אַנדערע משוגעט'ן. דאסועלבע
האט ער געפרעגט וועגען זיין זיידען, זיין מאמען, די שוועסטער און
ברידער. און דערוואוסט זיך, אז זיין מאמע האט געהאט אן אויס-
געצייכענטע שטימע און האט אַמאָל געשפיעלט אויף דער ביהנע,
האט ער פלוצים אָבגעלעבט און געפרעגט:

— ענטשולדיגט, קענט איהר זיך ניט דערמאָנען, צו איז נישט
דאס דאָזיגע שפיעלען טעאטער געווען ביי אייער מוטער א שטארקע
ליידענשאפט?

עס זיינען אוועק א מינוט צוואנציג. וואסיליעוו'ן האט דער-
עסען, וואס דער דאָקטאָר גלעט זיך די קניע און רעדט אלץ דאס
אייגענע.

— אויף וויפיעל איך פערשטעה אייערע פראגען, דאָקטאָר —
האט ער געזאָגט — ווילט איהר וויסען, אויב מיין קראנקהייט איז
א גע'ירשנ'טע צו ניט. ניין, איך האב זי ניט בירושה.

ווייטער האט דער דאָקטאָר געפרעגט צו האט וואסיליעוו אין
זיין יוגענד ניט געהאט קיין געהיימע פעהלערען, צו האט ער ניט
געקריעגען א קלאפ אין קאפ, אדער געהאט עפעס בעזונדערע איי-
גענשאפטען, ליידענשאפטען, אדער אזוי עפעס בעזונדערע קראנק-
הייטען. אויף א העלפט פון די פראגען, וועלכע עס שטעלען גע-
וועהנליך די אויפמערקזאמע דאָקטוירים, קען מען גאנץ רוהיג ניט
ענטפערען, און עס זאָל צו דער קראנקהייט גאָרנישט שאַדען; אָבער

ביי מיכאאיל סערגעאיטש'ן, ביי דעם דאָקטאָר און מאַהלער זיינען אויף די פנים'ער געווען אזעלכע מינעס, אז ווען וואַסיליעוו וואָלט חס ושלום ניט ענטפערען כאָטש אויף איין איינציגע פראגע, וואָלט אלעס געווען פארלאָרען.

און אויסגעהערט די ענטפערס, האט דער דאָקטאָר זיי צוליעב עפעס פארשריעבען ביי זיך אויף אַ פאַפירעל. זיך דערוואוסט, אז וואַסיליעוו האט געענדיגט זיין שטודיאום אין נאַטור-וויסענשאַפטען און אז איצט ענדיגט ער אלס יוריסט, האט זיך דער דאָקטאָר פער-טראכט...

— לעצטען יאהר האט ער אָנגעשריעבען אַן אויסגעצייכענטע פערפאַסונג... — האט געזאָגט דער דאָקטאָר.

— ענטשולדיגט, שלאָגט מיר ניט איבער, איהר שטערט מיר זיך אריינצוטראכטען — האט געזאָגט דער דאָקטאָר און א שמייעל געטהאָן מיט איין באַק — יא, געוויס, דאס שפיעלט אויך אַ ראָליע. אָנגעשטרענגטע, גייסטיגע ארבייט, איבעראַנשטרענגונג... יא, יא... און בראַנפּען טרינקט איהר ? — האט ער זיך געווענדעט צו וואַסיליעוו'ן.

— זעהר זעלטען.

עס זיינען אוועק נאָך צוואַנציג מינוט. דער מעדיצינישער סטודענט האט גענומען אין דער שטיל ערקלערען זיין מיינונג וועגען די אורזאַכען פון וואַסיליעוו'ס אָנפאַל און האט דערצעהלט, ווי ער מיט דעם מאַהלער און דער קראַנקער זיינען מיט דריי טעג צוריק געגאַנגען אין דער ס—אווער געסעל.

דער גלייכגילטיגער, איינגעהאַלטענער, קאַלטער טאָן, מיט וועל-כען זיינע חברים און דער דאָקטאָר האבען גערעדט וועגען פרויען און וועגען יענעם אונגליקליכען געסעל, האט וואַסיליעוו'ן געקלונגען עפעס אזוי מאָדנע.

— דאָקטאָר, זאָגט מיר נור איין זאַך — האט ער געזאָגט, זיך איינהאַלטענדיג מיט אלע קרעפטען אום ניט צו זיין גראָב — איז די פּראָסטיטוציאָן אַן איבעל אדער ניט ?

— טהייערינקער מיינער, ווער לייקענט עס אָב ? — האט גע-

זאגט דער דאקטאָר מיט אזא אויסדרוק, ווי ער וואָלט שוין לאַנג
געהאַט פארענטפערט די דאָזיגע פראגען.

— איהר זייט א פסיכיאטער? — האט געפרעגט וואסיליעוו
גראָב.

— יא, א פסיכיאטער.

— עס קען זיין, אז איהר אלע זייט גערעכט! — האט געזאָגט
וואסיליעוו, זיך אויפהויבענדיג, און גענומען געהען פון איין ווינקעל
אין אנדער'ן — עס קען זיין! מיר אבער דאכט זיך, אז דאס איז
זעהר מערקווירדיג! אין דעם, וואס איך האב געענדיגט צוויי אונז-
ווערזיטעטען, זעהט מען עפעס א גרויסע העלדען-טהאט; דערפאר
וואס איך האב געמאכט א פערפאסונג, וועלכע וועט אין דריי יאהר
ארום אוועקגעוואָרפען און פערגעסען ווערען, לויבט מען מיך ביז אין
די הימלען, און דערפאר ווייל וועגען געפאלענע פרויען קען איך ניט
רעדען אזוי גלייכגילטיג, ווי וועגען א שטיק האַלץ, דערפאר קורירט
מען מיך, מען קוקט אויף מיר, ווי אויף א משונענעם און מען בע-
דויערט מיך!

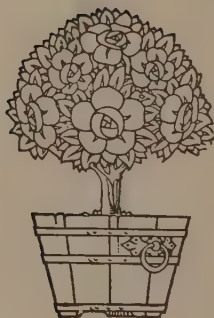
און וואסיליעוו האט פלוצים שטארק רחמנות געקריגען אויף
זיך אליין, אויף זיינע חברים, אויף דעם דאקטאָר, אויף די אלע,
וועלכע ער האָט געזעהען מיט א פאָך טעג צוריק, ער האָט זיך צו-
וויינט און איז געפאלען אין קרעסלע.

די חברים האבען געקוקט אויפ'ן דאקטאָר מיט א פראגע. יענער
איז צוגעגאנגען צו וואסיליעוו'ן מיט אזא מינע, אזוי ווי ער וואָלט
אויסגעצייכענט פערשטאנען אי זיינע טרערען, אי זיין פערצווייפלונג
און אלס ספעציאליסט אין אזוינע זאכען האט ער איהם שווייגענדיג
געגעבען צו טרינקען געוויסע טראָפענס, דערנאָך, ווען ער האט זיך
בערוהיגט, האט ער איהם אויסגעטהאָן און גענומען אונטערזוכען זיין
הויט, אונטער די קניע און אזוי ווייטער.

און וואסיליעוו'ן איז לייכטער געוואָרען. ווען ער איז ארויס
פון'ם דאקטאָר, האט איהם אליין שוין פערדראָסען דער גאנצער עסק,
דער טומעל פון די קארעטען האט איהם איצט שוין ניט אויפגערעגט
און די שווערקייט אונטער'ן הארצען איז געוואָרען אלץ לייכטער און
לייכטער, עפעס אזוי, ווי עס וואָלט צוגאנגען. אין די הענד האט ער

נעהאלטען צוויי רעצעפטען : אין איינעם איז געווען בראָם, אין צוויי-
טען — מאָרפיום... אָט די דאָזיגע זאכען האט ער שוין פריהער
אויך געוועזט איינגענומען !

ארויס אויף דער גאס, איז ער אווילע געשטאנען, האט אַ
טראכט געטהאָן און געזעגענט זיך מיט די חברים, האט ער זיך פויל
אוועקגעשלעפט צום אוניווערסיטעט.

קלייניגקייטען פון'ם לעבען

ניקאלאי אילאיטש בעליציעוו, א פעטערסבורגער הויזבעזיצער, א יונגער מאן, א ספארט, א יאהר צוויי-און-דרייסיג אלט, אן אָבגע-פרעסענער, א רויטינקער, איז איין מאל פארנאכט געקומען צו דער מאדאם אָלגא איוואַנאָוונא אירנינא, מיט וועלכער ער האט געלעבט, אָדער מיט וועלכער, ווי ער אליין פלעגט זאָגען, ער האָט געפיהרט א לאַנגען און לאַנגווייליגען ראָמאַן.

אין דער אמת'ן טאקע, זיינען די ערשטע בלעטלאך פון דעם דאָזיגען ראָמאַן זייער'ן, די סאַמע אינטערעסאַנטע און בעגייסטער-טע, שוין לאַנג געוועזען דורכגעלעזען און איצט האבען זיך די בלע-טער געשלעפט און געצויגען אָהן א ברעקעל אינטערעס, אָהן שום נייעס, לאַנגע און גלייכגילטיגע.

ניט טרעפּענדיג אָלגא איוואַנאָוונא אין דער היים, האט זיך אונז זער העלד צוגעלייגט אין גאַסט-צימער אויף דער זאָפּע און גענומען ווארטען אויף איהר.

— גוטען אבענד, ניקאלאי אילאיטש! — האט ער דערהערט א קינדערשען קול — די מאמע וועט באלד קומען. זי איז אוועק מיט סאַניען צו דער שניידערקע.

אין דעם זעלבען גאַסט-צימער, אויף א קאַנאַפּע איז געלעגען אָלגא איוואַנאָוונא'ס זוהן אליאַשא, א אינגעל פון א יאהר אכט, א שעהנער, פערצערטעלטער, אָנגעטהאָן נאָך דער מאָדע, אין א סאַ-מעטענעם רעקעלע, מיט לאַנגע שוואַרצע זאָקען. ער איז געלעגען אויף א אטלאסענער קישעלע און הפנים, נאָכמאַכענדיג אן אַקראָבאַט, וועלכען ער האט ניט לאַנג געזעהען אין צירק, האט ער אלע וויילע פערריסען דאָ איין פוס און דאָ די אַנדערע. געטהאָן האט ער עס מיט זעהר אן ערנסטען פנים, סאַפענדיג רחמנות'דיג, עפעס אזוי, ווי ער אליין וואָלט ניט געווען צופריעדען דערמיט, וואס גאָט האט איהם

באשערט מיט אזא אונרוהיגען קערפער.

— אף, דאס ביזטו? גוטען אבענד, מיין ליעבער! — האט געזאגט בעליאיעוו — און איך האב דיר גארנישט בעמערקט. וואס מאכט די מאמע, איז זי געזונד?

אליאשא, וועלכער האט זיך געהאט נור וואס אָנגענומען מיט דער רעכטער האַנד פאר'ן שפיץ פון דער לינקער פוס און האט זיך געפונען אין זעהר אַן אוננאַטירליכער פּאָזע, האט זיך איבערגעדריעהט, איז אויפגעשפרונגען און ארויסגעקוקט פון אַהינטער דעם גרויסען, האָאָריגען קאַלפּאַק אויף בעליאיעוו'ן.

— ווי זאָל איך אייך זאָגען? — האט ער געזאָגט, און א דריק געטהאָן מיט די אַקסעלען — די מאמע איז אייגענטליך קיין מאָל נישט אין גאַנצען געזונד. זי איז דאָך א פרוי, און פרויען, ניקאָלאַי איל-איטש, טהוט אימער עפעס וועה.

נישט האבענדיג וואס צו טהאָן, האט בעליאיעוו זיך גענומען בעטראַכטען אליאשא'ס פנים. די גאַנצע צייט זינט ער איז בעקאַנט מיט אַלגא איוואַנאָווא'ן האט ער דעם אינגעל נישט געשענקט קיין שום אויפמערקזאַמקייט, אזוי ווי ער וואָלט גאָרנישט עקזיסטירט. דער אינגעל איז אפילו שטענדיג געשטאַנען פאר די אויגען, אבער וואס ער טהוט דאָ און וואס פאר אַ ראָלע ער שפיעלט — וועגען דעם האט זיך איהם עפעס נישט געוואָלט א טראַכט טהאָן.

אין דער ביינאַכטיגער דונקעלהייט, האט אליאשא'ס פנים מיט זיין בלייבען שטערען און די שוואַרצע אונבעוועגליכע אויגען פלוצים דערמאָנט בעליאיעוו'ן אַלגא איוואַנאָווא'ן, ווי זי האט אויסגעזע-הען אויף די ערשטע בלעטלאַך פון זייער ראָמאַן, און איהם האט זיך פארוואָלט אַ לאַסטשע טהאָן דעם אינגעל.

— קום אַקאָרשט אַהער, קליינער! — האט ער געזאָגט — לאָז מיך דיר אַנקוקען פון דער נאָהענט.

דער אינגעל איז אַראָבעשפרונגען פון דער סאַנאַפּע און איז צוגעלאָפּען צו בעליאיעוו'ן.

— נו? — האט אָנגעהויבען ניקאָלאַי אילאיטש, ארויפלייגענ-דיג די הענד אויף זיין מאָגערען אַקסעל — ווי געהט עס? דו לעבסט? — ווי זאָל איך אייך זאָגען? פריהער האט זיך געלעבט א סך בעסער.

— פארוואס?

— זעהר איינפאך! פריהער האב איך מיט סאָניען זיך געלעבט
רענט נור מוזיק און לייענען, און אַצינד גיט מען אונז ארויס פראַג-
צויזישע געדיכטע אויך. האט איהר זיך ניט אָבגעשפּאַרען?

— יא. ניט לאַנג.

— אזוי איז דאס, הייסט עס, דערפאר בעמערק איך דאס. דאס
בערדעל ביי אייך איז קורצער געוואָרען. ערלויבט מיר זי א ציה
טהאָן... עס טהוט נישט וועה?

— ניין, עס טהוט נישט וועה.

— פארוואס איז עס, אז דו ציהסט פאר איין האאר, טהוט וועה
און אז דו ציהסט פאר א סך האאר, טהוט א קאפ אויך ניט וועה?
כאַכאַכאַ! ווייסט איהר, איהר האט געדאַרפט טראָגען באַקען-
באַרדען. אָט דאָ-אַט אָבגעגאַלען, און פון די זייטען... אָט דאָ-אַ
איבערלאָזען די האאר...

דער אינגעל האט זיך צוגעדריקט צו בעליאַיעוואָן און גענומען
שפיעלען מיט זיין קייטעלע.

— ווען איך וועל אריינטרעטען אין גימנאַזיע — האָט ער גע-
רעדט — וועט מיר די מאַמע קויפּען א זייגעריל. איך וועל איהר
בעטען, זי זאָל מיר קויפּען אזא קייטעלע, ווי אייערע... וואס פאר
א מעדאַליאָן! דער פאפא האט פונקט אזא מעדאַליאָן, מעהר נישט
ביי אייך זיינען דאָ פאסקעלאַך און ביי איהם בוכשטאַבען... אין מיר
טען איז ביי איהם אריינגעשטעלט דער מאַמע'ס בילד. ביים פאפא
איז איצט דאָ אַן אנדער קייטעלע, ניט מיט רינגעלאַך, נור מיט א
שטיינגע...

— פון וואָנען ווייסטו? דו זעהסט דען דעם פאפא?

— איך? האם... האם... ניין! איך?...

אַליאַשאַ איז רויט געוואָרען און א צומישטער, וואס מען האט
איהם געכאַפט ביי א ליגען, האט ער מיט גרויסער התמדה גענומען
קראַצען מיט די נעגעל דעם מעדאַליאָן. בעליאַיעוואָן האט איהם שאַרף
א קוק געטהאָן אין פנים אריין און געפרעגט:

— דו זעהסט דעם פאפא?

— נִיִּין!...

— ניין, דו בעסער זאָג דעם אמת, אויף דיין וואָרט... נאָך דיין

פנים נאך זעה איך דאך, אז דו זאגסט ניט די וואהרהייט. האסטו זיך שוין איין מאל אויסגערעדט, איז פערפאלען. דער דרעהען צוריק וועט דא גארנישט העלפען. אלזא זאג, דו זעהסט איהם? זאג מיר, ווי א פריינד!

אליאשא האט זיך פארטראכט.

— און איהר וועט נישט דערצעהלען דער מאמען? — האט ער געפרעגט.

— נו, גאר א נייעם!

— עהרען-וואָרט?

— עהרען-וואָרט.

— שווערט זיך!

— אַך, וואס פאר אַן אַנשיקענעש! ווער, דענקסטו, בין איך?

אליאשא האט זיך ארומגעקוקט מיט גרויסע, צושראָקענע אוי-

גען און גענומען שעפען:

— נור אום גאָטעס ווילען, זאגט נישט דער מאמען! ... זאגט

איבערהויפט קיינעם נישט, וויל דאס איז א געהיימניס. זאל גאט

אויסהיטען, אז די מאמע זאל זיך דערוויסען, דאן וועל איך קריעגען

א גאָב און סאָניע, און פעלאַגעיע... נו, הערט אויס. איך און סאָניע

זעהען זיך מיט דעם פאפא יעדען מאָנטאָג און פרייטאָג. ווען פער

לאַגעיאַ פיהרט אונז פאר מיטאָג שפאצירען, געהען מיר אריין צו

אַפּפּעל'ן אין קאָנדיטעריי און דאָרט זיצט שוין דער פאפא און ווארט

אויף אונז. ער זיצט אלע מאל אין א בעזונדער צימערל, אַט דאָרט,

ווייסט איהר, וואו עס געפינט זיך עפעס א מאַרמאָרנער טישעל מיט

א טעצעל פאר אַש, וואס זעהט אויס, ווי א גאנז אַהן א רוקען...

— וואס-זשע טהוט איהר דאָרט?

— גאָרנישט!

— אפריהער בעגריסען מיר זיך, דערנאָך זעצען מיר זיך אלע

ארום טישעל, און פאפא געהמט אונז מכבד זיין מיט קאפּע און לע-

קאַכלאָך. ווייסט איהר, סאָניאַ עסט לעקאָך מיט פלייש, און איך קען

עס ניט אָנקוקען מיט פלייש! איך ליעב עס מיט קרויט און מיט

אייער. מיר עסען זיך דאָרט גוט אָן, און דערנאָך, אז מיר קומען

אַהיים צו מיטאָג, מוזען מיר וויעדער עסען וואס מעהרער, אום די

מאמע זאל גאָרנישט בעמערקען.

— און וועגען וואס רערט איהר דאָרט?

— מיט דעם פאפא? וועגען אלעס. ער נעהמט אונז ארום, קושט אונז, דערצעהלט פערשיעדענע קאמישע וויצען. ווייסט איהר, ער זאגט, אז ווען מיר וועלען אויסוואקסען, וועט ער אונז נעהמען צו זיך. סאָניא וויל נישט און איך בין צופריעדען. געוויס, איך קען נישט זאָגען, אָהן דער מאַמען וועט אוראי זיין אומעדיג, אבער איך וועל דאָך איהר שרייבען בריעף! און אויסער דעם, וועט מען דאָך יום־טוב צייט קענען קומען צו איהר מיט א בעזוק — ניט אמת? און נאָך זאָגט דער פאפא, אז ער וועט מיר קויפען א פערד. ער איז דער בעסטער מענש אויף דער וועלט! איך פערשטעה גאָרנישט, פאר וואס די מאַמע רופט איהם ניט צו זיך און פארוואס זי פארוועהרט אונז זיך מיט איהם צו זעהן. ער האָט דאָך אזוי ליעב די מאַמען. שטענדיג פרעגט ער אונז וואס זי מאַכט, ווי זי פיהלט, וואס זי טהוט? ווען זי איז געווען קראַנק, האט ער זיך געכאַפט פאר'ן קאַפּ אָט אזוי אַ און... און גענומען ארומלויפען איבער'ן צימער, לויפען, לויפען... ער בעט זיך אַלץ ביי אונז, מיר זאָלען זי פאַלגען, פאר איהר דרך ארץ האבען. הערט אויס, איז דאס טאַקע אמת, אז מיר זיינען אונגליקליכע?

— הם... פארוואס עפעס?

— דאס זאָגט דער פאפא אזוי. איהר, זאָגט ער, זייט נעכאָך אונגליקליכע קינדער. ס'איז עפעס מאַדנע איהם צו הערען רעדען. איהר, זאָגט ער, זייט אונגליקליכע, איך בין אן אונגליקליכער און די מאַמע איז אן אונגליקליכע. בעט צו גאָט, זאָגט ער, אי פאר זיך, אי פאר איהר.

אליאָשא האט געוואָרפען א בליק אויף דעם אויסגעשטאַפּטען פויגעל און האט זיך פארטראכט.

— אזוי, אזוי... — האט ארויסגעברומט בעליאיעוו — הייסט עס, אז אזוינע חברה־לייט זייט איהר. האַלט גאָר אָב קאָנגרעסען אין די קאָנדיטאָריען. און די מאַמע ווייס פון גאָרנישט?

— ניין, ניין... פון וואָנען זאָל זי וויסען? פעלאַגעיאַ וועט דאָך בשום אופן ניט זאָגען. און אייערנעכטען האט אונז דער פאפא טראַק טירט מיט באַרנעס. זיסע אזעלכע ווי איינגעמאַכטס! גאַנצע צוויי האָב איך אויפגעגעסען.

— הם... נו, און... הער נור אויס, וועגען מיר רעדט פאפא גאר-

נישט?

— וועגען אייך? ווי זאל איך אייך זאגען?

אליאשא האט פארשענדיג א קוק געטהאן בעליאיעו'ן אין פנים אריין און א דריק געטהאן מיט די אקסלען.

— קיין בעזונדערעס רעדט ער נישט.

— צום ביישפיעל, וואס זאגט ער?

— און איהר וועט זיך ניט בעלידיגען?

— נו, נאך א נייעס! ער זידעלט מיך דען?

— ער זידעלט נישט, נור ווייסט איהר... ער איז אין כעס אויף

אייך. ער זאגט, אז איבער אייך איז די מאמע אונגליקליך, און אז איהר... האט רואנירט די מאמען. ער איז דאך עפעס א מאדנער! איך ערקלער איהם, אז איהר זייט א גוטער, איהר שרייט קיין מאל נישט אויף דער מאמען, און ער שאקעלט נור מיט'ן קאפ.

— און ער זאגט טאקע, אז איך האב זי רואנירט?

— יא. אבער איהר, ניקאלאי אילאיטש, דארפט זיך ניט בע-

ליידיגען!

בעליאיעוו האט זיך אויפגעהויבען, איז א ווילע געשטאנען

און גענומען געהען איבער'ן גאסט-צימער.

— דאס איז אי מערקווירדיג, אי קאמיש! — האט ער גע-

נומען בורטשען, דריקענדיג מיט די אקסלען און שמייכלענדיג שפאץ-מיש — אליין איז ער אין גאנצען שולדיג און מיך מאכט ער פער-אנטווארטליך, איך, הייסט עס, האב זי רואנירט... נישקשה, כ'לעבען! וואס פאר אן אונשולדיגע שעפעלע ער איז דאס. איז, הייסט עס, זאגט ער דיר טאקע אט אזוי אהן קונצען, אז איך האב רואנירט דיין מאמען?

— יא, אבער.... איהר האט דאך געזאגט, אז איהר וועט זיך ניט

בעליידיגען!

— איך בעליידיג זיך נישט און... און דאס איז איבערהויפט

נישט דיין עסק! ניין, דאס איז... דאס איז דאך קאמיש! איך בין אריינגעפאלען, ווי א האהן אין ראסעל, און צום סוף בין איך נאך דער שולדיגער!

עס האט זיך דערהערט א קלונג. דער אינגעל האט זיך א ריס געטהאן פון'ס אָרט און איז ארויסגעלאָפֿען.

אין א מינוט ארום איז אין גאסט־צימער אריין א דאָמע מיט א קליין מיידעלע — דאס איז געווען אַלגא איוואַנאָווא, אליאָשא'ס מוטער. הינטער איהר, אונטערשפּרינגענדיג, זינגענדיג אויפ'ן קול און מאַכענדיג מיט די הענר, איז נאָכגעגאנגען אליאָשא. בעליאיעוו האט אַ מאַך געטהאָן צו איהר מיט'ן קאָפּ און וויעדער גענומען ארומ־שפּרייזען.

— נו, יא, אודאי, וועמען אַנדערש זאָל מען בעשולדיגען, אז ניט מיך? — האט ער געבורטשעט ביזן און גיפטיג — ער איז גע־רעכט! ער איז דער בעליידיגטער מאַן!

— וועגען וואס רעדסטו? — האט געפרעגט אַלגא איוואַנאָווא.
— וועגען וואס? ... דו הער אַקאָרשט אויס, וואס פאר א שעהנע זאכען דיינער פרעדיגט דאָרטען! עס קומט אויס, אז איך בין א פערדאָרבענער מענש, א מערדער, איך האב רואינירט אי דיך, אי די קינדער. אַלע זייט איהר געבאָך אונגליקליכע, נור איך בין געוואָלדיג גליקליך! געוואָלדיג, געוואָלדיג גליקליך! ...

— איך פערשטעה נישט, ניקאָלאַי! וואס איז געשעהען?

— אָט דו הער אויס דיעזען יונגען מאַן! — האט געזאָגט בע־ליאיעוו און אָנגעוויזען אויף אליאָשא'ן.

אליאָשא איז געוואָרען רויט, דערנאָך בלייב, און זיין גאנצער פנים האט זיך גענומען טרייסלען פאר שרעק.

— ניקאָלאַי אילאישט! — האט ער אין דער הויך ארויסגע־שעפטשעט — ש־ש־ש!

אַלגא איוואַנאָווא האט פערוואנדערט א קוק געטהאָן אויף אליאָשא'ן, אויף בעליאיעוו'ן, דערנאָך וויעדער אויף אליאָשא'ן.

— פרעג אַקאָרשט! — האט ווייטער גערעדט בעליאיעוו — דיין פעלאַגעיא, די כשרה בהמה, פיהרט זיי ארום איבער די קאָנדי־טאָריען און ברענגט זיי דאָרט צוזאמען מיט זייער פאפּינקען. אבער נישט דאס בין איך אויסען, די זאך איז די, וואס דער פאפּינקע איז א מאַרטירער, און איך בין א רויבער, א לומפ, וועלכער האט צובראָ־כען ביידענס לעבען...

— ניקאלאי אילאיטש! — האט ארויסגעקערעכצט אליאָשא —
 איהר האט דאָך מיר געגעבען אייער עהרען-וואָרט?
 — געה, טשעפע זיך אָפּ! — האט אַ מאַך געטהאָן מיט'ן האַנד
 בעליאיעוו — דאָ רעדט מען פון עפעס וויכטיגערעס, ווי אַן עהרען-
 וואָרט. מיך רעגט אויף די פאַלשקייט, דאס צוויי-פנים'דיגקייט, דער
 ליגען!

— איך פערשטעה נישט! — האט ארויסגערעדט אָלגא איווא-
 נאָוונא און אין איהרע אויגען האבען גענומען בליסטשען טרערען-
 הער אויס, ליאָלקא, — האט זי זיך געווענדעט צום זוהן: — דו
 זעהסט זיך מיט דעם פאָטער?

אליאָשא האט זי נישט געהערט און האט נור מיט שרעק גע-
 קוקט אויף בעליאיעוו'ן.

— עס קען נישט זיין! — האט געזאָגט די מאַמע — איך וועל
 געהען אויספרעגען פעלאַגעיא'ן.

אָלגא איוואנאָוונא איז ארויס פון צימער.

— הערט נור, איהר האט דאָך געגעבען אייער עהרען-וואָרט!
 — האט ארויסגערעדט אליאָשא, ציטערענדיג מיט'ן גאנצען קערפער.
 בעליאיעוו האט אַ מאַך געטהאָן אויף איהם מיט אַ האַנד און
 האט ווייטער גענומען געהען הין און צוריק. ער איז געווען שטאַרק
 אריינגעטהאָן אין זיך, האט געטראַכט וועגען דער בעליידיגונג און
 האט שוין וויעדער, אזוי ווי פריהער, ניט בעמערקט דעם אינגעל'ס
 אַנוועזענהייט... איהם, דעם ערוואַקסענעם און ערנסטען מענשען,
 זיינען אצינד ניט געלעגען אין קאָפּ קיין אינגלאַך...

און אליאָשא האט זיך אוועקגעזעצט אין אַ ווינקעל און האט מיט
 שרעק דערצעהלט סאָניא'ן, ווי מען האט איהם בעטראָגען. ער האט
 זיך געטרייסעלט, פאראיקעט און געוויינט; דאס האט ער דעם ער-
 שטען מאָל אין זיין לעבען זיך געטראָפען פנים לפנים מיט פאַלש-
 קייט, מיט גראָבען ליגען... פריהער האט ער נישט געוואוסט, אז
 אויסער זיסע באַרנעס, לעקעכלאָך און גאָלדענע זייגערס, זיינען אויף
 דער וועלט פאַראַן נאָך אַ סך זאַכען, פאר וועלכע עס איז אויף דער
 קינדערשער שפראך גאָר קיין נאָמען נישטאָ...

COLLECTION OF WRITINGS

by

ANTON CHEKHOV

Translated into Yiddish by **LEON KOBRIN.**

Copyright 1911

Hebrew Publishing Company.

New York.

64Fr2

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

A.P. 22-56

Jan 30 57

Mr 1707

AUG 28 57

MAR 6 59

APR 28 59

JUL 6 59

JUL 27 59

MAY 6 60

FEB 11 63

JUL 4 68

FEB 9 64

JAN 29 65

DEC 14 69

OCT 20 74

NOV 24 72

FEB 10 80

NOV 21 1935

NOV 22 1998

בעל

טשעכאו, אנטאן

טשע

געקליבענע שריפטן

2518

NOV 2 122554

VFV

2.518
FICT.

VFV

